

25 LAT ANTYKWARIATU WU-EL

Aukcja odbędzie się 17 i 18 czerwca 2021 r. o godz. 18.00
w formie licytacji online
za pośrednictwem platformy aukcyjnej OneBid:
<https://onebid.pl/pl/auction/-/1903>

ANTYKWARIAT WU-EL

dr Wojciech Lizak

XXIX AUKCJA

25 lat *Antykwarjatu* *Wu-eL*

Aukcja odbędzie się **17 i 18 czerwca 2021 r. o godz. 18.00**
w formie licytacji **online**
za pośrednictwem platformy aukcyjnej **OneBid:**
<https://onebid.pl/pl/auction/-/1903>
(dostępny komplet zdjęć do obiektów aukcyjnych)

Katalog aukcyjny dostępny również na stronie
www.antykwariat-wuel.pl

tel./fax. (91) 488 86 97
tel. w czasie aukcji: 516 173 489
e-mail: biuro@antykwariat-wuel.pl
(także w czasie aukcji)
konto: 94 1020 4795 0000 9302 0005 3561

Katalog opracowali:

dr Wojciech Lizak
Marta Neider
dr Adam Urbanowicz
Karol Lizak

Współpraca:

dr Paulina Dąbrosz-Drewnowska

Zdjęcia:

Krzysztof Lech
Karol Lizak
Michał Łuczak

Projekt i opracowanie graficzne:

Michał Łuczak

Produkcja katalogu:

Karol Lizak

ISBN: 978-83-66607-25-5

Wydawca:

Muzeum Polskiego Szczecina
ul. św. Wojciecha 1/U3, 70-410 Szczecin
tel./fax. 91 488 86 97
copyright by © Wojciech Lizak

Drukarnia Kadruk s.c.
Kotarski Mariusz, Kotarska Irena
ul. E. Romera 10E, 71-246 Szczecin
tel. 91 439 00 64
kadruk.pl

REGULAMIN AUKCJI

1. Ceny podane w katalogu są cenami wywoławczymi. Do cen wylicytowanych dolicza się 10%, a w przypadku sprzedaży poaukcyjnej 25%.
2. Udział w aukcji można wziąć w następujący sposób:
 - a. drogą pocztową, wysyłając stosowne zamówienie,
 - b. drogą mailową,
 - c. licytując online za pośrednictwem platformy aukcyjnej OneBid pod adresem: <https://onebid.pl/pl/auction/-/1800>
3. W wypadku zgłoszenia tego samego limitu cenowego, wygrywa oferta, która napłynęła pierwsza.
4. Wysokość limitów oraz dane osób i instytucji biorących udział w aukcji drogą korespondencyjną są informacjami poufnymi.
5. Prawo pierwokupu ma Biblioteka Narodowa oraz Biblioteka Jagiellońska po cenach wylicytowanych powiększonych o opłatę organizacyjną wymienioną wyżej.
6. Nabywca może odstąpić od umowy kupna w terminie dwóch tygodni od zakończenia aukcji tylko w przypadku, gdy opis obiektu w sposób ewidentny odbiega od stanu faktycznego.
7. Zatwierdzenie przez licytującego ostatecznej, wylicytowanej ceny stanowi zawarcie umowy kupna-sprzedaży. Prawo własności przechodzi na kupującego w momencie dokonania wpłaty całości wylicytowanej kwoty.
8. Nabywca zobowiązany jest wykupić wylicytowane obiekty w ciągu 7 dni od zakończenia aukcji. Niewykupienie obiektu nie zwalnia nabywcy od pokrycia kosztów wynikłych z faktu wylicytowania obiektu, łącznie z roszczeniami dotychczasowego właściciela.
9. Zakupione obiekty wysyłane są przesyłkami kurierskimi, po doliczeniu opłat związanych z wysyłką. Dla instytucji następuje to bez obowiązku przedpłaty, dla osób fizycznych po przedpłacie lub za zaliczeniem pocztowym.
10. Opisy oraz zdjęcia obiektów są objęte ochroną przewidzianą przez przepisy prawa autorskiego. Korzystanie z nich może odbywać się wyłącznie za zgodą Antykwariatu Wu-eL.
11. Prowadzący licytację ma prawo do wycofania obiektu z aukcji przed rozpoczęciem licytacji bez podania przyczyny.
12. Osoby przekazujące swoje dane w celu wzięcia udziału w aukcji wyrażają zgodę na przetwarzanie swoich danych osobowych zgodnie z obowiązującym stanem prawnym. Licytujący ma prawo dostępu do swoich danych osobowych oraz do dokonywania w nich poprawek zgodnie z obowiązującym stanem prawnym. Administratorem danych osobowych jest: ANTYKWARIAT WU-EL DR WOJCIECH LIZAK, NIP: 8511807452, ul. św. Wojciecha 1, 70-410 Szczecin.
13. Postąpienia w licytacji wynoszą:
 - a. do 50 zł – o 5 zł,
 - b. od 50 zł – o 10 zł,
 - c. od 200 zł – o 20 zł,
 - d. od 500 zł – o 50 zł,
 - e. od 2000 zł – o 100 zł,
 - f. od 5000 zł – o 200 zł,
 - g. od 10 000 – o 500 zł,
 - h. od 50 000 – o 1000 zł.

NAJWAŻNIEJSZE SKRÓTY

akwf. – akwaforta;
 bdb. – bardzo dobry;
 chromolit. – chromolitografia;
 cz.-b. – czarno-biały;
 db. – dobry;
 druk. – drukował;
 drzew. – drzeworyt;
 fot. – fotografia;
 ilustr. – ilustracja/ował/owane;
 jęz. – język;
 k. – koło;
 kolor. – kolorowany;
 lit. – litografia;
 miedz. – miedzioryt;
 nlb. – nieliczbowane
 (nienumerowane);
 oprac. – opracował/anie;
 przedtyt. – przedtytułowa;
 rys. – rysował;
 ryt. – rytował;
 sł. – słaby;
 str. – strona/on;
 ss. – suma stron;
 st. – stan;
 sygn. – sygnatura/owane;
 szt. – sztuczny;
 tyt. – tytuł/owy;
 wyd. – wydał, wydano;

SPIS TREŚCI

	Strona	Pozycje
1. Epidemie na ziemiach polskich	5	1-12
2. Historia w sztambuchach zamknięta	8	13-25
3. Z historii architektury krajobrazu	18	26-27
4. Heraldyka	19	28
5. Inkunabuły	21	29-30
6. Starodruki	24	31-53
7. Książki	33	54-72
8. Dokumenty	40	73-98
9. Judaica	47	99-130
10. Fotografie	53	131-155
11. Albumy ze zdjęciami	58	156-158
12. Teki i albumy	60	159-173
13. Plakaty i afisze	67	174-185
14. Obwieszczenia i druki ulotne	70	186-194
15. Z historii poznańskiego Bazaru	72	195-214
16. Rzeczpospolita Krakowska	76	215-225
17. Ekslibrisy	78	226-228
18. Militaria	79	229-307
19. Rękopisy	95	308-312
20. Plakiety sportów samochodowych	100	313-317
21. Królewskie zaślubiny per procura	101	318
22. Plany i widoki miast	103	319-609
23. Sceny z historii Polski	161	610-614
24. Etnografia	163	615-620
25. Grafika artystyczna	164	621-623
26. Malarstwo	165	624-626
27. Portrety	167	627-635
28. Varia	169	636-639
29. Kartografia	170	640-688
30. Atlasy	187	689-692

LITERATURA

- *Dantiscum...* – K. Kozica, J. Pezda, *Dantiscum Emporium Totius Europae Celeberrimum. Gdańsk i Bałtyk na mapach, widokach oraz dokumentach ze zbiorów Tomasza Niewodniczącego (Bitburg, Niemcy)*, Gdańsk 2004.
- *Imago Silesiae...* – M. Dworsatschek, *Imago Silesiae. Z kolekcji Tomasza Niewodniczańskiego*, Wrocław 2002.
- *Imago Poloniae...* – red. T. Niewodniczański, oprac. K. Kozica, J. Pezda, *Imago Poloniae. Dawna Rzeczpospolita na mapach, dokumentach i starodrukach w zbiorach Tomasza Niewodniczańskiego*, Warszawa 2002.
- *Śląsk w dawnej...* – R. Wytyczak, *Śląsk w dawnej kartografii*, Wrocław 1998.
- *Von Danzig...* – *Von Danzig bis Riga*, katalog zbiorów Germanisches Nationalmuseum w Norymberdze, Norymberga 1982.
- *Von Stettin...* – red. W. Pülhorn, *Von Stettin bis Breslau. Ansichten, Stadtpläne und Landkarten von Pommern, Östlicher Mark Brandenburg und Schlesien aus der Graphischen Sammlung des Germanischen Nationalmuseums Nürnberg*, katalog zbiorów Germanisches Nationalmuseum w Norymberdze, Norymberga 1988.
- *Ikonomia Wrocławia* – red. P. Łukaszewicz, oprac. E. Halawa, M. Szafkowska, K. Bartnik, *Ikonomia Wrocławia*, tom I. Grafika, katalog zbiorów Muzeum Narodowego we Wrocławiu, Wrocław 2008.
- *Dahlbergh...* – B. Heyduk, *Dahlbergh w Polsce. Dziennik i ryciny szwedzkie z dziejów „potopu” 1656-1657*, wstęp A. Przybosia, Wrocław, Warszawa, Kraków, Gdańsk 1971.
- *Katalog portretów...* – *Katalog portretów osobistości polskich i obcych w Polsce działających*, Biblioteka Narodowa, tom 1-8, Warszawa 1990-1997.
- *Wrocław na dawnej...* – O. Czerner, *Wrocław na dawnej rycinie*, Ossolineum 1989.
- *Kartografia...* – Artur Dobry, *Kartografia. Katalog zbiorów kartograficznych Muzeum Zamkowego w Malborku*, Malbork 2005.

EPIDEMIE NA ZIEMIACH POLSKICH

Lockdown roku 1831:

Cholera w Wielkim Księstwie Poznańskim i Gdańsku w urzędowych pismach pruskich.

Dokumenty mają formę druków ulotnych dołączonych do *Amtsblatt der Königlichen Regierung zu Posen*. Wszystkie są dwujęzyczne, o wymiarach 190x220 mm, stan bdb. **BARDZO RZADKIE.**

1. **Poznań**, 3 V 1831. Przepisy zachowywania się przeciw *azyatyckiej bieguncie z womitami*. Podpisał Flotwell, 30 IV 1831. Pierwszy dokument poświęcony nadciągającej do Wielkiego Księstwa Poznańskiego cholery. Napisano: że zaród zarazy nabywa się nie tylko przez powietrze ale też przez osoby i rzeczy. (...) trzeba unikać wspólnego wielu osób w ciasnych izbach mieszkania, (...) dobrze jest wypić zarazie (!) kieliszek dobrej wódki, mianowicie zaś karmelowej, anyżowej, miętowej, jałowcowej, a w ciągu dnia kieliszek dobrego wina, (...) pacjent jest cholera zarazy (...), gdy pokazują się następujące znaki (...) palenie na dołku i na żołądku, nudność, wielkie pragnienie, klucie w żołądku i wewnątrznościach, biegunka i womity, odchod key podobny do sosu od ogórków kiszonych, itd.; str. 6. **Cena: 480 zł**
2. **Poznań**, 17 V 1831. Przepisy dotyczące ustanowienia *wojskowego kordonu zdrowia*, w razie potrzeby rozkaz użycia broni. Towary i osoby mogły przechodzić granicę tylko w Strzałkowie i Podzamczu i poddać się dwudziestodniowej kwarantannie; to samo dotyczyło się przepływających Wartę, etc.; str. 4. **Cena: 380 zł**
3. **Poznań**, 24 V 1831. O utworzeniu 17 V 1831 w Berlinie Komitetu ds. zwalczania cholery i kwarantanny dla ludzi przyjeżdżających z Królestwa Polskiego; str. 4. **Cena: 360 zł**
4. **Gdańsk, Poznań**. Dokument wydany 8 VI 1831 przez von Vegesacka (prezydenta policji w Gdańsku), opublikowany 14 VI 1831; str. 4, stan bdb. **Cena: 480 zł**
 Von Vegesack zdaje sprawę z pierwszych przypadków azjatyckiej cholery w Gdańsku. Pod koniec maja zachorowali robotnicy zatrudnieni przy odszlamowywaniu kanałów w Nowym Porcie. Po ich śmierci na wyspie Ostrów urządzono choleryczny lazaret i cmentarz. Większość zakażonych i zmarłych należy do klasy robotnicy, a z pomiędzy nich znani byli z natogu pijaństwa. Przełożony policji donosi, że siedliskiem zarazy jest *Eimermacherhof* (część Starego Miasta), ale *Rechtstadt* (Główne Miasto) jest wolne. Wymienia też Wrzeszcz, wieś Szkódkę itd.
5. **Poznań**, 21 VI 1831. O obowiązku podróżowania z *kartą legitymacyjną* mająca na celu zapobieżenie dalszemu szerzeniu się cholery, dołączono wzór dokumentu: zakaz zbierania szmat; str. 4. **Cena: 350 zł**
6. **Poznań**, 19 VII 1831. O sytuacji epidemicznej w Poznaniu po śmierci w dniu 14 VII 1831 żołnierza, pierwszej ofiary; str. 2. **Cena: 350 zł**
7. **Poznań, Gdańsk, Chojnice**, 16 VII 1831. *Ochronne postanowienia w celu wykonania instrukcji podczas wybuchnięcia cholery z dn. 5 IV 1831 dla prowincji: Pruskiej, Poznańskiej i dla części Śląska położonej na prawym brzegu Odry*, (...) zamknięcie kordonem wojskowym terenów od wschodniej granicy powiatu słupeckiego i powiatu chojnickiego, wzdłuż Brdy, Noteci i Warty, Obry i Odry, utrzymanie kordonu wokół Gdańska i szczegółowe przepisy dotyczące kordonu wokół Poznania i środków bezpieczeństwa na prowincji i żeglugi na Warcie, o konieczności dezynfekcji środków płatniczych; zarządzenie próbujące kompleksowo uregulować walkę z cholera na terenie Wlk. Ks. Poznańskiego; str. 22. **Cena: 690 zł**

1

8. **Poznań, Leszno.** Podziękowanie dla Mojżesza Eigera, nadrabina kierującego kahałem poznańskim za podjęcie środków *celem zapobieżenia chorobie*, czyli epidemii cholery. Berlin 5 IX 1831, opublikowane przez Flotwella 10 IX 1831; str. 4; stan bdb. **Cena: 320 zł**
- Akiwa Eiger Mosze (1768-1837), rabin, przywódca Żydów poznańskich, znawca kabały, jeden z najwybitniejszych talmudystów tamtego czasu.
9. **Poznań,** 20 IX 1831. Dokument zawiera pismo króla Fryderyka Wilhelma III o ekonomicznych skutkach cholery, przestrzegające ponadto przed karami za gwałty oraz obwieszczenie o zamknięciu kordonów granicznych, o obowiązkach podróźnych itd.; str. 8. **Cena: 400 zł**
10. **Poznań, Wrocław,** 15 XI 1831. Obwieszczenie von Merckela (nadprezesa prowincji śląskiej) o zniesieniu ograniczeń w ruchu osobowym między Śląskiem a Królestwem Kongresowym i Galicją; str. 2. **Cena: 350 zł**

11 a

Kreis. — Powiat.	Dat. — Miesiące.	Einw.	Einw. pro Q.	Einw. pro Q.	Einw. pro Q.	Einw. pro Q.
Stettin. — Wicegł.	Stettin. — Wicegł. — 1831	117	4	15	15	13
Wiel. — Poznań.	Wiel. — Poznań. — 1831	11	2	2	1	1
Stettin. — Kuyaw.	Stettin. — Kuyaw. — 1831	11	8	1	13	4
Stettin. — Bystrzyca.	Stettin. — Bystrzyca. — 1831	2	1	1	1	1
Stettin. — Inowrocław.	Stettin. — Inowrocław. — 1831	12	13	11	3	13
Stettin. — Wągrow.	Stettin. — Wągrow. — 1831	10	10	11	13	13
Stettin. — Śrebrna.	Stettin. — Śrebrna. — 1831	10	4	13	3	14
Stettin. — Mielno.	Stettin. — Mielno. — 1831	10	11	11	13	14
Stettin. — Gostyń.	Stettin. — Gostyń. — 1831	10	11	11	13	14

11 b

11. **Amtsblatt der Königl. Regierung zu Posen Jahrgang 1831.** Dziennik Urzędowy Królewskiej Regencji w Poznaniu na rok 1831. Wydawany co tydzień w dwóch wersjach językowych: polskiej i niemieckiej; 610 stron + dodatkowo 23 strony spisu treści za I półrocze oraz 19 stron za II półrocze, a także 24 strony indeksu rzeczowego w języku niemieckim. Łącznie w Wlk. Ks. Poznańskim wydano ponad sto aktów normatywnych, informacji, obwieszczeń itd. opublikowanych w tym *Amtsblacie*. Stanowi on niezwykle cenne źródło do poznania życia społecznego podczas epidemii cholery w Wlk. Ks. Poznańskim. **Poz. 1 do 10 oraz 11 stanowią jedyny zbiór, zawierający komplet antycholerycznych zarządzeń publikowanych w Wlk. Ks. Poznańskim. WYJĄTKOWA RZADKOŚĆ.** Cena: 4 800 zł

Pierwszy kwartał 1831 r. widziany z punktu publikowanych urzędzeń i obwieszczeń upłynął pod znakiem powstania listopadowego. 27 XII 1830 władze pruskie uchwaliły przepisy zabraniające *tutejszostronnym poddanym* udawania się do Królestwa Polskiego. Przytoczono przepisy prawa ogólnopaństwowego *zabraniającego poddanym krajowym potajemnego oddalania się z kraju, skrytych schadzek* (...) itd. Bojąc się wybuchu powstania w Wielkim Księstwie Poznańskim przypominano o karach dla organizatorów wszelkich *tumultów*.

W nr. 2 z 11 I 1831 znajdują się przepisy *tyczące się zakazanego wywozu broni, koni, itd. do Królestwa Polskiego*. Z kolei nr 7 z 6 II 1831 wzywa do powrotu i *zdania sprawy* z tego, co się robiło w Kongresówce pod groźbą konfiskaty mienia. Przepisy wykonawcze, jak mają wyglądać praktycznie konfiskaty mienia opublikowano 17 V 1831 w nr. 30.

Trudno się oprzeć chęci krótkiego komentarza. Prusacy byli naprawdę mocno przestraszeni powstaniem listopadowym. Przesunięte nad zaborczą granicę oddziały liniowe przed zaatakowaniem (ewentualnie) zwycięskich Polaków miały wyłapywać pojedynczych landszturmistów i ich całe zwarte oddziały, jako że służyło w nich wielu Polaków, w tym napoleońscy oficerowie.

Nieodmiennie publikowano przepisy dotyczące akuszerki. Po wojskowych – oczko w głowie administracji pruskiej. Miały one status urzędników państwowych. Regencja była podzielona na rejony akuszerskie, a każda nominacja na akuszerkę była publikowana. W nr. 41 opublikowano zarządzenie w sprawie gratyfikacji dla akuszerki za 1830 r. Było ich ponad 200. Wszystkie wymieniono z nazwiska. Przykładowo w powiecie odolanowskim było ich 13 – Beate Ausorge miała Odolanów, Juliana Ettler – Raszków, a Elżbieta Świerzyńska – Ołobok. Każda z listy dostała gratyfikację w wysokości 13 talarów, czyli kwotę naprawdę znaczącą.

Dbanie o akuszerki wynikało też z faktu, że armia pruska miała na wyłączny użytek państwo pruskie. A ono chroniło nienarodzonego rekruta, niezależnie od tego czy był z prawnego, czy nieprawnego łoża. W związku z tym akuszerki śledziły każdą ciążę, którą natychmiast rejestrowały. Ze statystyk wynikało, że na wsi jedno dziecko panięskie przypadało na 25 małżeńskich, w miasteczkach wielkopolskich było gorzej, bo jedno na 14, a w Poznaniu panowała największa „demoralizacja”, bo na jedno dziecko pozamałżeńskie przypadało na siedem. Zakaz aborcji przyczynił się do zdobycia przez polski żywioł większości w wielkopolskich miastach i miasteczkach.

Ale najwięcej w tym roczniku *Amtsblatu* było o cholery. Pierwsze wiadomości znalazły się w nr 21. z 24 V. Informowano o cholery w Warszawie, Płocku, na Mazowszu. W nr. 23 z 7 VI 1831 o jej przyspieszeniu w Kongresówce. W nr. 24 z 14 VI 1831 wprowadzono 20 dni kwarantanny i ogłoszono, że świadectwa zdrowia z Rosji, Kongresówki i Galicji są niewiarygodne i nie należy ich brać pod uwagę. Jeszcze w czerwcu informowano o 114 trupach w Warszawie, o cholery w Działdowie, wprowadzono zakaz pielgrzymek i jarmarków, pisano o wysyłaniu lekarzy na granicę z Kongresówką, zakazie otwierania trumien ze zwłokami zmarłych na cholere, że kordon sanitarny złożony z wojska na granicy ma prawo zabić każdego kto próbuje go pokonać, zakazano żydowskiego handlu obnośnego, wprowadzono kary dla właścicieli gospód za przyjmowanie gości, podano statystyki zachorowań z Warszawy i Gdańska. Do tego ostatniego wprowadzono zakaz podróży.

W lipcu opublikowano instrukcję o sposobach postępowania z zarażonymi miastami, o pojawieniu się cholery w Poznaniu i objęciu kordonem miasta wraz z najbliższą okolicą, zamknięciu Warty przez kłody drewniane powyżej i poniżej miasta. Zaczynają się pojawiać systematyczne statystyki o stanie cholery w Wlk. Ks. Poznańskim. Opublikowano obszerny akt prawny ujęty w 52 paragrafy wprowadzający bardzo surowe restrykcje łącznie ze zgodą na palenie ciał zakażonych, *mało cennych* domów, zakazem zbierania szmat, zawieszeniem nauki, opisem jak mają wyglądać pogrzeby, zakazem jarmarków, sposobami postępowania z ludźmi unieruchomionymi na łodziach, itd., itd.

Od sierpnia ukazują się w każdym numerze statystyki chorych według powiatów. Ofiar jest coraz więcej. Ponadto o zamknięciu granic z Saksonią, kolejnych kordonach sanitarnych nad Dobrynią i Notecią, tworzeniu nowych miejsc dla odbycia kwarantanny. Koniec sierpnia przynosi ustanowienie nowego kordonu sanitarnego wzdłuż Odry.

W wrześniu statystyki nadal wskazują na wzrost zachorowań, wprowadza się *czyszczenie* z cholery monet i banknotów, zamknięty został Śląsk, a do Gdańska wyznaczono trasę z miejscami na kwarantannę. Pod koniec września opublikowano wspólne przepisy dla wszystkich pruskich prowincji za wyjątkiem nadreńskich, póki co wolnych od cholery. Zmieniono też przepisy dotyczące kordonu od strony Królestwa Polskiego.

W październiku nadal systematycznie publikuje się statystyki dotyczące ilości chorych, w tym zgonów i ozdrowieńców. Zmieniono przepisy o *czyszczeniu* z cholery towarów handlowych ze zmianą kontroli łodzi na Warcie. Z nadal publikowanych statystyk wynikało, że w drugiej dekadzie października cholera zaczęła wygasać. Ogłoszono miasta, w których już jej nie było. Otwarto szkoły.

Publikowano też nazwiska ludzi i opis ich czynów w walce z cholera, m.in. chwalono hr. Kwileckiego z Wróblewa. W końcu października mówiono też o ustępowaniu cholery na wschodzie.

W listopadzie nastąpiła dalsza liberalizacja przepisów antycholerycznych. Ustała też cholera w mieście bardzo nim dotkniętym, jakim był Międzyrzecz. Nadal obowiązywały tzw. legitymacje choleryczne, które umożliwiały jakkolwiek podróże. Pod koniec listopada rozpuszczono oddziały landwehry, a oddziały V i VI korpusu wróciły na stare leża.

Galicja: Epidemia cholery w latach 1872/73

12. **PRZEMYŚL, LUTOWISKA.** W 1872 r. w Królestwie Polskim pojawiła się cholera. Uśmierciła ponad 5 tysięcy osób. Późną jesienią zaatakowała również Galicję, gdzie pochłonęła ponad 90 tys. ofiar. Wśród nich był Ludwik Sorger, urodzony w Rudawie w pow. Sanockim w 1828 r. i żonaty z Emilią z domu Męcinińską. Mieszkali w Przemyślu, na Zasaniu 184. Sorger zmarł 1 XII 1872. Zbiór zawiera łącznie 6 dokumentów, stan db. **Cena: 480 zł**

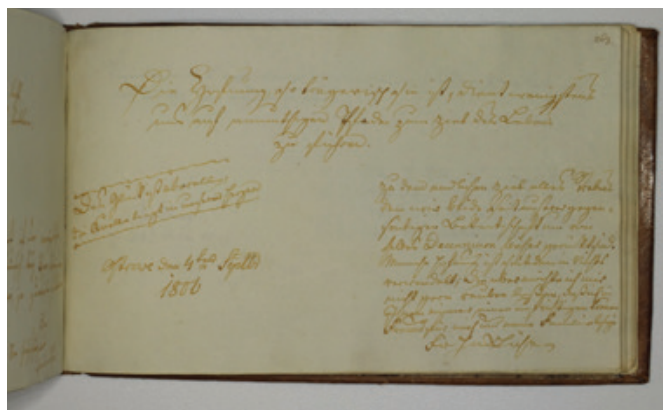
Dokumenty: a) zaświadczenie o zwolnieniu po odbyciu dwóch lat służby z 1 pułku ułanów w Tarnowie; b) list z Lutowisk do żony z 28 X 1872 z zapowiedzią przyjazdu, z obawami o zdrowie rodziny i zalecaną przeciwocholeryczną dietą czosnkową; c) świadectwo śmierci na cholere; d) dwa listy pisane do wdowy oraz metryka chrztu.

HISTORIA W SZTAMBUCHACH ZAMKNIĘTA

13 a

13 b

Po upadku I Rzeczypospolitej: Prusy Południowe

13. **PIOTRKÓW TRYBUNALSKI, OSTRÓW WLKP., KALISZ, CZĘSTOCHOWA, FRANKFURT n. Odrą, JELENIA GÓRA.** Sztambuch urzędników likwidujących spuściznę po I Rzeczypospolitej i tworzących administrację Prus Południowych do 1796 r., wcześniej studentów fakultetu prawnego i kameralistyki na Viadrinie. **Sztambuch jest bardzo ciekawym źródłem do dziejów klasy urzędniczej Prus Południowych.** Jest bardzo bogato ilustrowany, we wczesnoromantycznej stylistyce. Zawiera 24 ilustracje, w tym część całostronicowych. Oprawa ze skóry, złożony grzbiet i bordiury na okładce; wym. 190x120 mm; stan bdb. **Cena: 3 900 zł**

Viadrina – uniwersytet we Frankfurcie nad Odrą, założony w pocz. XVI w. W XVII w., obok uniwersytetu w Halle, kształcił zgodnie z wymogami kameralistyki kadry urzędnicze i sądowe pod potrzeby administracji brandenburskiej, a później pruskiej. W 1811 roku został połączony z wrocławską Leopoldiną.

Na absolwentów studiów prawniczych i kameralistyki gwałtownie wzrastało zapotrzebowanie w Prusach po każdym zaborze: w 1772, 1793, 1795. Administracja pruska powstawała na gołym korzeniu, likwidując całkowicie zastane struktury administracyjne I Rzeczypospolitej. Opierały się one na starostwach grodowych i niegrodowych, które będąc majątkami publicznymi, czyli królestwa, bądź prywatnymi króla, były oddawane w dzierżawę w zamian za wykonywanie funkcji publicznych.

W XVII wieku elektorzy przyjęli model administracyjny oparty o kamery wojenno-dominalne. Po każdym zaborze natychmiast je organizowano, a starostwa jako królewskorzeczne przechodziły na własność króla pruskiego. Pierwszym obowiązkiem urzędników świeżo powołanych kamer wojenno-dominalnych było ustalenie królewskorzecznych i spis każdej z nich z natury.

Z dnia na dzień zabór pruski zaroził się od nasłanych urzędników. Wysyłano doświadczonych, z praktyką urzędniczą w podobnych kamerach, np. na Śląsku, ale też świeżo upieczonych absolwentów wspomnianych uczelni. Najazd był na tyle potężny, że przetrwał w pamięci kolejnych pokoleń. Również w języku. Szybko rozmnażające się robactwo domowe, ruchliwe i trudne do wytepienia od tej pory zaczęto nazywać „prusakami”.

Nie pora i czas na pisanie, jak potężna była to grabież i jak wzmocniła finanse króla pruskiego. Jego kasa wręcz spuchła, zwłaszcza że równolegle następowała kradzież majątków kościelnych i klasztornych. A król pruski jak rasowy paser nadawał je zasłużonym junkrom. Stąd się wzięła pruska arystokracja w Wielkim Ks. Poznańskim.

Prusy Południowe powstały po ostatnim zaborze pruskim. Utworzono na nich trzy kamery wojenno-dominalne: w Warszawie, Piotrkowie Trybunalskim i Poznaniu. W tym samym czasie powstały Nowe Prusy Wschodnie z Płockiem i Białymstokiem. Wcześniej po I rozbiórce utworzono Prusy Zachodnie i Dystrykt Nadnotecki.

Sztambuch należał do studenta Viadriny o nazwisku Woyt (pisany też Voit). Zebrał 118 wpisów. Z Frankfurtu nad Odrą jest ich 50. Nie wszystkie są dziełem studentów Viadriny. Najwięcej datowanych jest na luty i marzec 1796, kiedy przypadał pierwszy wiosenny (po niemiecku *Ostern*) termin zakończenia nauki. Drugi przypadał na św. Michała (*Michaelis*), czyli jesienią. Są także dwa wpisy z poprzedniego roku. Autor skończył studia w 1796 roku w terminie wiosennym.

Woyt pochodził z Nowogrodu Bobrzańskiego. Tam mieszkała jego matka Johanna, o czym świadczy jej wpis z 1793 r. Od tego roku właściciel zaczął zbierać wpisy. Gimnazjum ukończył w Jeleniej Górze. Tam miał bardzo wielu przyjaciół i znajomych, tam też przebywał w czasie wolnym od nauki w Viadrynie. Z tego miasta pochodzi dużo wpisów z lat 1793-1794. Jeździł również do Głogowa i Siedlęcina. Ten ostatni był własnością Schönaich-Carolathów. Stamtąd pochodzi wpis Ignaza Fesslera (1756-1839), który z obawy przed represjami uciekł z cesarskiego uniwersytetu we Lwowie i schronił się pod opiekuńczymi skrzydłami bardzo wpływowego księcia. Fessler był związany z tajną lożą *Euergetenbund*, odpryskiem *Illuminatów*, która została założona w 1792 roku w Głogowie za sprawą urzędników kamery wojenno-dominalnej w Głogowie. Wśród nich byli J. Zerboni di Sposetti, K. J. Salice-Contessa, K. W. von Reibnitz, A. W. von Leipziger. Woyt ich znał i utrzymywał kontakty, o czym świadczą wpisy w sztambuchu.

Część z nich z Głogowa przenosiła się do tworzonej od 1793 r. kamery wojenno-dominalnej w Piotrkowie Trybunalskim. I to oni zapewne sprawili, że do niej trafił po studiach Woyt. Byli już tam jego koledzy ze studiów. W 1796 r. J. Zerboni di Sposetti, urzędnik tejże kamery opublikował list, w którym oskarżył von Hoyma, ministra ds. Prus Południowych o bezprzykładną grabież królewsczyzn, korupcję i inne ciężkie przestępstwa. Von Hoym się wybronił, a Zerboniego i jego przyjaciół skazano na rozmaite kary. W 1796 r. w Piotrkowie Trybunalskim zjawia się Woyt. Z tego czasu pochodzą wpisy od jego kolegów-urzędników. Wpisała się też w 1797 r. Dorota Zerboni, żona aresztowanego już Josepha. W 1798 r. Woyt jeździł do Częstochowy. Jest wpis aktuariusza A. Cibulskiego ze Strykowa, który zgodnie z nazwą swego zawodu zajmował się wyceną majątków zagrabionych przez pruską administrację. Po przeniesieniu zarządu domeny do Kalisza pojawił się wpis z tego miasta oraz nieodległego Ostrowa Wlkp. Ostatni wpis pochodzi z września 1806 r. właśnie z Ostrowa Wlkp. (wówczas *Deutsch Ostrowe*), kiedy Wielkopolanie szykowali się do I powstania wielkopolskiego, co przesądziło o końcu Prus Południowych w Tylży w 1807 roku i powstaniu Księstwa Warszawskiego.

Po Napoleonie

14 a

14 b

14. **WARSZAWA, ZIELONA GÓRA, POZNAŃ, KROTOSZYN, LWÓWEK ŚLĄSKI, SZKLARSKA PORĘBA, ŻAGAŃ, GŁOGÓW.** Sztambuch należący do pochodzącego z Zielonej Góry A. Hermanna. Łącznie 58 wpisów. Sztambuch jest bogato ilustrowany: 4 ilustracje są całostronicowe, 8 rozmiarów mniejszych, 2 są wyszywane nicią. Równie atrakcyjna jest ekskluzywna oprawa; skóra ze złotoną bordiurą w bardzo dobrym stanie. Na grzbiecie nazwisko właściciela A. Hermanna i data: 1813; wym. 170x190 mm; stan bdb. **Cena: 3 200 zł**

Na pierwszej stronie alegoria pamięci wykonana ręką właściciela. Jak wynika z wpisów – mieszkańca Warszawy w latach 1808-1813. Zapewne był urzędnikiem pruskim jeszcze z czasów Prus Południowych, który podobnie jak wielu jego kolegów po pokoju w Tylży w 1807 roku i utworzeniu Księstwa Warszawskiego pozostał w jego służbie cywilnej. Wpisów z Warszawy jest 15, większość z kwietnia-czerwca 1813 r., kiedy właściciel sztambucha w związku z brakiem nadziei na odtworzenie Prus Południowych zdecydował się powrócić do Prus. Część wpisów w języku polskim, m.in. Konstancji Wottowicz ze znanej rodziny szlacheckiej. Część wpisów również w języku francuskim. Sztambuch jest swego rodzaju zapisem peregrynacji, jaką odb.ył właściciel sztambucha po zakończeniu wojen napoleońskich.

Jesienią 1813 r. przenosi się na Śląsk. Przebywał we Lwówku Śląskim. Wpisów z tej miejscowości jest 10, z czego 3 z podróży do rodziny Killmannów, mocno uzdolnionej artystycznie, bo od jej przedstawicieli pochodzą trzy wysokiej klasy ilustracje wykonywane tuszem i akwarelą. W romantycznej stylistyce utrzymana jest czwarta ilustracja, wykonana przez mieszkankę Lwówka Śląskiego.

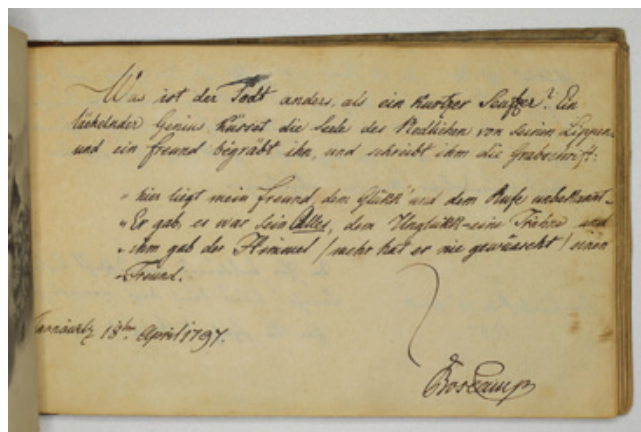
W styczniu 1814 r. nasz bohater pojawił się w rodzinnym mieście, Zielonej Górze, co poświadczają 2 wpisy. W miesiąc później był w Szklarskiej Porębie – 5 wpisów. W 1814 r. był jeszcze w Głogowie – 3 wpisy, Żaganu – 1 wpis. Od marca 1815 r. przebywał w Zielonej Górze, co udokumentowane jest wpisem matki właściciela sztambucha, W. Hermann. Oprócz niej wpisało się jeszcze 9 osób. W czerwcu wyjeżdża z Zielonej Góry. Bawi we Wschowie, Rusku i Ścinawie.

Od 1817 r. Hermann przebywa na terenie Wielkiego Księstwa Poznańskiego. Dokumentują to wpisy z 1817, 1819 i 1820 r. Łącznie jest ich 6. Przebywał również w Krotoszynie – 4 wpisy z 1823 i 1830, również we Wschowie w 1826. Zachodzi zatem pytanie, czy został urzędnikiem na terenie Wielkiego Księstwa Poznańskiego. W latach dwudziestych XIX wieku Hermann bywał również w Żaganu.

Dąbrowa Górnicza z przełomu XVIII i XIX wieku Z perspektywy sztambucha Luizy Henckel von Donnersmarck, zamężnej von Stössel

15 a

15 b

15. **Sztambuch należący do żyjącej w latach 1774-1850 Luizy Henckel von Donnersmarck**, która pozyskiwała wpisy do swego sztambucha w latach 1794-1801. Z racji urodzenia należała do jednego z najświetniejszych rodów arystokratycznych Dąbrowy Górniczej i szerzej – Górnego Śląska. Pochodziła z założonej przez Karola Maksymiliana (1642-1720) linii tarnogórsko-świerklanieckiej. Była siostrą Karola Łazarza (1772-1864), jednego z twórców ekonomicznej potęgi tarnogórskich Henckel von Donnersmarcków. Sztambuch zawiera 9 ilustracji, w tym 3 kolorowe i haftowane, poza tym ołówek i piórko. Oprawa z epoki, brak części wyklejki na przedniej okładce, poza tym stan bdb.; wym. 180x125 mm. **NIEZWYKLE CENNE ŹRÓDŁO DO DZIEJÓW DĄBROWY GÓRNICZEJ, PRZEDINDUSTRIALNYCH DZIEJÓW GÓRNEGO ŚLĄSKA I ÓWCZESNEJ ARYSTOKRACJI. Cena: 5 900 zł**

Ten sztambuch jako źródło ma trzy zasadnicze zalety. Pierwsza z nich umożliwia odtworzenie ówczesnej topografii powiatu tarnogórskiego i innych, np. powiatu toszeckiego (nieistniejącego obecnie) czy raciborskiego, dając obraz przedindustrialnego Górnego Śląska. Istniejące jeszcze w czasach młodości Luizy Henckel małe miejscowości już za jej życia stały się częścią rozwijających się miast śląskich.

Po drugie: jest jakby almanachem towarzyskim Górnego Śląska przełomu XVIII i XIX wieku, sporządzonym z perspektywy Henckel von Donnersmarcków. Sami należeli do najwyższego szczebla drabiny społecznej, a wpisy które pozyskiwała Luiza zaświadczały, kogo uważali za siebie równych. Panna na wydaniu z takiego domu nie mogła się zadawać z byle kim. Od tej strony sztambuch jest zapisem ówczesnej obyczajowości arystokracji górnośląskiej – przede wszystkim sprawozdaniem z podróży Luizy (jej wizyt i rewizyt). Sztambuch zawiera wpisy przedstawicieli ówczesnej elity tarnogórskiej.

Sztambuch zasługuje na monograficzny opis, a nie na bardzo powierzchowne omówienie. Nie mniej jednak warto o paru rzeczach powiedzieć. Wpisów jest ponad dziewięćdziesiąt, z samych Tarnowskich Gór – 20. W 1797 r., dokładnie 18 IV, wpisał się August de Boscamp-Lasopolski (1763-1834), od 1790 r. dyrektor tutejszego urzędu górniczego. Niewątpliwie to jemu zawdzięczają Henckel von Donnersmarckowie swoje przywileje górnicze, które stworzyły potęgę ich rodu. August był synem Karola de Boscampa-Lasopolskiego, międzynarodowego awanturnika, który od Stanisława Augusta Poniatowskiego dostał w 1766 r. indygenat. Karol został powieszony przez lud Warszawy w 1794 r. obok innych targowiczian. Boscamp dedykował właścicielce ilustrację ołówkiem w bardzo dekoracyjnej, rokokowej formie. Wpisała się też żona Boscampa Amalia, dopisując miejsce: Amaliahoff (rezydencja Boscampa w Tarnowskich Górach?). Luiza bywała u nich często, czego dowodem jest kolejny wpis z 1799 r. Do sztambucha wpisał się też Karol Waclaw baron von Larisch (1751-1803), jego żona Helena z domu von Tieschowitz, von Belowowie, Emilie von Roeden (córka znanego ministra?), przedstawicielki von Paczenskich itd., itd.

Luiza dużo jeździła po okolicznych majątkach. W Sabinowicach (dziś dzielnica Gliwic) u pań von Schwerin, w Wilkowicach u Helene von Gordon z domu von Skrebensky, w Pyskowicach u von George von Gorretzkiego, w Kokotkach (dziś dzielnica Lublińca) u von Lutzowów, u von Dyhrnów, spokrewnionych z Henckel von Donnersmarckami, etc., etc. Dalej wpisy z Żar, Mszany, Wodzisławia, Miechowic, Rudy k. Raciborza, Łubian, Koszęcina, itd., itd. Wszystkie z wpisami właścicieli majątków m.in. Ziemitzkich. Poza Górnym Śląskiem Luiza pojechała do powiatu strzebińskiego m.in. do Sarb, odwiedzić krewną Amalię Henckel von Donnersmarck. Była też w Samborowicach, gościła u swej przyjaciółki w Barszowie (dziś nie istnieje), gdzie po śmierci Barberine Campanini, jej przyjaciółka prowadziła pensję dla zubożałych panien.

Z Księstwa Jaworsko-Świdnickiego

16. **ZŁOTORYJA, LEGNICA, LEGNICKIE POLA, JAWOR, PAWŁOWICE WIELKIE K. JAWORA** i inne miejscowości. Sztambuch należący do mieszkanki Złotoryi (na co wskazuje ilość wpisów – 15) o inicjałach G. E. H., najprawdopodobniej nazywała się Hirschfelder. Wpisy z lat 1818-1831. Z Legnicy i Legnickiego Pola wpisów jest 19. Z Jawora – 5, z Pawłowic Wielkich k. Jawora – 6, po jednym z innych miejscowości pod Jaworem, takich jak Budziszów Wielki, Bezdroże Małe i Duże. Ponadto wpisy ze Szczęśnika k. Złotoryi, Zawonii k. Trzebnicy, Mańczyc, Oleśnicy, Wrocławia itd. **Unikalne źródło do społecznej historii Złotoryi, Legnicy, Jawora i pobliskich miejscowości.** Ładna oprawa, ze złożoną bordiurą, z inicjałami właścicielki i datą 1818, uszkodzony grzbiet, dodatkowo obłożona kartonem z epoki i etui; stan db., wym. 110x180 mm. **Cena: 1650 zł**

Sztambuch powstał w latach, kiedy był on jedną z form życia towarzyskiego i święcił w Europie największe sukcesy. Sztukę tę uprawiała zamożniejsza część społeczeństwa, w tym przypadku mieszczaństwo dolnośląskie. W charakterystycznej dla romantyzmu manierze wykonano 3 ilustracje tuszem i akwarelę.

16

Gimnazjum w Świdnicy

17. **ŚWIDNICA, NOWA RUDA.** Sztambuch kasetowy gimnazjalistów świdnickich. Należał do pochodzącego z Nowej Rudy ucznia gimnazjum w Świdnicy. Zebrał on 30 wpisów swoich kolegów szkolnych z lat 1850-1851 z ostatnich lat, czyli primy i sekundy. Część wpisów po łacinie, a nawet po grecku.

17

9 wpisów dokonano w Nowej Rudzie w 1851 r. Składane były podczas świątecznych i wakacyjnych pobytów właściciela sztambucha w rodzinnej miejscowości. 2 wpisy z Wałbrzycha, 1 ze Szczawnicy. Podobnie 2 z Woliborza k. Nowej Rudy; 4 wpisy pochodzą z Lubieszewa, a 2 z Leszna i 2 z Wolsztyna. 2 wpisy nie posiadają zaznaczonej miejscowości.

Ponadto 20 innych, łącznie 50 wpisów. Sztambuch w bardzo ozdobnej bordiurze (złocenia, motywy kwiatowe); wym. 110x170 mm. **Cena: 1950 zł**

Gimnazjum w Świdnicy swoją tradycją sięgało 1241 r., kiedy została otwarta pierwsza szkoła miejska. W 1707 r. po pokoju w Altranstädt szkoła została przekształcona w ewangelicką, co było uzupełnieniem zgody na budowę Świątyni Pokoju. Szkoła zwana też była *łacińsko-ewangelickim gimnazjum* i chwaliła się wysokim poziomem nauczania klasyki, czego dowodami są stosowne wpisy. Na szczególną uwagę zasługuje przedstawienie tuszem i akwarelą gimnazjum w Świdnicy. Wykonane w 1851 r. przedstawia budynek starego gimnazjum. Nowe zostało oddane do użytku w 1854 r. Wybudowano je na terenach po klasztorze franciszkańskim.

Wielkie Księstwo Poznańskie i ziemie na wschód od Odry z perspektywy objazdowego teatru.

18

18. **WIELKOPOLSKA, DOLNY ŚLĄSK, POMORZE, ZIEMIA LUBUSKA.** Sztambuch założonego w 1848 r. we Wrocławiu objazdowego teatru, który odwiedził dziesiątki miejscowości w Wielkopolsce, na Pomorzu i na Śląsku. Miał on wyraźnie rozdzielone dwa etapy działalności. Pierwszy trwał do 1888 roku jako *Breslauer Schau- & Lustspiel-Ensemble*. Dyrektorował mu Adalbert Ed. Theodor Klinger. Drugim był jego zięć, który kontynuował działalność teatralną od 1895 roku wzdłuż Renu pod szyldem *Rheingold-Ensemble*. Ponad 170 kart dwustronnie zapisanych, pozostałe karty (ok. poł. notatnika) niezapisane; na okładce złożony napis: *Rheingold-Ensemble; / Direktor Klinger*; st. bdb., zabrudzenia, okładka twarda, półskórek, przetarcia; wymiary: ok. 110x165 mm; **UNIKAT. Cena 4900 zł**

Sztambuch to tak naprawdę kronika przedstawień tego teatru. Po każdej miejscowości, w której teatr występował pozostawał sporządzony własnoręcznie wpis miejscowego notabla: burmistrza lub innego urzędnika magistrackiego, czasami komendanta posterunku policji. Stosowny wpis zamieszczali urzędnicy gminy czy wręcz zarządzający majątkami, o ile właśnie w takich miejscach teatr występował. Wszystkie wpisy to adresy pochwalne: podziękowanie, zaproszenie na przyszłość, czasami mocno przesadzona recenzja. Każdy wpis jest opatrzony datą oraz nazwą miejscowości.

Teatr do 1890 roku jeździł po terenach na wschód od Odry, z rzadka przekraczając jej bieg. Poświadczonych do 1888 r. jest 275 wystawionych przedstawień, z czego niecałe dwadzieścia odbyło się na zachodnim brzegu Odry. Tyle też jest pieczęci. Czasami stawiano je drugi czy trzeci raz, bo trupa teatralna pojawiała się kolejny raz w tej samej miejscowości. W ten sposób stworzony został wyjątkowego rodzaju katalog miejskich pieczęci. Podpisy z kolei dają możliwość analiz składu osobowego lokalnej administracji.

Teatr z założenia był prowincjonalny. Unikał występów w Poznaniu, Toruniu, Bydgoszczy czy Wrocławiu. Repertuar, który prezentował wyrastał raczej z tradycji komedii dell'arte oraz farsy, która właśnie od połowy XIX wieku stawała się sztuką mieszczańską. Autor takich sztuk, Eugène Labiche, wprowadził ją na szacowne sceny. Budzi podziw sztuka przemieszczania się trupy po rozmaitych miejscowościach. Nadal bywała to wręcz karawana z wozami obładowanymi kostiumami teatralnymi, rekwizytami i dekoracjami, mimo że aktorzy prze-

mieszczali się konną pocztą osobową. Przemieszczanie ułatwiało otwarcie linii kolejowych Poznań-Stargard w 1848 r., Poznań-Wrocław w 1851 r., Poznań-Bydgoszcz w 1858 r.

Pierwszy wpis pochodzi z Leszna z 1848 r. (data zapisana jest po staremu jako *1800 acht und vierzig*). Wielkie Księstwo Poznańskie w pierwszych dziesięcioleciach istnienia teatru było ulubionym terenem peregrynacji teatru. W 1849 roku teatr wystawiał widowiska w Kcyni, Poniechu, Fordonie, Łabiszynie, Koronowie. W 1850 kontynuuje tournée po Wlk. Ks. Poznańskim, ale też objężdza tereny na północ od niego: Skoki, Trzemeszno, Człopa, Wleń, Czarnków, Szamocin, Kcynie, Gniewkowo, Szubin, Chełmża, Chełmno, Tuchola, Fordon, Świecie, Sępólno Krajeńskie. W 1851 r. trupa wchodzi też na Pomorze Zachodnie: Łobżenica, Krajenka, Jastrowie, Złotów, Wałcz, Mirosławiec, Biały Zdrój, Banie. Objazd był kontynuowany w 1852 r.: Kalisz Pom., Karlino, Gryfice, Drawsko, Wleń, Czarnków. W 1853 r. przedstawienia wystawiane są w Wielkopolsce: Gostyń, Kórnik, Swarzędz, Kcynia, Poniec, Rogoźno, Nakło i dalej kontynuowane są w Płotach, Policach, Świdwinie, Maszewie, Choszczynie, Dobrzanach, Drawsku, Czaplicach, Białym Zdroju.

Do 1858 r. zespół daje przedstawienia wyłącznie w Wielkopolsce:

- 1854: Trzemeszno, Września, Jarocin, Gostyń, Września, Trzemeszno, Strzelno, Inowrocław, Strzelno, Łabiszyn, Szubin, Pobiedziska;
- 1855: Rydzyna, Bojanowo, Twardogóra, Syców, Dobrzyca, Jutrosin, Zelny;
- 1856: Łabiszyn, Strzelno, Barlinek, Swarzędz, Chodzież, Obrycko, Kostrzyn, Mogilno, Trzemeszno, Swarzędz, Czarniejewo, Czarniejewo, Września, Środa, Kórnik, Czempin, Sęszewo;
- 1857: Wleń, Wronki, Oborniki, Murowana Goslina, Skoki.

Do końca lat sześćdziesiątych zespół jeździł głównie po Pomorzu i ówczesnej Nowej Marchii. Przedstawienia dał w:

- 1858: Moryń, Czelin, Widuchowa, Słubice, Nowe Warpno, Stepnica, Ueckermünde, Brussow, Kalisz Pom;
- 1859: Gryfice, Resko, Dobra, Maszewo, Nowe Warpno, Police, Banie, Gartz, Goleniów, Nowe Warpno, Police;
- 1860: Goleniów, Trzebiatów, Resko, Łobez, Pyrzyce, Banie, Trzcisko-Zdrój, Police, Penkun, Płoty, Łobez;
- 1863: Nowe Warpno, Goleniów, Białogard, Karlino, Trzebiatów.

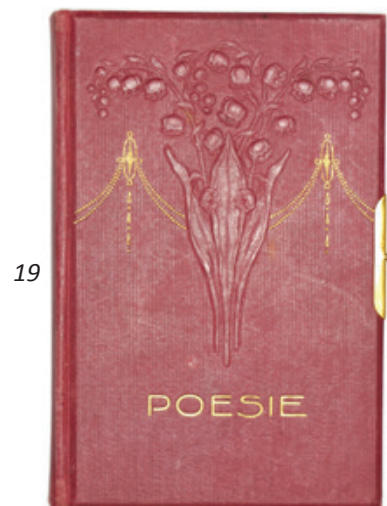
W latach osiemdziesiątych teatr wraca do Wielkopolski, ale jego głównym polem działania jest Górny i Dolny Śląsk. Po kolei: Września, Buk, Gostyń, Borek, Kępno, Wąsosz i dalej Czernica, Syców, Twardogóra, Bierutów, Kluczbork, Wałczyn, Byczyna, Ujazd, Krapkowice, Otmuchów, Złoty Stok, Bardo, Srebrna Góra, Nowa Ruda, Mysłakowice, Szczawnica, Świerzawa, Polkowice, Rudna, Wińsko, Brzeg Dolny, Prochowice, Porębów, Boguszów-Gorce, Prochowice, Uraz, Lubiąż, Pyskowice, Prusice k. Złotoryi, Stupina, Trzebnica, Uraz, Wołczyn, Niemodlin, Byczyna, Gorzów Śląski, Niemodlin, Ostrzeszów, Kępno, Sobótka, Leńnica, Wiązów, Uraz, Lewin Brzeski, Niemodlin, Lubliniec, Strzelce Opolskie, itd., itd.

Dodatkową zaletą sztambucha jako źródła jest to, że przypomina całkowicie zapomnianą stronę życia na ówczesnej pruskiej prowincji. Trudno znaleźć opracowania dotyczące teatrów objazdowych w zaborze pruskim.

Na pierwszej str. sztambucha pieczęć: *Breslauer Schau- & Lustspiel-Ensemble Direction Adalbert Ed. Theodor Klinger gegr. i. Jahre 1845* (ręcznie przeprowadzone na „1840”), poniżej notka: *übernommen als Schygersohn am 16. April 1890*

Kłajpeda, Warmia i Mazury

19. **LIDZBARK WARMIŃSKI.** Sztambuch należący do Lisetty Laskowskiej, mieszkanki Lidzbarka Warmińskiego. Wszystkie wpisy pochodzą od mieszkańców Lidzbarka Warmińskiego, głównie koleżanek właścicielki sztambucha. Pierwszy pochodzi od matki. Najwięcej pochodzi z lat 1913-1916, ale też wpisywano się w 1925 r. W sumie jest ich 32. Wśród nich wiele o polskobrzmiących nazwiskach: Elisabeth Selchiwinski, Angelika Gnumia, Maria (nie Marie – jak powinno być po niemiecku) Kosłowski etc., etc. Sztambuch jest dokumentem przeszłości Warmii, właśnie zachowanej w nazwiskach mających charakter reliktowy. Jest **cennym źródłem do dziejów lokalnej społeczności miejskiej** w dwóch pierwszych dziesięcioleciach XX w. Oprawa płócienna, secesyjna, ze złożonymi motywami, brak zapinki; stan bdb.; wym. 125x180 mm. **Cena: 850 zł**

20

Suwałk czy Dąbrówki. Ozdobą sztambucha jest sporządzona tuszem panorama Kłajpedy, co samo w sobie jest **olbrzymią rzadkością**. Ze Słupska są 3 wpisy, ze Starogardu Gdańskiego tyle samo, podpisane m.in. przez Abramowskiego i Framińskiego, a z Malborka 2. Kaseta w oprawie szklanej kryjącej ilustrację, wierzch popękany, stan bdb.; wym. 80x150 mm. **Cena: 1850 zł**

20. **OLECKO-MARGRABOWA, KRÓLEWIEC, KŁAJPEDA, WILNO, DĄBRÓWKA, SUWAŁKI, MALBORK, STAROGARD, SŁUPSK.** Sztambuch kasetowy zawierający 33 wpisy z lat 1837-1848. Najwięcej pochodzi z lat 1838-1842. Właścicielem był młody mężczyzna zapewne pochodzący z Olecka i najprawdopodobniej pobierający naukę w Królewcu. Wpisów z Olecka-Margrabowej, m.in. Jabłońskiego jest 8, z Królewca – 10. Większość wpisów w języku niemieckim, chociaż są też w języku polskim. Właściciel był też w Wlk. Ks. Litewskim, o czym świadczą wpisy z Wilna,

Stargard i arystokracja pomorska

21. **STARGARD, CHOSZCZNO, ZŁOCIENIEC, LUBIANA K. PEŁCZYC, BLANKENSEE K. LÖCKNITZ.** Sztambuch należał do Marie von Vormann, mieszkanki Stargardu z szeroko rozgałęzionej na Pomorzu Zachodnim arystokratycznej rodziny. Zawiera 24 wpisy, w większości kobiet należących do ówczesnej elity pomorskiej. Pochodzą z lat 1838-1843. Najwięcej ze Stargardu – 14, m.in. Mathilde von Prittwitz urodzonej von Bornstedt, Henriette von Gellkorn, D. von Gellkor urodzonej von Ohlen, Amalie Neukaus itd. Z Choszczna 3 wpisy: Hilde von Kaminsky, Augusta J. Luzscha, Rozalie Kanzemiller. Są wpisy 3 przedstawicieli rodziny von Wedell: Clary i Marii z nieistniejącego pałacu w Frederike Glisinlen, wpis z Blankensee. Ze Złocienia 2 wpisy kuzynek właścicielki: Pauline i Laury von Vormann. Jest też wpis z posiadłości Lubiana k. Pełczyc Marii Baiezky. Sztambuch jest dokumentem stylu życia elity pomorskiej z przełomu lat 30 i 40 XIX wieku, m. in. odb.ywanych podróży utrwalanych poprzez wpisy w sztambuchach. **Tego typu**

21

źródeł do obyczajów na Pomorzu Zachodnim zachowało się bardzo mało. Ładna oprawa z inicjałami właścicielki M.v.V.; stan bdb.; wym. 100x160 mm. **Cena: 1950 zł**

Gdańsko-sopocka rodzina Claaszenów

22. **SOPOT, GDAŃSK, SUCHANINO.** A) **Sztambuch Clary Claaszen.** Właścicielka pochodziła ze znanej patrycjuszowskiej rodziny gdańskiej, pochodzenia flamandzkiego. Jej dziadek Ernst Claaszen zakupił posiadłość przy ul. Długie Ogrody. Jej rodzicami byli Johann (1817-1874) i Johanna (1823-1875). Znani jako powroźnicy. Jej starszy brat też Johannes odziedziczył firmę i przekształcił ją w bardzo znanego producenta lin konopnych i stalowych, produkowanych głównie na potrzeby żeglugowe. Młodszy brat, najbardziej znany z rodziny, to Ernst Claaszen. Błyskotliwy przedsiębiorca, konsul amerykański w Gdańsku, chociaż najbardziej jest znany z tego, że w okresie osobistej prosperity finansowej wybudował słynną willę w Sopocie, zwaną od jego nazwiska *Willą Claaszena*. Dziś mieści się w niej muzeum Sopotu.

22 a

22 b

Clara dostała sztambuch od wujostwa Duske na swoje urodziny w 1864 r. Była wówczas uczennicą elitarniej szkoły żeńskiej im. Wiktorii w Gdańsku. Od jej szkolnych koleżanek pochodzi większość wpisów. Z reguły były to młode przedstawicielki patrycjatu gdańskiego: Olga Paulsen ze znanej od bez mała wieków rodziny aptekarzy, kupców i rajców miejskich itd., itd., Marie Rhodin, później autorka książek o architekturze Gdańska.

Wśród nazwisk figurujących w sztambuchu jest Theodor Baile, znany botanik niemiecki, w latach 1862-1890 nauczyciel w szkole Wiktorii. Są wpisy rodziny Wicht z Suchanina, gdzie Claaszenowie spędzali czas wolny. Łącznie wpisów jest 32, a ponadto 10 ilustracji, 1 rysunek przedstawiający najprawdopodobniej brzeg morski z pensjonatem w Suchaninie, oraz 7 graficznych widoków i panoram Gdańska.

Oprawa ze złoconej skóry, złocone napisy, na tytułowej okładce: *Zum Geburtstag für Clara Claaszen 1864.*

B) Zeszyt sprawozdający lektury Clary Claaszen. Prawie wszystkie o tematyce religijnej. W ten sposób przygotowywała się do konfirmacji. Jej zapiski były sprawdzane przez nauczyciela, czego dowodem są uwagi naniesione czerwonym atramentem. Na okładce nazwisko właścicielki, odręczny wpis własnościowy na pierwszej stronie; zapisanych 150 stron, podniszczony grzbiet, poza tym stan bdb.; wym. 200x175 mm.

C) Dziennik Clary Claaszen prowadzony od 23 XI 1889 do 8 IV 1894. Autorka oznaczyła zeszyt jako *I* (pierwszy) z myślą, że pewnie będzie ich więcej. Generalnie są to jej zapiski z dnia codziennego, o tym co się działo w rodzinie Claaszenów, u jej braci (głównie Ernesta i jego żony Marty) i ich dzieci. Czasami cofa się pamięcią m.in. do ślubu Marty i Ernesta. Do tego wydarzenia nawiązuje długi wiersz o przekazaniu welonu, o tym że nie mogła na nim być z powodu choroby i o ich wcześniejszych zaręczynach. O urodzinach *naszego syna*, zapewne Ernesta, który później poległ podczas I wojny światowej, o swoich wyjazdach do Sopotu celem poratowania zdrowia, o spacerze po lesie zdrojowym zakończonym potańcówką, o rodzinnych wyjazdach Ernesta m.in. do Elbląga, Kwidzyna, Sopotu, czy Berlina; o bliższych i dalszych znajomych itd., itd.

Pamiętnik pozwala spojrzeć na rodzinę Claaszenów niejako od środka. Zapiski nie są *suchym* sprawozdaniem z codziennego życia Claaszenów, takim z oficjalnych dokumentów. Jest w nich jednak kobieca perspektywa, z emocjami. Jest też świadectwem stylu życia gdańskiego patrycjatu z końca XIX w. **Bardzo ważny dla historii rodu Claaszenów.**

Rękopis liczy ponad 120 stron. Wykorzystano nań popularne wówczas albumy do wpisów z wierszy. Okładka ze złoconą ramką i napisem *Poesie*, wym. 215x145 mm; stan bdb. Razem 3 rękopisy.

Cena: 6 900 zł

23 a

23 b

Sławięcice: pogrzeb księcia Fryderyka Augusta Hohenlohe-Oehringen

23. SŁAWIĘCICE. Sztambuch uczestników uroczystości pogrzebowych ks. Fryderyka Augusta ks. zu Hohenlohe-Oehringen (ur. 1784, zm. 15 II 1853), pochowanego w Sławięcicach.

Sztambuch zawiera 31 wpisów, z czego 17 zostało zebranych w Sławięcicach w marcu 1853 r., chociaż pierwszy pochodzi z grudnia 1852 r. Nie sposób nie widzieć związku między śmiercią w połowie lutego Fryderyka Augusta, a taką obecnością gości z dzisiejszej Badenii-Wirtembergii. Mieli tam swoje posiadłości, m.in. w Stuttgarcie i Oehringen. Stąd pochodził drugi człon ich nazwiska. Potwierdzają to nazwiska arystokratów, nie mających żadnych związków z Górnym Śląskiem. Ponadto dużą ilość tych wpisów dokonywano w języku francuskim, co było normą dla tamtejszej arystokracji niechętnie używającej niemieckiego na co dzień. Wśród nich: Alex von Ballhof, Mathilda de Torney, Frederic Schauberg, von Spitta, Carl i Maria Flemming. Jest wpis Nane Thun aus Oehringen podkreślającej w ten sposób, że pochodzi z tamtej posiadłości należącej do rodu Hohenlohe. Jest też wpis Carla Immischa i jego rodziny (cztery), który się określił jako *hof-musicus*, weimarskiego wielkiego księcia. Zapewne, do czasu, kiedy Fryderyk August utrzymywał swoją zamkową orkiestrę był jej członkiem.

Ale nie tylko na tym polega ekskluzywność tej części sztambucha. Są w nim akwarele i rysunki ołówkiem dokumentujące wygląd zamku w Sławięcicach. Ich zaletą jest to, że pokazują stan pałacu jeszcze przed przebudową, wygląd od parku z parkanem, budynków zarządu ordynacji i inne budowle. Curiosum jest przedstawienie stacji w Sławięcicach, niewiele później gdy położono tam tory. Jest też wklejone bardzo wdzięczne przedstawienie litograficzne mostu kolejowego na Nysie Łużyckiej, pod Zgorzelcem.

O właścicielce sztambucha wiemy niewiele. Musiała być z bezpośredniego zaplecza Hohenlohe'ych. Zapewne jakaś *Hofdame*. Po pogrzebie wyjechała ze Sławięcic. W kwietniu 1853 roku zatrzymała się w Baden, potem w kolejnym uzdrowisku w Streitbergu w Bawarii. Od jesieni 1853 przebywała w Stuttgarcie. Trasa podróży i pobyt w Stuttgarcie zdają się potwierdzać wniosek, że była związana na stałe z domem Hohenlohe'ych. Przedsiębrała kolejne podróże czego dowodem jest dokumentacja ikonograficzna m.in. francuskiego Awinionu. Sztambuch jest bogaty w ilustracje. Łącznie jest ich ponad 20.

Część kart luźna, stan okładki słaby, grzbiet podniszczony i luźny, jak i okładki; wym.: 300x240 mm.

Cena: 3 450 zł

Częstochowa

24. **CZĘSTOCHOWA.** Sztambuch należący do mieszkanki Częstochowy o inicjałach J.W. Najwięcej wpisów pochodzi z lat 1844-49, ale są też i późniejsze – z 1851 i 1854 r. Najprawdopodobniej należał do uczennicy pensji w Częstochowie. Wskazuje na to ilość wpisów z 1845 r., w których dominował motyw rozstania. Wpisy w języku polskim, francuskim i niemieckim – łącznie 22. Sztambuch zilustrowano motywami roślinnymi i scenami alegorycznymi. Na pierwszych stronach sztambucha

24

umieszczono biedermayerowską wyklejkę z epoki: *Z powinowaniem imienia*. Zapewne od darczyńców. Może rodziców? Wyjątkowo ładna oprawa ze złożonymi motywami roślinnymi i inicjałami J.W., złożone brzegi kart, tekturowe etui; stan bdb. **Cena: 1250 zł**

Kresowe obrazki

25. **POWIAT ZBOROWSKI (WOJEWÓDZTWO TARNOPOLSKIE): OLEJÓW, ZAŁOŻCE, REMÓW, CZYSTOBRODY, SASSÓW.** Szkicownik zawierający 54 ilustracje w ołówku, tuszu i akwareli anonimowego żołnierza, zapewne armii austro-węgierskiej. Na terenie powiatu Zborowskiego toczyły się na przełomie 1915/1916 roku ciężkie walki z Rosjanami z udziałem wojsk niemieckich. Jedną z dywizji austro-węgierskich dowodził gen. T. Rozwadowski.

25 a,b

Prace powstały po zakończeniu walk, czyli po dokonaniu zniszczeń wojennych. Są one bardzo dobrze udokumentowane i dają świadectwo, z czym przyszło się borykać II Rzeczypospolitej. Ikonografia tych miejscowości jest zaiste imponująca. Są samodzielne panoramy i perspektywy na kilka miejscowości, są pojedyncze domy, widoki na całe ulice, Seret itd., itd.

Był to region z bogatą historią. Znany jest m.in. z późniejszych walk polsko ukraińskich i tzw. linii Delwiga z czerwca 1919 r.

Najważniejsze przedstawienia poświęcone są Założcom. Jest ich ponad 20. Miejscowość z bogatą historią pamiętającą Wiśniowieckich i Sobieskich. Niezwykła dokumentacja ikonograficzna. Z Założców jest tylko 4 km do Reniowa. Niemcy w 1915 roku wysadzili tam kościół. Widoków z tej miejscowości jest 5.

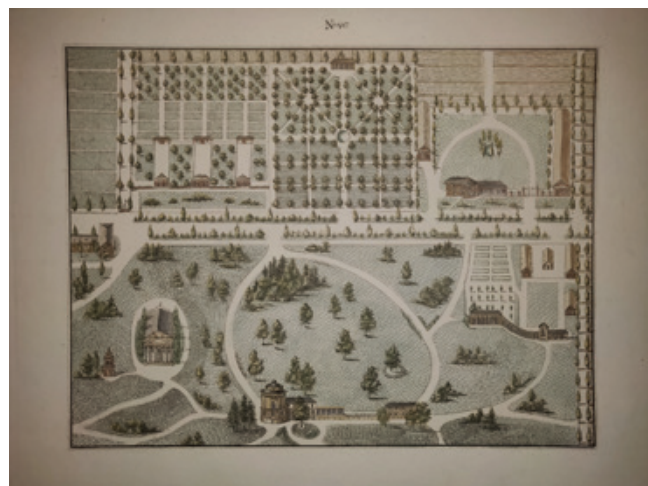
Olejów ma swoich wizerunków 10. To też miejscowość z bogatą przeszłością. Miał tu swój zameczek myśliwski Jan III Sobieski. W szkicowniku znalazły się też Czystobrody i Sassów, blisko Olejowa i Założców.

Trudno przecenić wartość dokumentacyjną tego szkicownika. Podobnych obiektów nie ma, bo nigdy nie powstały. **DLATEGO TEN JEST UNIKATEM**; wym.: 275x185 mm; oprawa karton; stan ilustracji bdb. **Cena: 3 250 zł**

HISTORII ARCHITEKTURY KRAJOBRAZU

26 a

26 b

26. **ZARZECZE k. PRZEWORSKA.** Morska z Dzieduszyckich, Magdalena, *Zbiór rysunków wyobrażających celniejsze budynki wsi Zarzecza w Galicyi w obwodzie Przemyskim leżącej, częścią z natury zdjętych lub uprojektowanych, z opisem budownictwa wiejskiego w sposobie holenderskim i angielskim i ogólnemi myślami o przyozdobieniu siedlisk wiejskich*, Wiedeń 1836. 40 tablic (litografia i akwatinta), okładka półskórek z epoki (nieznaczne przetarcia), brak części opisowej oraz 8 tablic przedstawiających sztukę układania kwiatów; wym.: 365x260 mm. **Cena: 9950 zł**

Przełom XVIII i XIX wieku przyniósł apogeum rywalizacji o to, która rodzina będzie dzierżyła palmę pierwszeństwa w porozbiorowej Polsce: Radziwiłłowie czy Czartoryscy. Ścigano się o wszystko, nawet na ożenki. Gdy Maria Czartoryska wyszła za Wirtemberga, to Antoni Radziwiłł dostał rękę Luizy Hohenzollernówny. Obie panie, czyli Izabela z Flemingów Czartoryska (1746-1835) i Helena z Przezdzieckich Radziwiłłowa (1753-1821) nie ustępowały sobie w niczym. Jak jedna w Puławach przebudowała park, to druga w Nieborowie robiła to samo. Obie bez wątpienia były prekursorkami w Polsce tego, co dziś się nazywa architekturą krajobrazu. Nie wolno również przy tej okazji zapominać o spektakularnym, baśniowym (i astronomicznie kosztownym) założeniu krajobrazowo-parkowym w Zofiówce, które zamówił i nazwał tak na cześć swojej żony Szczęsny Potocki.

Nieco w cieniu pozostawała prawdziwa wielkość sztuki harmonizowania rezydencji z otoczeniem. Mało znana, a niesłusznie zapomniana **Magdalena z Dzieduszyckich Morska (1762-1847)**. Dziedziczka Zarzecza k. Przeworska, głęboko osadzona w kulturze i wszechstronnie uzdolniona plastycznie podjęła w 1798 r. trud przebudowy podupadłej własnej rezydencji. Za pomocnika wzięła P. Aignera, który podobną rolę pełnił u boku I. Czartoryskiej. To, czego udało jej się dokonać przedstawiła w oferowanym wydawnictwie. Inspirację stanowiły zapewne I. Czartoryskiej: *Myśli różne o sposobie zakładania ogrodów* z 1807 roku. Ale gdy Czartoryska ograniczyła się w zasadzie do podpowiedzi, w jaki sposób i przy pomocy jakich urządzeń zakładać przypałacowy park, to Morska pokazała również pałac z zewnątrz i wewnątrz oraz inne budynki stanowiące o istocie jej ogrodu. Sama robiła rysunki, a przed przeniesieniem ich na płytę poprawiali je zawodowcy. Stworzyła w ten sposób monografię zespołu parkowo-pałacowego w Zarzeczu, która jest unikalna, żadna bowiem rezydencja w Polsce nie posiada takiej ikonograficznej dokumentacji, zdecydowanie bogatszej i kompletniejszej od puławskiej czy nieborowskiej.

Literatura przedmiotu mówi, że ukazało się w sumie kilkadziesiąt egzemplarzy tego wydawnictwa, ale nikt nie wie, ile dokładnie. Jeden z nich znajdował się w zasobach biblioteki Pawlikowskich w Medyce. Zgodnie z ekslibrisem oferowany egzemplarz pochodzi z biblioteki hrabiów St. Julien Walsee z Górnej Austrii.

27. **CIESZKÓW, BOGUSŁAWICE, k. TWARDOGÓRY.**

Świadectwo umiejętności dyplomowanego ogrodnika. Mistrz ogrodniczy Carl Sperling zaświadcza wszem i wobec, że po trzech latach nauki zawodu (*Kunst und Orangen Gärtner*) w ogrodzie pałacowym w Cieszkowie, którego właścicielem był Moritz Teichmann von Logischen, Christian Weigert posiadał umiejętności ogrodnicze w stopniu znakomitym. W prawym dolnym rogu podpis *Sperling*, wcześniej data 1836 r. Dokument na pergaminie pieczołowicie wykaligrafowany i ozdobiony scenami biblijnymi, motywami kwiatowymi itd., wym.: 570x365 mm; verso przybrudzone, poza tym stan bdb. **Cena: 1650 zł**

27

Dokument daje pogląd na to, jak wysoko byli wówczas cenieni i jak sami się cenili ogrodnicy, których nazwalibyśmy dzisiaj *architektami krajobrazu*. W hierarchii obowiązującej na arystokratycznych dworach stali bardzo wysoko. Nie tylko pielęgnowali ogrody przycinając drzewa i kwiaty, oni je również projektowali, szczególnie gdy nastąpiła moda na romantyczne założenia ogrodowo-pałacowe.

HERALDYKA

28. **LWÓW, GALICJA.** Zestaw trzech rękopiśmiennych certyfikatów szlachectwa rodziny Bielawskich herbu Zaremba; wszystkie dokumenty na pergaminie, bardzo ozdobne:

I. *Certyfikat szlachectwa. / Wydział Stanów / Królestw / Galicji i Lodomeryi / Poświadcza, że gdy Antoni Bielawski, Herbu / Zaremba syn Andrzeja i Zofii, wnuk Jakoba i Magda // leny z Leszczyńskich, prawnuk Antoniego i Katarzyny / Bielawskich małżonków w Metrykach Szlachty krajowej / w Księdze XVIII na stronie 241 zapisany znajduje się, / przeto także i Wny Fran- // ciszek Lubin Pa // trycy trojga imion Bie- // lawski jako syn rzeczono // go legitymowanego Antoniego Bielawskiego i Maryanny / z Janiszewskich, do Szlachty krajowej, Stanu Rycerskiego / należy i w tej własności do Metryk Szlacheckich w Księgę XXIVtą / na stronie 525. zapisany został [...], Lwów 17 XI 1859; złocenia, w centralnej części herb Zaremba, w dole ozdobna, jedwabna taśma, tekst dwustronny, na verso m.in. pieczęć opłatkowa oraz pieczęć cesarska; st. bdb., ślady złożenia; wymiary arkusza: 295x443 mm;*

28

II. *Certyfikat szlachectwa. / Wydział Krajowy / Królestwa / Galicji i Lodomeryi / wraz z Wielkim Księstw. Krakowskim / zaświadcza niniejszym, iż gdy / Wielmożny Franciszek Lubin Patrycy tr. im. Bielawski, her // bu Zaremba, syn zapisanego w metrykach szlacheckich ga // licyjskich w tomie XVIII na str. / 241 Antoniego*

Bielawskiego / i tegoż małżonki Maryanny / z Janiszewskich, wnuk Andrzej // ja i Zofii małżonków / Bielawskich, prawnuk / Jakóba i Magdaleny / z Leszczyńskich mał // żonków Bielawskich, / a Antoniego Bielawskiego // go i tegoż małżonki Ka- // tarzyny Barbary w czwar // tem pokoleniu prawy po- // tomek, w metrykach szła // checkich galicyjskich, a mia- // nowicie w tomie XXIV na / stronie 525. zapisany jest, / przeto też i Wielmożny / Antoni Jan Wincenty Dominik czw. imion / Bielawski, herbu Zaremba, / jako syn tegoż Franciszka Lubina Patrycego tr. im. Bielawskiego i jego / małżonki Joanny z Pruszyńskich, do szlachty krajowej stanu ry // cerskiego należy i do metryk szlacheckich galicyjskich tomu XXVII / na stronie 295. wpisany został [...], Lwów 5 I 1894; złocenia, w centralnej części herb Zaremba, przy lewej krawędzi ozdobna, jedwabna taśma, 4 str. (tekst na dwóch), na verso m.in. pieczęć cesarska; st. bdb., ślady złożenia, zagięcia krawędzi, delikatne zabrudzenia; wymiary arkusza: ok. 255x390 mm;

III. Certyfikat szlactwa / Wydział Krajowy / Królestwa Galicyi i Lodomeryi / wraz z Wielkim Księstwem Krakowskim / zaświadcza niniejszym, iż gdy / Wielmożny Antoni Jan Wincenty Dominik 4ga im: Bielawski herbu Zaremba / syn zapisanego w metrykach szła // checkich księdze XXIV na stronie 525 / Franciszka Lubina Patrycego tr. im: / Bielawskiego i jego małżonki Joan- // ny z Truszyńskich, wnuk zapisa- // nego w metrykach szlacheckich księdze / XVIII na stronie 241. Antoniego / Bielawskiego i jego małżonki / Maryanny z Janiszewskich, / prawnuk Andrzeja i Zofii mał- // żonków Bielawskich, prapra- // wnuk Jakóba Bielawskiego i / jego małżonki Magdaleny / z Leszczyńskich, Antoniego i / Katarzyny Barbary dwojga / imion małżonków Bielawskich / w piątym pokoleniu prawy / potomek w metrykach szlacheckich, a mianowicie w księdze XXVII na stronie 295. zapisany jest, przeto też i / Wielmożny Franciszek Bielawski herbu Zaremba / syn wyżej wspomnianego legitymowanego Antoniego Jana Wincen- // tego Dominika czw: im: Bielawskiego i jego małżonki Bronisławy z Mi- // chałowskich do szlachty krajowej stanu rycerskiego należy i jako / taki do metryk szlacheckich księgi XXVII na stronie 380. wpisany został [...], Lwów 5 IV 1895; złocenia, w centralnej części herb Zaremba, 4 str. (tekst na dwóch), na verso m.in. pieczęć cesarska i polska pieczęć notarialna (Rzeczpospolita Polska – Tomasz [Ba]raniecki Notariusz w Miechowie); st. bdb., delikatne zabrudzenia, nieznaczne ślady zagięć; wymiary arkusza: ok. 228x340 mm;

Dodatkowo dwie okrągłe puszki z lakowymi pieczęciami: 1) większa pieczęć z napisem otokowym: Collegium [...]tatum Regn. Galiciae et Lodom. Ducat. Osvecim. et Zatoriae; 2) mniejsza pieczęć, pęknięta, z napisem otokowym: Wydział Kraj. Król. Gali[cji i Lo]dom. I W. X. Krakowskiego; całość umieszczona w metalowej tubie z zamknięciem; st. bdb., długość puszki: 500 cm, średnica: 75 mm. **Cena: 1500 zł**

INKUNABUŁY

29. **GASZOWIEC, PIOTR** (Piotr z Krakowa, Petrus Cracoviensis), *Computus ecclesiasticus vel astronomicus*; wyd. Ludwig von Renchen, Kolonia 1483/1484. Zawiera 18 (z 19) drzeworytów; 19 nieliczbowanych kart, okładka introligatorska późniejsza (półskórek); format: 4° (21 x 15 cm). **Bardzo rzadkie. Cena: 18000 zł**

Estreicher XXIV, 205-206; F. Koper, „Spis druków epoki jagiellońskiej...”, str. 3. – Niezwykle rzadkie i wczesne, być może nawet pierwsze wydanie dzieła astronomicznego dotyczącego rachuby kalendarza liturgicznego. Jego autorem był polski astronom, doktor medycyny i profesor Akademii Krakowskiej, a także lekarz przyboczny króla Kazimierza Jagiellończyka, Piotr Gaszowiec (1425-1474). Na ziemiach polskich *Computus* ukazał się po raz pierwszy dopiero 20 lat później (Kraków 1504), pod zmienionym już tytułem. Zarówno jednak to, jak i inne późniejsze wydania są od edycji kolońskiej uboższe – posiadają mniejszą ilość drzeworytów oraz mniej tekstu. Oferowane wydanie zostało bowiem wzbogacone o ryciny i komentarz autorstwa kolońskiego astronoma i rytownika, Heinricha Koenmута von Melhusen. Oprócz fachowych drzeworytów astronomicznych przedstawiających schematy i tabelę na pierwszej karcie widzimy również sferę podtrzymywaną przez dwa anioły, a u końca dzieła hołd trzech królów oraz – niestety współcześnie odtworzony, a obecny w oryginale – wizerunek św. Anny Samotrzeciej.

Dzieło to zostało wydane jeszcze w starej erze nauki średniowiecznej, w dobie panowania systemu geocentrycznego oraz przed wprowadzeniem kalendarza gregoriańskiego (1582). Rachuby astronomiczne na potrzeby kalendarza liturgicznego, m.in. w celu ustalania dat Wielkanocy oraz innych świąt ruchomych nazywano wówczas *komputystyką* – stąd tytuł dzieła. Nauka ta była depozytariuszką wiedzy matematycznej i astronomicznej od starożytności po późne średniowiecze. Z prac Gaszowca korzystali późniejsi astronomowie, w tym Mikołaj Kopernik.

29 b

Na szczególną uwagę zasługuje ponadto fakt, że Gaszowiec był również autorem najstarszego druku wydanego na ziemiach polskich – *Almanach Cracoviense*, wydrukowanego w 1474 r. w Krakowie przez Kaspera Straube.

Istnieje tylko kilka znanych egzemplarzy oferowanego wydania (jeden znajduje się w Muzeum Hutten-Czapskiego w Krakowie). Z uwagi na typowe dla inkunabułu cechy (kolofon zamiast karty tytułowej, brak paginacji, zróżnicowany zestaw czcionek, gdzieśgdzie odręcznie naniesiony kolor) jest od późniejszych edycji o wiele ładniejszy. – Ostatnia (dwudziesta) karta z drzeworytem odtworzona współcześnie, ślady zawilgocenia, nieznaczne zabrudzenia, gdzieśgdzie ręcznie dopiski z epoki.

Napis w kolofonie: *Celeberrimi viri Artium Magistri nec non medicinarum doctoris eximii domini Petri Cracoviensis Computus ecclesiasticus vel astronomicus qui per honestum virum bonarum artium magistrum magistrum Hinricum koenmunt de Melhusen ad figuras una cum Canonibus earundem calculando correcte reductus Certis quoque additionibus annexis. Universis quoque tam Scholasticis quam Presbiteris ad calculationem Almanach non minus utilis deserviens et necessarius feliciter incipit.*

30. **MIKOŁAJ Z BŁONIA** (Mikołaj Pszczółka, Nicolaus Posnaniensis), *Sermones de tempore et de sanctis, sive Viridarius*; wyd. Georg Husner, Strasburg 1498 (23 VIII). Część pierwsza (z dwóch). 384 nieliczbowane arkusze, **niezwykle piękna okładka z epoki ze skóry garbowanej ałunowo**, dwie metalowe zapinki, szyldziki. Format: 2° (30 x 21 cm). **Rzadkie. Cena: 19 000 zł**

Estreicher XIII, 170 – Zbiór 131 kazań Mikołaja z Błonia na cały kalendarz liturgiczny. Bardzo ceniony i popularny w epoce, krążył w licznych rękopiśmiennych odpisach i doczekał się kilku wydań czytanych w całej Europie.

Blok w bardzo ładnym, niemal idealnym stanie. Inicjały opuszczone w druku i pięknie domalowane ręcznie czerwonym atramentem (dwa znane egzemplarze z polskich bibliotek mają w tym miejscu puste przestrzenie – liter ostatecznie nie domalowano). Tekst rozłożony zgodnie z ówczesną techniką drukarską na dwie kolumny po 51 lub 52 linijki.

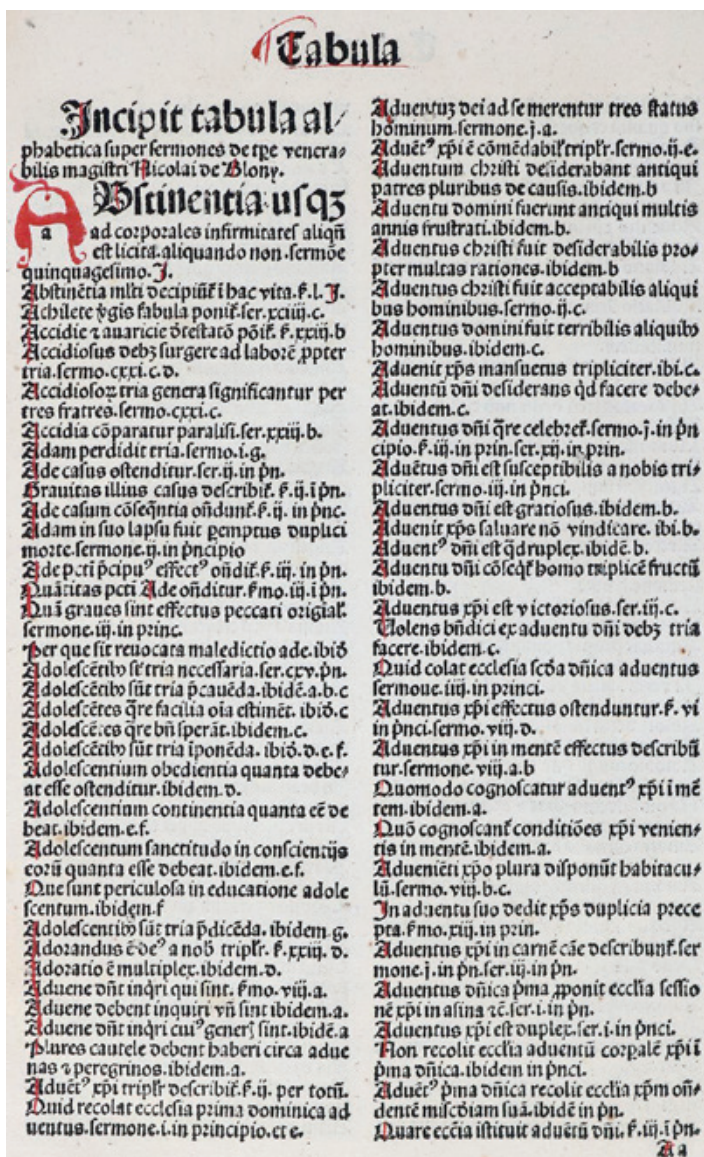
Pęknięcie grzbietu na przegubie zreperowane współcześnie. Z tyłu okładki ślad po gwoździach, do których przytwierdzono dawniej łańcuch (tak trzymano niektóre druki w klasztorach) oraz dwa ubytki skóry o średnicy ok. 2,5 cm. Z przodu okładki pęknięcie skóry zszyte w epoce. Wyklejka współczesna (pierwotnie sam blok drewniany).

Kolofon: *Sermones uenerabilis magistri Nicolai de blony decretorū doctoris. capellani episcopi Bosnoniensis. ualde dese-ruientes populo. sed et clero utcūq; docto eos digne legenti. predicanti. aut audienti de tempore et de sanctis; i na końcu: Finiunt sermones uenerabilis magistri Nicolai blony decretorum doctoris de tempore: impressi Argētine Anno dni Mccc-cxviii. (1498). finiti in vigilia sancti Bartholomei.*

Mikołaj z Błonia zwany Pszczółką (ur. przed 1400, zm. Po 1442) – teolog, historyk, kaznodzieja, uczeń i wykładowca Akademii Krakowskiej, doktor prawa kanonicznego. Był synem mieszczanina Falisława, burmistrza Błonia k. Warszawy. Studia na Uniwersytecie Krakowskim na Wydziale Sztuk rozpoczął w 1414 r., gdyż wtedy został wpisany do Metryki i wniósł opłatę immatrykulacyjną w wysokości 6 groszy. Po promocji magisterskiej Mikołaj z Błonia rozpoczął wykłady na Wydziale Sztuk Wyzwolonych i jednocześnie podjął studia z prawa kanonicznego pod kierunkiem **Stanisława ze Skarbimierza**, którego uważał za swego mistrza. Po 1428 r. został kapelanem biskupa poznańskiego **Stanisława Ciołka** i przeniósł się do Poznania. Po śmierci Ciołka osiadł na Mazowszu. Z inicjatywy biskupa Ciołka Mikołaj z Błonia opracował w 1430 r. *Tractatus sacerdotalis de sacramentis* (tzw. Sacramentale), podręcznik pastoralny na potrzeby duchowieństwa. Zyskał on ogromną popularności nie tylko w Polsce, lecz także w całej Europie, o czym świadczy 47 rękopisów rozsianych po bibliotekach europejskich oraz 42 wydania drukowane z XV–XVI w. W latach 1422–1427 Mikołaj z Błonia pełnił funkcję kapelana królewskiego i zapewne kaznodziei dworu. Niewątpliwie związany był również z kancelarią **Władysława Jagiełły** i spod jego pióra wyszły pieśni pochwalne z okazji narodzin królewiczów Władysława oraz Kazimierza. Przed 1430 r. został plebanem w Czersku, a przed 31 sierpnia 1431 r. kanonikiem w kolegiacie św. Jana Chrzyciela w Warszawie. Mimo że Mikołaj z Błonia nie był kanonikiem poznańskim, tamtejsza kapituła katedralna 1 września 1433 r. wyznaczyła go na jednego ze swych delegatów na sobór bazylejski. Kanonikiem płockim został przed 10 września 1435 r., zaś urząd oficjała warszawskiego sprawował około 1441. Poważnie zachorował w 1442 r. i wówczas prosił Filipa wikariusza warszawskiego o odprawianie nabożeństw w intencji zbawienia jego duszy w zamian za ofiarowane wikariuszom warszawskim księgi. [za: Krzysztof Ożóg, *Mikołaj z Błonia zwany Pszczółką*]

30 a

30 b

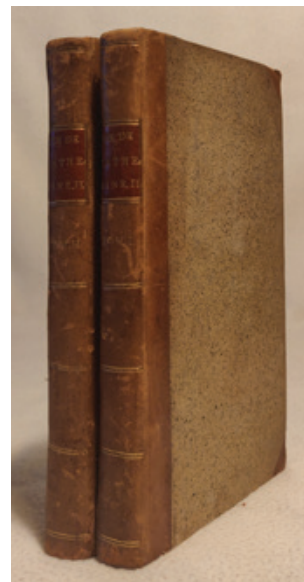
TARODRUKI

31

32

33

31. **BAUDOIN DE COURTENAY, JAN**, *Poparcie Uwag nad zyciem Jana Zamoyskiego z roztrząsaniem pism, które się z ich powodu ziawiły*, Warszawa 1788; [1] k., 127 s., [1] k., blok w stanie bdb., okładka pergaminowa z epoki ze złoceniami grzbietu (nieznaczące ubytki i przetarcia, ślady kornika), format: 8°. Bardzo rzadkie. **Cena: 1200 zł**

Bardzo rzadki druk przypisywany Janowi Baudouin de Courtenay; Estreicher nie podaje. Odnosi się do ważnego pisma Stanisława Staszica *Uwagi nad życiem Jana Zamoyskiego* (1787), które przedstawiało propozycję ratowania kraju przed upadkiem i zainicjowało wielki ruch umysłowy Sejmu Czteroletniego. W żywiłowej debacie wywołanej tym dziełem wzięły udział największe pióra epoki.

Jan Baudouin de Courtenay (ur. 1735, zm. 2 marca 1822 w Warszawie) – publicysta z czasów Sejmu Czteroletniego. Szczegóły jego życia nieznane. Wydane bezimiennie „Uwagi ogólne nad stanem rolniczym i miejskim” (1789) oraz „Bezstronne uwagi nad mową Jacka Jezierskiego”. Obie rozprawy zalicza się do najznakomitszych występow publicystycznych tego okresu, dość więc, że porównywano je z dziełami Kołłątaja. Zajmował się też gorąco sprawami Teatru Narodowego, dla którego przetłumaczył: *Świętoszka*, *Skąpca* i *Mieszczanina szlachcicem* – komedie Moliera. Był autorem *Burmistrza poznańskiego*. Sławę zyskał jako radykalny publicysta i przedstawiciel bogatego mieszczaństwa. [PSB]

32. **BIEŻANOWSKI, STANISŁAW JÓZEF**, *Oraculum parthenium, Augustissimæ Cælorum Reginae, Virginis deiparae absq; macula originali conceptæ, honori*; wyd. Spadkobiercy Christophera Schedla, Kraków 1668; nieaktualna pieczęć własnościowa, 40 nlb. str., miedz. cz.-b., st. db., krawędzie kart podniszczono, ostatnia karta pofałdowana; format: 4°; **Cena: 800 zł**

Estreicher XIII, 120-121. Utworem tym Biezanowski staczał swoisty turniej literacki z korsykańskim poetą Janem Baptistą Agnese.

Stanisław Józef Biezanowski (1628-1693) – prof. Uniwersytetu Krakowskiego, poeta, historyk. Początkowo uczył się we Lwowie, skąd pochodził, następnie studiował na Uniwersytecie Krakowskim. W 1655 r. otrzymał mistrzostwo sztuk wyzwolonych; w 1689 r. wybrany historiografem Uniwersytetu. Jeden z najpłodniejszych pisarzy polskich XVII w.

33. **CASTERA, J.-H.**, *Vie de Catherine II Imperatrice de Russie*, t. 1-2, Warszawa 1798. 2 k., 312 str. oraz 2 k., 341 str. Ładna okładka z epoki, półskórek (przetarcia narożników), złocenia grzbietu, szyldzik. Miedzioryty wycięte (pierwotnie 6), strona tytułowa tomu I pofałdowana; format: 16°; **Cena: 300 zł**

34

34. **CHODOWIECKI, DANIEL. BASEDOW, JOHANNES BERNHARD.** *Kupfertafeln zum Elementarbuch für die Jugend, ihre Eltern und Freunde in gesitteten Ständen.* Współoprawne dwa tomy: tom I wyd. Altona i Bremen 1770, tom II wyd. Berlin i Dessau 1774. **Zawiera 100 miedziorytów, w tym głównie autorstwa D. Chodowieckiego.** 15 str. tekstu (wprowadzenie, indeks rycin). Oprawa półskórek z epoki (przetarcia, nieznaczące ubytki narożników, przedni przegub poluzowany), format: 4°. **Cena: 3800 zł**

Wydawnictwo powstało pod kierunkiem Daniela Chodowieckiego, który – jako rysownik lub rytownik – jest współautorem większości rycin. Jest to praca niezwykle ciekawa. Przedstawia świat XVIII wieku w sposób na tyle żywy i szczegółowy, że momentami ma się wrażenie obcowania z fotografią. Widzimy całą gamę przeróżnych przedstawień: od historii naturalnej, przez technikę, militaria i sceny rodzajowe aż po kartografię (w tym mapa Europy z zaznaczoną przedrozbiorową Rzeczpospolitą). Jest to zatem nie tylko zbiór ilustracji do dzieciennego elementarza, ale również niezwykle wartościowe, realistyczne źródło ikonograficzne. – Nieznaczące zażółcenia i zabrudzenia, część miedziorytów z rozdzarciami (po konserwacji), jeden miedzioryt z przyciętymi marginesami, brak karty tytułowej i stron tekstu do tomu drugiego.

35. **GALICJA. HOPPE, JAKUB AUGUST,** *Ältere und neuere Geschichte der Königreiche Galizien und Lodomerien,* druk. Ignaz Alberti, Wiedeń 1792; **zawiera rozkładaną mapę „Sarmacji” – Polska Litwa i Ukraina w XI w. (miedzioryt,**

52 x 37 cm); [1] k., 272, 91, [1] s., [1] k. tabl. złoż.; stan bdb., ładna okładka pergaminowa z epoki ze złoceniami i zdobieniami grzbietu (nieznaczące ubytki, pęknięcie grzbietu wzdłuż przegubu); format: 8°. Cena: 1400 zł

Estreicher XVIII, 262. Historia Galicji od czasów najdawniejszych.

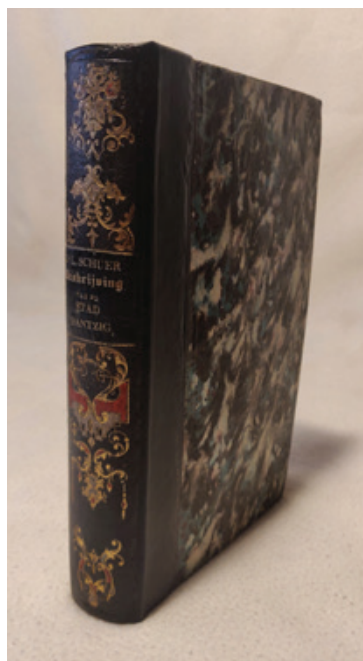
36. **GDAŃSK. SCHUER, JAN LOD-DEWYK,** *Beknopte beschryving van de stad Dantzig...*, wyd.

35 a

35 b

36 a

36 b

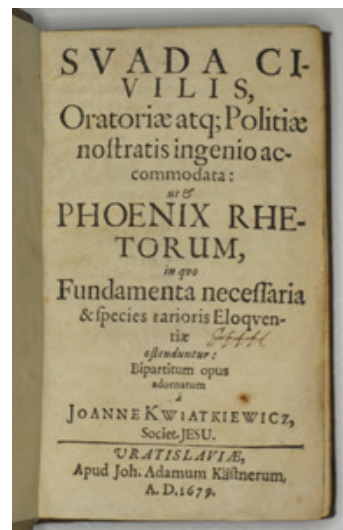

37

Janssonius von Waesbergen, Amsterdam 1735; zawiera 50 rozkładanych, cz.-b. miedz. przedstawiających widoki miasta, m.in. efektowną panoramę Gdańska oblężonego przez Rosjan w 1734 r.; 8 nlb. + 298 str. + 14 nlb., st. bdb., miejscami zagięcia papieru, okładka twarda, introligatorska, półskórek, grzbiet ze złożonym tytułem i wzorami; format 8°. Rzadkie wydawnictwo z kompletem rycin. **Cena: 4900 zł**

37. **GDAŃSK - POD ŁOSOSIEM.** Wittekind, Christoph Friedrich, *Der Krambambulist. Ein Lobgedicht über die gebrannten Wasser im Lachs zu Danzig*, Gdańsk 1745. 32 str., ślady zawilgocenia, broszura oprawiona w tekturę, format: 16°. **Nieczęste. Cena: 600 zł**

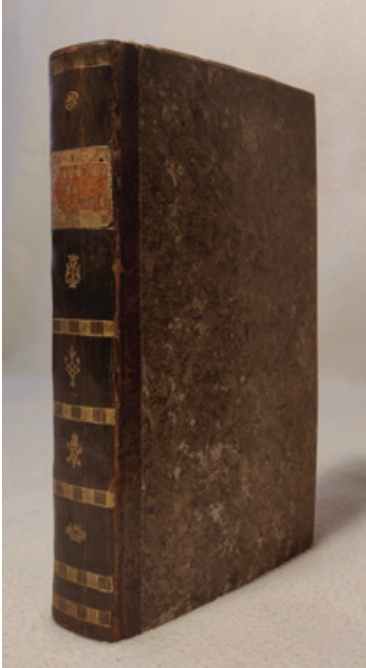
3. wydanie (Estreicher nie podaje). – Pieśń biesiadna o „krambambuli”, czyli intensywnej nalewce opartej na przyprawach, której producentem była gdańska gorzelnia „Der Lachs zu Danzig” – dziś „Pod Łososiem” przy ul. Szerokiej 52-54. Opracowana przez Ch. F. Wittekinda w 1745 r., szybko stała się znana w całych Niemczech i trafiła do kanonu pieśni studenckiej. Sama krambambula popularna była również w Rzeczypospolitej. Wraz z ratafią zaliczano ją do najdroższych trunków tego rodzaju (po tyńfie za kielich o zawartości 1/8 kwaterki). Serwowano ją często na wytrzeźwienie po długotrwałym pijaństwie (J. Kitowicz, *Opis obyczajów za panowania Augusta III*).

39

38. **GNOMONIKA.** Luz, Columban, *Richtiger und bewährter Feldmesser, Sonnenuhrmacher, wie auch Abwäger der Höhen und Wasserfällen ohne Lehrmeister und Instrument*, Ulm 1769. Podręcznik do miernictwa i gnomoniki, trzy części współoprawne w jednym tomie; zawiera 5 miedziorytów oraz rozkładaną tabelę przedstawiającą dane potrzebne do rozrysowania zegara słonecznego; 84 str., 1 k., 24 str., 7 str., 3 k., ślady zawilgocenia, strona tyt. poźółknięta, pofałdowana i z nieznacznym rozdarciem, okładka kartonowa z epoki (ślady kornika, przetarcia, grzbiet z ubytkami). **Cena: 350 zł**

39. **KWIATKIEWICZ, JAN**, *Suada civilis oratoriae atq[ue] politiae nostratis ingenio accommodata, ut et phoenix rhetorum, in quo fundamenta necessaria [...] ostenduntur. Bipartitum opus adornatum / a Joanne Kwiatkiewicz Societ. Jesu.*, wyd. Johann Adam Kästner, Wrocław 1679; 584 + 4 nlb. str., st. bdb., brzegi kart barwione, oprawa twarda, skórzana, przybrudzona, na przedniej wyklejce i na str. tyt. odręczny dopisek; format 16°; **Cena: 800 zł**

40 a

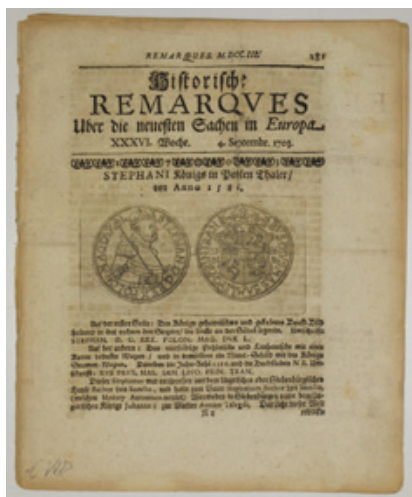
40 b

40. **LITWA, POLSKA, UKRAINA**. Sadebeck, August Friedrich Wilhelm (pseud. Sirisa), *Polen zur Zeit der zwey letzten Theilungen dieses Reichs: historisch, statistisch und geographisch beschrieben*, Lipsk 1807; monografia dotycząca rozbiorów Polski praktycznie niespotykana w komplecie, **ZAWIERA JEDNĄ Z NAJRZADSZYCH MAP ZIEM POLSKICH Z ZAZNACZONYMI GRANICAMI ROZBIORÓW** – *POLENS ENDE durch die letzten Theilungen und Besitznehmungen in den Jahren 1793 und 95 von PREUSSEN, RUSSLAND, OESTERREICH* (miedzioryt kolorowany w epoce, wielokrotnie składany, wymiary: 600x527 mm, stan bdb., rozdarcie prawego marginesu po konserwacji) ponadto 4 miedzioryty: pień drzewa symbolizujący rozbiór Polski (przed kartą tyt.), klasztor na Jasnej Górze (*Das Kloster Iasno Gura auf dem Klarenberge bey Czenstochau*), twierdzę w Kamieńcu Podolskim (*Die Bergfestung Kaminiac_Podolski*) i pałac królewski na Wawelu (*Das Königlische Schloss zu Krakau*); mapa oraz pozostałe miedzioryty autorstwa samego Sadebecka; 552 str., st. bdb., brzegi kart barwione, bardzo ładna oprawa z epoki, ćwierćskórek, lekkie przetarcia, na grzbiecie złocenia i szyldzik; format: 8°; **Cena: 12000 zł**

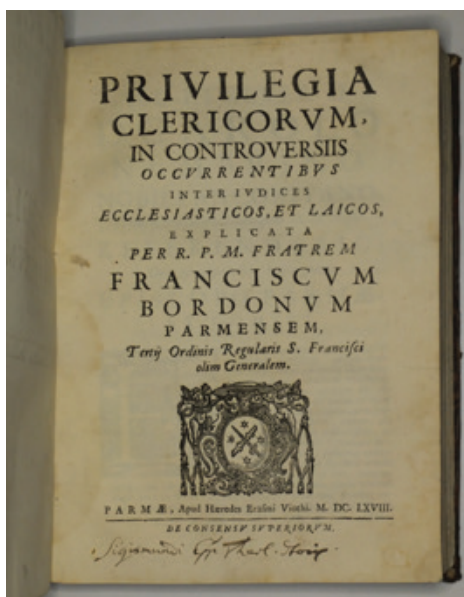
41. **NEUGEBAUER, SALOMON**. *Icones et vitae principum ac regum Poloniae omnium [...]*. Wyd. Jakob de Zetter, Frankfurt nad Menem 1620, druk. Hartmann Palthenius; ozdobna strona tytułowa z wizerunkami Lecha I i Zygmunta III Wazy, **w tekście 44 miedziorytnicze portrety królów i książąt polskich**; [4] k., 144 s., [5] k., [1] s; *górnny narożnik* na pierwszych kartach ze śladem wilgoci, okładka pergaminowa z epoki w stanie bdb. (nieznaczne zabrudzenia i przetarcia), format: 4° **Cena: 3800 zł**

Estreicher XXIII, 88. Poczest książąt i królów polskich. Pierwsze wydanie. Na stronie tytułowej wpis własnościowy: J. Szczepanowski w Londynie 1834 r.

42

43 a

43 b

42. **NUMIZMATYKA - STEFAN BATORY - TALAR.** XXVI numer (tydzień) jednego z pierwszych europejskich gazet wydawanych w postaci rocznika – *Historische Remarques Uber die neuesten Sachen in Europa*, wyd. Hamburg 1703 (oferowany odcinek tygodniowy z 4 września). Zawiera dokładną rycinę oraz charakterystykę rzadkiego talara Stefana Batorego, a także historię jego panowania, prowadzonych przez niego wojen, w tym oblężenia Gdańska; 8 str., st. bdb., wymiary: 165x205 mm. **Cena: 350 zł**
43. **PIASECKI, PAWEŁ; BORDONI, FRANCESCO.** Dwa współoprawne druki: autorstwa biskupa chełmińskiego, Pawła Piaseckiego – *Praxis Episcopalis Pauli Piasecii Episcopi Chelmensis. Constitutionibus, et Decretis Summ. Pont. Rom. circa Episcopalem Jurisdictionem, et Potestatem emanatis illustrata, et iussu Sacrae Cong. Romae reuisa [...]*, wyd. M. Ginammi, Wenecja 1647, na karcie tyt. wpis własnościowy *Sigismundus Epp. Theol. [...]* i słabo odbita pieczęć biskupia (Estreicher XXIV, 229-230); oraz Francesca Bordonięgo – *Privilegia clericorum in controversiis occurrentibus inter iudices ecclesiasticos et laicos [...]*, wyd. Spadkobiercy E. Viothiego, Parma 1668; 40 + 490 + 24 + 396 str., na kilku pierwszych kartach nieznaczące zawilgocenie marginesu, poza tym stan bdb.; okładka pergaminowa z epoki w stanie db. (przetarcia i drobne pęknięcia), grzbiet z szyldzikiem zdobiony tłoczeniami (u dołu ubytek ok. 15 mm); format: 4°. **Cena: 2500 zł**

44. **POZNAŃ.** Miedźwiecki, Kazimierz Michał, *Oratio vocalis congregationis literatorum, ad deum omnipotentem in trinitate unum, deiparam(ue) immaculate conceptam semper virginem Mariam*, Poznań 1766, Drukarnia Akademicka. [5] k., 36 str., [1] k., oprawa półskórek z epoki (przetarcia, niewielkie pęknięcie grzbietu). Wymiary: 31 x 20,5 cm. **Unikat. Cena: 4200 zł**

Estreicher nie podaje, nie występuje w katalogach bibliotek polskich i zagranicznych. – Niezwykle ciekawy i unikatowy druk zawierający księgę nabożeństw i pieśni poznańskiego Bractwa Literackiego (*congregatio literatorum*). Chodziło w istocie nie o bractwo poświęcone ściśle sprawom literatury, a o bractwo religijne, która to forma szerzyła się na terenie Rzeczypospolitej już od wieku XVI. „Literackość” oznaczała w tym wypadku, że członkowie byli piśmienni, znali łacinę i mogli recytować lub śpiewać pieśni oraz teksty mszy podczas nabożeństw brackich. W tekście występują fragmenty zarówno łacińskie, jak i polskie.

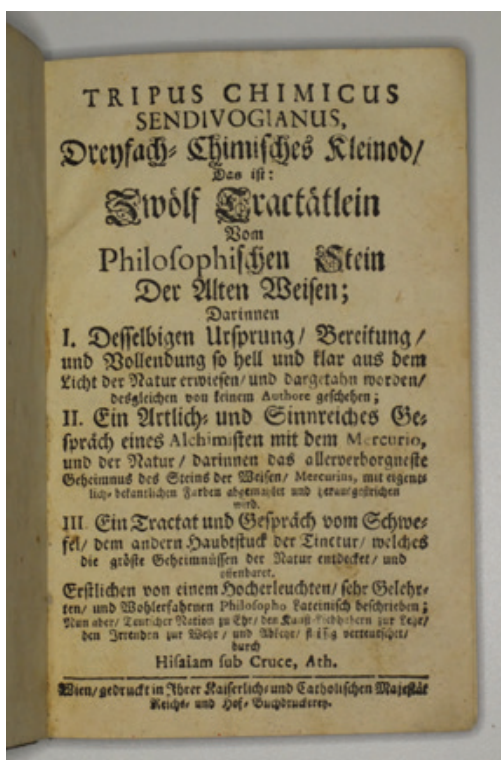
Interesujące są także okoliczności wydania druku, o których dowiadujemy się z lektury karty tytułowej. Otóż w 1736 r. doszło do największej w dziejach Poznania powodzi. Zalana została kolegiata św. Marii i Magdaleny, w której odbywały się zgromadzenia bractwa. Wskutek klęski żywiołowej ucierpiał także stary zbiór pieśni bractwa pochodzący jeszcze z 1576 r. (prawdopodobnie rękopiśmienny).

W związku z tym postanowiono przepisać i wydać go ponownie: dokonano tego po raz pierwszy w 1737 r. nakładem poznańskiego kolegium jezuickiego (egzemplarze z tej edycji nie są znane). W 1766 r. staraniem Kazimierza Miedźwieckiego (biogram poniżej), burgrabiego ziemskiego poznańskiego i członka Bractwa Literackiego doszło do wznowienia wydawnictwa w Drukarni Akademickiej (Lubrańskiego), którego jedyny znany egzemplarz oferujemy. – Stan bloku bdb., nieznaczne plamki i zażółcenia, na karcie tyt. nieaktualna pieczęć własnościowa; druk posiada ciekawą wyklejkę z epoki w postaci arkusza przedstawiającego kometa widzianą w Poznaniu 30 stycznia 1744 r.

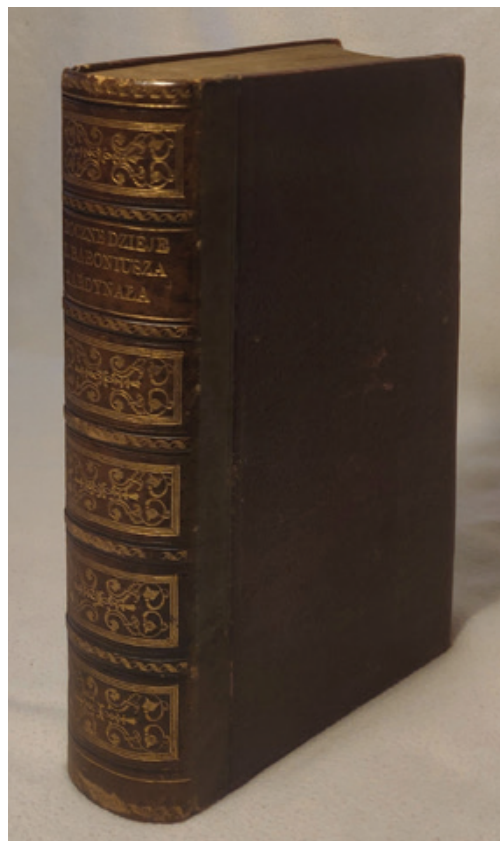
Kazimierz Michał Miedźwiecki, syn Władysława i Młodziejewskiej, podpisek grodzki poznański w r. 1727, regent grodzki poznański 1737 r., burgrabia kaliski, burgrabia ziemski poznański 1742 r., przysięgał na ten urząd 14/VII. t. r. (pełna informacja w: Teki Dworzaczka – Biblioteka Kórnicka PAN)

45. **POZNAŃ - ZYGMUNT III WAZA.** *Sibenzig Hochwichtige und erhebliche Motiven Warumb sich der Koenig in Polen sowol die Senatores und der Adel wider die in Ungarn Boehmen und anderen Orten auß unvermeidlicher hochdringender Noth angenomene Defensiones nicht setzen*; wyd. 1620; 20 nlb. str., st. bdb., oprawa współczesna, miękka; format: 16d. **Rzadkie. Cena: 1200 zł**

Estreicher nie podaje, brak w katalogu BN. – Odezwa polskich posłów i znakomitości do króla Zygmunta III. Wymienia 70 przyczyn, dla których Polska nie powinna przystąpić do wojny trzydziestoletniej ani na Węgrzech, ani w Czechach, ani w Niemczech. Są to m.in.: kometa (zły omen); brak korzyści z ewentualnej wygranej przy zagrożeniu atakami wrogów w przypadku przegranej; trudności w przywróceniu katolicyzmu w Czechach; Królestwo Polskie nie jest na tyle silne, aby odpierać jednoczesne ataki na kilku frontach. Odezwa datowana: Poznań, św. Marcina [11 XI] 1619.

46

47

46. **SĘDZIWOJ, MICHAŁ**, *Tripus Chemicus Sendivogianus, dreyfach-chimisches Kleinod, Das ist: Zwölf Tractätlin vom Philosophischen Stein der Alten Weisen*, Wiedeń 1627. 264 s.; stan bdb., okładka tekturowa późniejsza (przetarcia), format 8°; **Cena: 1850 zł**

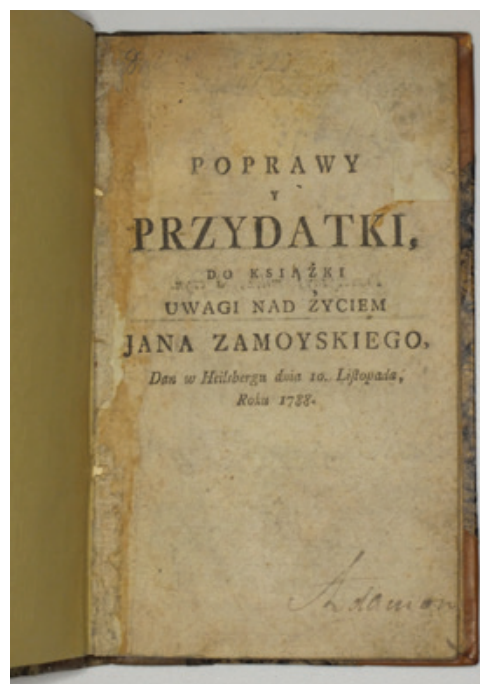
Rzadkie wydanie wiedeńskie traktatu Michała Sędziwoja o kamieniu filozoficznym. Estreicher nie podaje, brak w katalogu BN.

47. **SKARGA, PIOTR**, *Roczne dzieje kościelne od narodzenia Pana i Boga naszego Jesusa Chrystusa, wybrane z Rocznych dziejów kościelnych Cesara Baroniusza [...]*, Kraków 1607, druk. Andrzej Piotrkowczyk. 16 nlb. + 1202 str. + 16 nlb.; stan bdb., oprawa twarda, półskórek, na grzbiecie tłoczone i złożone zdobienia oraz tyt., na stronie tyt. uzupełnione niewielkie ubytki narożników, brak kilku ostatnich kart (w części skorowidzowej); format 4°; **Cena: 7950 zł**

Roczne dzieje kościelne P. Skargi nawiązują do *Roczników kościelnych* (łac. *Annales ecclesiastici*) Cezara Baroniusza (1538-1607), włoskiego kardynała i wybitnego historyka Kościoła. Monumentalne, dwunastotomowe dzieło Baroniusza przedstawia dzieje Kościoła od narodzin Chrystusa do końca XII w. Stanowiło kontrreformacyjną replikę na *Centurie Magdeburgskie*, tj. historię Kościoła opracowaną nieco wcześniej przez autorów luterańskich. *Roczniki* aż do XIX w. były często uważane za najlepszą historię Kościoła. Skarga, adaptując to dzieło na grunt rodzimy miał na celu zwalczanie herezji w Rzeczypospolitej. Choć różnowiercom polskim groził w *Rocznikach* bliżej nieokreślonymi karami, to jednak był zwolennikiem ograniczonej tolerancji, uznając ją wszakże za rozwiązane tymczasowe. **Dopiero niniejsze wydanie z 1607 r. jest wyczerpujące i uwzględnia wszystkie 12 tomów dzieła Baroniusza (w wydaniu z 1603 r. znalazło się ich tylko 10).** Wpis własnościowy z 1608 r. z zakonu franciszkanów reformatów (mieszczącego się do dziś przy kościele św. Antoniego Padewskiego w Warszawie): *pro Refectorio Conventus Varsaviensis P. P. Reformatorum ad S. Antonium Paduanum anno 1608.*

48

49

48. **SOMMERSBERG, FRIEDRICH WILHELM**, *Silesiacarum rerum scriptores aliquot adhuc inediti, accedunt codicis Silesiae diplomatici specimen, et diplomatarium Bohemo-Silesiacum [...]*, wyd. Michaelis Hubert, Lipsk 1729; 1084 + 28 nlb. str., st. bdb., gdzieśgdzie ślady wilgoci, blok minimalnie połużniony, oprawa pergaminowa z epoki w stanie słabym (ubytki, przetarcia, spękania); format: folio; **Cena: 1500 zł**

Estreicher XXIX, 79-80. Pierwszy z trzech tomów monumentalnej summy dziejów Śląska od pierwszych Piastów do czasów autorowi współczesnych; składa się z następujących części: 1) dzieła kronikarzy i historyków; 2) dwa opracowania autora dotyczące historii Śląska oraz genealogii książąt śląskich; 3) wykaz ważnych śląskich dokumentów i aktów prawnych oraz dyplomariusz (zbiór dokumentów urzędowych); wśród przytoczonych dzieł kronikarzy oraz historyków znajdują się m.in. *Chronica Polonorum* Jana Długosza, anonimowa *Chronica principum Poloniae cum eorum gestis* czy wyciągi z dzieła Mikołaja Henela *Chronica Ducatus Monsterbergensis et territorii Francosteinensis*; opracowanie genealogiczne autora zawiera 7 tablic genealogicznych książąt śląskich; wykaz ważnych śląskich dokumentów i aktów prawnych obejmuje listy klienckie, sojusze, kontrakty matrymonialne, kupno oraz sprzedaż, pakt, układy, fundacje i nadania klasztorne oraz dokumenty wydane przez cesarzy niemieckich, papieży i królów czeskich, a skierowane do książąt, księstw i miast; wydzielono dokumenty dotyczące całego Śląska (m.in. wydane jeszcze przez Kazimierza Wielkiego), biskupstwa wrocławskiego, księstwa cieszyńskiego, oleśnickiego, opawskiego, żagańskiego, ziebickiego, świdnicko-jaworskiego, głogowskiego, raciborskiego, wrocławskiego, legnicko-brzeskiego, miasta Wrocławia, pozostałych miast Śląska – łącznie 360 różnego rodzaju dokumentów.

Friedrich Wilhelm Sommersberg (1698-1756), wrocławski historyk, poeta, radca stanu, senior wrocławskiej Rady Miejskiej i burmistrz, autor traktatów z zakresu historiografii i genealogii Śląska oraz licznych wierszy poświęconych Śląskowi, m.in. wierszowanego utworu w jęz. niemieckim *Das glückselige Schlesien* (1719 r.).

49. **STASZIC, STANISŁAW**, *Poprawy y przydatki do książki Uwagi nad życiem Jana Zamoyskiego*, Warszawa 1788; zawiera dwie rozkładane tabele nieobecne w oryginalnym wydaniu *Uwag...* (*Ogólny summaryusz Gallicyi, Ogólny summaryusz Polski*); 102, [1] s., [1] k. tab; st. bdb., oprawa introligatorska, półskórek (nieznaczące przetarcia grzbietu i narożników); format: 8°. **Cena: 1200 zł**

Praca zawiera poprawki i uzupełnienia do ważnego dzieła Staszica *Uwagi nad życiem Jana Zamoyskiego* (1787), które przedstawiało propozycje ratowania kraju przed upadkiem i zainicjowało wielki ruch umysłowy Sejmu Czteroletniego. **Książka ta jest fenomenem pod względem drukarskim** [Estreicher XXIX, 219]. Na 102 stronach zestawia błędy drukarskie obu wariantów pierwszej edycji *Uwag...* (zwłaszcza I wariantu, wypuszczonego w świat przed ukończeniem korekty; ale także i II wariantu). Równocześnie wprowadza do tekstu obu edycji bardzo zasadnicze dodatki. Jedne z nich mają kształt wtrętów do tekstu; inne not u dołu (te drukowane są kursywą); inne wreszcie (na str. 36-45 i 64-79) są to całe nowe rozdziały. Przy str. 58 dodana jest tablica in folio, zawierająca A) *Ogólny Sumarjusz Galicji* (wykaz gruntów urodzajnych w Galicji); B) *Ogólny sumarjusz Polski* (statystyka ziem urodzajnych, zboża, siana, podatków). Chodzi autorowi o wykazanie, że Polska mogłaby płacić podatku gruntowego kilkakrotnie więcej niż płaci (71 milionów złotych). Na ostatniej karcie uwaga drukarza: „Ponieważ Autor Uwag dla odległości miejsca korektą sam się nie mógł zatrudnić i dla tego się wiele w nich błędów znalazło, przeto je w tym piśmie starownie poprawił z przyłączeniem wielu pięknych dodatków, które posiadającym *Uwagi* tak miłe i szacowne będą jak całe rzeczzone Dzieło”.

50. **ŚLĄSK, SULECHÓW.** Chodowiecki, Daniel (rys.), *Almanac Historique & Généalogique pour l'année 1794. Avec l'approbation de l'Academie Royale des Sciences et belles lettres*, druk. J.F. Unger, Berlin 1794; zawiera 19 miedziorytów, w tym rozkładaną mapę okręgu sulechowskiego; 62 nlb. + 138 + 144 nlb. str., st. bdb., brzegi kart złocone, okładka twarda z ozdobnymi wzorami, dodatkowo tekturowe etui; format 16°; **Cena: 900 zł**

Bogato ilustrowany almanach historyczno-genealogiczny. Miedzioryty: portret Luizy Pruskiej, żony króla Fryderyka Wilhelma III; portret siostry Luizy – Fryderyki; król Fryderyk II i jego oficerowie; książę pruski na czele kawalerii; scena złożenia hołdu królowi Prus przez stany śląskie w 1741 r. we Wrocławiu; narada z królem Polski w sprawie Moraw; Fryderyk i gen. de Bülow; gen. de Nassau nagrodzony za swą służbę; Ludwik XV na polu bitwy pod Fontenoy; Fryderyk II przemawiający do mieszkańców Śląska; Fryderyk II odwiedzający w Dreźnie króla Augusta II Sasa; Fryderyk II przy łożu śmierci gen. Rothenburga; rozkładana mapa okręgu sulechowskiego (D.F. Sotzmann, wymiary: 217x141 mm); portret Jacques'a Egide Duhan de Jandun, węgierskiego żołnierza, który przez 12 lat uczył Fryderyka II; portret Charlesa-Étienne'a Jordan, doradcy Fryderyka II; portret Jean-Baptisty de Boyer, francuskiego filozofa i pisarza (w 1741 r. Fryderyk Wielki przyznał mu wysokie wyróżnienia); portret Ewalda Friedricha von Hertzberga, polityka i dyplomaty pruskiego, ministra spraw zagranicznych w latach 1768-1791.

50

51. **THEBESIUS, GEORG**, *Weyland George Thebesii J. U. D. Notarii Syndici und der Schulen Praesidis zu Liegnitz, Liegnitzische Jahr-Bücher Worinnen so wohl die Merckwürdigkeiten dieser Stadt, als auch die Geschichte der Piastischen Hertzoge in Schlesien, von ihrem Anfange bis zum Ende des 16. Jahrhunderts...*, druk. Johann Christoph Jungmann, Jawor 1733; trzy części współprawne w jednym tomie, całostronicowy portret Thebesiusa i 30 ilustracji (portrety, herby, płyty nagrobne, pieczęcie itd.) autorstwa Bartłomieja Strachowskiego, 6 tablic geograficznych na podwójnych arkuszach oraz **schemat bitwy pod Legnicą (1241) na podwójnym arkuszu**; 10 k., 29 str., 1 k., 47 str., 2 k., 379 str., 1 k., 272 str.; oprawa późniejsza, kartonowa, z umieszczonym sztyldzikiem z epoki; format: 4°. **Cena: 1700 zł**

Kronika przedstawiająca dzieje księstwa legnicko-brzesko-wołowskiego oraz panującej gałęzi Piastów do końca XVI w. Autorem był sekretarz i zarządca miasta Legnicy, Georg Thebesius (1636-1688). Wydana

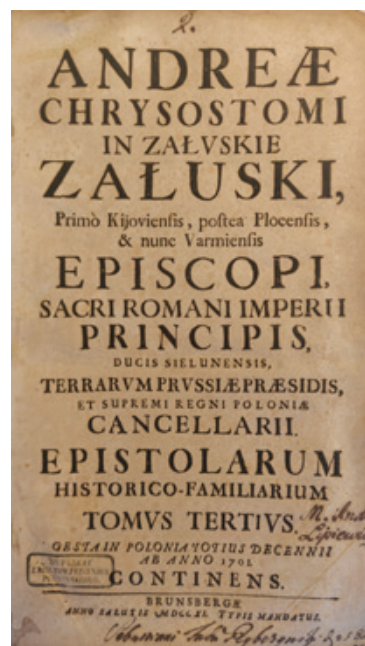

51

została po jego śmierci z inicjatywy świdnickiego pastora Gottfrieda Balthasara Scharffa. – Ilustracje (30) pierwotnie wycięte, a następnie umieszczone na wprowadzonych na nowo arkuszach; brak ilustracji nr 3 oraz spisu treści, poza tym egzemplarz kompletny; ślady zawilgocenia, kilka stron wzmocnionych przezroczystą i niekwaśną taśmą, ostatnie karty z zaplamieniami i z uzupełnionymi uszkodzeniami brzegów.

52

53

52. **TRÖMER, JOHANN CHRISTIAN**, *Die Avantures Von Deutsch Francos mit all sein Scriptures und mit viel schoen Kuffer-Blatt [...]*, wyd. Johann Georg Lochner, Drezno, Lipsk, Wiedeń, Praga, Norymberga 1745; wewnątrz 9 miedz. cz.-b., wśród których znajduje się **panorama Gdańska w czasie oblężenia miasta w 1734 roku**; 14 + 568 + 6 str., st. bdb., okładka twarda, introligatorska, półskórek; format 8°; **Cena: 1800 zł**

Zbiór wierszy autorstwa Johanna Christiana Trömera, znanego też jako Jean Chrétien Toucement (1697-1756), francusko-niemieckiego poety przebywającego na dworze Augusta II Mocnego, elektora saksońskiego i króla Polski, któremu często towarzyszył w podróżach. Makabryczny obraz egzekucji skazańców pod Gdańskiem przedstawiony na jednej z rycin stanowi nawiązanie do wydarzeń z 1734 r. W trakcie wojny o sukcesję polską doszło do oblężenia Gdańska przez Rosjan. Dowodzący siłami rosyjskimi feldmarszałek B. Münnich w wydanym w imieniu cesarzowej Anny Iwanowny manifestacji z 18 III 1734 r. domagał się kapitulacji miasta w ciągu 24 godzin. W razie odmowy groził egzekucją na miejskich wałach wziętym do niewoli *Schnaphanom* (*Schnaphan* to prawdopodobnie zgermanizowana forma francuskiego słowa *chenapan*, czyli hultaj). Obrońcy się nie ugięli, bo liczyli na francuską odsiecz. Ta jednak zawiodła. Eskadra francuskich okrętów przyплыnęła 20 V, ale szybko wycofała się do Kopenhagi. Podjęty następnie francuski desant na Westerplatte zakończył się klęską. Wobec beznadziejności dalszego oporu król Stanisław Leszczyński 27 VI w przebraniu uciekł z miasta, a Gdańsk skapitulował 3 dni później.

53. **ZAŁUSKI, ANDRZEJ CHRYSZOSTOM**, *Andrae Chrysostomi in Załuskie Załuski [...]* *Epistolarum historico-familiarum tomus tertius [...]*, druk. Kolegium Jezuitów w Braniewie, Braniewo 1711; 16 + 908 + 8 str., st. db., zażółcenia, oprawa twarda, pergaminowa z epoki, ślady zawilgocenia, pęknięcie u góry grzbietu, w dolnej części oprawy grzbiet poluzowany, na karcie tyt. dwa stare wpisy własnościowe: *M. Andreas Lipiewicz, Sebastiani Fratri Rybczyński A. 1711* (osoby zidentyfikowane, biogramy poniżej); format 4°; **Cena: 2400 zł**

Trzeci tom czterotomowego wydawnictwa, przedstawiającego wydarzenia w Rzeczypospolitej w latach 1665-1710. Publikacja została oparta na zbiorze listów i dokumentów biskupa Załuskiego i ma formę annałów (przedstawia wypadki rok po roku). Tom niniejszy relacjonuje dekadę 1701-1710, podczas której Załuski pełnił funkcję

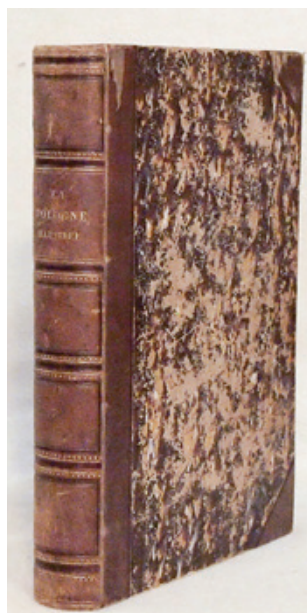
biskupa warmińskiego i obserwował z bliska doniosłe wydarzenia, toczące się tuż za północną granicą; pierwszy rocznik dzieła rozpoczyna się opisem koronacji Fryderyka I na *króla w Prusiech*, pojawią się też liczne wątki związane z toczącą się w tym czasie III wojną północną (1700-1721), podczas której doszło do okupacji Lidzbarka – biskupiej siedziby – przez wojska szwedzkie; sto lat później Feliks Bentkowski pisał o kronice Załuskiego: *szacowne to dzieło, ale nie dla prostych dylettantów (Historja literatury polskiej, 1814)*.

Andrzej Dominik Lipiewicz (1724-1778). Ksiądz, nauczyciel, pisarz, rektor Akademii Krakowskiej.

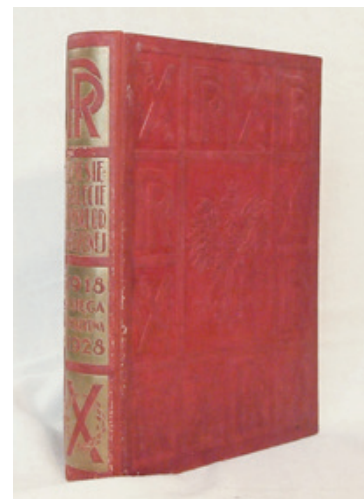
Sebastian Rybczyński – wysoki urzędnik królewski, w dokumentach z epoki występuje jako *Comissarius Sacrae Regiae Majestatis et Reipublicae Notarius*.

KSIAZKI

54. **CHODŹKO, LEONARD**, *La Pologne historique, littéraire, monumentale et illustrée...*, 6 wydanie, druk. Claye et Taillefer, Paryż 1846-1847; jedno z najwybitniejszych emigracyjnych dzieł propagujących historię i kulturę polską, zawiera cz.-b. ilustr., m.in. 21 portretów (królowie polscy, dowódcy wojskowi, arystokraci, działacze polityczni, bohaterowie literaccy, jak również portrety autora i jego żony), a także 25 ilustr. przedstawiających budowle, plany, mapy, panoramy i widoki miast, sceny rodzajowe, pomniki, grobowce, wizerunki numizmatów; wyklejki marmoryzowane; 472 str., st. bdb., żółtawe zaplamienia, oprawa twarda, półskórek, na grzbiecie złożony tyt. i zdobienia, lekkie przetarcia; 4°; **Cena: 1500 zł.**

54

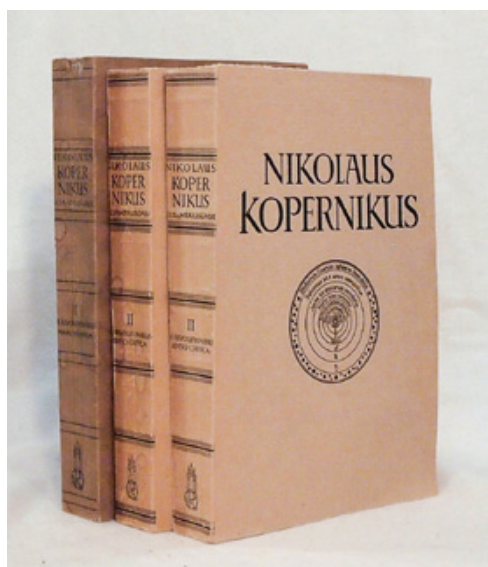
55

55. **DĄBROWSKI, MARIAN** (wyd. i red. naczelny), *Dziesięciolecie Polski odrodzonej 1918-1928*, red. Piotr Lot, oprac. techniczne L. Królikowski, przedmowa Jana Michała Rozwadowskiego (1867-1935), językoznawca, prof. UJ, prezes PAU, wyd. i nakład *Ilustrowanego Kuryera Codziennego*, Kraków-Warszawa 1928; księga pamiątkowa stanowiąca podsumowanie dziesięciolecia odrodzonej Polski; artykuły różnych autorów, m.in. Stefana Roweckiego (ppłk Sztabu Gen.); liczne ilustr. (cz.-b. fot.), ponadto skorowidze: rzeczowy, geograficzny, władz i instytucji oraz nazwisk; 1210 str., st. bdb., oprawa twarda, znakomicie zachowana, z tłoczonym wizerunkiem orła w koronie (zakłady introligatorskie Roberta Jahody w Krakowie oraz Aleksandra Semkowicza i Kazimierza Legeżyńskiego we Lwowie według projektu Alfreda Żmudy), na niektórych str. rdzawe plamki, grzbiet po konserwacji; folio; do dzieła włożona związana z nim tematycznie czysta kartka pocztowa (st. bdb., wymiary: 144x92 mm); **RZADKIE W TAKIM STANIE ZACHOWANIA; Cena: 380 zł**

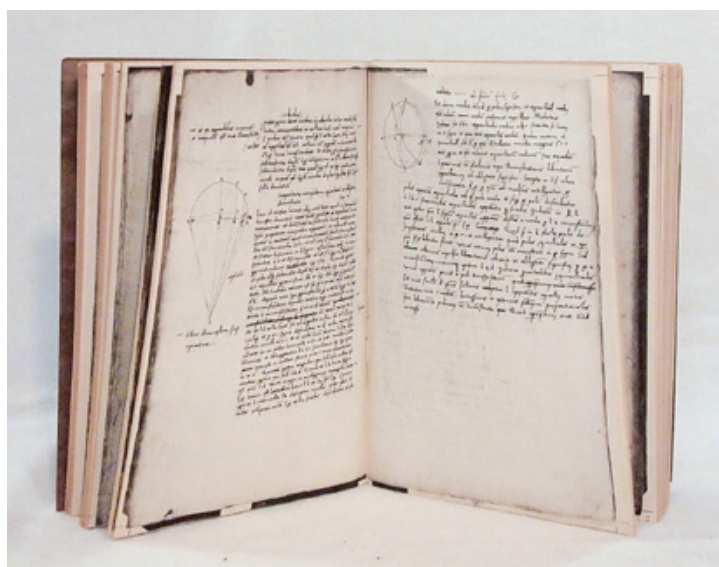

56. **POZNAŃ.** *Handbuch DES GRUNDBESITZES IM DEUTSCHEN REICHE. Das Königreich Preussen. VII. Lieferung: Provinz Posen*, Berlin 1884; 4o; str. 314, oprawa twarda, złożony szyldzik z tytułem; **Cena: 600 zł**

Zawiera nazwiska właścicieli ziemskich w Prowincji Poznańskiej, nazwy ich majątków, posiadane hektary z rozbiem na ogrody, lasy, wody, łąki, zasiewy, drogi, nazwiska administratorów, bądź dzierżawców, najbliższą pocztę i stację kolejową, rodzaj działalności i posiadane maszyny. Dodatkowo alfabetyczny wykaz właścicieli. Niezwykle ważne wydawnictwo źródłowe zwłaszcza dla prześledzenia zmian własnościowych w Wielkim Księstwie Poznańskim pod kątem zmniejszania się polskiego stanu posiadania.

57a

57b

57. **KOPERNIK, MIKOŁAJ.** *O obrotach ciał niebieskich*; 3-tomowe niemieckie wydawnictwo zawierające faksymile łacińskiego rękopisu Kopernika „*De Revolutionibus...*” oraz jego edycję krytyczną. **Cena: 1500 zł**

Tom 1: faksymile rękopisu oraz esej na temat losów samego rękopisu; *Nikolaus Kopernikus Gesamtausgabe*; Band I.: *Opus de revolutionibus caelestibus, manu propria. Faksimile-Wiedergabe*, 1944; wydawnictwo R. Oldenbourg, Monachium i Berlin 1944; XIII stron wstępu, str. 427 faksymile, XXIV komentarza Karla Zellera, folio, egzemplarz nierozcięty, oprawa kartonowa.

Tomy 2-3: edycja krytyczna rękopisu; *Nicolai Copernici Thorunensis. De Revolutionibus Orbium Caelestium Libri sex. MDCCCIL*, Monachium. Oba tomy liczą po 470 str., folio, oprawa miękka, nieznaczne przedarcia na tytułowej stronie jednego z tomów, poza tym stan bdb.

58. **MOŚCICKI, HENRYK; DZWONKOWSKI, WŁODZIMIERZ; BAŁABAN, TADEUSZ** (red.), *Dziesięciolecie odrodzenia polskiej siły zbrojnej 1918-1928*, wyd. nakładem Tadeusza Żłotnickiego, Warszawa 1928; praca zbiorowa traktująca o historii polskiego oręża do 1921 r. oraz opisująca rodzaje i formacje wojska polskiego w latach 20. XX w., powstała przy współpracy Wojskowego Biura Historycznego; dzieło podzielone na IV części i część nieredakcyjną; liczne cz.-b. ilustr., m.in. portrety I. Mościckiego i J. Piłsudskiego; 564 + 18 str., st. bdb., jedna karta luzem, miejscami drobne plamy, oprawa twarda, płócienna, z tłoczonymi i kolor. wzorami (bordiura z białoczerwonych wstęg), napisem i orłem w koronie, na grzbiecie złożone daty 1918 / 1928; 4o; **Cena: 400 zł**

58

59. **NYSA. MINSBERG, FERDINAND**, *Geschichtliche Darstellung der merkwürdigsten Ereignisse in der Fürstenthums Stadt Neisse*, druk. i wyd. Wangenkield, Nysa 1834; monografia historyczna Nysy; XIV + 246 + 146 str., stan bloku db. (zabrudzenia, ślady wilgoci), okładka twarda, półpłócienna (przetarcia ubytki płótna); format 8°. **Cena: 650 zł**
60. **PACZKÓW. SCHNEIDER, J.**, *Geschichte der Stadt Patschkau nach Urkunden und andern authentischen Quellen*, Nysa 1843; monografia historyczna Paczkowa; 592 str., stan bloku bdb. (kilka pierwszych i ostatnich str. ze śladami wilgoci), okładka miękka (lekko podniszczona i przybrudzona), na str. tyt. nieaktualne pieczęcie własnościowe i odręczne notatki; format 8°. **Cena: 650 zł**
61. **ROMEYKO, MARIAN** (red.), *Ku czci poległych lotników. Księga pamiątkowa*; pod redakcją mjr. dypl. pil. Marjana Romeyki, wydawnictwo Komitetu Budowy Pomnika Ku Czci Poległych Lotników, Warszawa 1933; układ graficzny i oprawa autorstwa Stanisława Ostoi-Chrostowskiego, druk. Zakłady Graficzne B. Wierzbicki i S-ka, Warszawa, oprawę wykonały Zakłady Introligatorskie Jana Modzyńskiego i Zakłady Introligatorskie Bolesława Zjawieńskiego w Warszawie; *Zarys dziejów lotnictwa polskiego* (M. Romeyko), *Życiorysy poległych lotników* (autor: kpt.-obs. Borowy), *Pomnik Lotnika w Warszawie, Komitet Budowy Pomnika ku czci Poległych lotników i uroczystości odsłonięcia „Lotnika”* (autor kpt. obs. Zygfryd Piątkowski), *Tablice kolorowe – źródła – uzupełnienia...*; wewnątrz liczne światłokopie cz.-b., tonowane i kolor. (15 całostronicowych) oraz 4 cz.-b. drzew. autorstwa Ostoi-Chrostowskiego, a także tablice kolor., w większości autorstwa Jerzego Radlicza; nieaktualne pieczęcie własnościowe.; 420 str. + 19 nlb. (ilustr.) + 5 nlb. (tablice), st. db., niektóre str. częściowo oderwane, oprawa twarda, płócienna, ze złożonymi tłoczeniami, na grzbiecie złożony tyt. i wzory, lekkie przetarcia; 40; **Cena: 500 zł**

61

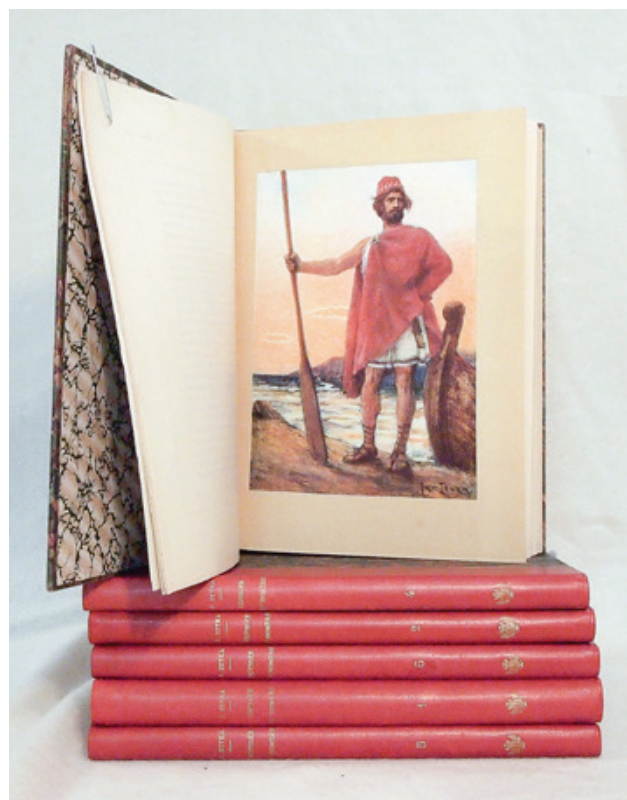
Marian Romeyko herbu Ślepowron (1897-1970). Pułkownik i dyplomowany pilot Wojska Polskiego. Autor m.in. następujących książek: *Taktyka lotnictwa*; *Polska Lotnicza*; *Wspomnienia o Wieniawie i o rzymskich czasach*; *Przed i po maju*.

Stanisław Ostoja-Chrostowski (1897-1947), pseudonim *Dyrektor, Just, Korweta*. Polski rzeźbiarz, malarz i grafik, specjalizował się w drzeworycie. Profesor i rektor Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. W czasie wojny szef Referatu 999 Oddziału II Informacyjno-Wywiadowczego Komendy Głównej Armii Krajowej.

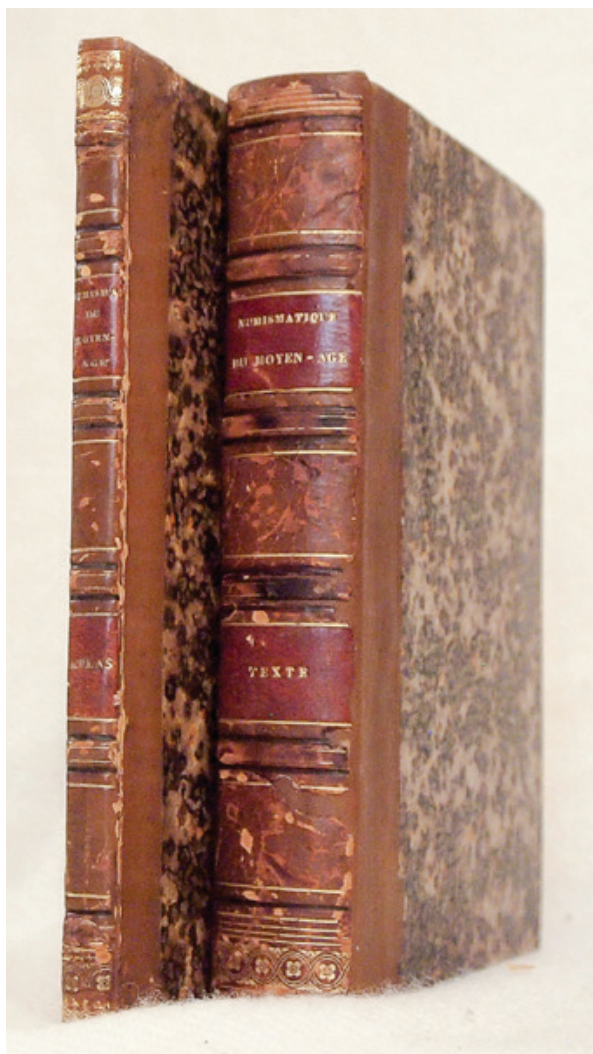
62. **STYKA, JAN**. *Odyssée d' Homère*. Wyd. *Société Générale d'Imprim. et Édition*, Paryż 1922-1927. 6 tomów. Wydrukowano 500 ponumerowanych egzemplarzy z faksimile podpisu J. Styki (oferowany egzemplarz nosi nr 338). Portret autora w pracowni. Bardzo ładna twarda oprawa – czerwony półskórek i marmoryzowany papier, ozdobne wyklejki. Zachowane pierwotne strony tytułowe. We wszystkich tomach komplet tablic, format: 8°; **Cena: 1550 zł**

Odyseja należała do największych osiągnięć J. Styki. W 1923 r. Salon Paryski wystawił 50 obrazów z tego cyklu. Prezydent Poincaré w specjalnym liście gratulował J. Styce. Odznaczył go też Legią Honorową. Ostatni tom ukazał się w 1927 r. po śmierci artysty. Wszystkie prace można było obejrzeć na specjalnej wystawie w 1930 r.

Tomy: T. I. *Livre de Télémaque.*; T. II. *Livre des Phéaciens.*; T. III. *Aventures d'Ulysse.*; T. IV. *Livre d'Eumaïos (Ithaque du Sud).*; T. V. *Livre d'Eurydée (Ithaque du Nord).*; T. VI. *Livre de la vengeance.*

62

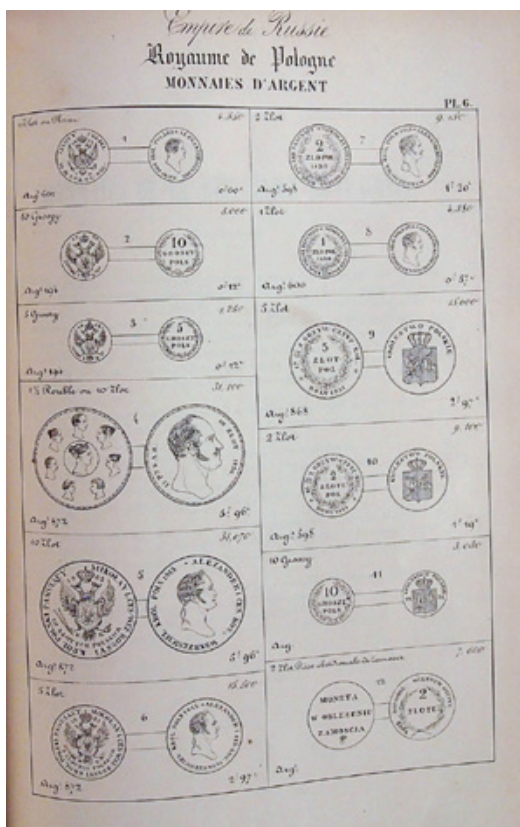

Ojciec polskiej numizmatyki: Joachim Lelewel

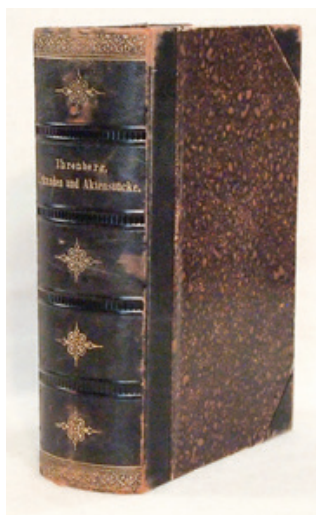
63. **LELEWEL, JOACHIM.** *Numismatique du moyen-âge depuis sa naissance jusqu'a l'apparition du gros d'argent, considerée sous le rapport du type, accompagnée d'un Atlas, composé de tables chronologiques, de cartes géographiques et de figures de monnaies gravées en cuivre, par Ouvrage public par Joseph Straszewicz, Paris 1835. I wydanie ze spisem subskrybentów.* 3 współoprawne tomy (komplet) rozprawy naukowej o formacie 8o: t. I str. XXIII i 229, t. II str. 126, t. III str. 331; **ponadto atlas z wizerunkami monet** w formacie 4o: str. 44 i 24 tablice. Bardzo atrakcyjna oprawa, ćwierćskórek z epoki i marmoryzowany papier; nieznaczny ubytek skóry na grzbiecie tomów współoprawnych, poza tym stan niemal gabinetowy; **Cena: 3800 zł**

WYJĄTKOWA RZADKOŚĆ z racji kompletności wydawnictwa: wszystkie trzy tomy rozprawy oraz atlas będący jego integralną częścią.

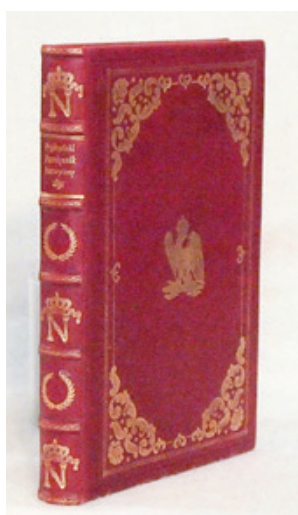
XIX-wieczna encyklopedia numizmatyczna

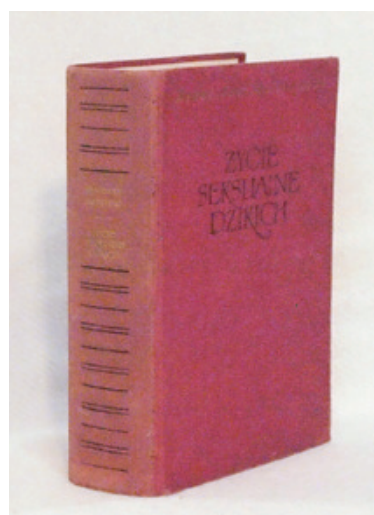
64. **BONNEVILLE, ALPHONSE.** *Nouvelle encyclopédie monétaire ou nouveau traité des monnaies d'or et d'argent en circulation chez les divers peuples du monde, avec un examen complet du titre, du poids, de l'origine et de la valeur intrinsèque des pièces, et leur reproduction par des empreintes,* druk J-B. Gros, wyd. A. Bonneville, Paryż 1849; encyklopedia numizmatów Europy, Afryki, Azji i Ameryki; zawiera tablice przedstawiające m.in. monety Rzeczypospolitej Krakowskiej i Królestwa Kongresowego; ozdobny frontysepis z cz.-b. lit. autorstwa A. Cordiera; nieaktualne pieczęcie własnościowe; zawiera 197 tablic z wizerunkami monet; XVI + 220 str. + 197 plansz, st. bdb., brunatne zaplamienia, ozdobna wyklejka, oprawa twarda, ćwierćskórek, na grzbiecie złocenia, przetarcia okładki i ubytki skóry; folio; **BARDZO EFEKTOWNE!** **Cena: 1200 zł**

65

66

68

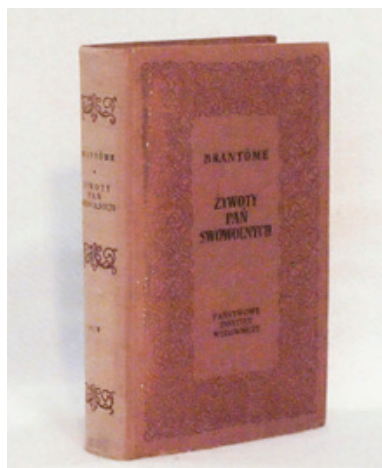
65. **POZNAŃ.** EHRENBERG, HERMANN. *Urkunden und Aktenstücke zur Geschichte der in der heutigen Provinz Posen vereinigten ehemals polnischen Landesteile im Auftrage des Provinzialausschusses der Provinz Posen in italienischen Archiven und Bibliotheken, vornehmlich dem vatikanischen Archiv gesammelt*, Leipzig 1892; str. 900; oprawa półskórek z wytłoczonym i złożonym grzbietem; stan bdb; format: 8°; **Cena: 450 zł**

Źródłowe wydawnictwo dotyczące Wielkopolski oparte o archiwa watykańskie i włoskie dotyczące Wielkopolski między XIV a XVIII w. Przytoczonych jest 285 dokumentów, wiele z nich w języku łacińskim.

66. **POZNAŃ.** PRĄDZYŃSKI Ignacy. *Pamiętnik historyczny i wojskowy o wojnie polsko-rosyjskiej w roku 1831*, przekład z francuskiego; nakł. K. Grendyszyńskiego, Petersburg 1898 (wyd. 2), druk W.L. Anczyca i Spółki w Krakowie; dzieło napisane na żądanie cara Mikołaja I przez Ignacego Pantaleona Prądzyńskiego (ur. 1792, zm. 1850) generała dywizji Wojska Królestwa Polskiego i wodza naczelnego powstania listopadowego; str. 296 (IV + 292); stan db., oprawa twarda (na okładce złoty orzeł w koronie zamkniętej i złota bordiura z motywami roślinnymi; na grzbiecie złotymi literami napis *Prądzyński / Pamiętnik / historyczny / 1831*, złote litery *N* zwieńczone koronami i wieńce laurowe), kartka z str. tyt. klejona (podobnie niektóre inne), część stron z drobnym śladem zalania na górze, oraz ubytkami papieru i drobnymi rozdarciami na dole i na górze, strony miejscami pożółkłe, duże rozdarcie na dole kartki z str. 1 i 2, oraz na górze kartki z str. 275 i 276; format: 16°; opis działań zbrojnych w trakcie powstania listopadowego, napisany przez jego uczestnika, **WAŻNE I CIEKAWY ŹRÓDŁO HISTORYCZNE.** **Cena: 600 zł**

Gen. Ignacy Prądzyński. Wielkopolek. Urodzony w 1792 w Sannikach pod Kostrzynem. Absolwent Gimnazjum Marii Magdaleny w Poznaniu. W wojskach Księstwa Warszawskiego brał udział w wojnie z Austrią i wyprawie na Moskwę. Po 1815 wstąpił do wojsk Królestwa Kongresowego. Konspirator. Za działalność w wielkopolskim Związku Kosynierów skazany na więzienie 1826-29. Jeden z ważniejszych dowódców w powstaniu listopadowym. Po jego upadku więziony w Wiatce do 1834 r. Wtedy zdecydował się na polecenie Mikołaja I napisać po rosyjsku analizę działań wojennych 1830/31. Rękopis został przetłumaczony i wydany dopiero pod koniec XIX w.

67. **NOWA HUTA.** GOŁASZEWSKI, TADEUSZ. *Kronika Nowej Huty - od utworzenia działu projektowania Nowej Huty do pierwszego spustu surówki wielkopiecovej opracował na podstawie materiałów archiwalnych Huty im. Lenina Tadeusz Gołaszewski*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1955 (wyd. I); nieznaczne ślady zamoczenia pierwszych stron, oprawa dwukolorowa płócienna; format: 8° **Cena: 120 zł**
68. **MALINOWSKI Bronisław.** *Życie seksualne dzikich w północno-zachodniej Melanezji: miłość, małżeństwo i życie rodzinne u krajowców z Wysp Trobrianda Brytyjskiej Nowej Gwinei* (tyt. oryginału *The Sexual Life of Savages in North-Western Melanesia: An Ethnographic Account of Courtship, Marriage, and Family Life among the Natives of the Trobriand Islands, British New Guinea*) słowem wstępnym poprzedził Havelock Ellis; 97 ilustracji cz.-b. (91 ryc., i 4 rys.; oraz 2 mapki wysp, dołączone na koniec); Książka i Wiedza, Warszawa 1957; dzieło Bronisława Kaspra Malinowskiego (ur. 1884, zm. 1942) antropologa społecznego i podróżnika, twórcy teorii funkcjonalistycznej oraz brytyjskiej antropologii społecznej; opis obyczajowości i zwyczajów mieszkańców Wysp Trobrianda, które po raz pierwszy ukazało się w 1929 roku; str. 574 (LIV + 520); stan db., oprawa twarda, na stronie tyt. odręczny dopisek, ryc. od 15 do 18 luzem, ryc. od 43 do 46 wklejone w odwrotnej kolejności; format: 16°; **Cena: 90 zł**

69

69. **BRANTOME Pierre De Bourdeille.** *Żywoty pań swawolnych*; przełożył i wstępem opatrzył: Tadeusz Boy Żeleński Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1957 r. (wyd. 1); dzieło autorstwa Pierre de Bourdeille, seigneur de Brantôme (ur. ok. 1540, zm. 1614) francuskiego historyka i żołnierza; to część *Mémoires*, które wydawano w latach 1665-1666; str. 658; stan db., oprawa twarda z bordiurą z motywami roślinnymi (drobne zabrudzenia i uszkodzenia), na str. przedtyt. wklejony artykuł zatytułowany: KURTYZANY O BIBLIJNYCH IMIONACH, na str. tyt. nieczytelny autograf, na niektórych stronach rdzawe plamki i odręczne podkreślenia ołówkiem i kredką w tekście, na końcu odręczny dopisek; format: 16°; książka ta to barwny obraz obyczajowości francuskiej XVI wieku. **Cena: 90 zł**

70

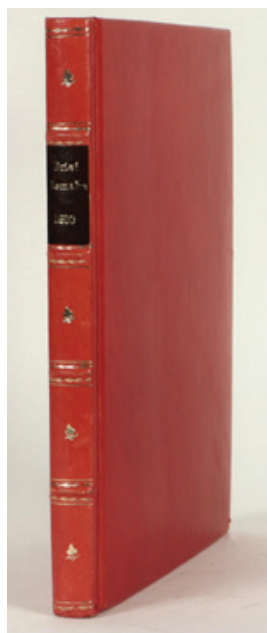
70. **EWANGELIE I EPISTOŁY NA NIEDZIELE**, *Wielki Post i wszystkie święta rozłożone w Warszawie w Drukarni XX. Missyonarzy. 1832.* Bardzo ładna oprawa; skóra, złocenia; stan bdb.; format: 8°; **Cena: 900 zł**

Na stronie przedtytułowej wpis dedykacyjny: *Dla utwierdzenia w Wierze i świętobliwości życia, ukształtowania umysłu i serca pocieszenia duszy i umocnienia jej słowem prawdy Boskiej. Książka ta pisma świętego przy błogostawieństwach Najwyższego dana wychowawicy Cesarsko Aleksandr. Inst. Wych. Panien P. Auguście Michałowskiej w Warszawie 21 grudnia 1842. Przełożona Aleksandr. Instyt. Wych. Panien Zineida Grottkau;*

Aleksandryjsko-Maryjski Instytut Wychowania Panien został utworzony w Puławach w 1832 r., po konfiskacie pałacu ks. Adama Czartoryskiego. Działał w Puławach do 1862 r. Później przeniesiony do Warszawy. Obliczony na rusyfikację jego uczennic.

71. **Mowa miana przy pochowaniu Zwłok ś.p. J. W. Marcina Dunin.** *Arcybiskupa Gnieźnieńskiego i Poznańskiego, Legata Ś. Stolicy Apostolskiej i Kawalera Orderu Orła Czerwonego drugiej Klasy z Gwiazdą w dniu 2. Stycznia 1843 przez X. Jabczyńskiego, Kanonika i Kaznodzieję Metropolitalnego Poznańskiego, Poznań nakładem księgarni Jana K. Zupańskiego 1843;* str. 24, oprawa z epoki, twarda, kartonowa, marmoryzowany papier; format: 16°; **Cena: 100 zł**

Powstanie Księstwa Warszawskiego z brytyjskiej perspektywy.

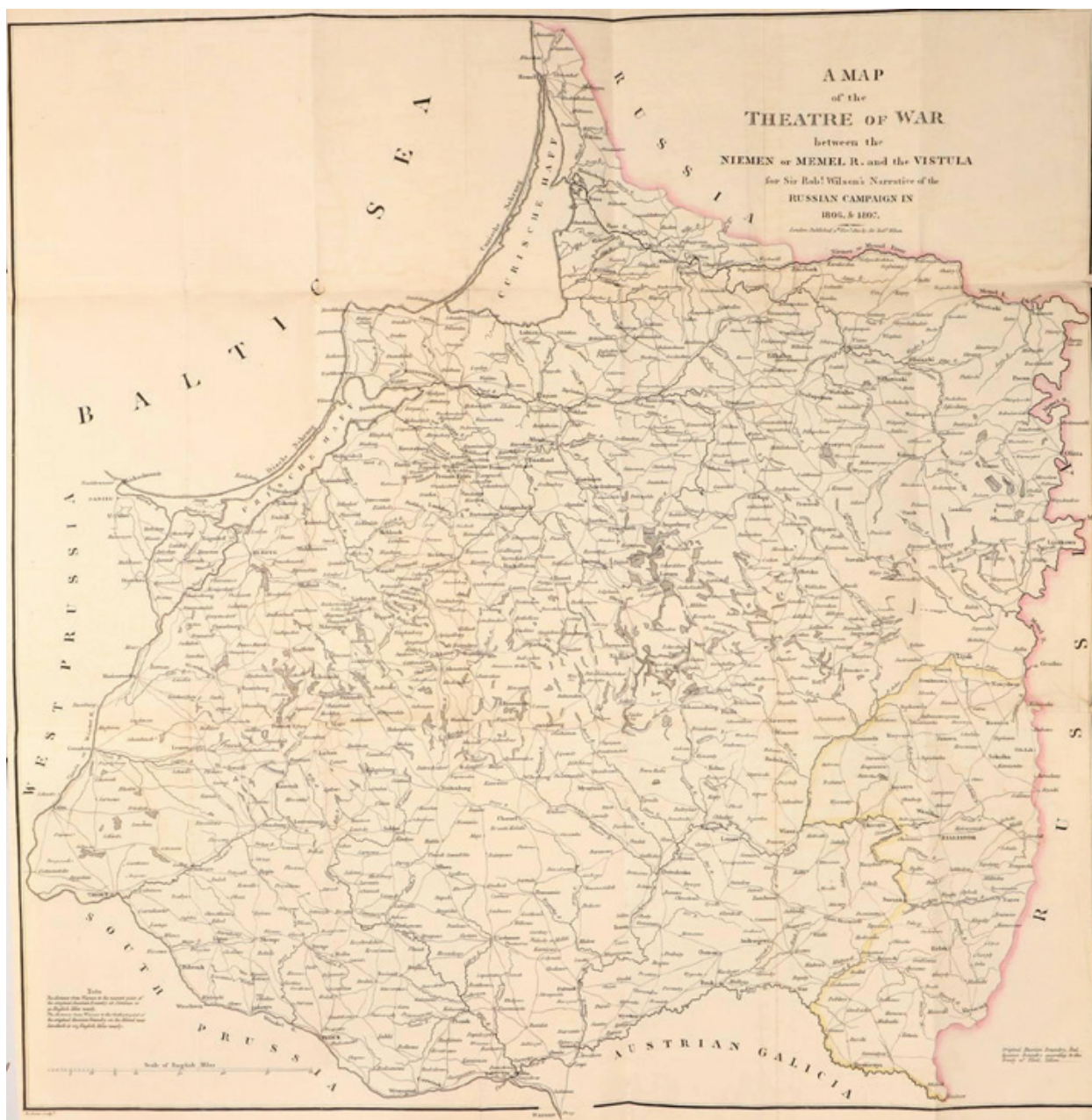

72 a

72. **WILSON, ROBERT.** *Brief Remarks on the Character and Composition of the Russian Army: And a Sketch of the Campaigns in Poland in the Years 1806 and 1807.* By sir Robert Wilson. Aide-de-camp to the king; Knight of the Military Order of Maria Theresa, &c. &c. &c. London Printed by C. Roworth, Bell-Yard, Temple-Bar, and sold by T. Egerton, Military Library, Whitehall 1810.

Dzieło jest relacją naocznego świadka wydarzeń, jakim był Robert Wilson (1827-1849), brytyjski oficer i dyplomata, który w chwili wybuchu wojny francusko-pruskiej przebywał z misją w Berlinie. Towarzyszył królowi pruskiemu Fryderykowi Wilhelmowi III podczas jego ucieczki do Prus Wschodnich. Bywał na bitewnych polach, m.in. pod Pruską Iławą i Frydlandem. Obecny był również podczas rokowań pokojowych w Tylży.

Lektura tego opracowania pokazuje, jakim wielkim specjalistą w zbieraniu informacji był Robert Wilson. To samo dotyczy tworzonych przez niego analiz militarnych i politycznych. Rozpatruje wszystko od zalet i wad poszczególnych broni (po obu stronach: kawalerii, artylerii, kozaków), ich liczebności, charakterystyki dowódców, itd., itd. Pisze o Polsce, o jej rozbiorach, administracji zaborczej. Przy okazji ujawniając swoją typową dla brytyjskich elit niechęć do

72 b

istnienia jakiegokolwiek, choćby szczątkowej państwowości polskiej, w tym do tworzonoego w Tylży Księstwa Warszawskiego. Wielką zaletą są przytaczane przez niego źródła: biuletyny armii francuskiej, wydawane w miejscach, gdzie kwaterował Napoleon. Przykładowo 8 z Poznania, 9 z Warszawy, kilkanaście z Ostródy i Kamieńca. Są chyba wszystkie, które wydawała napoleońska Kwatera Główna podczas kampanii 1806/07. Przywołuje też podobne wydawnictwa armii pruskiej i rosyjskiej.

Przytoczone w całości są dokumenty dotyczące zawieszenia broni, oraz traktatów pokojowych Francji z Rosją i Prusami.

Znakomite źródło do początków Księstwa Warszawskiego. Zaletą tego opracowania jest mapa Prus Wschodnich i Nowych Prus Wschodnich (**WYJĄTKOWA RZADKOŚĆ**), które były teatrem wojennym tej kampanii. Również plany bitew: pod Pułtuskim (trzy plany), pod Pruską Iławą (dwa plany), pod Lidzbarkiem Warmińskim i pod Frydlandem.

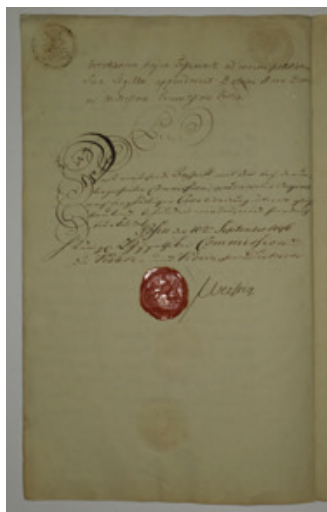
Mapy, jak i tekst w bardzo dobrym stanie. Dodatkową atrakcją jest niezwykle ekskluzywna oprawa w stylu brytyjskich, arystokratycznych bibliotek, czerwona skóra, węzły wypukłe, złocenia na grzbiecie; **Cena: 2 400 zł**

DOKUMENTY

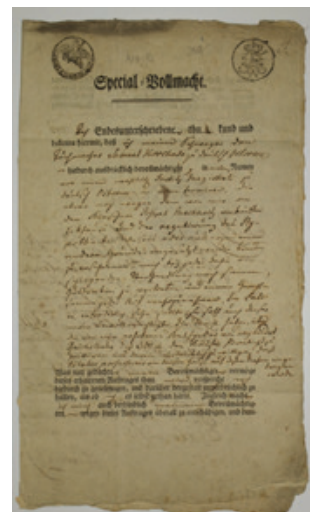
Finis Poloniae Zaborczy ład prawny w Prusach Południowych

73

74

75

73. **POZNAŃ.** Zarządzenie Króla pruskiego ze stycznia 1796 r. o utworzeniu w Rejencji Poznańskiej Prus Południowych ksiąg wieczystych. Wydane ono zostało na podstawie patentu z 10 VIII 1795 i 10 X 1796 o utworzeniu ksiąg wieczystych we wszystkich prowincjach Prus Południowych i Prus Nowoschodnich. Dokument dwujęzyczny polsko-niemiecki. Str. 10, folio; stan bdb. **Cena: 300 zł**

Postanowiono, że: *właścicielom dóbr przeciąg czasu 6 miesięcznego przeznaczylismy, w którym z tytułu swego posiadzi-cielstwa dóbr swoich wykazać się mają.* Dalej wymieniono pytania jakie stawiać będą urzędnicy pruscy posiadaczom dóbr, z których najważniejsze było: *jakim tytułem i kiedy possesor do posesji i dziedzictwa dóbr tych przeszedł i jak może tytułu tego dowieść.*

Trudno kwestionować potrzebę ksiąg wieczystych. Ale w przypadku pruskiej administracji zaborczej chodziło o inwentaryzację wszystkich dóbr robioną pod jednym kątem: szukania wad prawnych w dotychczasowych tytułach do posiadania przez polskich właścicieli. Po to sprowadzono armię pruskich urzędników. Celem było przejęcie nie tylko królewskich, które były nadawane przez króla w posiadanie bez pełnych praw własności, mających zbliżony status dóbr zakonnych i kościelnych, a także dóbr szlacheckich z zabałaganionym tytułem prawnym, brakiem dokumentów, itd., itd. Rozpoczęła się wielka pruska grabież w porzobrowej Polsce.

74. **OŁOBOK, RADOSTOWO, POZNAŃ.** Dokument rękopiśmienny w języku łacińskim z końca XIX w. Jest to potwierdzenie prawa klasztoru klarysek z Ołoboku do wsi Radostowo w powiecie wieluńskim. Odpis z dokumentu z epoki o tym, że w 1303 roku kasztelan kaliski Ubisław nadał wieś klasztorowi w Ołoboku. Dokument został przyjęty przez pruskiego urzędnika z dystryktu kaliskiego i konińskiego, o czym zaświadcza podpis i lakowa pieczęć tegoż dystryktu. Stanowiło to wykonanie obowiązku nałożonego na właścicieli dóbr (patrz poz. powyżej). Str. 4, zapisano 2, folio, stan bdb., w tym pieczęć. **Cena: 220 zł**

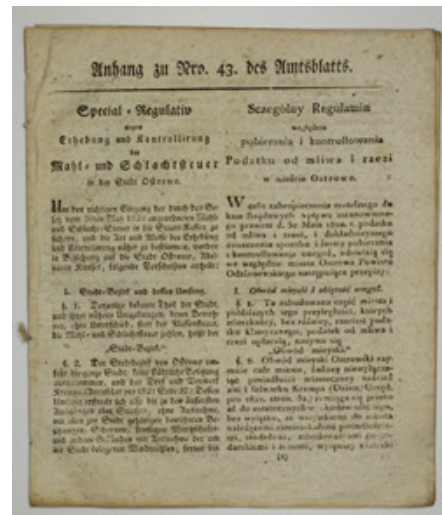
75. **OSTRÓW WLKP., WIELUŃ.** Pełnomocnictwo nadane przez Samuela Koschadego z *Deutsch Ostrowe* (tak wówczas nazywano Ostrów Wlkp.) szwagrowi Tomaszowi Pawlynski'emu do reprezentowania go w sprawach związanych ze sprzedażą *domu narożnego* Kazimierzowi Machowitzowi. Upoważnienie zostało wystawione w Wieluniu 22 III 1803, zapisane przez protokolanta i potwierdzone przez urzędnika sądowego pełniącego rolę protokolanta. Dokument sporządzony w języku niemieckim. Ledwie zachowana sądowa pieczęć lakowa, odcisk pieczęci opłaty skarbowej, folio, stan bdb.; str. 4. **Cena: 290 zł**

76

77

78

76. **TORUŃ, GDAŃSK, KALISZ.** Pełnomocnictwo dla registratora sądowego Wachsschlaegera w Toruniu, udzielone przez nadleśniczego (*Oberforstmeister*) Georga Ludwiga Kemnitz, jego żonę Catherine Kemnitz i jej kuratora Christiana Gottlieba Brennera, by w ich imieniu przekazał przed sądem miejskim w Toruniu kaucję w wysokości 4000 talarów (*Reichstaler*) domowi Manskego i Schoenbeka w Gdańsku dla zabezpieczenia kontraktu kupieckiego na dostawę drewna. Dokument sporządzono 21 II 1800 roku w Kaliszu w obecności notariusza (*Kammer-Assistenz-Rat Friedrich Immanuel Lucas*) i dwóch świadków. Słabo zachowana pieczęć lakowa, odcisk pieczęci opłaty skarbowej, folio, stan bdb. **Cena: 200 zł**

Dystrykt Nadnotecki

77. **BYDGOSZCZ, KRUSZA ZAMKOWA, KRUSZA PODLOTOWA k. INOWROCŁAWIA.** Wezwanie sądu zaborczego z siedzibą w Bydgoszczy z 9 XII 1789 roku do wszystkich wierzycieli zmarłego Rafała Radojewskiego, dziedzica na Kruszy Zamkowej i Kruszy Podlotowej do przedstawienia swoich wierzytelności względem zmarłego pod groźbą nieuwzględnienia w przyszłości jakichkolwiek roszczeń. Dokument w postaci druku zatytułowany: *My Fryderyk Wilhelm z Bożej Łaski Król pruski*. Przykład działania pruskiego sądownictwa na ziemiach zabranych podczas I zaboru; wym.: 195x165 mm; stan bdb. **Cena: 250 zł**

Wielkie Księstwo Poznańskie

78. **KĘPNO.** Szczególny regulamin względem pobierania i kontrolowania podatków od młynów i rzeźni w mieście *Kempnie* (tak w oryginale). Dokument w języku polskim i niemieckim wydany 7 września 1821 r. przez rejencję poznańską Wielkiego Księstwa Poznańskiego; stron 47, 12 stron wzorów pism podatkowych, 161 paragrafów. **BARDZO RZADKI DOKUMENT** i cenne źródło dotyczące wyzysku przez Prusy Wielkiego Księstwa Poznańskiego; stan bdb. **Cena: 650 zł**

Nieprawdopodobnie drobiazgową regulacją poboru podatków od przemianu mąki i podatku od uboju zwierząt. Dokument natychmiast przywołuje skojarzenia z praktykami paratotalitarnymi. W Prusach wolności w prowadzeniu działalności gospodarczej nie było wcale. Ofiarami jej braku byli rzeźnicy i młynarze z powiatu kępińskiego poddani zupełnej kontroli przez pruskiego fiskusa. Przemysłany do najmniejszych szczegółów system zapewniał Berlinowi nieprawdopodobne przychody z każdego kilograma mąki i mięsa.

Przepisy podatkowe pomyślane jako rzecz odnosząca się tylko do powiatu kępińskiego dowodzą, jak dalece organizacja państwa pruskiego odbiegała od ówczesnej normy europejskiej! Prawo podatkowe powinno być takie same dla wszystkich poddanych państwu pruskiemu młynarzy i rzeźników. *Curiosum*. Dowód na bezwzględną eksploatację prowincji poznańskiej, która swoją zamożnością znacznie przewyższała ubożuchne, też pruskie, Pomorze.

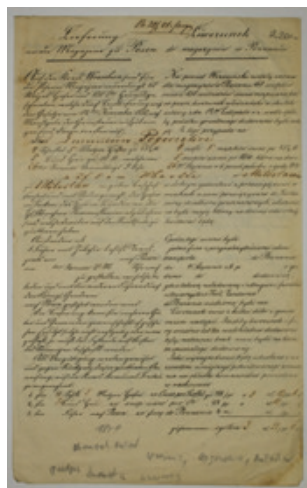
Przykład pierwszy z brzegu: *Kto chce mleć zboże na młynie w obwodzie miasta, posyła takowe w workach nazwiskiem podatkującego i jego miejsca zamieszkania wielkimi literami dokładnie oznaczonych. I dalej każdy na rzeź bijący może być*

i zapasy mięsowa i skóry, tylko w dozwolonych urzędowo poborowemu lokalach przechowywać i rzeź skutecznieć i dalej jeżeli mu urząd tego nie zabierze, co może uczynić na piśmie (§ 62). Smaczków podobnych jest o wiele więcej.

Dokument jest też ważny jako źródło topograficzne dla ówczesnego powiatu „kempińskiego” (pisownia oryginalna). Były dwa obwody podatkowe: miejski kępiński i zewnętrzny. Ten pierwszy obejmował całe miasto aż do ostatecznych ujęć ulic tego mianowicie, aż do ostatniego z budynków za żupa solną (...). Dalej, że obejmuje wiatrak Karola Müllera (...) posiadłość Muszalskiego (...) położonego na gościńcu warszawskim młyna wdowy Weinrauch. Obwód zewnętrzny obejmował 20 posiadłości: 4 austeryje: Broda, Staruch, Zabijak; 6 folwarków, m.in.: Zapasło, Florianka etc., etc., młyny wiatraki, pustkowie, wsie, a nawet miasta – jak Baranowo. Dokument określa punkty poboru podatku przez Urząd Poborowy i jego ekspozycje bramkowe przy trakcie warszawskim.

79. **OSTRÓW WLKP.** Szczególny regulamin względem pobierania i kontrolowania podatków od młynów i rzeźni w mieście Ostrowo. Stron 34, dodatkowo 10 stron wzorów pism podatkowych. Łącznie zawiera 104 paragrafy. BARDZO RZADKI DOKUMENT; stan bdb. **Cena: 650 zł**

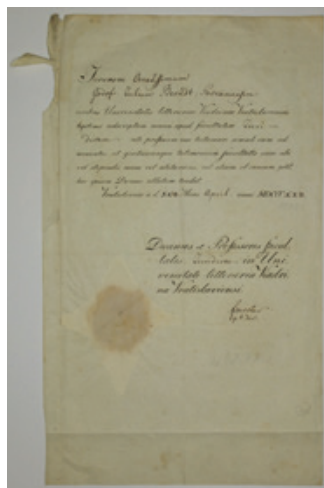
Co do zasad dokument niewiele różni się od wydanego dla powiatu kępińskiego (pozycja wyżej). Potwierdza tezę, że system podatkowy państwa pruskiego nie stanowił jednolitych zasad nawet w poszczególnych prowincjach. Służył przede wszystkim ponadnormatywnemu łupieniu bogatych rejonów. Pieniądze szły nie tylko na zabawy i gry berlińskiego dworu, w czym celował panujący wówczas Fryderyk Wilhelm III (1797-1840), ale w ramach pruskiego interwencjonizmu państwowego przekazywano je na dotacje do uboższych prowincji (np. rejencji królewieckiej). Dokument precyzuje objętość wewnętrznego i zewnętrznego obwodu podatkowego. Do tego pierwszego zaliczono folwark *Krempe*, wyjąwszy tylko położony przy nim wiatrak. Do tego drugiego aż 33 posiadłości: wsie, olędry, kolonie i folwarki, oraz 19 wiatraków w 4 miasteczkach. Ważne źródło do dziejów Ostrowa Wlkp.

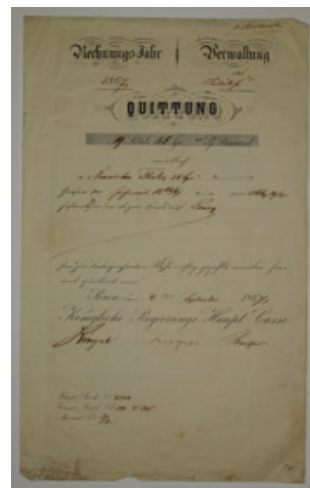
80

81

82

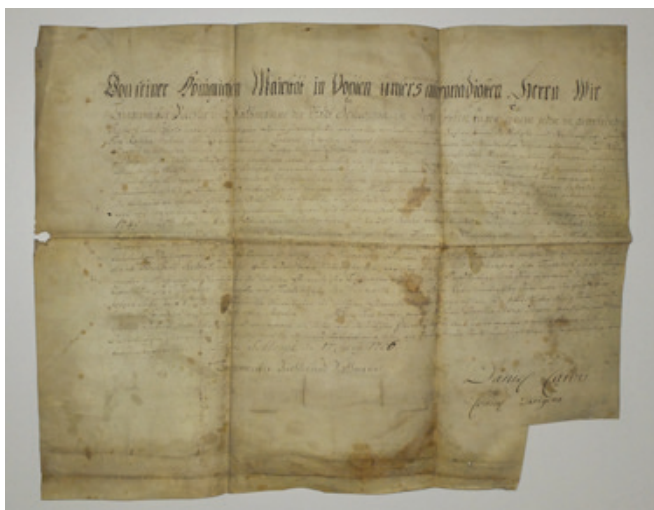

83

80. **POGORZELICA, WRZEŚNIA.** Kwit liwerunkowy z 6 I 1851 roku wystawiony przez landrata wrzeńskiego do dzierżącego dominium w Pogorzeliczy dotyczący dostawy do wojskowych magazynów w Poznaniu owsa i siana. Określony został obowiązek podwojny, przydzielono eskortę żandarmerii. Dokument wysłany na adres proboszcza Krzywiakowskiego, podłużna pieczęć pocztowa: *Wreschen*. Folio, str. 4, stan bdb. **Cena: 220 zł**

Liwerunek – obowiązkowe dostawy w naturze na potrzeby wojska.

81. **POZNAŃ, BRODNICA.** Dokument w języku polskim i niemieckim wydany przez dowódcę V korpusu armii pruskiej Fritza von Röderna w Poznaniu 25 X 1831, dotyczący postępowania z pochodzącymi z Wielkopolski żołnierzami korpusu gen. Macieja Rybińskiego, ostatniego wodza powstania listopadowego, który na czele 20 tys. żołnierzy przekroczył granicę Prus i został internowany w Brodnicy. Samodzielny dodatek do *Dziennika Urzędowego Rejencji Poznańskiej*, dokument dwujęzyczny. Str. 4; stan bdb. **Cena: 380 zł**
82. **POZNAŃ, WROCŁAW.** Świadectwo ukończenia fakultetu prawnego na uniwersytecie *Viadrina Vratislaviensis* wystawione dla Juliusza Berndta z Poznania 23 IV 1822, podpis dziekana, pieczęć opłatkowa fakultetu prawnego. BARDZO RZADKIE. Folio, 1 kartka, stan bdb. **Cena: 200 zł**
83. **PSARY k. OSTROWA WLKP.** Kwit wpłaty na rzecz poznańskiej prowincjonalnej *Haupt Casse* 19 talarów i 25 groszy srebrnych z tytułu kredytu przez właściciela majątku Psary, Ludwika Brodowskiego; Poznań 1867; folio, 1 str., stan dobry. **Cena: 100 zł**

84

85

Dokumenty miejskie

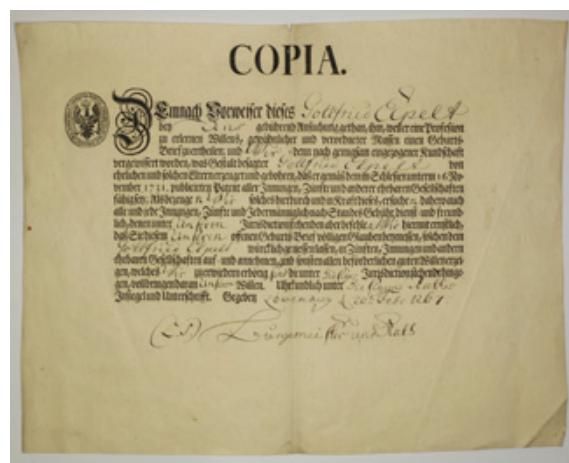
84. **CZŁOPA.** Świadectwo urodzenia (*Geburts-Brief*) dla urodzonej w 1749 r. Dorothei Marii Meyer, po mężu Machin, poświadczony w obecności rady miasta Człopa przez matkę Ewę Rosinę Sahrin, wdowę po mieścianinie i piekarzu Johannie Constantinie Meyerze. Poza rodzicami w dokumencie wymienieni są krewni i dziadkowie oraz informacje o ich wyznaniu. Dokument w imieniu króla polskiego podpisał Daniel Carow, burmistrz i radny, w obecności pozostałych członków rady miasta Człopa w 1766 r. Niezwykle interesujący dokument z historii Człopy. **WIELKA RZADKOŚĆ.** Dokument w języku niemieckim na pergaminie; wym.: 600x485 mm; ubytek w prawym dolnym rogu bez szkody dla tekstu, zabrudzenia, ponadto stan dobry. **Cena: 1650 zł**
85. **DZIERŻONIÓW.** Rękopiśmienny dokument sporządzony na pergaminie 23 VI 1606. Jest odpisem dokumentu wystawionego w 1382 r. w Ząbkowicach Śląskich przez wysokiego sędziego Hansa von Tschechowa przy aprobachie książęcego margrabiego Jostisa. Dokument stwierdza, że cała rada miejska i burmistrz zapoznali się z dokumentem z 1382 r. i że odpis dokonany w 1606 r, niczym się różni od oryginału. Najprawdopodobniej miasto weszło w jakiś nieustalony spór prawny i rajcowie musieli się odwołać do pierwotnego dokumentu celem udowodnienia swoich racji. Dokument niezwykle interesujący, zarówno z punktu widzenia historii samego miasta Dzierżoniowa, ale też jako przyczynek do historii lokowania i praw wówczas nabytych przez rady miejskie. Dokument jest zaopatrzony w pieczęć miejską Dzierżoniowa umieszczoną w drewnianym kapslu; folio, stan bdb. **Cena: 1650 zł**
86. **LEGNICA.** Dokument wystawiony przez sąd miasta Legnica w składzie: sędzia (*Richter*) Niclas Cunczil, ławnicy (*Scheppen*): Martin Zebir, Jeronimus Sachse, Paul Dithman, Hanns Tischer, Melchior Burger i Hanns Morgenrot, potwierdzający sprzedaż przez Hannsa Drewschke i jego żonę, Barbarę, Mathiasowi Leymgruberowi, pisarzowi miejskiemu (*statschreiber*), renty w wysokości pół grzywny z ich nieruchomości położonej przy Petergasse, składającej się z domu i obejścia (*hawß und hoff*), z prawem jej wykupu za 6 dobrych guldenów węgierskich; **data wystawienia dokumentu: 19 I 1491** (*Mittwoch nach prisce nach xpi geburt virczenhundert vnnnde im eyn vnde newnzigsten jarenn / środa po św. Prysce w roku po narodzinach Chrystusa 1491*); 2 str. – na pierwszej ręczne pismo w jęz. niemieckim z treścią dokumentu, na drugiej dopisek archiwisty podsumowujący treść; pergamin, wielokrotne złożenia, rozdarcie wzdłuż jednego ze złożań, ślady zawilgocenia; pismo dobrze zachowane i bez trudu czytelne; wym. arkusza: ok. 255x190 mm. **Cena: 1650 zł**

86

87. **LWÓWEK ŚLĄSKI.** List tzw. *dobrego urodzenia* wydany przez burmistrza i Radę Miejską Lwówka Śląskiego 20 II 1767 Gottfriedowi Espeltowi. Wystąpił on o taki dokument, ponieważ pragnął podjąć naukę zawodu. Jak napisano: *po szczegółowych badaniach* ustalono, że był z prawidłowych rodziców i prawego łoża (tego wymagano w Prusach od przyszłych rzemieślników). Tekst w języku niemieckim, ręcznie wypełniony gotowy formularz, folio, stan bdb. **Cena: 350 zł**

87

Pozostałe

88. **BRZEG, WROCŁAW.** Trzy zarządzenia domeny wojennej z Wrocławia: o konieczności dostarczenia na budowę twierdzy w Brzegu 1000 robotników 29 VI 1741, o organizacji magazynów prowiantu dla wojska 27 VI 1741, o konieczności wprowadzenia do rad miejskich co najmniej dwóch ewangelików; 6 str., wym.: 185x170 mm; stan bdb. **Cena: 180 zł**
89. **GŁOGÓW.** Zarządzenie kamery wojennej z Głogowa, organizujące pocztę na terenie tej kamery z nakazem organizacji stacji pocztowych, z dostawą koni i furazżu; Głogów 1742, dodatkowo wzór formularza; str. 4; wym.: 185x170 mm; stan bdb. **Cena: 150 zł**

90

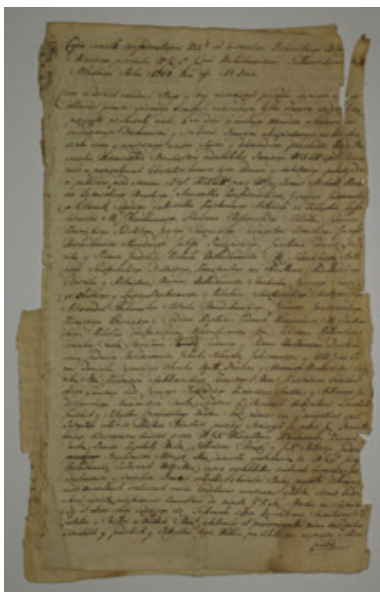
91

90. **KŁODA k. Leszna.** Dokument wystawiony przez ks. Augusta Kazimierza Sułkowskiego, potwierdzający prawa wdowy po Georgu Weiście do posiadanych nieruchomości w Kłodzie z obowiązkiem uiszczania księciu jako właścicielowi należności oraz powiadomienia go o odstąpieniu praw od nich. Dokument podpisany przez A. K. Sułkowskiego w 1783 r., zdublowana pieczęć opłatkowa, pieczęć lakowa w stanie słabym, odręczny dopisek z 1792 r., że posiadaczem nieruchomości w Kłodzie stał się Christoph Wertemberger. Folio, ubytek w prawej górnej części, ze szkodą dla tekstu. **Cena: 1200 zł**

August Kazimierz Sułkowski (1729-1786) drugi ordynat Sułkowski na Rydzynie i drugi książę bielski, wojewoda kaliski i poznański, poseł na sejm I Rzeczypospolitej na żoździe Katarzyny II. **Kłoda** – wówczas folwark ordynacji rydzyskiej, nieopodal Rydzyny.

91. **LWÓW, GALICJA, LODOMERIA.** Dokument przyznający prawo do opuszczenia granic cesarstwa austriackiego szlachcicowi Marcinowi Bezachowskiemu, wystawiony przez gubernatora Galicji Josepha Brigido von Bresovitz – rodzaj paszportu. Lwów, 5 V 1784 r.; podpis Brigido von Bresovitz, pieczęć opłatkowa Królestwa Galicji i Lodomerii, oraz kontrasygnata niższego urzędnika. *Josephus Sacri Romani Imperii Comes / de Brigido a Bresovitz Liber Baro in Marenfels & C. & C. [...]*; druk + uzupełnienia odręczne; st. db., rozdarcia na złożeniach, brunatne zaplamienia, lekkie zagięcia; wym. arkusza: 445x360 mm. **Cena: 450 zł**

Joseph Brigido von Bresovitz – hrabia i urzędnik austriacki. W 1780 r. został pierwszym i jedynym gubernatorem Galicji z nadania cesarza Józefa II, był odpowiedzialny za wprowadzenie reform józefińskich w tej prowincji. W 1781 r. wydał nowy patent osiedleńczy dla Galicji. Na jego podstawie rzeczony Bezachowski zamierzał najprawdopodobniej osiedlić się w okrojonej po I rozbiórce Rzeczypospolitej.

92

93

92. **MIŃSK LITEWSKI, GRODNO.** Odpis z epoki dokumentu konfederacji zawartej 19 maja 1764 roku w Mińsku przeciwko płk. Józefowi Wołodkowiczowi, oficerowi prywatnej armii Karola Radziwiłła *Panie Kochanku* (1734-1790); 4 str., ubytek papieru w górnej połowie drugiej karty (końcówki linijek do połowy strony urwane), rozdarcia, zagięcia, ślad zawilgocenia; wym. arkuszy: ok. 205x340 mm; *Copia sanciti confederationis W[ielkiego] X[ięstwa] Lit[ewskiego] ad instantiam Prześwietnego M[arszałka] Minskiego przeciwko [...] Józefowi Wołodkowiczowi Pułkownikowi [...] Roku 1764 Miesiąca Maja 19 dnia [...]*. **Cena: 1400 zł**

Dokument ma związek z burzliwymi wydarzeniami 1764 roku. 16 IV 1764 roku w Grodnie zawarto konfederację generalną litewską, dla poparcia której w granice RP wkroczyły wojska rosyjskie. Kraj stał się areną starcia Familii z obozem hetmańskim, którego przedstawicielem był Karol Radziwiłł, posługujący się jak wielu ówczesnych magnatów własną milicją. Na kolejnych stronach ciągnie się opis brewerii, gwałtów i grabieży, jakich dopuścił się jeden z jego oficerów, płk. Józef Wołodkowicz.

Udział w konfederacji zadeklarowały następujące osoby: Michał Książ Żyżewski (wojski, marszałek konfederacki), Ignacy Iwanowski (starosta sądowy i marszałek kapturowy), Antoni na Łohoysku Zygmunto wicz, Florian Bykowski (stolnik, starosta strzałkowski), Ignacy Piaśnicki (podstoli), Ignacy Święcicki (surogator ziemski), Józef Wołodkowicz Horodniczy, Józef Pruszyński, Joachim Chmara (strażnik i pisarz grodzki), a ponadto ok. 20 innych znakomitych przedstawicieli obywatelstwa Województwa Mińskiego.

93. **PŁOCK, WARSZAWA, WILNO.** A. L. G. D. G. A. D. L'U. A tous les Maçons réguliers répandus sur la surface de la Terre. Salut Force Union [...]; certyfikat masoński zaświadczający, że Florian Kobyliński osiągnął trzeci stopień wtajemniczenia w Loży Masońskiej; 1802 r.; odręczne podpisy mistrzów loży; z lewej str. pieczęć opłatkowa oraz pieczęć wolnomularska; liczne masońskie symbole; na verso tużsowa pieczęć wolnomularska i odręczna notatka (częściowo zalana); pergamin, st. db., po fachowej konserwacji, ślady wilgoci; wym. arkusza: ok. 460x360 mm. **Cena: 1500 zł**

Florian Kobyliński (1774-1843) – gen. bryg. Wojsk Polskich Księstwa Warszawskiego, od 1809 r. baron, szambelan królewski, uczestnik powstania kościuszkowskiego w 1794 na Litwie, oraz obrony Warszawy; do 1796 r. przebywał w niewoli rosyjskiej; w 1798 deputat do Najwyższego Trybunału Litewskiego; od 1805 r. pracował dla francuskiego wywiadu; podczas kampanii rosyjskiej w 1812 r. był adiutantem marszałka Davouta, brał udział m.in. w bitwie pod Borodino; do 1815 r. ponownie przebywał w niewoli rosyjskiej; 1815 r. zdymisjonowany w randze generała brygady; w Królestwie Polskim w latach 1816-1835 był prezesem Komisji woj. płockiego, między 1816 a 1819 r. zajmował stanowisko dyrektora fabryki broni; od 1827 r. był nadzwyczajnym radcą stanu. Odznaczony Krzyżem Legii Honorowej i Krzyżem Virtuti Militari, na stałe osiadł w Płocku.

94. **POZNAŃ.** Sprawozdanie Banku Przemysłowców Tow. Akc. w Poznaniu za rok 1922, sześćdziesiąty drugi istnienia tej instytucji, Poznań 1923. Zawiera: ogłoszenie o walnym zgromadzeniu 6 VI 1923; Skład Rady Nadzorczej i Zarządu Głównego; Sprawozdanie Zarządu, wykaz przedsiębiorstw, w których Bank Przemysłowców ma udział; spis oddziałów Banku Przemysłowców, Sprawozdanie Rady Nadzorczej, rachunek zysków i strat na dzień 31 XII 1922 r., bilans Banku Przemysłowców na 31 XII

1922 r., pogląd na rozwój Banku Przemysłowców jako spółdzielni od 1861 r. do końca roku 1920. Str. 19, oprawa kartonowa z zabrudzeniami i zaplamieniami; 280x220 mm. **Cena: 150 zł**

Bank Przemysłowców został założony w 1861 r. jako Towarzystwo Pożyczkowe dla Przemysłowców miasta Poznania. Od 1888 r. działał pod firmą Banku Przemysłowców miasta Poznania. Od 1921 r. spółka akcyjna. W 1925 r. przejął akcje Banku Kredytu Hipotecznego. W 1933 r. ogłosił upadłość.

95. **POZNAŃ.** Statut Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego oraz Banku Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego; Poznań 1936; oprawa kartonowa, str. 48, 4°; stan bdb. **Cena: 90 zł**

Statut opracowano w wyniku zmian, jakie zaszły mocą postanowień i zarządzeń Ministerstwa Skarbu i Ministerstwa Sprawiedliwości z lat 1933-1936. W 1821 r. powstała tzw. Landszafta Poznańska będąca stowarzyszeniem ziemiańskim i mająca na celu obsługę potrzeb kredytowych ziemian. W 1890 r. utworzono przy nim bank. Instytucje te kontynuowały swoją działalność w II RP.

96. **POZNAŃ.** Regulamin Szacunkowy Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego zatwierdzony przez Ministerstwo Skarbu pismem z 9 III 1935 r. i 3 IV 1935 r., Poznań 1935. Zgodnie z § 1 oszacowanie przez Ziemstwo ma na celu stwierdzenie gospodarczej wartości majątku ziemskiego na czas umorzenia pożyczki zastawnej. Str. 17, oprawa kartonowa, stan bdb. **Cena: 50 zł**

97. **PUŁTUSK, WARSZAWA.** Zestaw 12 dokumentów dotyczących klubów wioślarskich z Warszawy i Pułtuska. Stan dobry. **Cena: 240 zł**

a) 6 dokumentów z lat 1930-1932 adresowanych do Mariana Dańkiewicza i jego żony informujące o zebraniach Klubu Wioślarskiego *Wisła* i jego dobroczynnym balu. Wszystkie dokumenty z nagłówkiem klubu; b) dokumenty z nagłówkiem klubu o przygotowaniu pierwszej Ogólnokrajowej Wystawy Kajakowej; c) dokument z nagłówkiem Pierwszej Ogólnokrajowej Wystawy Kajakowej, Turystyki Wodnej i Wioślarstwa z 1933 r.; d) dokument z nagłówkiem klubu informujący o wycieczce wodnej Warszawa-Brześć nad Bugiem-Warszawa z potwierdzonym pobytem w Małkini przez tamtejszy posterunek policji państwowej; e) dwa z 1929 i 1930 r. informujące o wyniku wyborów władz klubu; f) zaświadczenie wystawione przez Pułtuskie Towarzystwo Wioślarskie: O zawodach organizowanych w Pułtusku w 1930 roku m. in: bieg dalekodystansowy Warszawa-Pułtusk 105 km.

98. **WOLNE MIASTO GDAŃSK.** Replika (Replik) rządu Wolnego Miasta Gdańska z 28 sierpnia 1932 r. na polską odpowiedź (Antwort) z 6 sierpnia 1932 w sprawie wniosku Gdańska (Danziger Antrag) o zmianę VI części „sprawy celne” oraz VII części „import oraz eksport” umowy warszawskiej z 24 października 1921 r. oraz odpowiedź rządu Wolnego Miasta Gdańska na polski kontrwniosek (Gegenatrag) z 6 września 1932 r. w sprawie zmiany wymienionych części umowy warszawskiej. Maszynopis z epoki w oprawie papierowej, 199 str., ciekawe świadectwo batalii prawnej i dyplomatycznej między II RP a WMG. *Replik der Regierung der Freien Stadt Danzig vom 28. September 1932 [...]* format: 4°; **Cena: 250 zł**

Konwencja polsko-gdańska (zwana potocznie „Konwencją paryską”) – konwencja zawarta w Paryżu 9 listopada 1920 przez Rzeczpospolitą Polską i przedstawicieli Wolnego Miasta Gdańsk w wykonaniu postanowień traktatu wersalskiego o ustanowieniu Wolnego Miasta Gdańska i szczególnych prawach Polski w Wolnym Mieście.

Układem uzupełniającym konwencję paryską była zawarta 24 października 1921 umowa warszawska, spisana w językach polskim i niemieckim, ratyfikowana ustawą z 17 grudnia 1921.

JUDAICA

99

100

101

102

103

104

99. **Polscy Żydzi, poniżej - kozacy**, ryt. Lacaudrie według rys. Martineta, Paryż, ok. 1840; stal. cz.-b., st. bdb., żółtawe zabrudzenia; wym. arkusza: 170x267 mm; *Juiss Polonais*; / *Cosaques*. **Cena: 110 zł**
100. **Polscy Żydzi**, ryt. W. Aarland i C. Müller według rys. G. Sundblada, Lipsk 1875; drzew. szt. cz.-b., st. db., podklejony na sztywnym papierze; wym.: 197x283 mm; *Polnische Schnorrer*. **Cena: 140 zł**
101. **Portret Żyda**, sygnowany Z. Wenzel, poniżej sentencja autora, Stanisławów 1908, piórko i tusz, cz.-b.; st. db., passe-partout, rama i szkło; wym. całości: 253x320 mm. **Cena: 180 zł**
102. **Polski Żyd**, anonim, miedz. cz.-b., z Wlk. Brytanii; Henry Simons to bohater powieści *The Case and Appeal of James Ashley* z 1753 roku (o nietolerancji społeczeństwa brytyjskiego wobec Żydów); st. db.; wym.: 143x243 mm; *The Polish Jew*. **BARDZO RZADKIE. Cena: 220 zł**
103. **WILNO**. Litewscy Żydzi w początkach XIX w., rys. Robert Johnston, ryt. Henry Dawe, pochodzi z: Robert Johnston, *Travels through Parts of the Russian Empire ...*, Londyn 1815; mezzotinta kolor., st. bdb., passe-partout; wym.: 268x210 mm; *LITHUANIAN JEWESS*. **Cena: 180 zł**
104. **GALICJA**. Lichwa. Według K. Żelechskiego (1863-1942), 1884, drzew. szt. kolor., st. db., podklejony na sztywnym papierze, drobne rozdarcie; wym.: 320x220 mm; *Eine Beschlagnahme....* **Cena: 160 zł**

105

106

107

108

105. **KARPATY.** Pasterze w żydowskiej karczmie, według S. Grocholskiego (1858-1932), 1884, drzew. szt. kolor., st. db., podklejony na sztywnym papierze; wym.: 233x154 mm; *Karpathische Hirten....* **Cena: 150 zł**
106. **KRAKÓW.** Typy ludowe Europy Wschodniej, w tym Żydów krakowskich, litografował F. Gerasch według rys. A. Gerascha, wyd. F. Paterno, Wiedeń, ok. 1850; lit. tonowana, st. bdb., niewielkie naddarcie, zabrudzenia marginesów; wym.: 300x223 mm; b. tyt. **Cena: 100 zł**
107. **MAZURY.** Żydowscy zbieracze szmat, ryt. R. Brend'amour według E. Friedrichsen, 1882; drzew. szt. kolor., st. db., podklejony na papierze; wym.: 233x348 mm; *Jüdische Lumpensammler in Masuren.* **Cena: 150 zł**
108. **WROCŁAW.** Widok na synagogę we Wrocławiu, anonim po 1872 r., drzew. szt., kolor., st. bdb., podklejony na papierze; wym.: 230x220 mm. *Die neue Synagoge in Breslau.* **Cena: 220 zł**
109. **WROCŁAW.** Widok na synagogę (inne ujęcie aniżeli powyżej), anonim po 1872 r., drzew. szt., kolor., st. bdb., podklejony na papierze; wym.: 120x100 mm. **Cena: 150 zł**

Ostjuden – Żydzi na ziemiach polskich w dobie I i II wojny światowej

Ludzie ze wschodu: kategoria semantyczna, która utrwaliła się w języku niemieckim podczas I wojny światowej. Stała się wręcz archetypiczna, upowszechniona za pomocą gwałtownie potaniających „lejk”, aparatów fotograficznych bardzo popularnych wśród oficerów Reichswehry. Byli to w zasadzie amatorzy. Ale niemiecka armia wcieliła w swoje szeregi również zawodowych fotografów. Mieli oni do-

kumentować jej zwycięstwa. Obfotografowali *Osten* na każde możliwe ujęcie. Niezwykle popularne były zdjęcia *Ostleute*, czyli *ludzi ze wschodu*. Odrażający, brudni, źli, a już szczególnie *Ostjuden*. „Lejka” zapowiadała czas, który miał nadejść: niemieckie zbrodnie II wojny światowej. Do Reichswehry poszli również graficy. Było ich wielu. Wśród nich:

Paul E. Schneider (1884-1969), malarz i rysownik. W latach 1908-1915 studiował na Królewskiej Akademii Sztuk Graficznych i Handlowych w Lipsku. Dzięki znajomości z Herminą Reuss-Hohenzollern (1° voto von Schönaich-Carolath), drugiej żony Wilhelma II, stał się malarzem dworu cesarza. Zmobilizowany w 1915 r., przebywał w Warszawie, gdzie dokumentował życie codzienne. Ze szczególnym upodobaniem szkicował scenki z *jüdische viertel* – dzielnicy żydowskiej. Powiedzieć, że mało przyjaźnie, to posłużyć się niebotycznym eufemizmem. Wychodził z niego wielkoniemiecki szowinista, typowy produkt epoki wilhelmińskiej. Po pierwszej wojnie światowej uczył litografii na Akademii w Lipsku i prowadził zakład, w którym produkował ilustracje do książek i czasopism.

110 a

110 b

111

110. **WARSZAWA**. 2 grafiki autorstwa Paula E. Schneidera, z 1915: 1) żydowski handlarz uliczny w Warszawie; drzew. kolor., wym.: 79x120 mm; 2) dzielnica żydowska w Warszawie, drzew. kolor., wym.: 89x124 mm; stan grafik bdb. **RZADKIE. Cena: 300 zł**
111. **BARANOWICZE**. Graficzna kartka pocztowa z uliczną sceną przedstawiającą rozmowę niemieckiego żołnierza z Żydem, który został przedstawiony w podpisie jako wątpliwy sojusznik Niemców z racji swej niechęci do Rosjan. Pocztówkę wydała *Kriegszeitung von Baranowitzki*; wysłano ją do Wirtembergii w 1917 r. Przykład na idealnie działającą niemiecką machinę propagandową podczas I wojny światowej; wym.: 145x95 mm; stan bdb. **WYJĄTKOWA RZADKOŚĆ. Cena: 90 zł**

Innym ze zmobilizowanych do Reichswehry artystów był także **Hermann Struck** (ur. 1876, zm. 1944); autor podręcznika sztuki litograficznej, nauczyciel Chagalla. Początkowo niemiecki nacjonalista. Ochotnik w I wojnie światowej. Był tłumaczem, oficerem łącznikowym, referendarzem ds. żydowskich w wojskach *Oberostu*. Za odwagę odznaczony krzyżem żelaznym i awansowany na oficera. Brał udział w bitwie pod Łodzią w 1915 r. Po przełamaniu frontu rosyjskiego stacjonował w Łodzi, gdzie zetknął się po raz pierwszy z *Ostjuden*. Autor przejmujących litografii z ich życia. Po wojnie zadeklarowany syjonista. Założyciel ruchu Mizrachi. Wyemigrował do Palestyny, gdzie zmarł w Hajfie.

H. Struck po zdobyciu na Rosjanach Łodzi między 17 a 23 lutego 1915 r. zwiedzał dzielnicę żydowską. W szkicowniku rysował to co widział. Powstał przejmujący graficzny reportaż z życia łódzkich Żydów. Wycieczka zadecydowała o jego przemianie: z Niemca pochodzenia żydowskiego stał się Żydem pochodzącym z Niemiec. Zaświadczenia o tym jego późniejsze wybory. Portrety żydowskich mieszkańców Łodzi są wykonane techniką litograficzną. Nazwy postaci, miejsca i daty wryto na kamieniu. Każdą z grafik H. Struck sygnował ołówkiem. Na niektórych grafikach rdzawe plamki, w jednej ubytek papieru, wym. ca.: 230x265 mm, zdarzają się mniejsze; stan wszystkich bdb.

112

113

114

115

116

117

118

119

120

121

112. **Łódź.** Alt Jude in Lodz. **Cena: 400 zł**

113. **Łódź.** Alter Jude in Lodz. **Cena: 400 zł**

114. **Łódź.** Alter Zeitungverkauf in Lodz. **Cena: 400 zł**

115. **Łódź.** Bezdomny: bez tyt. **Cena: 400 zł**

116. **Łódź.** Polnischer Jude. **Cena: 400 zł**

117. **Łódź.** Junger Zeitungverkauf in Lodz. **Cena: 400 zł**

118. **Łódź.** Lasttrager in Lodz. **Cena: 400 zł**

119. **Łódź.** Lasttrager in Lodz. **Cena: 400 zł**

120. **Łódź.** Kuchenverkauf in Lodz. **Cena: 400 zł**

121. **Łódź.** Kuchenverkauf in Lodz. **Cena: 400 zł**

122

123

124 a

125

124 b

W kolejnych latach wojny Struck pozostał wierny problematyce żydowskiej. W 1916 r. wydał z opisaniami z H. Eulenbergiem litografie, tym razem z polskich kresów.

122. **GRODNO** (biał. Гро́дна). Drewniana synagoga w Grodnie, rys. i lit. H. Struck, dołączona kopia opisu autorstwa H. Eulenberga, Berlin 1916; lit. cz.-b., st. bdb., na verso opis innego sztychu; wym.: 300x225 mm; *Holzsynagoge in Grodno*. **Cena: 250 zł**
123. **GRODNO** (biał. Гро́дна). Kram, rys. i lit. H. Struck, dołączona kopia opisu autorstwa H. Eulenberga, Berlin 1916, na verso opis innego sztychu, lit. cz.-b.; wym.: 300x225; *Krambadeu in Grodno*. **Cena: 150 zł**
- Aparat fotograficzny w rękach niemieckich żołnierzy tym razem Wehrmachtu, stał się jeszcze powszechniejszy podczas II wojny światowej. Żydzi nadal byli powszechnie fotografowani, ale wiele tych zdjęć Niemcy zniszczyli, chcąc uniknąć oskarżenia o udział w Zagładzie.
124. **TARNÓW**. Zestaw 2 zdjęć przedstawiających żydowskie kramy w maju 1941. Na odwrocie jednego z nich odręczny napis *Jüdische Kaufern in Tarnow 11 May 1941*; wym.: 90x45 mm; stan bdb. **Cena: 400 zł**
125. **WŁOCŁAWEK**. Żyd przy płocie getta. Z tyłu po niemiecku opis: *Leslau 1940*; wym.: 90x45 mm; stan bdb. **Cena: 220 zł**

Albumy, książki, dokumenty

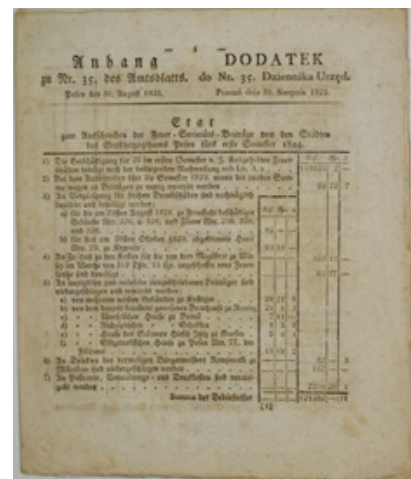
126. **MIĘDZYRZECZ, STĘSZEW, PIŁA, KĘPNO**. Sprawozdanie Towarzystwa Ogniwego dla Wielkiego Księstwa Poznańskiego za pierwszy semestr 1824 r. Dokument w języku niemieckim, opublikowany w Poznaniu 30 sierpnia 1825 r. Zawiera rozliczenia finansowe składek na ubezpieczenia ogniowe i wydatków na likwidację szkód wywołanych przez pożary w miejscowościach Wielkiego Księstwa Poznańskiego.

Od 1 I 1824 do 30 VI 1824 pożary wybuchały w 25 miejscowościach Wielkiego Księstwa Poznańskiego. Każda spalona nieruchomość została wymieniona i oznaczona nazwiskiem właściciela, lub przez wymienienie funkcji publicznej. Największy pożar wybuchł 18 IV 1824 w Międzyrzeczu, spłonęło prawie 200 posesji. Wszyscy pogorzelnicy zostali wymienieni z imienia i nazwiska. Z analizy nazwisk wynika,

ze Międzyrzecz był typowym żydowskim sztetlem. Zmieniło się to po uzyskaniu przez Żydów w kolejnych dziesięcioleciach pełni praw obywatelskich w Prusach, dających prawo do wyjazdu do zachodnich części kraju. Sprawozdanie o tyle istotne, że jest ważnym źródłem dla analizy struktury demograficznej Międzyrzecza przed tymi wyjazdami, w stanie ukształtowanym jeszcze za czasów I Rzeczypospolitej. Ogień w mniejszym stopniu spustoszył także miejscowości Stęszew (15 pogorzalców), Piła (22 pogorzalców), Kępno (8 pogorzalców). W pozostałych poszkodowanych przez ogień miejscowościach pożary nie miały zbiorowego charakteru.

RZADKIE I WAŻNE ŹRÓDŁO M.IN. DO DEMOGRAFII WIELKIEGO KSIĘSTWA POZNAŃSKIEGO, str. 23, stan bdb.

Cena: 550 zł

126

127

128

129

127. **SZYK, ARTUR**, *Le livre d'Esther*, nowa wersja biblijnej *Księgi Estery*, tłum. i oprac. Robert Schmidt według świętych pism, wyd. Henri Piazza, Paryż, bez daty [1925]; tekst dwujęzyczny: francuski i hebrajski; egzemplarz nr 466, z limitowanej edycji 775 egzemplarzy na papierze welinowym; wewnątrz 19 przepięknych, całostronicowych ilustr. autorstwa znanego artysty grafika, Artura Szyka (1894-1951) – jest to pierwsza książka, w której zamieszczono wielobarwne ilustr. Szyka według jego artystycznej wizji (dotychczas były to rys. piórkiem i tuszem); 52 str. + LXXVI, st. bdb., oprawa miękka, obwoluta ze złożonym tyt.; format: 8°. **Cena: 2500 zł**

Artur Szyk (1894 Łódź -1951 USA), polsko-żydowski grafik, ilustrator książek, scenograf, karykaturzysta. Od 1921 we Francji, od 1937 w Wlk. Brytanii, od 1940 w USA. Jeden z najbardziej popularnych artystów w okresie międzywojennym. Jego prace były wystawiane i drukowane w Polsce, Francji, Wlk. Brytanii i USA. W czasie II wojny światowej zasłynął bardzo zjadliwymi karykaturami hitlerowskich bonzów.

128. **LWÓW**. *Hagada na Pesach*. Objaśnili dr Filip Schlesinger i Józef Güns. Na język polski przełożył dyr. Salomon Spitzer, Munzer i Karb Księgarnia ul. Stanisława 2, Lwów 1930. Pierwsze polskie wydanie tłumaczone z pierwszego wydania niemieckiego. Wszystkie wydania łącznie z polskim inicjował J. Schlesinger z Wiednia. *Hagada* to najważniejsza księga żydowskiego Święta Pesach. Tora nakazuje, aby w noc święta Pesach podczas Sederu opowiadać o wyjściu z niewoli egipskiej. Tekst w języku polskim i hebrajskim, 64 strony, 10 całostronicowych niezwykle efektownych ilustracji, 3 z nich podwójne, bardzo ładna okładka; **NIEZWYKŁA RZADKOŚĆ**; stan bdb.; format: 4°; **Cena: 1650 zł**

129. *Księga Pamiątkowa ku czci dra Samuela Poznańskiego* (1864-1922) ofiarowana przez przyjaciół i towarzyszy pracy naukowej Nakładem Komitetu Zgromadzenia Wielkiej Synagogi w Warszawie (na Tłomackiem). Księga stanowi zbiór artykułów poświęconych dorobkowi naukowemu S. Poznańskiego. Wśród autorów czołowi światowi przedstawiciele nauk, które uprawiał S. Poznański. Zawiera też bibliografię jego prac. Teksty w języku polskim, hebrajskim, angielskim, niemieckim, francuskim, str. XLVII+216+240; format: 4o, stan bdb., półskórek, grzbiet i brzegi kart złożone. **Cena: 650 zł**

130

Samuel Poznański (1864-1922) wybitny polsko-żydowski naukowiec specjalizujący się w studiach nad Karaimami, kalendarzem hebrajskim, arabista, członek Rady Miejskiej Warszawy (1918). Razem z Meyerem Bałabanem założyli szkołę rabinacką. W 1921 przeciwko mianowaniu S. Poznańskiego naczelnym rabinem Warszawy zaprotestowali chasydzi.

130. **KROTOSZYN, POZNAŃ, STRZELNO.** W 1837 r. na zlecenie żydowskiego kupca z Poznania H. Sussmanna B. L. Monasch z Krotoszyna wydrukował w języku hebrajskim i niemieckim 5 ksiąg pod wspólnym tytułem: *Światło Izraela*. Ta jest jedną z nich, w języku hebrajskim, należała do S. Lewina ze Strzelna; pieczęć S. Lewina; 172+32 str., st. bdb., nieznaczne zabrudzenia, wewnątrz ślady kornika, okładka twarda, skórzana, z szyldzikiem, lekkie przetarcia; format: 16°;
Cena: 250 zł

FOTOGRAFIE

131

131. **OSTRÓW WIELKOPOLSKI, GÓRZNO, POZNAŃ, GNIEZNO, OLSZTYN, WROCŁAW.** Katolicki protest przeciwko polityce Kulturkampfu Bismarcka – tableau przedstawiające męczenników kościoła katolickiego w Niemczech w okresie Kulturkampfu; tableau tworzy monstrancję, u dołu zdjęcia widoczna jej stopa z inskrypcją *IHS*; w centrum tableau, w miejscu na hostię, znajduje się owalna fot. papieża Piusa IX; dookoła, jako gloria – element monstrancji – rozmieszczone owalne fot. biskupów i arcybiskupów (zgodnie ze wskazówkami zegara): Ledóchowskiego (Poznań, Gniezno), Kettelera (Moguncja), Brinkmanna (Münster), Melchersa (Kolonja), Crementza (Warmia), Eberharda (Trier), Martina (Paderborn); poniżej, jako trzon monstrancji, owalna fot. Forstera, księcia-biskupa Wrocławia, przez którą przechodzi napis: *Die Märtyrer der heiligen kathol. Kirche – Męczennicy Świętego Kościoła Katolickiego*; fot. pochodzi z albumu rodziny Lipskich, właścicieli Górzna (pow. ostrowski); fot. sepia, naklejona na karton, st. bdb.; wymiary fot.: 56x83 mm, wymiary kartonu: 65x102 mm. **Cena: 450 zł**

Wilhelm Emmanuel von Ketteler (1811-1877). Biskup Moguncji, polityk niemiecki związany z Niemiecką Partią Centrum, zwany *biskupem robotników* (*Arbeiterbischof*). Aktywny działacz społeczny, zwolennik społecznego nauczania kościoła, utworzył Ruch Pracowników Katolickich (*Katolische Arbeitnehmer-Bewegung*). Przeciwnik Kulturkampfu, znany ze swoich ostrych kazań przeciwko antykatolickiemu prawodawstwu wprowadzonemu w 1873 r. w Niemczech. **Heinrich Förster** (1799-1881). Książe-biskup Wrocławia. Dał zdecydowany odpór antykatolickim ustawom Kulturkampfu, posuwając się nawet do nałożenia ekskomuniki na księży uległym wobec nowego prawa, za co otrzymał grzywnę. Gdy oberprezydent Wrocławia zażądał, aby Förster ustąpił ze stanowiska, ten odmówił, ale ze względu na groźbę uwięzienia udał się za granicę. W 1875 r. pruski sąd do spraw kościelnych ogłosił jego zwolnienie ze stanowiska. Spędził resztę życia na emigracji. Jako książe-biskup Wrocławia popierał nabożeństwa w jęz. polskim. **Philipp Krementz** (1819-1899). Kardynał, biskup Warmii. Gorący zwolennik dogmatu o nieomyślności papieża. Z powodu nieprzestrzegania tego dogmatu ekskomunikował pięciu księży ze swojej diecezji. Ze względu na tę decyzję popadł w konflikt z państwem pruskim. **Johann Bernhard Brinkmann** (1813-1889). Teolog katolicki i biskup Münsteru. W 1875 r. został oskarżony z powodu nieprzestrzegania antykatolickich ustaw Kulturkampfu i otrzymał zakaz sprawowania funkcji duszpasterskich w Niemczech. **Paulus Ludolf Kardinal Melchers** (1813-1895). Arcybiskup Kolonii, jezuita. Z powodu mianowania duchownych bez wiedzy i zgody pruskich urzędników, co było wymagane przez antykatolickie prawa Kulturkampfu, został w 1874 r. skazany na karę grzywny, której nie uiścił. Niewykonanie kary przyniosło skutek w postaci kilkumiesięcznego więzienia. **Matthias Eberhard** (1815-1876). Biskup Trieru. W marcu 1874 r. aresztowany, a następnie skazany na 9 miesięcy więzienia i 130 tys. marek grzywny za sprzeciwianie się antyka-

tolickim ustawom Kulturkampf. **Konrad Martin** (1812-1879). Profesor teologii w Bonn, biskup Paderborn. Aż do początków Kulturkampfu miał dobre kontakty z Kościołem luterańskim, jednak w 1875 r. został gwałtownie zaatakowany z powodu nieprzestrzegania antykatolickich ustaw Kulturkampfu, aresztowany i uwięziony.

132. **WARSZAWA.** Zdjęcie arcybiskupa Antoniego Melchiora Fijałkowskiego (1778-1861) po objęciu przez niego metropolii warszawskiej w 1856 r. Na verso napis ołówkiem *Erzbischof v. Warschau*. Sepia; wym.: 105x60 mm; stan bdb. **Cena: 400 zł**

Abp. M. Fijałkowski w 1801 r. ukończył gimnazjum w Gnieźnie. Kanonik wrocławski. Był kapelanem wojsk powstańczych 1830/31. Od 1842 r. biskup pomocniczy w Płocku. Od 1856 r. metropolita warszawski. Protestował przeciwko represjom carskim w 1861 r. Jego pogrzeb 10 X 1861 był patriotyczną manifestacją.

132

133

133. **OSTRÓW WIELKOPOLSKI, GÓRZNO, PRAGA.**

Zdjęcie portretowe przedstawiające ks. kanonika Václava Swatopluka Štulca; na verso litograficzna winieta atelier: *H. Eckert Photograph v Praze / in Prag, na Oujezdě / am Aujezd*, Praga 1867; zdjęcie zostało подарowane rodzinie Lipskich z Górzna (pow. ostrowski); popiersie w owalu na tle prostokąta; fot. sepia, naklejona na ozdobny karton, st. bdb.; wymiary fot.: 57x90 mm, wymiary kartonu: 61x106 mm. **Cena: 200 zł**

Ks. kanonik Václav Svatoopluk Štulc (1814-1887). Czeski tłumacz utworów polskich doby romantyzmu, polonofil, katecheta w Pradze od 1848 r. Utrzymywał rozległe kontakty z polskim duchowieństwem, m.in. w Wielkopolsce – należał do kręgu przyjaciół ks. Edmunda księcia Radziwiłła, który w latach 1881-1886 administrował parafią w Ostrowie Wielkopolskim.

134. **ŚREM, MOGILNO.** Zdjęcie portretowe ks. Piotra Wawrzyniaka, koniec XIX wieku, anonim, 4x5 cm, ozdobne passe-partout; stan dobry. **Cena: 100 zł**

Piotr Wawrzyniak (1849-1910) wielkopolski ksiądz, działacz społeczny, oświatowy i gospodarczy. Postać o wielkich zasługach dla Wielkopolan, m. in. patron Związku Spółek Zarobkowych, twórca Banku Ludowego itd.

134

Przebendowscy

135. **WEJHEROWO, OSTRÓW WLKP.** Zestaw 4 fotografii portretowych, przedstawiających żyjących w XVIII w. Przebendowskich. Pochodzą one z archiwum A. Ziemensa z Wejherowa, znanego fotografa. Jego ręką na verso jednej z fotografii napis: *graf Ignaz Przebendowski (1731-1791)*. Kolejne zdjęcia przedstawiają: portret Ignacego Przebendowskiego jako młodzieńca, portret kobiety (zapewne jego żony Felicji z Wielopolskich) oraz ojca Ignacego, Piotra Przebendowskiego (1674-1755). Wym.: 95x80 mm; stan bdb. **Cena: 150 zł**

135

136. **WEJHEROWO.** Zdjęcie pałacu Keyserlingków, wcześniej należącego Przebendowskich, dziś siedziba Muzeum Piśmiennictwa Zachodnio-Kaszubskiego. Widok od strony parku. Okres międzywojenny. Na kartonie autor: Georg Logier, Wejherowo. Wym.: 170x120 mm; stan zdjęcia bdb., karton z niewielkimi ubytkami. **Cena: 100 zł**

137. **BYDGOSZCZ.** Wnętrze pruskiego kościoła garnizonowego w Bydgoszczy sprzed 1899 r. Pierwotnie zlikwidowany przez Prusaków kościół zakonu Bernardynów. W latach 1830-33 oddany protestantom, od 1833 do 1860 r. magazyn wojskowy. W 1860 r. zamieniony na pruski kościół garnizonowy (dziś kościół garnizonowy WP). Zdjęcie

136

137

139

st. db., karton ze sztafażem roślinnym i religijnym, z rdzawymi plamkami, miejscami uszkodzone krawędzie; wymiary obu fot.: 136x105 mm. **Cena: 150 zł**

139. **KAMIENNA GÓRA.** Zdjęcie wnętrza kościoła Łaski (*Gnadenkirche*), dziś kościół Matki Bożej Różańcowej. Autor: Teodor Böttcher. Landeshut, pocz. XX w., secesyjny sztafaż na kartonie; wym.: 135x100 mm; stan bdb. **Cena: 120 zł**

140

141

Wilno

140. **WILNO.** Widok ogólny z kościołem św. Jana. Autorem zdjęcia jest Jan Bułhak. Na verso 2 pieczętki: jedna zastrzegająca prawa do zdjęcia, druga z wileńskim adresem firmy; ponadto naklejka z napisem: *Wilno w fotografiach J. Bułhaka roku pańskiego 1916 r.*; wym. zdjęcia: 160x115 mm, wym. kartonu: 320x235 mm; stan bdb. **Cena: 250 zł**
141. **WILNO.** Zdjęcie budynku opisanego ręką jego niemieckiego mieszkańca w 1915 r. jako należącego do Kolei Poleskiej (*Polesisches Bahnem*); wym.: 205x16 mm; kartonu 275x215 mm, na kartonie zapiski w języku niemieckim, opisujące zdjęcie; stan bdb.: **Cena: 100 zł**

142

143

144

Sopot, Gdańsk, Hel

142. **SOPOT.** Zestaw 2 zdjęć mola, jedno w trakcie prac remontowych ok. 1925; wym.: 170x120 mm; stan db. **Cena: 95 zł**
143. **HEL.** Zestaw 22 zdjęć stanowiących swoisty fotoreportaż z pobytu letniego na Helu. Rozpoczyna się od wejścia na statek płynący na Hel, później są zdjęcia z portu helskiego, kutrów rybackich, widoków

z plaży na miasto, samej plaży itd.; wym.: 170x120 mm; stan bdb. **Cena: 700 zł**

144. **WOLNE MIASTO GDAŃSK.** Zestaw 19 zdjęć stanowiących swoisty fotoreportaż z wycieczki do Wolnego Miasta Gdańska turystów (tych samych, którzy byli na Helu). Są zdjęcia robione podczas wycieczki po porcie statkiem *Hecht*, m.in. statkowi wycieczkowemu *Danzig*, polskiej barce z Bydgoszczy, nabrzeżom z kutrami rybackimi, ulicom, itd.; wym.: 170x120 mm; stan bdb. **Cena: 600 zł**

Dzierżoniów

145. **DZIERŻONIÓW.** Zestaw 2 fotografii, oraz 5 planów katastralnych z 1935 r., dotyczących budowy domów mieszkalnych na działkach leżących przy tworzonej ulicy *Langbelauer Weg* (dziś Bielawska); zdjęcia wym.: 110x80 mm, kartonów 290x220 mm; razem 7 obiektów. **Cena: 100 zł**

145

Warszawa sprzed 1869 roku w fotografii F. Klocha i M. Dutkiewicza.

Baron Ferdynand Kloch de Kernitz pracował u Karola Beyera, pioniera fotografii warszawskiej. Od 1866 razem z Melecjuszem Dutkiewiczem prowadzili atelier przy Krakowskim Przedmieściu 7. W 1869 roku drogi wspólników się rozeszły.

Melecjusz Dutkiewicz (1836-1897) uczył się fotografii w Wiedniu. Od 1865 r. pracował w zakładzie Beyera w Warszawie, gdzie poznał F. Klocha. Po rozwiązaniu spółki atelier sprzedali. Dutkiewicz usiłował utrzymać się z produkcji klisz bromożelatynowych. Niestety niewiele z tego wyszło. Zmarł w nędzy.

146

147

148

146. **WARSZAWA.** Widok na Pałac Saski z pomnikiem oficerów-lojalistów zastrzelonych przez podchorążych w listopadzie 1830, po prawej Hotel Europejski. Na kartonie odcisk suchego tłoku *Kloch & Dutkiewicz. A Varsovie*. Wym. zdjęcia 165x113 mm, kartonu: 28,5x21,5 cm, nieco zażółcony; stan bdb. **Cena: 480 zł**
147. **WARSZAWA.** Panorama Warszawy z prawego brzegu Wisły. Brak sygnatury, ale zdjęcie ma wszystkie cechy atelier Klocha i Dutkiewicza i to oni zapewne są jego autorami, wym. zdjęcia: 215x153 mm, kartonu 325x245 mm; stan bdb. **Cena: 450 zł**
148. **WARSZAWA.** Widok na Plac Zamkowy. Na pierwszym planie postój dorożek. Brak sygnatury, ale zdjęcie ma wszystkie cechy atelier Klocha i Dutkiewicza i to oni zapewne są jego autorami, wym. zdjęcia: 205x165 mm, kartonu 325x247 mm, karton nieco zażółcony, stan bdb. **Cena: 430 zł**

Pozostałe zdjęcia Warszawy

149

150

151

152

153

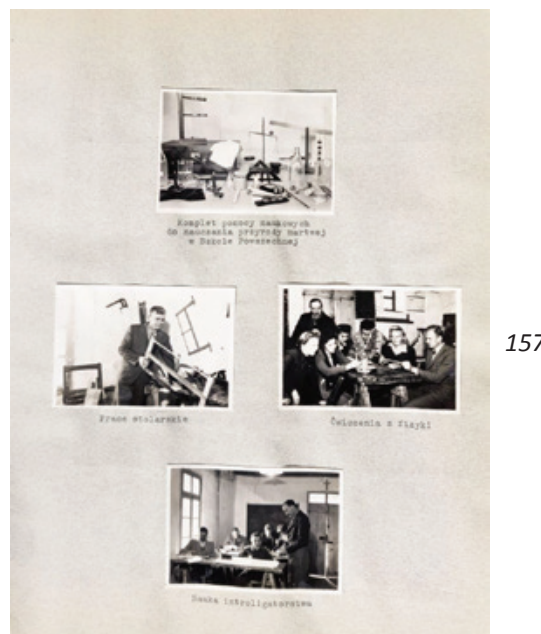
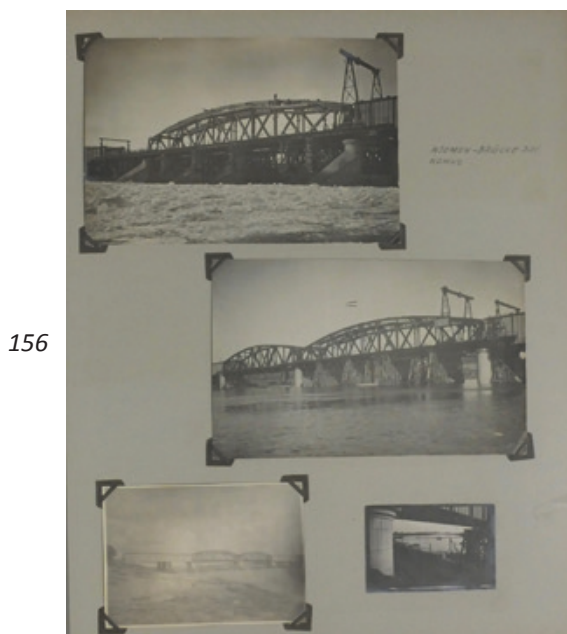
154

155

149. **WARSZAWA.** Łazienki Królewskie. Na odwrocie ołówkiem *May 1873 r.* Anonim; wym. zdjęcia: 210x173 mm; kartonu: 327x206 mm; karton nieco zażółcony. **Cena: 380 zł**
150. **WARSZAWA.** Łazienki – widok na pałac na wyspie; lata siedemdziesiąte XIX w.; wym. 265x195 mm, kartonu: 340x260 mm; stan bdb. **Cena: 390 zł**
151. **WARSZAWA.** Kościół św. Kazimierza; anonim, niedatowany, lata siedemdziesiąte XIX w., wym. zdjęcia: 270x200 mm, kartonu: 340x265 mm; stan bdb. **Cena: 440 zł**
152. **WARSZAWA.** Bazylika Archikatedry św. Jana Chrzciciela. Anonim, lata siedemdziesiąte XIX w.; wym. 265x195 mm, kartonu: 340x265 mm; stan bdb. **Cena: 390 zł**
153. **WARSZAWA.** Widok na Zamek i Kolumnę Zygmunta. Anonim, lata siedemdziesiąte XIX w.; wym. 265x210 mm, kartonu: 340x260 mm; stan bdb. **Cena: 390 zł**
154. **WARSZAWA.** Widok na Warszawę od strony Pragi. Po prawej stronie przystań wiślana; lata siedemdziesiąte XIX w.; wym. 265x195 mm, kartonu: 340x260 mm; stan bdb. **Cena: 390 zł**
155. **WARSZAWA.** Kolumna wojsk rosyjskich maszerująca Krakowskim Przedmieściem. Na froncie kamienicy widoczny szyld kawiarni *Bott i Clotin*; lata siedemdziesiąte XIX w.; wym. 265x195 mm, kartonu: 340x260 mm; stan bdb. **Cena: 400 zł**

ALBUMY ZE ZDJĘCIAMI

156. WILNO, WILEJKA, KOWNO, GRODNO, RACZKI, GIŻYCKO, KOLUSZKI, DYNEBURG, MIŃSK.

Wielkoformatowy album fotograficzny zawierający 130 zdjęć, które ukazują ziemię byłej I Rzeczypospolitej oczami niemieckiego oficera z Wojskowej Dyrekcji Kolei Żelaznej nr 5 (*Militär-Eisenbahn Direktion 5*, w skrócie *MEDS*). Zdecydowaną większość opisał na odwrocie, a po wklejeniu podpisał w albumie, co stanowi o ich wartości dokumentacyjnej licznych miejscowości i charakterystycznych obiektów na dzisiejszej Litwie, Białorusi oraz Polsce. Pierwsze zdjęcia pochodzą z 1915 r., zaraz po zwycięskiej ofensywie niemieckiej: 4 z Giżycka oraz 2 z Kolaszek, gdzie widać zniszczony dworzec. Ciekawe są zdjęcia Raczek nieopodal Suwałk. Szybko odbudowano tamtejszą stację, bowiem tartak w Raczkach produkował bardzo potrzebne wówczas deski; widzimy również gotową konstrukcję mostu dla Landwerowa pod Wilnem – łącznie 15 zdjęć. Ponadto: zdjęcia mostu na Niemnie w Kownie – 9 sztuk, most w Olicie – 7 sztuk, most w Grodnie – 8 sztuk. 14 różnych zdjęć z Wilejki, naprawa kolei Olecko-Suwałki – 5, Mińsk – 3 zdjęcia miasta, Podbrodzie – 1 zdjęcie. Album zawiera również zdjęcia spalonych pociągów, jeńców rosyjskich przy pracy oraz oficerów niemieckich w towarzystwie Żydów. **BARDZO EFEKTOWNY ALBUM** o wym.: 360x300 mm; stan bdb. **Cena: 2 700 zł**

Oprócz zdjęć linii kolejowych, dworców, widoków miejscowości czy budowanych i odbudowywanych mostów kolejowych widzimy także portrety oraz zdjęcia grupowe oficerów z *MEDS*. Co ciekawe, jest również zdjęcie z Dyneburga, gdzie w grudniu 1917 r. oficerowie niemieccy pojechali specjalnym pociągiem (widać na zdjęciach) na rozmowy z oficerami rosyjsko-sowieckimi (również widać na zdjęciach).

Niezwykle interesująca i żywa dokumentacja dotycząca ziem Litwy, Białorusi i północno-zachodniej Polski, będących wówczas pod okupacją niemieckich wojsk tzw. Ober-Ostu. Pokazuje wojnę „od kuchni” oraz strategiczną rolę, jaką odgrywała na froncie wschodnim kolej.

Dodatek: **rozkaz polecający wysłanie komisji oficerów niemieckich do Dyneburga na rozmowy z Rosjanami**. Dowiadujemy się, że ci ostatni znajdowali się pod kierownictwem Szigatschkewskiego (tak w oryginale). W rozkazie zawarto wytyczne do negocjacji. Ważny dokument mówiący o negocjacjach niemiecko-sowieckich jeszcze przed traktatem w Brześciu w lutym 1918 r.

157. LIBAN. Album pamiątkowy szkolnictwa polskiego w Libanie 1945-1947, album 174 fot. z widokami z Libanu oraz zdjęciami polskich uczniów i studentów w tym kraju, oprac. przez Wydział Oświaty przy Poselstwie R.P. w Libanie, Bejrut 1947; fot. autorstwa Waława Logi i Janusza Czernego; komentarz w maszynopisie; wszystkie zdjęcia opisane w dole (niekiedy opis jest wspólny dla dwóch lub więcej

fot. lub kilka fot. opatrzonych jest z osobna tym samym tyt.); ss. 50, karty wypełnione jednostronnie, st. bdb., na str. tyt. drobne zabrudzenia, ubytek papieru w dolnej części str. przedtyt., minimalne naddarcia i lekkie zażółcenia krawędzi, oprawa twarda, płócienna, drobne przetarcia i minimalne uszkodzenia w górnej i dolnej części grzbietu; format: 40; UNIKAT! **Cena: 2 900 zł**

Zdjęcia przedstawiają: *Krajobraz górski; Wybrzeże morskie; Groty Gołębie; Bejrut; Fragment Bejrutu; Siedziba Rządu; Minister Zawadowski [1899-1978, minister spraw zagranicznych w Rządzie RP na uchodźstwie w latach 1976-1978] dekoruje Prezydenta Libanu [Biszar al-Churi, 1890-1964, pierwszy prezydent niepodległego Libanu w latach 1943-1952] Wielką Wstęgą Orła Białego; Polacy u Prezydenta Libanu; Gen. Wiatr [1889-1977] wręcza Prezydentowi Libanu buńczuk; Ghazir; Szkoła powszechna; Dożywianie dzieci; Siatkówka; Lekcja fizyki; Lekcja religii; Podczas lekcji; College francuskie w Bejrucie; Scena końcowa; Fragment przedstawienia; Kościół OO. Jezuitów w Ghazirze; Wnętrze kościoła; Polskie groby w Ghazirze; Wejście do cmentarza; broszurka W hołdzie Wieszczeniowskiemu Polski Juljuszowi Słowackiemu Autorowi „Anhellego” Rodacy na uchodźstwie w Libanie; broszurka; Tablica; Klasztor św. Antoniego; transport tablicy; fragment uroczystości odświeżenia; szkoła powszechna; widok ogólny [chodzi o widok Azaltunu]; Klasztor sióstr; Kaplica klasztorna; Grupa dzieci; Po wyjściu z biblioteki; Powrót z gimnastyki; Lekcja geografii Polski; Widok na gimnazjum i liceum (na wzgórzu); Krajobraz; Widok ogólny [miasta Baabdat]; Budynek szkolny [szkoła w Baabdat]; Lekcja arytmetyki; Wycieczka szkolna; Grupa dzieci; Budynek szkolny [liceum i gimnazjum w Baabdat]; Chór szkolny; W drodze do kościoła na nabożeństwo szkolne; Zabawa szkolna (na pomoc dzieciom w Polsce); Przy pracy; Podręcznik fizyki w zeszytach; Pracownia pomocy naukowych; Komplet pomocy naukowych do nauczania przyrody martwej w Szkole Powszechnej; Prace stolarskie; Ćwiczenia z fizyki; Nauka introligatorstwa; Wychowanie fizyczne (Liceum i Gimnazjum w Baabdat); Nauka języka arabskiego w Szkole Powszechnej w Baabdat; Wymarsz harcerek na Święto Patrona; Ogródek szkolny; Widok ogólny [miasta Bdadoun]; Budynek szkolny; Zastęp harcerek; Siatkówka; Sklepik szkolny; Roboty ręczne; Modlitwa poranna; Wycinanki z blachy; Nauka śpiewu; Krakowianka; Widok ogólny [miejsowości Beit-Chebab]; Krajobraz; Budynek szkolny; Widok od strony Bikfai; Podczas lekcji; Grupa dzieci; Lekcja języka polskiego; Gazetka ścienna; Pisanie wypracowania; Lekcja rachunków; Nauka pisania; Grupa dzieci najmłodszych; II klasa; Budynek szkolny [szkoła w Boumy]; Lekcja geografii; Nauka rysunków; Lekcja geometrii; Grupa dzieci; Pielgrzymka dzieci szkolnych; Widok ogólny [widok Zouku]; Gazetka szkolna; Podczas lekcji; Przyszły artysta; Grupa młodzieży; Podczas lekcji; Liceum Handlowe; Lekcja gimnastyki; Wymarsz na ćwiczenia; Zajęcia praktyczne; Przed budynkiem szkolnym [Żeńskie Gimnazjum Krawieckie w Zouku]; Zajęcia praktyczne; Lekcja języka polskiego; Nauka kroju; Przy maszynie; Budynek internatu; Grupa dzieci; Nauka muzyki; Przy obiedzie; Przy prasowaniu; dalsze zdjęcia poprzedzone kartą z tyt. kolejnej części (Polscy studenci na wyższych uczelniach w Bejrucie): Uniwersytet Francuski; O. Maksymilian Ryłto; Święcenia Kapłańskie; Wykład na Wydziale Lekarskim; Wręczenie dyplomów lekarskich; Praca w laboratorium; Studenci Farmacji przy pracy; Laboratorium chemiczne; Widok z parku uniwersyteckiego [Uniwersytet Amerykański]; Jeden z budynków uniwersyteckich; Prace laboratoryjne na Szkole Farmacji; Uroczyste wręczenie dyplomów na Uniwersytecie Amerykańskim...; Na „plenerze”; Z wystawy malarskiej polskich studentów; Proseminarium historyczne; Wykład Historji; Studenci Polonistyki; Egzamin z gramatyki polskiej; Z Wystawy Druków w Instytucie Polskim; Prace w bibliotece; Dom Studentów zorganizowany i prowadzony przez Polską Y.M.C.A. w Bejrucie; Dom Studentek; Kierowniczkę Domu Studentek; W Domu Studentek przy pracy; Msza św. na Kolonii; Walne Zebranie Bratniej Pomocy; Przy obiedzie; Studenci Nauk Politycznych na wakacjach; Przyjęcie dziennikarzy libańskich; Z wycieczki do Baalbeku (dawny Heliopolis)...; Na plaży w Bejrucie; ostatnie zdjęcie opisane: W maju 1946, jako w 10-tą rocznicę ślubów Jasnogórskich młodzież akademicka w Bejrucie odnowiła ślubowanie w tutejszej Katedrze w obecności kardynała obrządku ormiańskiego, Agageanian’a.*

Polscy uchodźcy napływali do Libanu między 1943-1946 (ok. 6000 osób). Byli to głównie ludzie, którzy przez Iran wydostali się z ZSRR. Opiekowało się nimi Poselstwo Polskie reprezentujące oficjalny Rząd Rzeczypospolitej Polskiej w Londynie. Wielu uchodźców wyjechało z Libanu w VII 1950 r. i zimą 1951 r. W okresie licznego pobytu Polaków powstawały przeznaczone dla nich szkoły. Istniało w sumie 15 placówek oświatowych, w których w 1947 r. uczyło się 1286 osób. W Bejrucie Polacy podejmowali studia na Uniwersytecie św. Józefa, w Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych oraz na Uniwersytecie Amerykańskim.

Lato 1934 w Wolnym Mieście Gdańsku i Prusach Wschodnich.

158. **SOPOT, GDAŃSK, OLIWA, KRÓLEWIEC, OLSZTYNEK, INSTERBURG, UZDROWISKA KU-ROŃSKIE, OKRĘG KŁAJPEDY.** Album zawierający ponad 200 zdjęć, widokówek oraz wycinków prasowych. Całość stanowi fotoreportaż mieszkańców Berlina z wakacji latem 1934 r. w Wolnym Mieście Gdańsku, Królewcu i Sambii oraz okręgu Kłajpedy. Do Sopotu, gdzie mieszkali w Casino-Hotel przyplłynęli z Królewca ekskluzywnym wycieczkowcem *Ostpreussen* (10 zdjęć, w tym kabina i sala restauracyjna). Z samego Sopotu jest 55 zdjęć – m.in. wnętrza hotelowe, zdjęcia hotelu od strony miasta, sala gier, fajerwerki na plaży, molo. Z Oliwy jest 10 zdjęć, z Gdańska – 8. Łącznie ze zdjęciami statku z Wolnego Miasta Gdańska są 93 zdjęcia.

Pierwszym punktem turystów z Berlina był Królewiec, gdzie zamieszkali w Park Hotelu – 11 zdjęć i widokówek. Robili też wycieczki śladami walk rosyjsko-niemieckich w Prusach Wschodnich 1914/1915. Po to bawili w Insterburgu (18 zdjęć) i Olsztynku, zwiedzając mauzoleum (9 zdjęć, zasuszony kwiat z pobojowiska (sic!) i wycinek z gazety). Reszta czasu przypadła na uzdrowiska Zalewu Kurońskiego, do których przemieszczali się ekskluzywnym wycieczkowcem *Cranz*. Przebywali właśnie w *Cranz*, Norden, Rossitten, itd., itd, oraz w Nidzie, wtedy w Okręgu Klajpedy.

W album wklejone są dwie mapy z zaznaczonymi wycieczkami i miejscami pobytu; brak niewielkiej części zdjęć; stan bdb. **Cena: 950 zł**

158

TEKI I ALBUMY

- 159 **GDĄŃSK.** *Von Berlin nach Danzig. Daniel Chodowiecki: Künstlerfahrt im Jahre 1773*, Berlin, Verlag Amsler & Ruthardt. Folio, stan bdb., oprawa teki płócienna, nieco przybrudzona, wyklejona marmoryzowanym papierem. **Cena: 420 zł**

Teka zawiera 108 zreprodukowanych szkiców Chodowieckiego (1726-1801) z jego notatnika, które wykonał jadąc w 1773 r. z Berlina do Gdańska. Są przedstawienia m.in. z Pyrzyc, Maszewa i Płotów na Pomorzu, przedmieść Gdańska jak Oliwa czy Wrzeszcz, spotkanie z matką oraz rozmaite sceny z samego Gdańska. Podróż Chodowieckiego miała miejsce rok po pierwszym rozbiórze Polski. Gdańsk pozostał przy I Rzeczypospolitej. Urzędowali w nim nadal jej dostojnicy. Chodowiecki się z nimi spotykał: m. in. z prymasem G. J. Podoskim, który uciekł przed Rosjanami właśnie do Gdańska, Adamem Ledóchowskim (1730-1779) i jego żoną, też uciekinierami, Ignacym Przebendowskim (1730-1791) i jego żoną oraz Chrzęszczewskim i Czackim. Ze spotkań z nimi Chodowiecki pozostawił szkice.

159

160. **GDĄŃSK.** Zestaw 51 cz.-b. miedz. i akwf. autorstwa Johanna Carla Schultza; widoki pochodzą ze znanego cyklu *Danzig und seine Bauwerke*, na który składają się 3 albumy miedziorytów, ukazujące się w Gdańsku w latach 1855-1868; cykl zawiera łącznie 54 rycin wykonanych w latach 1842-1867, tutaj brakuje 3; dodatkowo 12 kart z opisami; na każdej płycie, w obrębie kompozycji, **łączone inicjały ICS** i data; każdy arkusz opatrzone tłoczonym znakiem; st. bdb. i db., niektóre karty po fachowej konserwacji; arkusze o różnych wymiarach (niektóre marginesy przycięte), wymiary arkuszy: od ok. 452x520 do ok. 515x682 mm; różne wymiary płyt: od ok. 198x250 do ok. 680x515 mm; całość umieszczona w sztywnej tece, po konserwacji, wymiary: 570x730 mm. **Cena: 12 900 zł**

Część I: 1) karta tytułowa – *Danzig und seine Bauwerke* / in / *malerischen Original-Radierungen mit geometrischen Details und Text* / von / *Johann Carl Schultz...*; 2) karta tytułowa z Bramą Wyzynną – *DANZIG UND SEINE BAU-*

160 a

160 b

160 c

WERKE / SEINER MAIESTAET FRIEDRICH WILHELM IV. / ALLERGNAEDIGSTEN KÖNIGE UND HERRN / IN TIEFSTER EHRFURCHT GEWIDMET; 3) panorama miasta - DANZIG, naprawione rozdarcia dolnego marginesu; 4) Wieża Więzienna i Katornia - STOCKTHURM und ehemalige PEINSTUBE; 5) Ulica Długa z przedprożami na pierwszym planie - LANGGASSE, naprawione rozdarcie dolnej krawędzi; 6) kamienice z przedprożami - WOHNHÄUSER; 7) przedproża przy ulicy Piwnej - BEISCHLAEGE. / 1660; 8) sień jednego z miejskich budynków - HAUSFLUR, naprawione rozdarcia; 9) Długi Targ z ratuszem - LANGE-MARKT, naprawione rozdarcia; 10) Ratusz Głównego Miasta - RATHHAUS / der Rechtstadt; 11) sień Ratusza Głównego Miasta - RATHHAUS-FLUR, naprawione rozdarcia dolnej krawędzi; 12) Wielka (Letnia) Sala Rady ratusza w 1593 r. - SOMMER-RATHSSTUBE / 1593; 13) Dwór Artusa z Fontanną Neptuna - ARTUS-HOF MIT DEM SPRINGBRUNNEN; 14) Wielka Hala Dworu Artusa - ARTHUS-HOF, naprawione rozdarcia marginesów; 15) rzuty poziome - porównanie wielkości gdańskich kościołów do rzymskiej Bazyliki Św. Piotra - Grössenverhältniss der Danziger Kirchen unter sich und zur St. Peters-Kirche in Rom; 16) rzuty pionowe kościoła św. Katarzyny, Bazyliki Mariackiej i kościoła św. Piotra i Pawła - St. Katharinen / St. Marien / St. Peter u. Paul, naprawione rozdarcia; 17) Bazylika Wniebowzięcia NMP -

ST. MARIEN; 18) południowa nawa kościoła mariackiego - SÜDLICHER SEITENSCHIFF VON ST. MARIEN; 19) szpital Bożego Ciała - HEIL. LEICHNAM; 20) kościół św. Trójcy i kaplica św. Anny - ST. TRINITATIS UND ST. ANNEN; 21) Brama Mariacka i Dom Towarzystwa Przyrodniczego - FRAUENTHOR; 22) Dwór Miejski - STADT-HOF; 23) Baszta Schultza - THURM am STADTHOF. / erbaut 1343, abgetragen 1846, naprawione rozdarcie i ubytek papieru na dolnym marginesie; 24) widoki miasta w 4 sekcjach - AUS DEM XV. JAHRHUNDERT; część II: 25) karta tytułowa z panoramą miasta - Danzig und seine Bauwerke / in malerischen Original Radirungen mit geometrischen Details und Text / Johann Carl Schultz. / Königl. Preussischem Professor etc. / ZWEITE FOLGE / SEINER MAJESTÄT WILHELM 1. KÖNIG VON WÜRTEMBERG / ehrfurchtsvoll gewidmet vom Autor, naprawione rozdarcie prawego marginesu; 26) kościół św. Elżbiety, w tle kościół św. Józefa - ST. ELISABETH- UND KARME-LITER-KIRCHE; 27) kościół św. Bartłomieja (obecnie Konkatedra greckokatolicka św. Bartłomieja i Opieki Najświętszej Bogurodzicy w Gdańsku - ST. BARTHOLOMÄI; 28) kościół św. Katarzyny - CHOR-ABSCHLUSS / VON / ST. CATHARINEN, rozdarcia marginesów (wszystkie poza jednym - najmniejszym - naprawione); 29) wnętrze kościoła św. Trójcy - CHOR VON ST. TRINITATIS, naprawione rozdarcia marginesów; 30) kanał Raduni przed Wielkim Młynem - RADAUNEN-INSEL, naprawione rozdarcia prawego marginesu, niewielkie rozdarcia górnej krawędzi; 31) Ratusz Starego Miasta - RATHHAUS der ALTSTADT; 32) kościół św. Brygidy i Wielki Młyn w 4 sekcjach - ST. BIRGITTEN UND GROSSE MÜHLE, zaźółcenia, po fachowej konserwacji; 33) Wielka Zbrojownia w 2 ujściach: od strony Targu Węglowego i od strony ul. Piwnej - ALTES ZEUGHAUS; 34) kamienice przy Długim Targu - WOHNHÄUSER DER LANGGASSE; 35) sień jednej z kamienic - HAUSFLUR EINES BÜRGERHAUSES, naprawione rozdarcia, niewielkie rozdarcie górnej krawędzi, zaźółcenia; 36) kamienice gotyckie - GOTHISCHE WOHNHÄUSER, w kilku miejscach zaprasowany papier; 37) kościół św. Mikołaja - ST. NICOLAI. DOMINICANER; 38) kościół św. Jana - ST. JOHANNIS-KIRCHE; 39) Kamlaria z siedzibą w Ratuszu Głównego Miasta - KÄMMEREI-KASSE; 40) złoty posąg króla Zygmunta Augusta z wieży Ratusza Głównego Miasta - SIGISMUND AUGUST, naprawione rozdarcie w górnej części; część III: 41) karta tytułowa z Fortem Grodzisko (Górą Gradową) - Danzig und Seine Bauwerke / in malerischen Original-Radirungen mit geometrischen Details und Text..., naprawione rozdarcia; 42) ul. Piwna - IOPENGASSE; 43) rokokowa ambona w kościele mariackim - ROKOKO KÄNZEL IN ST. MARIEN; 44) detal z Sądu Ostatecznego Hansa Memlinga - AUS DEM DANZIGER BILDE: „DAS JÜNGSTE GERICHT“, rozdarcie dolnej krawędzi, rdzawe plamki; 45) kamienice przy Długim Targu - ECKHAUS DER LANGGASSE, naprawione niewielkie rozdarcia krawędzi; 46) barokowa sień jednej z kamienic przy ul. Mariackiej - BAROCKE HAUSFLUR; 47) dom z czasów krzyżackich - WOHNHAUS

AUS DER ORDENSZEIT, minimalne naddarcie lewej krawędzi; 48) Dwór Bractwa św. Jerzego – DIE HALLE; 49) przedproża przy ulicy Korzennej – BEISCHLAG; 50) detal z Sądu Ostatecznego Hansa Memlinga – ANDERE GRUPPE AUS DEM „JÜNGSTEN GERICHT”, rdzawe plamki; 51) sień rodzinnego domu J.C. Schultza – HAUS-FLUR MEINES VATERHAUSES. 1798, naprawione niewielkie rozdarcie lewej krawędzi.

Johann Carl Schultz (1801-1873), gdański artysta malarz, grafik, pedagog, społecznik. Edukację artystyczną odbył w Szkole Sztuk Pięknych pod kierunkiem Johanna A. Breysiga; w późniejszych latach kształcił się na uczelniach artystycznych w Berlinie i Monachium. W latach 1824-1828 i 1839-1840 przebywał we Włoszech. Od 9 VI 1832 do śmierci był profesorem, a następnie dyrektorem (w latach 1843-1873) Królewskiej Szkoły Sztuk Pięknych. Współzałożyciel Towarzystwa Przyjaciół Sztuki (1835 r.). Postulował zachowanie i ochronę zabytków Gdańska. Współzałożyciel i działacz Stowarzyszenia na Rzecz Zachowania Starodawnych Budowli i Zabytków Sztuki Gdańska (1856 r.), współpracował z malborskim Zarządem Odbudowy Zamku. Od 1829 r. członek berlińskiego Towarzystwa Malarzy, Rzeźbiarzy, Architektów i Miłośników Sztuki, od 1836 r. – Królewskiej Akademii Sztuk Pięknych w Berlinie, od 1861 r. – Carskiej Akademii Sztuk Pięknych w Petersburgu i Śląskiego Towarzystwa na rzecz Rodzimej Kultury we Wrocławiu. Tworzył obrazy olejne, rysunki i inne prace graficzne. Szczególnie znany dzięki swemu cyklowi 54 miedziorytów wykonanych w latach 1842-1867 (wyd. 1855-1868): *Danzig und seine Bauwerke* – grafiki te wykorzystano między innymi przy odbudowie Głównego Miasta Gdańska po II wojnie światowej.

Między Ukrainą a Małą Rosją.

161. **SICZ ZAPOROSKA.** *Iz ukraińskiej strony. La Petit L'autrefois.* Ilustracje S. J. Wasilkowskiego i N. S. Smokisza. Tekst D. J. Ewarnickiego. Wydawnictwo A. F. Marcksa z Petersburga. Tekst w języku rosyjskim i francuskim. Teeka zawiera 20 tablic kolor. oraz 1 cz.-b., spis treści z opisem tablic, oraz 93 strony komentarza historycznego napisanego przez D. Ewarnickiego, profesora petersburskiego uniwersytetu, który w 1892 r. wydał *Istoriija zaporozskich kozakov.*

Plansze przedstawiają w kolejności: hetmanów Piotra Sahajdacznego i Bohdana Chmielnickiego, wojewodę Adama Kisiela, oficerów wojska kozackiego (pułkownika oddziałów regularnych, chorążego), setnika wojsk Iwana Gonty, kanoniera wojsk Iwana Mazepy, wartownika, typy Zaporozców (3 tablice), Zaporozca znad Dunaju, starego Kozaka z Siczy, handlarza i chłopca ukraińskiego, dwie kozaczki, G. S. Kowonodę, ślepego lirnika oraz zabitego konia w stepie. Ta ostatnia scena to jakby alegoria Ukrainy.

161

W elitach rosyjskich teeka stanowiła przypomnienie całej egzotyki Siczy Zaporoskiej kreowała na nią modę. Na Ukrainie przyczyniała się do podtrzymania tradycji kozackiej jako zasadniczego składnika tożsamości ukraińskiej broniącej się przed narzuconą przez Rosjan *małorosyjskością*, nazywających Ruś Kijowską *Małą Rosją*. Autorzy używają obu określeń: Ukraina i *Mała Rosja*, co nie było do końca zgodne z polityką Petersburga.

Stan tablic bdb., niektóre mają nieznaczne naddarcia, teeka (oprawa) w stanie słabym. **Cena: 1 900 zł**

Rosja

162. **ROSJA.** *Ruskaja żizn i priroda w kartinach. Główna premia żurnala „Żiwopisnoje obozrenije” na 1842 r.* Wydawnictwo Dobrodiewa. Teeka zawiera 14 litografii według obrazów N. Karaina z klasycznymi motywami rosyjskiego malarstwa akademickiego, takimi jak sceny polowań czy słynne trojki. Plansze naklejone na passe-partout. Stan plansz bdb., okładka podniszczona, wym.: 350x230 mm, grafiki 230x150 mm.

Cena: 200 zł

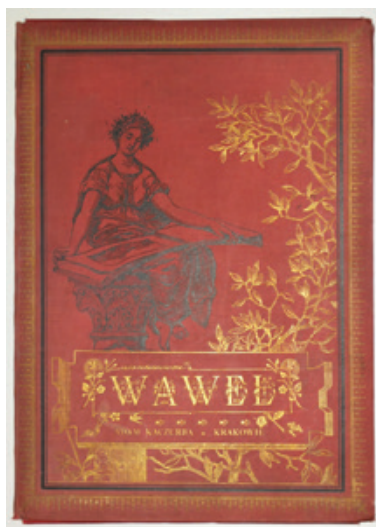

162

163

163. **ROSJA.** *Album Niwy na 1891*, dodatek do rosyjskiego tygodnika *Niwa*, wyd. Adolf Fiodorowicz Marks, Sankt Petersburg 1893. Album prezentuje 10 oryginalnych chromolit. reprodukcujących obrazy następujących artystów: Konstantin Makowski, Mihály Zichy, Stiepan Fiodorowicz Aleksandrowski, Ilja Jefimowicz Riepin, Lev Feliksovich Lagorio, Nathaniel Sichel, Nikolay Andreyevich Koshelev, Hans Makart, Aleksander Lebiediew; każda lit. opatrzona tyt. w jęz. ros. oraz odręcznym opisem w jęz. niem.: 1) *Bojarin*; 2) *Tamara* („Demon”, Lermontowa); 3) *U okolicy*; 4) *Russkaja molodica*; 5) *Getman*; 6) *Bliz Aj-Petri w Krymu*; 7) *Fatima*; 8) *Izb dietstwa Petra Welikawo*; 9) *Judif*; 10) *Carewna Sofija poluczajet u troicy pismo Wasylia Golicyna*; st. tablic bdb., teka twarda, półpłócienna, podniszczona, przybrudzona; format: folio. **Cena: 180 zł**

164

165

166

Kraków

164. **KRAKÓW.** *Wawel. Szesnaście pomników naszej przeszłości w obrazach.* Nakładem Adama Kaczurby w Krakowie, 1893. Druk u W. L. Anczyca p i sp. pod zarządem Jana Gadowskiego. Heliograviury według zdjęć Karola Kroha związanego z zakładem Awita Szubert w Krakowie wykonał Blechinger w Wiedniu. Opisaniami opatrzył Józef Kazimierz Ehrenberg. Okładka secesyjna, teka bogato złożona i tłoczona, w środku znalazła się metka dzieła; stan bdb.; wym.: 460x330 mm. **Cena: 500 zł**

Teka jest częścią 3-tomowego dzieła: *Polska w obrazach*. Zawiera 16 heliograviur przedstawiających zabytki Wawelu: 1. Wawel, 2. Św. Stanisław i Skarga, 3. Władysław Łokietek, 4. Kazimierz Wielki, 5. Władysław Jagiełło, 6. Kazimierz Jagiellończyk (Wita Stwosza), 7. Zygmunt Stary i Zygmunt August, 8. Ołtarz polowy, 9. Stefan Batory, 10. Thorwaldsena Włodzimierz Potocki, 11. Nagrobek Skotnickiego, 12. Chrystus Cudowny, 13. Skarbiec, 14. Insygnia koronacyjne, 15. Groby królewskie, 16. Mickiewicz na Wawelu.

Adam Kaczurba (1854-1909). Od 1880 roku znany jako wydawca. Działał w Tarnowie, Lwowie, Krakowie. Obok popularnych dzieł wydał też A. Grotgera *Lithuanie*.

165. **KRAKÓW.** *Krakau* (bez tyt. okładkowego); album 10 widoków Krakowa wykonanych przez uczniów Staatliche Kunstgewerbeschule Krakau (Państwowa Szkoła Rzemiosła Artystycznego w Krakowie – artystyczna szkoła zawodowa działająca za zgodą okupanta w gmachu krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych jako kontynuacja przedwojennego Instytutu Sztuk Plastycznych) od 1942 do 1943 r.; zawiera 12 cz.-b., całostronicowych drzew., przedstawiających: 1) herb miasta – *Krakau*, sygn. F. Rychlicki; 2) str. tytułowa – *Krakauer / Motive / in zehn original / Holzschnitten / ausgeführt von / der Abteilung / Gebrauchsgrafik / der Staatlichen / Kunstgewerbeschule / in Krakau / 1942-1943*, sygn. Rychlicki; 3) Wawel

– wieże katedry, sygn. Zdzisław Król; 4) kościół św. Idziego, sygn. I. Hoffman; 5) Kościół Mariacki – sygn. Wicińska Iza; 6) sukiennice, sygn. L[udmiła?]. Horbacka; 7) kościół Bożego Ciała, sygn. Dorota Cieślińska; 8) ul. Pijarska z Bramą Floriańską, sygn. Daniło Stanisława; 9) kościół św. Krzyża, sygn. Popel Helena; 10) dziedziniec Collegium Maius, sygn. autora nieczyt.; 11) kościół św. Barbary, sygn. K. Starowieyska; 12) Wawel – Kurza Stopka – sygn. Zofia Kopycińska; każda grafika opatrzona odręcznym opisem: *Oryg. drzeworyt* i sygn. autora; grafiki na bibule, każda ujęta w passe-partout, st. bdb., oprawa twarda, przetarcia na krawędziach, grzbiet spięty sznurem, z pęknięciami; format: 4°.

Cena: 500 zł

166. **KRAKÓW**. RACZYŃSKI, STANISŁAW, KRAKÓW / 7 ORYGINALNYCH DRZEWORYTÓW; teka zawierająca 7 oryginalnych cz.-b. drzew. autorstwa Stanisława Raczyńskiego (1903-1982); odbite autorsko plansze, każda w passe-partout, z odręcznymi opisami i sygn. autora na dole; zamieszczone widoki: 1) *Wieże Katedry*; 2) *Dziedziniec Collegium Maius*; 3) *Ottarz Wita Stwosza*; 4) *Dziedziniec wawelski*; 5) *Ogrójec przy Kośc. św. Barbary*; 6) *Barbakan*; 7) *Ulica Floriańska*; teka miękka, ze złotymi napisami i wyobrażeniem wawelskiego smoka i zamku; wymiary grafik łącznie z passe-partout: ok. 255x310 mm; format teki 4o. **Cena: 500 zł**

Lwów

167. **LWÓW**. LWÓW-LEMBERG, album widoków miasta, anonim, okres międzywojenny; zawiera następujące widoki: 1) *Lwów. Ogólny widok. – Lemberg. Totalansicht*; 2) *Lwów. Teatr. – Lemberg. Theatergebäude*; 3) *Lwów. Katedra św. Jerzego. – Lemberg. St. Georg-Kirche*; 4) *Lwów. Sejm. – Lemberg. Landtagsgebäude*; 5) *Lwów. Plac Maryacki. – Lemberg. Marienplatz*; 6) *Lwów. – Kasyno narodowe. – Lemberg. National-Kasino*; 7) *Lwów. Kościół Bernardynów. – Lemberg. Bernardiner-Kirche*; 8) *Lwów. Ratusz. – Lemberg. Rathausgebäude*; 9) *Lwów. Pomnik Sobieskiego. – Lemberg. Sobiesky-Monument*; 10) *Lwów. Gal. Kasa Oszczędności i Hotel Grand. – Lemberg. Gal. Sparkassa u. Grand Hotel*; 11) *Lwów. Dworzec. – Lemberg. Bahnhof*; 12) *Lwów. Pomnik Kilińskiego. – Lemberg. Kiliński-Denkmal*; 13) *Lwów. Klasztor Karmelitanek bosych. – Lemberg. Karmeliterkloster*; 14) *Lwów. Kaplica Boimów. – Lemberg. Kapelle Boimów*; 15) *Lwów. Plac Kapitulny. – Lemberg. Domplatz*; 16) *Lwów. Park Kilińskiego. – Lemberg. Park*; fototypie w sepii, 16 nlb. kart, niektóre ochronne bibułki osobno, okładka miękka, ze złożonym tyt., lekko przetarte krawędzie, grzbiet spięty sznurem; format 8°. **Cena: 200 zł**

167

GOTTLIEB, RAPACKI, ŁEMPICKA, WRÓBLEWSKA

168. **GOTTLIEB, MAURZYCY**. *Meisterwerke von Maurycy Gottlieb 1856-1879*; krótka biografia artysty autorstwa dr. Moriza Schreyera oraz wykaz tablic; wyd. Christoph Reisser's Söhne, Wiedeń 1923; teka z limitowanej (100 egz.), numerowanej edycji (egz. bibliofilski nr 47); zawiera arkusz z tekstem oraz 26 tablic (w tym 6 kolor.) przedstawiających reprodukcje obrazów i szkiców artysty: 1) *Betende Juden*; 2) *Selbstbildnis in polnischer Tracht*; 3) *Christus vor Pilatus*; 4) *Männlicher Kopf*; 5) *König Sobieski*; 6) *Sklavinnenmarkt in Kairo*; 7) *Porträt Ignaz Kuranda*; 8) *Huldigung der infantischen Ritter*; 9) *Ahasver*; 10) *Jüdisches Mädchen*; 11) *Männlicher Kopf*; 12) *Shylock und Jessica*; 13) *Weibliche Studie*; 14) *Begrüßung Rechas durch Nathan*; 15) *Rastelbinder*; 16) *Straßenszene*; 17) *Damenporträt*; 18) *Männlicher Kopf*; 19) *Uriel Acosta*; 20) *Jüdische Hochzeit*; 21) *Rettung Rechas*; 22) *Joseph und Potiphar*; 23) *Sulamith*; 24) *Odaliske*; 25) *Alte mit der Hau-*

168

be; 26) *Christus im Tempel*; każda grafika numerowana i opraw. w passe-partout, st. bdb., oprawa niekompletna, podniszczona, z tyt. w jęz. hebr.; format: folio, wymiary grafik wahają się od 123x220 do 180x240 mm. **Cena: 800 zł**

Maurycy Gottlieb (1856-1879) – polski malarz pochodzenia żydowskiego, często uważany za najwybitniejszego ucznia Matejki. Nauki pobierał w szkole bazylianów w Drohobyczu, następnie w gimnazjum we Lwowie. W 1872 r. podjął studia w Akademii Sztuk Pięknych w Wiedniu, następnie kształcił się w krakowskiej Szkole Sztuk Pięknych pod kierunkiem Matejki. Od 1876 r. przebywał w Monachium, gdzie terminował u Karla Piloty'ego. W 1878 r. odbył podróż do Włoch, gdzie spotkał się z Henrykiem Siemiradzkim. Na początku 1879 r. zamieszkał w Krakowie, gdzie zmarł pół roku później. W okresie studiów krakowskich tworzył obrazy o tematyce historycznej, w późniejszym czasie malował głównie prace związane z kulturą i tradycją żydowską; ponadto tworzył liczne typy portretowe.

169

170

171

169. **RAPACKI, JÓZEF.** *Z dawnej i niedawnej Warszawy. Album typów ulicznych*; wyd. nakładem Biblioteki Domu Polskiego, odbito drukiem offsetowym w Zakładach Graficznych B. Wierzbicki i S-ka, Warszawa [1926]; teka zawiera 20 cz.-b., całostronicowych autolitografii: 1) *Uliczny dowcipniś*; 2) *Dwie kumoszki*; 3) *Czeladnik*; 4) *Od szewca*; 5) *Sprzedawca figurek*; 6) *Koszykarz*; 7) *Handlarz starzyzny*; 8) *Kataryniarz*; 9) *Druciarz*; 10) *Harfiarka*; 11) *Gogo*; 12) *Na ławce*; 13) *Robotnik*; 14) *Z szopką*; 15) *Sprzedawca węgla*; 16) *Kominiarz*; 17) *Z szatkownicą kapusty*; 18) *Nosiwoda*; 19) *Śmieciarka*; 20) *Drwal*; bez spisu tablic; każda ilustr. opatrzona monogramem wiązanim autora: JR; st. bdb., oprawa miękka, lekko przetarta na grzbiecie; format: folio. **Cena: 1500 zł**

170. **ŁEMPICKA, TAMARA.** *Tamara de Lempicka.* Franco Maria Ricci editeur, Parma, Milano, Paris 1977, str. 160. Nakład 3000 egzemplarzy, ten z numerem 1329 wraz z faksymile podpisu F. Rizziego. Wydrukowano na specjalnie wykonanym na potrzeby tego dzieła papierze czerpanym z młynów papierniczych firmy założonej przez Pietro Milianiego (1744-1817) w Fabriano. Papier z tej firmy do dziś jest uznawany za wyjątkowo ekskluzywny.

F. M. Ricci zmarł w 2020 w wieku 82 lat. Wydawca, projektant, kolekcjoner dzieł sztuki i bibliofil. Rozgłos zdobyły jego limitowane wydania charakteryzujące się barwionym papierem czerpanym, twardą oprawą z czarnego jedwabiu i wytłuszczonym złotym lub srebrnym napisem. Tom o Tamarze Łempickiej był szóstym z kolei z ekskluzywnej serii wydawniczej *The Signs of Man*.

Wielką wartością tego albumu jest to, że Ricciemu udało się zaprezentować aż 44 obrazy T. Łempickiej. Niezwykle starannie przedstawione, bardzo wierne oryginalnej kolorystyce obrazów Łempickiej. Ilustracje są podklejone za górne rogi na papierze czerpanym zadrukowanym komentarzem. Większość przedstawionych obrazów została wystawiona w 1972 r. w Galerii Luksemburskiej w Paryżu. F. H. Ricci, jako Włoch wprowadził na łamy albumu fragmenty korespondencji pomiędzy artystką a Gabrielem d'Annunzio (1863-1938).

Tamara Łempicka (1898-1980). Najdroższa malarka polskiego pochodzenia, z cenami za twórczość nie do osiągnięcia przez jakiegokolwiek innego polskiego artystę. Mistrzyni art-deco. Niezwykle popularna w skandalizującej europejskiej elicie przedwojnia. Mieszkała w Warszawie, Francji, Włoszech, USA i Meksyku, gdzie zmarła.

Wym. albumu: 355x235 mm, ekskluzywnego etui 370x250 mm; stan gabinetowy. **Cena: 600 zł**

171. **WRÓBLEWSKA, KRYSZYNA.** OJCZE NASZ / JEDENAŚCIE DRZEWORYTÓW / KRYSZYNY WRÓBLEWSKIEJ / PAX / 1950 / WARSZAWA / ODBITO 4800 EGZEMPLARZY Z ORYGINALNYCH KLOCKÓW / GRUSZKOWYCH W DRUKARNI NR 17 KRAKOWSKICH / ZAKŁADÓW GRAFICZNYCH W KRAKOWIE, ZWIERZYŃIECKA 2 / NA PAPIERZE BEZDRZEWNYM 200 GRAMOWYM 61x86 CM / DRUKOWANO W MARCU 1950 ROKU; stan bdb, wym. 61x86 cm, **Cena: 800 zł**

Krystyna Wróblewska (1904-1994). Do 1945 r. mieszkała w Wilnie. Należała do Grupy Wileńskiej. Była żoną rektora USB, Bronisława Wróblewskiego. Od 1945 r. w Krakowie. Wykładała na Wydziale Architektury tamtejszej Politechniki. Przewodniczyła *Grupie 9 grafików* działającej w latach 1947-1960. Matka znakomitego malarza Andrzeja Wróblewskiego. W swojej twórczości opierała się na klasycznych kanonach. Nie stroniła od motywów religijnych, czego dowodem jest ta teka.

172. **TOMASZEWSKI, HENRYK.** *Plakate*, wyd. Institut für Auslandsbeziehungen, Ausstellungsdiens, Berlin 1993; album plakatów grafika i ilustratora, Henryka Tomaszewskiego (1914-2005); 88 str., st. bdb., oprawa miękka, z minimalnymi uszkodzeniami; format: 4°. **Cena: 180 zł**

Henryk Tomaszewski (1914-2005) – grafik, rysownik, twórca plakatów, ilustracji, uznawany za jednego z twórców polskiej szkoły plakatu. W latach 1929-1934 uczył się w Szkole Przemysłu Graficznego im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Warszawie, w latach 1934-1939 studiował malarstwo w warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych, w pracowni prof. Mieczysława Kotarbińskiego. W latach 1936-1939 współpracował z czasopismem satyrycznym *Szpilki*. Po wojnie, współwydawca w Łodzi tygodnika satyrycznego *Różgi*. W latach 1947-1949 wykładowca w Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych w Łodzi. 1956-1962 publikował felietony rysunkowe w *Przeglądzie Kulturalnym*. 1952-1985 prowadził pracownię plakatu w warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych.

172

Białopolak w całej okazałości

173. **BIAŁOPOLAK.** *Plakate der Russischen Revolution 1917-1929*, Gerhardt Verlag, Berlin, bez daty wydania. Faksymile 40 barwnych plakatów z lat 1917-1929. Tecka ta to bardzo ważne i bogate źródło do historii sowieckiego plakatu, chociażby z tej racji, że oryginały tych plakatów w zdecydowanej większości są niedostępne na rynku antykwarycznym. Zaświadczają one do jakiej perfekcji sowieccy twórcy doszli w sztuce transmisji komunistycznej ideologii do mas.

Szczególną rolę w zbiorze zajmuje sowiecki plakat antypolski. Antypolonizm ujawnił się ze szczególną siłą w czasie wojny polsko-sowieckiej. Plakatów wprost odnoszących się do Polaków lub nawiązujących do nich jako czołowego oddziału międzynarodowego imperializmu jest blisko 10. Wśród nich nawołujące do wstępowania do Konarmii Budionnego (Kijów 1919), przeciwko *Panom*, Petlurze, Szkuro itd. (Kijów 1920), przeciwko Piłsudskiemu, Wranglowi i innym wrogom (W. Majkowski, Moskwa 1920), O sprzedaży przez Petlurę Ukrainy Polakom (Kijów 1920), itd., itd. *Pański Polak*, lub *Białopolak* był jedną z ulubionych wrogich figur ideologicznych w Sowietach – pojawiał się również w sowieckiej kinematografii tego okresu.

BARDZO RZADKA TEKA, wym.: 700x500 mm; stan bdb. **Cena: 1 750 zł**

173 a

173 b

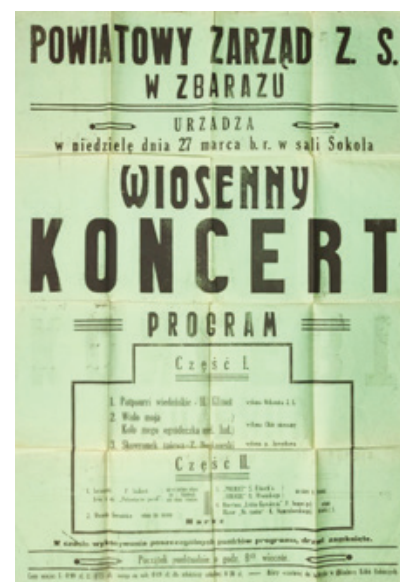
PLAKATY I AFISZE

174

175

176

174. **TORUŃ.** Plakat *Lutnia w Toruniu / Okręgowy Zjazd / KÓŁ SPIEWACKICH W TORUNIU / z okazji 10-letniego Jubileuszu / odbędzie się / w pierwsze Święto Zielonych Świąt / dnia 26-go maja 1912 r. / w uroczym parku „Wiktoryi”, w środkowej części dwubarwna lit. przedstawiająca fantazyjny widok Torunia; poniżej program; wyd. Pilczek i Putiatycki, Poznań 1912; lit. tonowana, st. db., złożenia, nieznaczone naddarcia, odręczne podkreślenia i dopiski; wymiary arkusza: 480x755 mm; **Cena: 900 zł***
175. **GÓRNY ŚLĄSK.** 8 sekcji z widokami kopalni, godłem górniczym, wizerunkami św. Barbary oraz górników w mundurze i przy pracy; anonim, ok. 1910; chromolit., podklejona kartonem, st. bdb., lekkie przetarcia w środkowej części; wymiary: 388x507 mm; *Boże chroń górnictwo. / Z Bogiem*; **Cena: 1500 zł**
176. **KRESY, ZBARAŻ.** Zestaw dwóch plakatów pochodzących z archiwum rodziny Tyców i Jaworków, które przed II wojną zamieszkiwały Zbaraż. Stanowią świadectwo bogatego życia kulturalnego Polaków zamieszkujących ten obszar. **Cena: 350 zł**

1) afisz informujący o akademii na cześć Fryderyka Szopena w Zbarażu, z udziałem Jadwigi Tycówny (miała śpiewać 2 pieśni Szopena przy akompaniamencie fortepianu), zorganizowanej przez miejscowy Komitet Dni Szopenowskich w dniu 23 X 1932 r., druk: Drukarnia Dubinera w Zbarażu; st. db., złożenia, w środkowej części ślad taśmy klejącej, rozdarcia (niektóre podklejone taśmą); wymiary arkusza: 305x455 mm; *Staraniem miejscowego Komitetu Dni / Szopenowskich / odbędzie się dnia 23 października 1932 t. j. / w niedzielę o godz. 18.30. w sali Sokola / w Zbarażu / UROCZYSTA / AKADEMJA / ku uczczeniu największego geniusza muzycznego Polski Fryderyka Szopena...*

2) afisz informujący o *Wiosennym Koncercie*, organizowanym przez Powiatowy Zarząd ZS w Zbarażu w niedzielę 27 III [bez roku – po 1934 r.], z udziałem Jadwigi Jaworkowej (miała wykonać utwór Z. Noskowskiego pt. *Skowronek śpiewa*, przy akompaniamencie fortepianu); st. db., wielokrotne złożenia, zabrudzenia, odbarwienia na złożeniach, nieznaczone przetarcia i rozdarcia; wymiary: 595x860 mm; *POWIATOWY ZARZĄD Z. S. / W ZBARAŻU / URZĄDZA / w niedzielę dnia 27 marca b. r. w sali Sokola / WIOSENNY / KONCERT...*

177

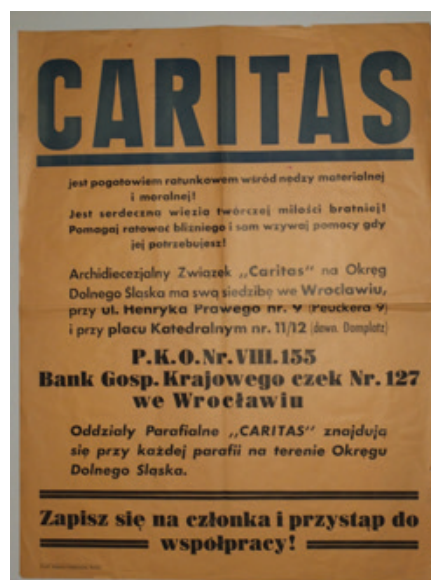
178

177. **KRAKÓW**. *Den gamle Polske Kongeby* (Stare polskie miasto królewskie). Plakat turystyczny reklamujący Kraków w języku duńskim, lata 1930-. Sygn.: W. Chomicz, druk. Drukarnia Narodowa w Krakowie. Wym.: 100 x 70 cm; ślady złożenia, nieznaczne zużycia marginesów. **Cena: 3900 zł**
178. **POZNAŃ**. Plakat turystyczny reklamujący miasto w języku angielskim, francuskim i niemieckim, lata 1930-; widoczna para w tradycyjnych strojach na tle starówki poznańskiej; *Pologne-Poland-Polen, Visitez / Visit / Besuchet Poznan et ses environs / and environs / und umgebung*. Wyd. Zakłady Graficzne J. Goździejewskiego w Poznaniu, projektował M. Romała w Poznaniu. Wym.: 100 x 62 cm, stan bdb. **Cena: 3900 zł**

179

180

179. **KARKONOSZE, ŚNIEŻKA**. Plakat turystyczny w języku francuskim zachęcający do zwiedzania Karkonoszy; widoczna Śnieżka ze schroniskiem. Wyd. Ministerstwo Kolei Żelaznej (Czechosłowacja), lata 1930-. Wymiary: 106 x 73 cm, 3 niewielkie naddarcia podklejone na odwrocie taśmą, przetarcia marginesów. **Cena: 450 zł**
180. **WROCŁAW**. Plakat Caritasu wzywający do wstępowania do organizacji oraz składania darowizn na konto; Drukarnia Archidiecezjalna we Wrocławiu, 1945 r. (?); druk cz.-b. na pomarańczowym papierze, st. bdb., ślady złożenia, naddarcia; wymiary: 470x630 mm; *Caritas jest pogotowiem ratunkowym wśród nędzy materialnej i moralnej (...)* Zapisz się na członka i przystąp do współpracy! **Cena: 100 zł**

181

182

183

181. **Ochrona zabytków Dolnego Śląska**. Plakat promujący idee ochrony zabytków Dolnego Śląska, autorstwa I. Olszewskiej-Biskupskiej, druk. Prasa, Wrocław 1957 r.; przedstawia m.in. Basztę Bolesławiecką i mury obronne w Lwówku Śląskim, kamienice w Kamiennej Górze, fragment zamku w Maciejowicach, wrocławski ratusz i katedrę po zniszczeniach wojennych i po odbudowie; druk kolor., st. bdb., ślady złożenia, w dole nieznaczna perforacja; wymiary: 705x990 mm. **Cena: 180 zł**
182. **Polskie Linie Lotnicze LOT / POLISH AIRLINES**. Plakat reklamowy; projekt: T. Rumiński, 1961; wyd.: WAG. Wym.: 97 x 67 cm; ślady złożenia, nieznaczne zagniecenia lewego górnego marginesu. **Cena: 900 zł**
183. **POLSKA**. Plakat wyborczy Solidarności do tzw. sejmu kontraktowego, *Głosuj na / Solidarność / Lech Wałęsa / wybory '89*, druk. Sibui; druk kolor., st. bdb., wielokrotne złożenia, z lewej str. minimalny ślad klejenia; wymiary arkusza: 975x665 mm; **Cena: 250 zł**

184

185

184. **Pierwszy efekt IX Zjazdu PZPR / obcięcie racji żywnościowych!**; sygn. KD, 1981; druk cz.-b., st. bdb., lekko zażółcone krawędzie, delikatne zagniecenia; wymiary arkusza: 290x415 mm. **Cena: 120 zł**
185. **Mury jeszcze są nasze - Solidarność / „Zejdziemy z murów, gdy wejdziemy na anteny i ekrany”**, Ogólnopolska akcja protestacyjna na rzecz uspołecznienia środków masowego przekazu - początek 17.XI.1981, wyd. NSZZ Solidarność - Reg. Pomorza Zachodniego, druk kolor., st. bdb., lekko zażółcone, zagięte i minimalnie ponaddzierane krawędzie; wymiary arkusza: 425x294 mm. **Cena: 180 zł**

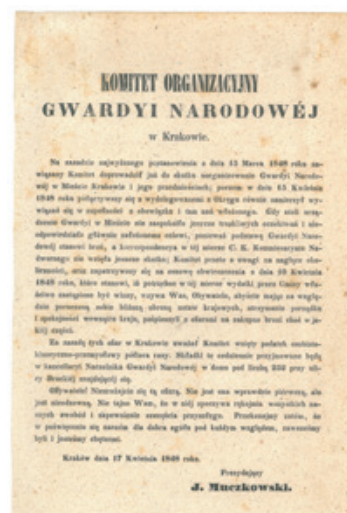
OBWIESZCZENIA I DRUKI ULOTNE

186

187

189

Księstwo Warszawskie

186. **Fryderyk August** Z Bożej Łaski król saski, książę warszawski (1750-1827). Uniwersał do Obywateli Księstwa Warszawskiego względem zwołać się mającego Seymu i poprzedzających go Zgromadzeń politycznych; Warszawa, 12 XII 1808; zażółcenia papieru, przegięcia, naderwania na brzegach bez szkody dla tekstu; wym.: 470x390 mm; **Cena: 600 zł**

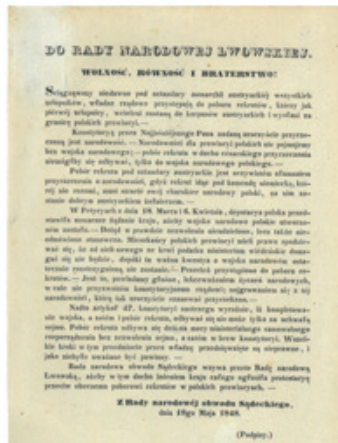
Galicja

187. **LWÓW** (ukr. Львів). Ogłoszenie dotyczące balu maskowego w nowym teatrze; Lwów, 21 XI 1842; ogłoszenie dwujęzyczne, ozdobna bordiura; druk cz.-b., st. bdb., ślad złożenia, nierówne krawędzie; wym.: ok. 485x400 mm; **Ogłoszenie Redutowe**. Dyrekcja teatralna ma zaszczyt oznajmić Prześwietnej Publiczności, że We środę 23. Listopada 1842 roku, w nowowytworzonym teatrze odbędzie się pierwszy bal maskowy. Miejscem na to przeznaczonem jest sama scena, w połączeniu z parterem i salą przytykającą do sceny...; **UNIKAT! Cena: 900 zł**
188. **WIEDŃ**. Odezwa Leszka Dunin-Borkowskiego Polacy z 27 kwietnia 1848, w której bardzo negatywnie ocenia ogłoszoną 25 IV 1848 roku konstytucję austriacką. Píše, że kompletnie nie spełnia nadziei Polaków; wym.: 320x230 mm; stan bdb., naklejony kawałek papieru w górnym lewym narożniku; **Cena: 300 zł**

Hr. Leszek Dunin-Borkowski (1811-1896), ziemianin, powstaniec listopadowy, publicysta, poeta, hinduista, polityk galicyjski, poseł na sejm austriacki w Kromieryżu, gdzie po ucieczce z Wiednia uchwalono konstytucję austriacką. Posłował również do Sejmu Krajowego Galicji.

189. **KRAKÓW**. **Komitet Organizacyjny Gwardii Narodowej w Krakowie** z prośbą o ofiary na zakup broni, według półtora raza przekroczonego podatku osobisto-klassyczo-przemysłowego; Kraków, 17 IV 1848, podpisano: **Prezylujący J. Muczkowski**; wym.: 305x205 mm; stan bdb.; **Cena: 120 zł**

190. **KRAKÓW**. *Odezwa Komitetu Obywatelskiego. Rodacy!*; informuje o ukonstytuowaniu się 29 III 1848 Komitetu Obywatelskiego pod przewodnictwem Józefa Krzyżanowskiego; Kraków, dnia 29 marca 1848; 14 nazwisk członków komitetu; wym.: 320x200 mm; stan bdb.; **Cena: 120 zł**

197

192

191. **NOWY SĄCZ**. *Do Rady Narodowej Lwowskiej. Wolność, Równość i Braterstwo*. Wezwanie aby Rada narodowa Lwowska (...) ogłosiła protestację przeciw obecnemu poborowi rekrutów w polskich prowincjach. Z Rady narodowej obwodu Sądeckiego dnia 18go maja 1848; wym.: 260x200 mm; stan bdb.; **Cena: 120 zł**

192. **KRAKÓW**. Wezwanie do wszystkich polskich i niemieckich pisarzy, aby stworzyli wspólne dzieło, ze sprzedaży którego dochód miałby zostać przeznaczony na pomoc najuboższym mieszkańcom Galicji; wezwanie utrzymane w duchu lojalizmu wobec Austrii, z pochwałą konstytucji, którą tak krytykował L. Dunin-Borkowski; Kraków, 24 III 1848; druk cz.-b., st. bdb., ślady złożenia, liczne rdzawe plamki; wym. arkusza: 245x350 mm; *Wolność druku i miłość bliźniego! Rodacy! Homo sum et nil humani a me alienum puto! Kiedy Konstytucja wspaniałomyślnie nam udzielona życzenia nasze urzeczywistnia, a w polityce i literaturze jaśniejsza zabłyśta zorza, kiedy serca nasze wspólną przejęte radością...*; Podpisał Jan Bar. (baron) Päumann; **Cena: 100 zł**

193. **KRAKÓW**. Dwujęzyczne obwieszczenie C. K. Kommissyi Gubernialnej, Kraków 2 IV 1850; druk cz.-b., st. bdb., w górnym lewym narożniku ubytek papieru, wzdłuż lewej krawędzi odręczna adnotacja; wym. arkusza: 360x230 mm; *Obwieszczenie. Na skutek reskryptu Pana Ministra Skarbu z dnia 28 z. m. do L. 3948F.M. wydanego, podaje się niniejszemu do powszechnej wiadomości, że w ogłoszonym obwieszczeniu Ces. Kr. Kommissyi Gubernialnej z dnia 15 z. m. rozporządzeniu z d. 11 Marca 1850 roku, między przepisami do Skal stęplowych dla wexli ad b. odnoszącymi się, po słowach: „podług wymiaru ustawy o stęplu i taxach z dnia 27 Stycznia 1840” zamieszczonym być jeszcze powinno: „lub owęj z d 16 Września 1833”*; **Cena: 80 zł**

194. **LWÓW** (ukr. Львів). Dwujęzyczne obwieszczenie namiestnika Galicji, Agenora Gołuchowskiego, Lwów, 29 IV 1850; druk cz.-b., st. bdb., w górze i w dole odręczne adnotacje; wym. arkusza: 218x355 mm; *Bliższe postanowienia o dozwolonem dłużnikowi w patencie z dnia 29. października 1849 potrąceniu 5% z prowizji od hipotekowanych, lub w przedsiębiorstwach handlowych i przemysłowych tkwiących kapitałów...*; **Cena: 100 zł**

HISTORII POZNAŃSKIEGO BAZARU

Staraniem K. Marcinkowskiego powstała w 1838 r. *Spółka Hotelowa Bazar*, mająca w swoim gronie najzaczniejszych Polaków z zaborowej Wielkopolski. Bazar oddany został do użytku w 1841 r. i szybko stał się centrum polskiego życia gospodarczego, politycznego i kulturalnego. Bywały w nim znakomite osobistości, m.in. bracia Wieniawscy, a także Ignacy Paderewski, którego pobyt w grudniu 1918 r. zaowocował Powstaniem Wielkopolskim.

Bazar został zrujnowany podczas II wojny światowej. Jego właściciele natychmiast go odbudowali. Komuniści odebrali zarząd Bazaru właścicielom i oddali go Orbisowi. Po upadku komunizmu Bazar wrócił do pierwotnych właścicieli.

195. **Bazar w latach czterdziestych XIX w.**; drzew. sztorc., kolor.; wym.: 160x110 mm; podklejony na sztywnym papierze stan bdb.; **Cena: 180 zł**

196. **BAZAR, POZNAŃ.** Józef Wieniawski pisze z Bazaru do swojego przyjaciela, kompozytora Franza Filipa Schotta (1811-1874). Wym. listu: 140x215 mm, 4 strony (z czego dwie zapisane), w lewym górnym rogu suchy tłok z inicjałami artysty; **Cena: 2800 zł**

Bazar, 3 czerwca 1854 r. Józef Wieniawski zdecydował się napisać do adresata listu, bowiem nie będzie mu dane zobaczyć się z nim w najbliższym czasie w Moguncji. Wieniawski dodaje, że wraz z bratem Henrykiem wykorzystuje obecnie okazję, jaką daje mu uzyskany na krótki czas paszport rosyjski. W liście pisze o swoim utworze muzycznym – fantazji na motywach opery Belliniego *Lunatyczka* (utwór został wydany w 1854 r. w Lipsku u Breitkopfa i Hartela *Fantaisie et variations de concert sur des motifs de la Sonnambula, de Bellini, op. 6*). Nadmienia, że jest to utwór nieznan; wcześniej nie grywał go w żadnym mieście, ale obecnie nadszedł czas, by został rozpowszechniony przez innych twórców, niż sam autor kompozycji. Prosi adresata listu o pomoc w wydaniu utworu i przekazanie go jego swojemu wydawcy, zgadzając się wstępnie na warunki, jakie zostaną mu zaproponowane. Prosi, by korespondencję do niego kierować na adres poznańskiego Bazaru.

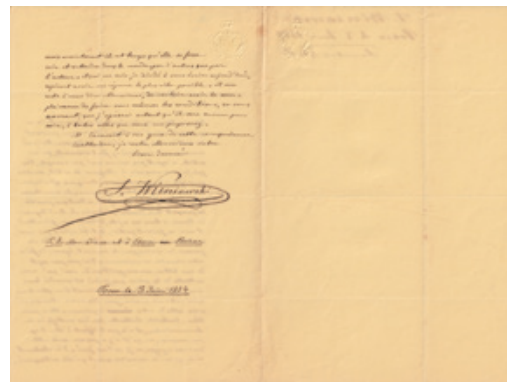
Józef Wieniawski (1837-1912) pochodził ze znanej polskiej rodziny muzycznej. Jego braćmi byli Henryk i Julian. Kompozytor i pianista. Uczył się w Paryżu i Weimarze u Franciszka Lista. Koncertował z bratem Henrykiem. Później rozpoczął karierę solową. Profesor w konserwatoriach w Moskwie i Brukseli, gdzie zmarł.

197. **Henryk Wieniawski**, drzeworyt Franciszka Burkiewicza, rama i szkło, wym.: 140x140 mm, wym. ramki: 210x160 mm; **Cena: 200 zł**

Henryk Wieniawski (1835-1880), brat Józefa, polski kompozytor, skrzypek i pedagog. Zrobił oszałamiającą karierę muzyczną w Europie. Wielokrotnie gościł w Poznaniu, gdzie zatrzymywał się w Bazarze. Na jego cześć odbywa się w Poznaniu Międzynarodowy Konkurs Skrzypcowy im. Henryka Wieniawskiego.

Franciszek Burkiewicz (1910-2004). Poznaniak. W latach 1925-1930 studiował w szkole nauczycielskiej w Poznaniu. Od 1930 do 1935 r. w Poznańskiej Szkole Sztuk Zdobniczych i Przemysłu Artystycznego, a następnie w poznańskiej ASP. Czas wojny spędził w Poznaniu, zawieszając działalność artystyczną. Po wojnie wybitna postać w życiu artystycznym Poznania, wieloletni nauczyciel i dyrektor miejscowej szkoły artystycznej, kolega E. Kujacińskiego.

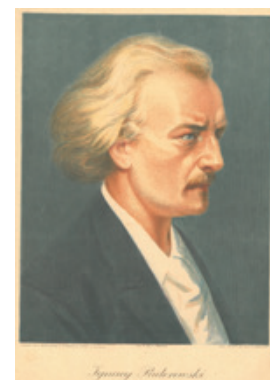
198. **Ignacy Paderewski.** Rysował na kamieniu F. Walkiewicz. Nakładem Domu Wydawniczego A. Chlebowski p.f. „Świt” w Warszawie Druk i Litografia p.f. „Jan Gotty” w Warszawie; litografia barwna; wym. płyty: 320x240 mm; stan bdb.; **Cena: 750 zł**

196

197

198

Ignacy Paderewski (1860-1941) polityk i artysta. Jeden z najwybitniejszych polskich pianistów. Za jego sprawą, w trakcie jego pobytu w Bazarze, wybuchło w 1918 r. Powstanie Wielkopolskie.

Jan Kiepura, Edward Kujaciński, Bazar i Patria.

Edward Kujaciński rozpoczął pracę w Bazarze w 1915 r. Zmobilizowany w tymże roku do Reichswehry, do pracy wrócił w 1919 r. Mianowany w 1922 r. dyrektorem Bazaru, a rok później wybrany przez wspólników na członka zarządu. Dzięki niemu Bazar w II RP utrzymał swoją renomę. Stał w rankingu hoteli wyżej, aniżeli Hotel Europejski w Warszawie.

O tłumie znakomitych gości nie trzeba przypominać. Wśród nich był Jan Kiepura, który po raz pierwszy zawitał do Bazaru w 1927 r. Między znakomitym śpiewakiem a E. Kujacińskim zawiązała się osobista zażyłość. Poniekąd interesowna ze strony J. Kiepury, bo swoje zamysły związane z budową własnego hotelu – *Patrii* – chciał oprzeć na doświadczeniach Bazaru. W wywiadach dla prasy poznańskiej podkreślał, że chętnie przyjeżdżał do Poznania, nawet gdy nie koncertował, bo miał w nim wielu oddanych przyjaciół. E. Kujaciński jeździł na zaproszenie J. Kiepury do Krynicy. Mieszkali wówczas w uzdrowisku Lwigródek. E. Kujaciński doradzał przy wyborze działki, tworzył kosztorys budynku, określał funkcje przyszłego hotelu, a także podpowiadał wybór firm wyposażających *Patrię* w meble. Oczywiście wielkopolskie. Miał od J. Kiepury ofertę porzucenia Bazaru i objęcia *Patrii*. Kiepura zmagął się z nieterminowością wykonawców w wyniku słabego nadzoru. Przełożyło się to na wzrost kosztów inwestycji o 100%: z 1 mln zł do 2 mln zł. Przedwojennych oczywiście. Tak czy inaczej kwota zawrotna.

199

200

201

199. **Zdjęcie Jana Kiepury w zajmowanym przez niego apartamencie w Bazarze.** Wykonał je zaufany fotograf Kujacińskiego, Mieczysław Rys, prowadzący zakład *Foto-Psyche* w Poznaniu (sygnatura na verso) przy ul. Wolności 14. Artysta zadedykował je: *Sz. Panu Dyrektorowi Kujacińskiemu w dowód uznania ofiaruje życzliwy Jan Kiepura. Poznań 28.6.27*; wym.: 165x115 mm; stan bdb; **Cena: 400 zł**
200. **Portretowe zdjęcie J. Kiepury** w formie widokówki z okresu wiedeńskiego z autografem artysty. Foto Wilinger. Wiedeń; wym.: 140x90 mm; **Cena: 150 zł**
- Kiepura pod koniec lat 30-tych był w Poznaniu co najmniej dwa razy: w początkach lipca 1938 i w czerwcu 1939 r. Zawsze witał go na dworcu dyrektor E. Kujaciński, oczywiście z całym tłumem Poznaniaków, i wioził do Bazaru ekskluzywnym samochodem dostarczonym przez firmę Zagórskiego. Odbывał się koncert, a po koncercie Kiepura udawał się na jednodniowy wypoczynek do podpoznańskiego Ludwikowa. Zazwyczaj w małym gronie, m.in. w towarzystwie Kujacińskiego i członka zarządu Bazaru, hr. Ignacego Mielżyńskiego.
201. **Zdjęcie J. Kiepury** sprzed Bazaru w otoczeniu witających z lewej: E. Kujaciński (1938 lub 1939). *Film Photo-News. Właśc W. Białzewski. Poznań ul. Ogrodowa Nr 12 i Dąbrowskiego 9/11 II p*; wym.: 170x110 mm; stan bdb; **Cena: 150 zł**
202. **Zdjęcie J. Kiepury** sprzed Bazaru w otoczeniu grupki osób i z samochodem. Przed wyjazdem do Ludwikowa?; anonim; wym.: 135x90 mm stan bdb.; **Cena: 120 zł**

203

204

205

203. **Zdjęcie J. Kiepury** podczas koncertu w Teatrze Wielkim w Poznaniu. W pierwszym rzędzie m.in. Kujaciński, komisarzyczni prezydenci Poznania: Erwin Więckowski (1934-1937) i Tadeusz Ruge (1937-1938). Fot. Poznań A. Kauer. **EFEKTOWNE ZDJĘCIE WIDOWNI** (można na pewno rozpoznać jeszcze więcej ówczesnych wybitnych osobistości); wym.: 235x175 mm; stan bdb.; **Cena: 250 zł**

204. **Zdjęcie portretowe J. Kiepury** w kostiumie operowym; wym.: 250x200 mm; stan bdb.; **Cena: 100 zł**

205. **Portret Marty Eggerth**, żony Jana Kiepury; 290x230 mm; nieznaczne zagięcia narożników, stan bdb.; **Cena: 100 zł**

Bazar śledził karierę Kiepury. Gromadził stosowne czasopisma i druki:

206

208

206. **Czasopismo „Wielkopolska Ilustracja”** – 4 numery: nr 7 / 17 XI 1929 z informacją o występie Kiepury w Polskim Radio, na stronie pierwszej pieczęć: *Bazar Poznański. Spółka Akcyjna*; nr 17 / 29 IV 1934 o filmie Kiepury: *Serce moje woła cię*, pieczęć Bazaru; nr 24 / 12 VI 1932 z informacją o filmie Kiepury: *Pieśń nocy*; nr 51 / 22 XII 1935 z informacją o podboju Hollywood przez Kiepurę; folio; stan db. i bdb.; **Cena: 200 zł**

207. **Czasopismo „Światowid”, nr 28 / 9 VII 1938** (wydawany łącznie z dodatkiem: *Sztuka i Film*); w rubryce: *Echa poznańskie* informacja o występie Kiepury w Poznaniu w lipcu 1938 r. **Cena: 60 zł**

208. **Ostrów Wlkp., Poznań. „Światowid”, nr 43 / 26 X 1934** na stronie tytułowej: *Ameryka wita Jana Kiepurę* w dodatku *Sztuka i Film* obszerny artykuł ze zdjęciami o teatrze w Ostrowie Wlkp., 2 stemple Bazaru; stan db.; folio; **Cena: 120 zł**

209. **Czasopismo „Przegląd Filmowy, Teatralny i Radiowy”, nr 306 / 2-9 VI 1931**; zawiera artykuł *Kiepura ujmuję nawet flegmatycznych Anglików*; stan db.; folio; **Cena: 60 zł**

210. **Zestaw wycinków** z poznańskich gazet na temat J. Kiepury i hotelu Patria zebranych przez dyrektora Bazaru Edwarda Kujacińskiego, jego ręką zakreślenia na wycinkach. Razem 5 sztuk; **Cena: 120 zł**

„Nowy Kurier” z 15 I 1937, artykuł: *Jak wygląda nowy hotel Kiepury „Patria”. Dzieje budowy. Kalkulacja dyrektora Bazaru E. Kujacińskiego. Apartamenty królewskie z firmy Soczyński z Poznania*. W tekście informacje o związkach E. Kujacińskiego z Kiepurą przy budowie Patrii i kulisach pobytu holenderskiej rodziny królewskiej w Patrii i roli, jaką odegrał w tym hr. Ignacy Mielżyński; „Dziennik Poznański”, nr 147 / 1 VIII 1938: *Kiepura przyjechał do Poznania.*; „Nowy Kurier”, nr 145 / 26 VI 1939 r.: *Olbrzymi sukces Kiepury w Operze Poznańskiej*; „Dziennik Poznański” (?), nr 145, czerwiec 1939 r., o bankiecie wydanym przez władze miasta na cześć Jana Kiepury w *Pomarańczarni*, z udziałem m.in. dyr. Kujacińskiego; „Głos Wielkopolski”, lata 60-te XX w., wycinek ze wspomnieniami Władysława Ofierskiego z przedwojennych wizyt Kiepury w Poznaniu.

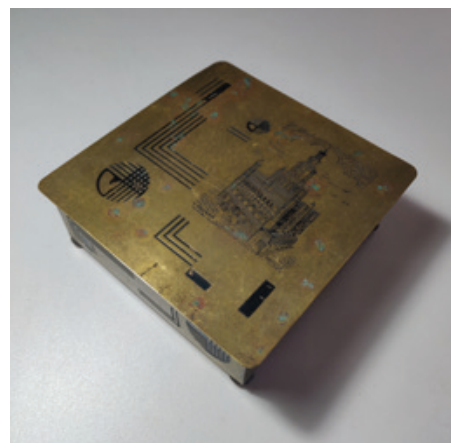
211. **Kiepura. Król Śpiewaków**; Warszawa 1933, Wydawnictwo „Uniwersum”, 4°; stan db.; **Cena: 50 zł**

212

213

214

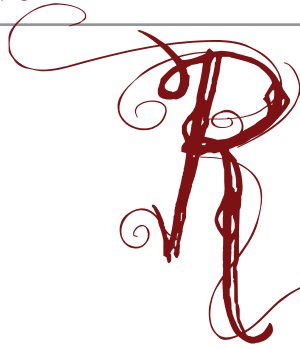
212. **Adres wierszem na cześć Edwarda Kujacińskiego** napisany przez Marię Wicherkiewicz z okazji imienin w dniu 13 X 1945; 8 zwrotek zdobionych akwarelą przedstawiającą bukiet fiołków i motyle, folio, ślady zagięcia; stan bdb.; **Cena: 150 zł**

E. Kujaciński został przez Niemców wypędzony z Poznania w marcu 1940 r. Później jako dowódca powstańczej kompanii brał udział w Powstaniu Warszawskim. W końcu marca 1945 r. wrócił do Poznania. Objął ponownie stanowisko dyrektora i przystąpił do stawiania na nowo zniszczonego Bazaru. Wiersz M. Wicherkiewicz jest właśnie o tym fragmencie życiorysu E. Kujacińskiego.

213. **POZNAŃ, TORUŃ.** Mosiężna popielniczka z reklamą wytwórni gronowych win musujących: butelka z napisem *GEORGES GEILING & CIE* i kieliszek z motylem, na dole napis: *RAUSCH TORUŃ*; wykon. Henryk RAUSCH- Fabryka Szydłów i Wyrobów Metalowych przed 1939 rokiem; stan db., drobne zabrudzenia, wymiary: ok. 135x95 mm. **Cena: 180 zł**

Twórcą wytwórni win musujących, które reklamowała ta popielniczka był **Georg (Jerzy) Geiling** (ur. 1863, zm. 1947). W 1890 r. założył wytwórnię win musujących w Reims we Francji, a w 1895 w Bacharach nad Renem. Do Poznania przybył w 1923 r. i założył tu wytwórnię gronowych win musujących: *George Geiling & Cie*. Popielniczka została podarowana dyr. E. Kujacińskiemu. Bazar przed wojną posiadał jedną z największych nie tylko w Polsce, ale i w Europie piwnicę z winami. W bilansie firmy z sierpnia 1939 r. można przeczytać, że nieruchomości Bazarowe były warte 1 586 600 przedwojennych złotych, a zapasy win 1 340 987 zł. Geiling musiał zachowywać dobre relacje z Kujacińskim. Po wejściu Niemców do Poznania komendant wojenny Poznań gen. Max von Schenckendorff do spółki z gauleiterem Arthurem Greiserem zrabowali 300 tysięcy najlepszych win, a 50 tysięcy zagrabiło niemieckie żołdactwo. Kres piwnicy Bazaru przyniosło wejście wojsk sowieckich do Poznania.

214. **POZNAŃ.** Mosiężne pudełko na papierosy ze spuścizny po E. Kujacińskim. Art-deco w najlepszym stylu, zgeometryzowane formy na bocznych ściankach i na pokrywie, tam też ratusz poznański z napisem: *Poznań - Ratusz*, ryty odręczne wypełnione czarnym lakiem. W środku drewniana skrzyneczka na papierosy; stan bdb. z nieznacznymi plamami śniedzi; wym.: 110x120x35 mm; **Cena: 300 zł**

ZECZPOSPOLITA KRAKOWSKA

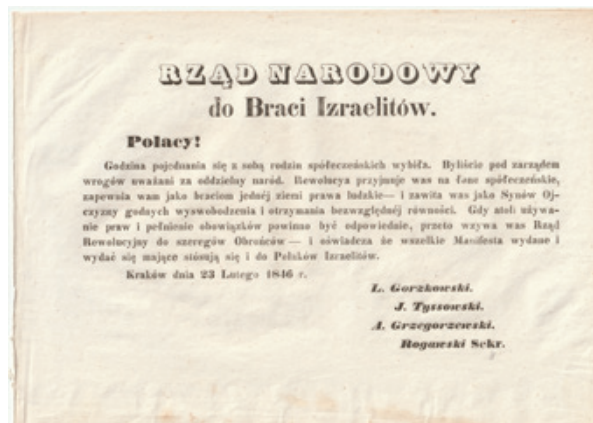
Rzeczpospolita Krakowska (1815-1846)

Rzeczpospolita Krakowska powstała w 1815 r. na skutek postanowień Kongresu Wiedeńskiego. Pozostawała pod kontrolą mocarstw zaborczych: Prus, Rosji i Austrii. Miała stosunkowo dużą autonomię wewnętrzną, z własną konstytucją i systemem prawa cywilnego opartym na Kodeksie Napoleona. Władzę wykonawczą sprawował 12-osobowy Senat. W 1833 r. zaborcy narzucili Rzeczypospolitej nową konstytucję, znacząco ograniczającą jej autonomię. W latach 1836-1846 stacjonował w Krakowie na stałe garnizon austriacki.

Miasto było miejscem emigracji Polaków z innych zaborów. Mocno w nim konspirowano, myśląc o ogólnopolskim powstaniu. Jego początkiem miało być to, które wybuchło w 1846 r. w Krakowie.

215

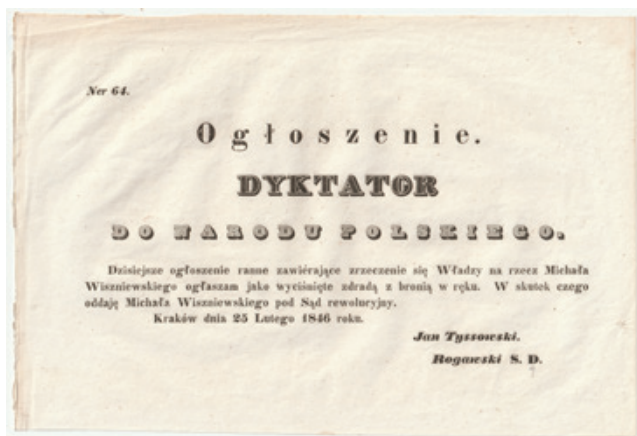

217

218

215. **Dziennik Rządowy Rzeczypospolitej Polskiej.** Kraków. Komplet 6-ciu numerów: nr 1 z 24 lutego 1846, nr 2 z 27 lutego 1846, nr 3 z 27 lutego 1846, nr 4 z 1 marca 1846, nr 5 z 2 marca 1846, nr 6 z 3 marca 1846; stan bdb.; wym.: 330x220 mm; **Cena: 650 zł**
216. **Protokół** spisany w dniu 22 lutego 1846 o godzinie ósmej wieczorem przez niżej podpisanych w celu objęcia Rządu Narodowego (...) podpisali: Ludwik Gorzkowski, Jan Tyssowski, Alexander Grzegorzewski, sekretarz Karol Rogawski, druk jednostronny; stan bdb.; wym.: 310x235 mm; **Cena: 100 zł**
217. **Rząd Narodowy do Braci Izraelitów.** Kraków, 23 lutego 1846; podpisy: L. Gorzkowski, J. Tyssowski, A. Grzegorzewski, Rogawski; druk jednostronny; stan bdb; wym.: 240x170 mm; **Cena: 120 zł**
218. **Instrukcje dla Komisarzy Powstańczych.** Kraków, 24 lutego 1846; podpisy: Jan Tyssowski, Rogawski Sekretarz Dyktatora; druk jednostronny; stan bdb.; wym.: 310x235 mm; **Cena: 120 zł**
219. **Dyktator nakazuje:** papiery wszelkie które miały kurs poprzednio w kraju przez Rząd Rewolucyjny przyjmowane i wypłacane będą, i stosownie do tego wszystkim Kassom rewolucyjnym nakazuje, papiery takowe w wartości nominalnej, jako bręczącą monetę przyjmować. Kraków, 25 lutego 1846, podpisy: Jan Tyssowski, Sekr. Dykt. Edw. Dembowski; druk jednostronny; stan bdb.; wym.: 240x170 mm; **Cena: 100 zł**
220. **Sekretarz Dyktatury** zawiadamia, że w Kościele Mariackim odbędzie się msza, a później procesja po Rynku Głównym w intencji pomyślności Oręża Polskiego. Kraków, 25 lutego 1846; Rogawski; druk jednostronny; stan bdb.; wym.: 240x170 mm; **Cena: 100 zł**

221

222

221. **Ogłoszenie:** *Dyktator do Narodu Polskiego*. Dzisiejsze ogłoszenie ranne zawierające zrzeczenie się Władzy na rzecz Michała Wiszniewskiego ogłaszam jako wyciśnięte zdradą z bronią w rękę. W skutek czego oddaję Michała Wiszniewskiego pod Sąd rewolucyjny. Kraków, 25 lutego 1846, podpisy: Jan Tyssowski, Rogawski S. D.; **cena: 120 zł**

Z powyższego dokumentu widzimy, że w wydarzenia rewolucyjne 1846 roku w Krakowie był zaangażowany również wybitny historyk literatury polskiej **Michał Wiszniewski** (1794-1865), który po powstaniu znalazł się na emigracji we Włoszech. Jego dziesięciotomowa historia literatury polskiej wydawana w latach 1840-1857 pozostaje niedościgniona aż po dziś dzień zarówno pod względem niezwykle szerokiego ujęcia materii, jak i bardzo wysokiego poziomu opracowania. W przypadku wielu dzieł i autorów stanowi nieraz jedyny punkt odniesienia w zastanej literaturze przedmiotu.

222. **Wódz Naczelny Siły Zbrojnej Narodowej do Szlachetnych Polek.** Kraków, 26 lutego 1846; podpisali: Erazm Skarżyński, szef sztabu J. Nieprzecki, szef Bióra (tak w oryginale) wojny A. M. Fiszer, Kraków 26 lutego 1846; druk jednostronny; zażółcenie papieru, stan bdb.; wym.: 240x200 mm; **Cena: 140 zł**
223. **Dyktator do mieszkańców dawnego Kongresowego Królestwa.** Kraków, 26 lutego 1846; podpisy: Jan Tyssowski, Edw. Dembowski Sekretarz Dyktatora; druk jednostronny; stan bdb.; wym.: 240x170 mm; **Cena: 120 zł**
224. **Dyktator do Konsystorza Diecezji Tarnowskiej o oddelegowanie swojego przedstawiciela do rozmów z dyktatorem.** Kraków, 26 lutego 1846. Jan Tyssowski, Dembowski S. D.; druk jednostronny; stan bdb; wym.: 240x170 mm; **Cena: 120 zł**

225

225. **Rozporządzenie Dyktatora** w sprawie *Systemu Rekwizycyjnego na przedstawienie Ministrów Spraw Wewnętrznych i Skarbu*. 28 lutego 1846, podpis: Jan Tyssowski; druk dwustronny. Rozporządzenie reguluje, co podlega rekwizycji, jak szacować rekwizycję i w jaki sposób ją dokumentować. Razem 5 dokumentów, folio, stan bdb.; **BARDZO RZADKIE W KOMPLECIE; Cena: 450 zł**

Do rozporządzenia załączono wzory czterech pism regulujących rekwizycję: 1. Kwit sznurowy Magazynu Rządowego w (...) 2. Nazwisko Powiatu, Gminy, Sołni i dziesiątki lub Obywatela, u którego dalej wyszczególnione przedmioty ulegają rekwizycji. 3. Assygnacje sznurowe Powiatu (...) 4. Obligacje Sznurowe Rzeczypospolitej Polskiej Powiatu.

Dokumenty sznurowe były sposobem na oznaczenie powinności, zobowiązań czy długów jako specjalnych, wynikających z nadzwyczajnych okoliczności (powstania, wojny) poprzez przeciąganie przez nie sznura, który z lakowym wyciskiem pieczęci powinien być rejestrowany w specjalnej Księdze Sznurowej.

EKSLIBRISY

226

227

228

226. **LWÓW**. OPAŁEK, MIECZYŚLAW (zebrał i oprac.), *Exlibrisy Rudolfa Męckiego*, Nakładem Czasopiśma *Exlibris*, Lwów 1922; łącznie 42 ilustr. przedstawiających ekslibrisy i winiety: 10 rycin w tekście i XXXII tablice (z czego na 23 karty naklejone oryginalne ekslibrisy); egzemplarz nr 239, będący własnością Jana Kuglina (na przedniej wyklejce jego ekslibris), pochodzi z limitowanej edycji 250 ręcznie numerowanych egzemplarzy; 18 str. + XXXII tablice, st. bdb., oprawa twarda, z lekko przetartymi i przebarwionymi krawędziami; format: 8°; **Cena: 580 zł**

227. **WARSZAWA, KRESY**. Stanisław Ostoja Chrostowski. Exlibris Melchiora Wańkowicza, ok. 1930, drzeworyt dwubarwny; wym.: 95x80 mm; stan bdb., naklejony dwoma narożnikami na kartonie; **Cena: 140 zł**

Stanisław Ostoja-Chrostowski (1897-1947), rzeźbiarz, malarz i grafik specjalizujący się w drzeworycie. Profesor i rektor ASP w Warszawie.

Melchior Wańkowicz (1892-1974), urodzony w znanej rodzinie ziemiańskiej w Kalużycach k. Mińska Litewskiego. Wybitny dziennikarz, reportażysta, autor: *Bitwy o Monte Cassino*. Od 1939 r. na emigracji. Wrócił do Polski w 1958 r. Zdobył niezwykłą popularność.

228. **TARNÓW, LWÓW**. 32 erotyczne ekslibrisy Józefa Szuszkiewicza, tworzone w latach 60-tych XX w. dla Polaków, Włochów i Węgrów. 5 ekslibrisów jest podwójnych, wszystkie naklejone na karton (dwoma narożnikami); stan bdb.; **Cena: 400 zł**

Józef Szuszkiewicz (ur. w 1912 we Lwowie, zmarł w 1982 w Tarnowie), artysta plastyk, malarz i grafik, założyciel Teatru im. Ludwika Solskiego w Tarnowie. Nauczyciel i dyrektor Państwowego Liceum Sztuk Plastycznych w Tarnowie.

MILITARIA

Legiony, I Wojna Światowa

Leopold Gottlieb (1883-1934), najmłodszy brat Maurycego Gottlieba, w latach 1896-1902 studiował w krakowskiej ASP pod kierunkiem J. Malczewskiego i T. Axentowicza. Później wyjechał na naukę do Monachium. W 1904 r. zamieszkał na stałe w Paryżu. W 1914 r. przyjechał do Polski i wstąpił do legionów. Dokumentował w rysunkach życie legionistów. Wykonał ponad tysiąc portretów żołnierzy i oficerów i tworzył sceny batalistyczne. Pierwszy raz wystawił swój dorobek legionowy w 1917 r. Już po jego śmierci w 1936 r. została wydana teka jego litografii *Legiony Polskie*. Z tej teki pochodzą poniżej wystawione prace. Wszystkie w stanie bdb.

229

230

229. **GOTTLIEB, LEOPOLD**, Na placówce; litografia, wym.: 435x330 mm, naklejona oryginalnie dwoma narożnikami na karton, na odwrocie tytuł pracy. **Cena: 500 zł**
230. **GOTTLIEB, LEOPOLD**, W pełnym rynsztunku; wym.: 435x330 mm, naklejona oryginalnie dwoma narożnikami na karton, na odwrocie tytuł pracy. **Cena: 500 zł**

231

232

231. **GOTTLIEB, LEOPOLD**, W drodze do okopu; wym.: 435x330 mm, naklejona oryginalnie dwoma narożnikami na karton, na odwrocie tytuł pracy. **Cena: 500 zł**
232. **GOTTLIEB, LEOPOLD**, Obserwatorzy; wym.: 435x330 mm, naklejona oryginalnie dwoma narożnikami na karton, na odwrocie tytuł pracy. **Cena: 500 zł**

233

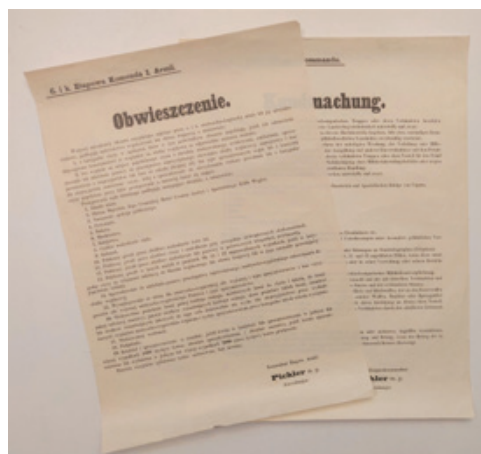
234

235

Gracjan Achrem Achremowicz (1899-1942), artysta grafik związany z Wilnem, gdzie studiował na Uniwersytecie Stefana Batorego. Autor wielu okładek, ilustracji do książek, znaków i dyplomów, albumów graficznych oraz grafik artystycznych. Najsłynniejsza z nich wykonana techniką drzeworytu barwnego to autoportret z fajką.

233. **WILNO, LEGIONY.** Gracjan Achremowicz. *Biblioteka Wojskowa 1 pułku piechoty Legionów Józefa Piłsudskiego*, na verso sygnatura autora; drzew. podklejony na karton, 1938; wym.: 94x84 mm; stan bdb; **Cena: 120 zł**
234. **WILNO, LEGIONY.** Gracjan Achremowicz. *Z księgozbioru 1 pułku piechoty Legionów Józefa Piłsudskiego*, na verso sygnatura autora; drzew. z 1938; wym.: 95x90 mm; stan bdb; **Cena: 120 zł**
235. **DZIAŁOSZYCE** (pow. pińczowski). Obwieszczenie c. i k. Komendanta powiatu, c. i k. rotmistrza Rudolfa von Dahmen, dotyczące zapobiegania epidemiom oraz przepisów meldunkowych; Działoszyce 20 X 1914; obwieszczenie dwujęzyczne, na wspólnym arkuszu; druk cz.-b., st. bdb.; wymiary arkusza: 445x357 mm; / *C. i K. Komenda powiatu w Działoszycach / Obwieszczenie / Celem zapobieżenia wybuchom zaraźliwych chorób i epidemii wzywam mieszkańców miasta / ażeby bezwarunkowo zastosowali się do następujących moich zarządzeń...;* **Cena: 120 zł**
236. **DZIAŁOSZYCE** (pow. pińczowski). Obwieszczenie C. i K. Komendanta powiatu, c. i k. rotmistrza Rudolfa von Dahmen, dotyczące utworzenia komendy powiatu w Działoszycach, której mają podlegać następujące gminy: Działoszyce, Sancygniów, Drożejowice, Topola, Boszczynek, Czarnocin, Złota, Chotel Czerwony, Kazimierza Wielka; Działoszyce 20 X 1914; obwieszczenie dwujęzyczne; druk cz.-b., st. bdb.; wym. arkusza: 448x357 mm; / *W imieniu Jego Cesarskiej i królewskiej Apostolskiej Mości / Cesarza Franciszka Józefa I. / jako Najwyższego Wodza siły zbrojnej / została ustanowiona z dniem 8. października 1914 r. ces. i król. Komenda / powiatu w Działoszycach której komendantem wojskowym i Naczelnikiem / zamianowano c. i k. Rotmistrza Rudolfa von Dahmen...;* **Cena: 120 zł**

237

237. **KIELCE.** Zarządzenie gen. Ferdinanda Pichlera, dotyczące wprowadzenia stanu wyjątkowego na zajętych przez armię austro-węgierską ziemiach Królestwa Kongresowego; bez daty [1914]; obwieszczenie w wersji polsko- i niemieckojęzycznej, na 2 osobnych arkuszach; druk cz.-b., st. bdb.; wym.: 426x600 i 455x600 mm; *Obwieszczenie. /Wszyscy mieszkańcy obszaru rosyjskiego, zajętego przez c. i k. austriacko-węgierską armię lub jej sprzymierzeńców, podlegają sądownictwu wojskowemu lub obrony krajowej, a mianowicie...;* **Cena: 170 zł**

238. **OLKUSZ.** Okólnik c. i k. Komendanta okręgu, Rotmistrza Rudolfa von Dahmen, dotyczący wprowadzenia nowych przepisów (m.in. zakaz nauczania w jęz. ros., wprowadzenie policji miejscowej itd.); Olkusz 16 II 1915; druk dwujęzyczny; 2 pieczęcie: *K. u. K. Kreiskommando Olkusz*; druk cz.-b., st.

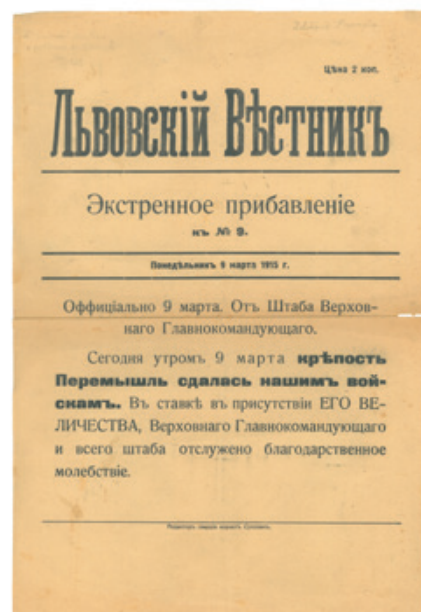
bdb.; wym. arkusza: 504x410 mm; / *Okólnik / Do wszystkich urzędów miejskich i gminnych okręgu olkuskiego / C. i k. Komenda okręgu olkuskiego podaje do powszechnej / wiadomości co następuje...;* **Cena: 150 zł**

239. **PIŃCZÓW, DZIAŁOSZYCE, KOSZYCE.** Obwieszczenie c. i k. Komendanta Adolfa Plefki, dotyczące reorganizacji administracji okupacyjnej; Pińczów 15 X 1914; obwieszczenie dwujęzyczne; w dole pieczęć: *K. u. K. Bezirkskommando Działoszyce*; druk cz.-b., st. bdb., niewielkie rdzawe plamki przy lewej krawędzi; wymiary arkusza: 590x456 mm; / *W imieniu Jego Cesarskiej i Królewskiej Apostolskiej Mości / Cesarza Franciszka Józefa I. / jako Najwyższego Wodza siły zbrojnej / został ustanowiony z dniem 8 października 1914 r. w dotychczasowym obwodzie Pińczowskim / C. i k. Urząd obwodowy, którego Komendantem wojskowym zamianowano C. i k. Majora / Adolfa Plefkę a politycznym komisarzem Mieczysława Bilskiego...;* **Cena: 150 zł**

240

240. **Razgrom avstrijcev s germancami v Galicii** (Pogrom Austriaków i Niemców w Galicji); tekst poniżej odnosi się do wydarzeń z 16 II 1915 – Rosjanie przełamali front w okolicy Beskidu Niższego i byli bliscy wtargnięcia na Węgry; pozwolenie cenzury z 21 II 1915. Lit. barwna, wyd. I. M. Maszistow, Moskwa 1915. Wym.: 570x875 mm. Ślad złożenia w pionie, uzupełnienie ubytku w centrum (w zasadzie niezauważalne), rozdarcia krawędzi po konserwacji. **Cena: 1800 zł**
241. **PRZEMYŚL, LWÓW.** Lwowski Wiestnik, nr 9, 9 marca 1915 r. Rosjanie po zajęciu Lwowa rozpoczęli wydawanie gazety ściennej. Ten numer komunikował, że: *dziś rano 9 marca twierdza w Przemyślu poddała się naszym wojskom*; druk jednostronny w języku rosyjskim; wym.: 400x270 mm; zgięty, nieznaczone przedarcia, stan bdb; **Cena: 180 zł**

241

Wojna polsko-bolszewicka

242. **SUWAŁKI.** Zestaw 5 fot., przedstawiających nieznanego z nazwiska Władysława, w czasie wojny polsko-bolszewickiej żołnierza 41 suwalskiego pułku strzeleckiego; razem 5 fot. w sepia, st. db. i sł., naddarcia, zabrudzenia; wymiary: ok. 90x140 mm, wymiary fot. na kartoniku: 145x107 mm; **BARDZO RZADKIE! Cena 240 zł**

Zestaw zawiera: 1) zdjęcie w formie pocztówki, przedstawiające 6 żołnierzy w mundurach Dywizji Litewsko-Białoruskiej, zaadresowane: Łomża ul. Kanalna m. 8 Jan Bargielski dla H. Szymańskiej; treść korespondencji: *Haniu. Przesyłam Ci swoją podobiznę w wojsku wiedzie się nam nieźle Władek*; pieczęć: w otoku 41. Suwalski Pułk Strzelców, w ramce napis *Pieczęć Pocztowa*, nad napisem niewyraźny znak orła; zdjęcie zostało wysłane między 19 XII 1919 r. a lipcem 1920 r. (pod tą pierwszą datą zostaje powołana jednostka o nazwie 41 Suwalski Pułk Strzelców w składzie Dywizji Litewsko-Białoruskiej; walczył wtedy od poł. lutego w rejonie Mosty-Skidel; od kwietnia 1920 r. bronił Wilna; w poł. czerwca obsadził polsko-litewską linię demarkacyjną wzdłuż Kanału Augustowskiego; w lipcu, już jako 41 Suwalski Pułk Piechoty, ruszył w ofensywie na Mińsk); pieczęć jest unikalna, podobnie jak i sama kartka; 2) zdjęcie opisane na verso *Wujek Władek w niewoli bolszewickiej*, napis późniejszy, stąd pewnie pomyłka – powinno być *po niewoli bolszewickiej*;

3) 3 zdjęcia późniejszego żołnierza Władysława: stojący portret wykonany przed 1914 r. w atelier A. Jabłońskiego w Suwałkach, z dwojgiem dzieci (braćmi?) z 1909 r.; kartonikowe zdjęcie z młodą damą i niezidentyfikowanym mężczyzną, przed 1914 r. u W. Konarzewskiego w Warszawie.

Powstanie wielkopolskie i powstania śląskie; Grenzschutz

243

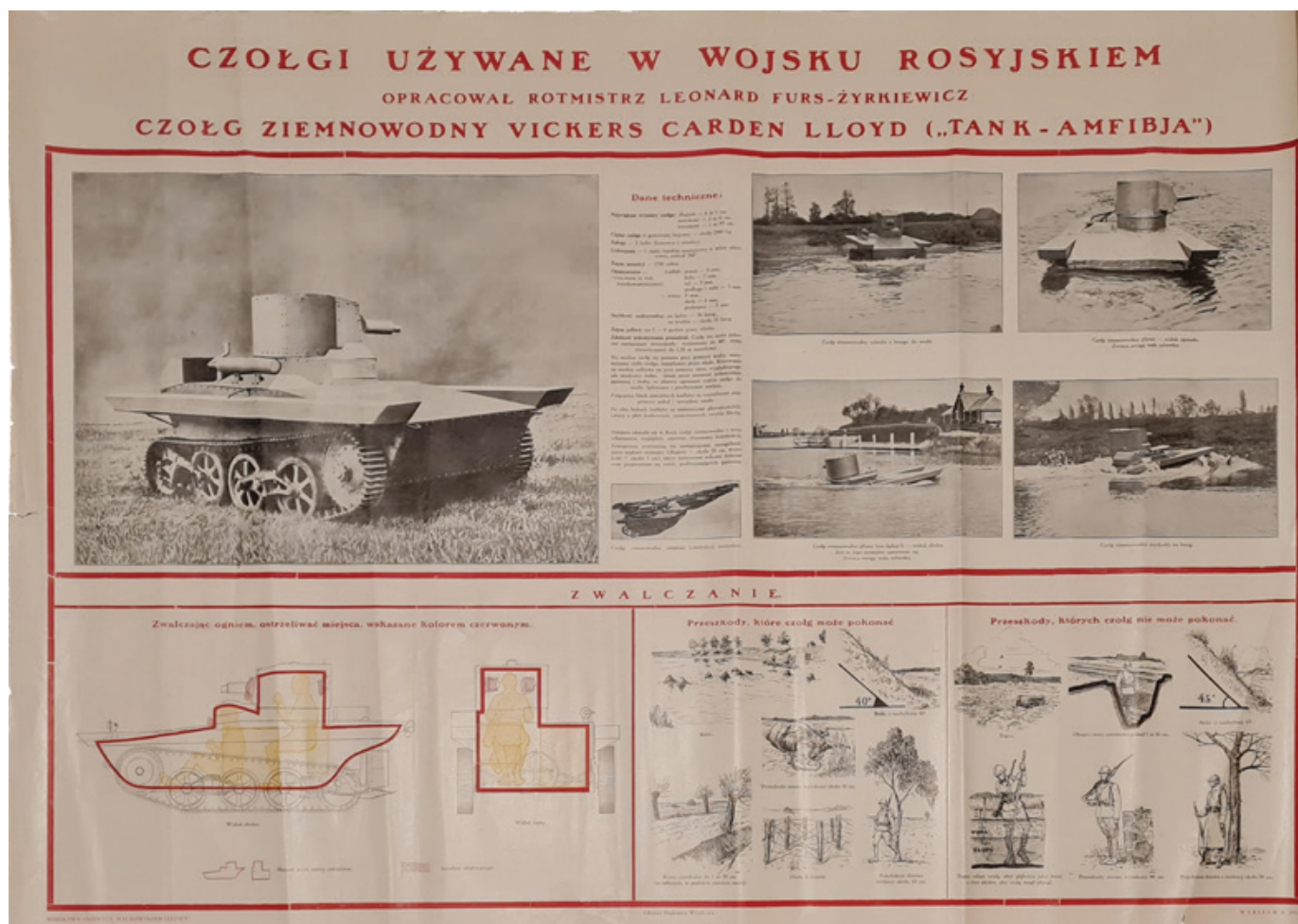
244

243. **BYDGOSZCZ, POZNAŃ, POWSTANIE WIELKOPOLSKIE.** Odznaka Grenzschutz Batalion III noszona na rękawie munduru, zapinka, patynowany mosiądz, wym.: 100x50 mm; stan bdb.; **Cena: 1950 zł**

Pod koniec listopada 1918 roku utworzono w Bydgoszczy oddziały Freiwilligen Sicherheitsdienst (Ochotniczej Służby Bezpieczeństwa). Liczyły 600 żołnierzy. 1 I 1919 r. przekształcono je w **Grenzschutz Batalion III**. Składał się on z 6 kompanii. Walczył z powstańcami wielkopolskimi m.in. pod Szubinem (styczeń 1919), Żninem (styczeń 1919), Łabiszynem (styczeń 1919), Złotnikami Kujawskimi (styczeń 1919), Nową Wsią Wielką (styczeń 1919), Rynarzewem (luty 1919), Tarkowem Dolnym (6 VI 1919).

244. **HUTA LAURA (SIEMIANOWICE), RACIBÓRZ, LUBLINIEC, KATOWICE, POWSTANIA ŚLĄSKIE.** Pismo Naczelnej Rady Ludowej ogłoszone w Poznaniu w marcu 1919 r. w sprawie działań Grenzschutzu na Górnym Śląsku. Podaje dane o jego liczebności, uzbrojeniu, werbunku w całych Niemczech, ekscesach i zbrodniach, m.in. w Lublińcu (gdzie przez dwa dni w styczniu 1919 r. grabiono Polaków), o wspomaganium finansowym przez wielki przemysł niemiecki, o złym traktowaniu katolików, itd., itd. Tekst w języku angielskim przeznaczony dla aliantów zachodnich. Zatytułowany: *Chief Polish Council. Political Department, Poznań March 1919 Grenzschutz*; folio, str. 4 (z czego 3 zadrukowane); **Cena: 180 zł**

Przygotowania do obrony II RP

245

245. **Czołgi używane w wojsku rosyjskiem.** Opracował Rotmistrz Leonard Furs-Żyrkiewicz. Plakat przedstawia sowiecki czołg ziemnowodny Vickers Carden Lloyd („Tank-amfibija”) – wygląd, dane techniczne oraz sposoby zwalczania. Wyd. Wojskowy Instytut Naukowo-Oświatowy, druk. Główna Drukarnia Wojskowa, Warszawa 1935. Wym.: 100x70 cm; zagniecenia, przegięcia, naddarcia marginesów.
Cena: 2400 zł

246

247

246. **POLSKA.** Rogatywka wz. 36 kapitana wojsk inżynieryjnych, oryginalny przedwojenny materiał, guziki i podpinka; orzełek wz. 19; st. bdb.; **Cena: 2800 zł**
247. **POLSKA.** Sznur generalski i oficerów dyplomowanych z lat 30. XX w.; st. bdb., zachowane w całości srebrzenia; **Cena: 1950 zł**

248

249

251

250

248. **TORUŃ.** Zdjęcie kursantów Okręgowej Szkoły Łączności. Toruń 20 III 1923; wym.: 135x90 mm; stan bdb.; **Cena: 40 zł**
249. **JAROCIN.** Nieśmiertelnik Michała Andrzejewskiego, żołnierza II batalionu stacjonującego w Jarocinie, a wchodzącego w skład 68 pułku piechoty; owal; stan db.; **Cena: 100 zł**
250. **HEMER.** Nieśmiertelnik Michała Andrzejewskiego ze Stalagu VI A w Hemer (Zagłębie Ruhry); bez nazwiska, z numerem jeńca, prostokąt; stan db.; **Cena: 100 zł**
251. **Naszywka** polskiego robotnika przymusowego: literka *P* na żółtym tle; należała do Michała Andrzejewskiego, który zmienił swój status z jeńca na przymusowego robotnika; stan bdb.; **Cena: 100 zł**

Dokumenty po majorze Mieczysławie Skoniecznym (1897-1971)

M. Skonieczny (1897-1971), urodzony w Inowrocławiu; w czasie I wojny światowej walczył w wojsku niemieckim (m.in. w Palestynie), uczestniczył w powstaniu wielkopolskim. Służył w II RP w Grudziądzu w 59 pp, zwanym Pułkiem Dzieci Kujaw, a od 1933 r. w garnizonie białostockim. W 1938 r. dowodził batalionem Drwęca GO Śląsk w trakcie zajmowania Zaolzia; w 1939 r. dowodził I baonem 59 Pułku Piechoty Wielkopolskiej (pułk ten walczył w rejonie Bydgoszczy i Gogolina, a potem Brześcia Kujawskiego; uczestniczył w bitwie nad Bzurą i obronie Warszawy); trafił do niewoli i został oskarżony o mordowanie niemieckich cywili, więziony w oflagu II C w Woldenbergu-Dobiegniewie, po wojnie mieszkał w Bydgoszczy.

252. **KIELCE.** Świadectwo Państwowej Odznaki Sportowej nr 96/1932; Kielce dla mjr Mieczysława Skoniecznego 21 VII 1932; wym.: 160x115 mm; dodatkowo zdjęcie M. Skoniecznego w mundurze; **Cena: 60 zł**
253. **BIAŁYSTOK.** Świadectwo Państwowej Odznaki Sportowej nr 514/1935 dla mjr Mieczysława Skoniecznego, Białystok 3 VII 1935; wym.: 160x115 mm; stan bdb.; **Cena: 60 zł**
254. **BIAŁYSTOK.** Zarząd Miejski w Białymstoku karta rowerowa nr 2663 wydana majorowi Skoniecznemu Mieczysławowi z 42 pp. 8 VII 1935; dodatkowo zdjęcie M. Skoniecznego; wym.: 105x60 mm; stan bdb.; **Cena: 60 zł**
255. **INOWROCLAW.** Wojskowy Klub Sportowy Garnizonu Inowrocław. Sekcja Łowiecka. Legitymacja nr 18 członka, dla mjr. Skoniecznego Mieczysława, 1 VIII 1938; **Cena: 60 zł**

253

256. **Państwowa Odznaka Sportowa** klasy trzeciej stopnia trzeciego. Na nakrętce wykonany napis: *wytworzył A. Dytberner, Łódź Piotrkowska 112*; stan bdb.; **Cena: 95 zł**

Kresowe mapy Wojskowego Instytutu Geograficznego

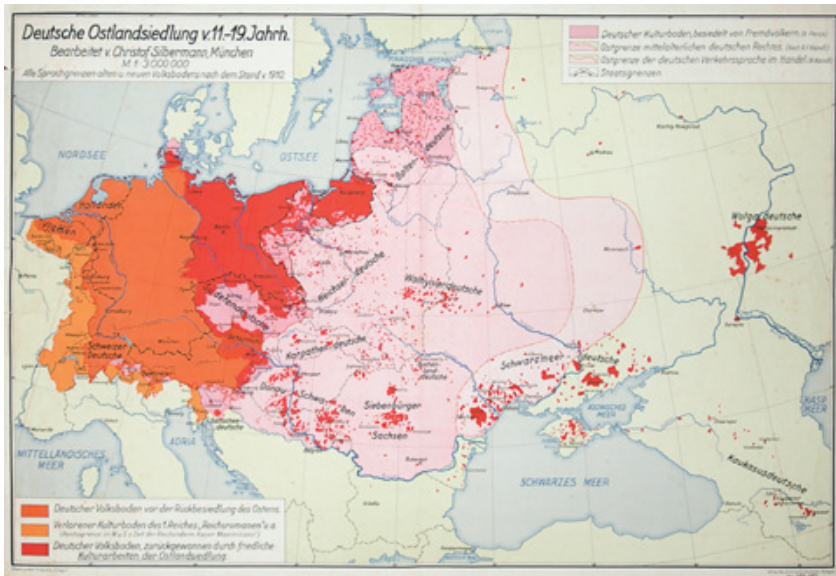
Mapy te były na stanie Wojska Polskiego przed 1939 r., po wrześniu 1939 w zasobach Urzędu Rzeszy d/s map topograficznych, później po upadku III Rzeszy trafiły na Uniwersytet Humboldta oraz w Berlinie.

257. **DOLINA** (dziś w obwodzie Iwano-Frankowskim na Ukrainie). Wyd. 1929, wym.: 540x490 mm, podziałka 1:300000; stan bdb. Nieaktualna pieczęć własnościowa. **Cena: 100 zł**
258. **GŁĘBOKIE, DYNEBURG**. Wyd. 1933; wym.: 540x490 mm, podziałka 1:300000; stan bdb. Nieaktualna pieczęć własnościowa. **Cena: 100 zł**
259. **HUMAŃ**. Wyd. 1931; wym.: 540x490 mm, podziałka 1:300000; stan bdb. Nieaktualna pieczęć własnościowa. **Cena: 100 zł**
260. **KAMIENIEC PODOLSKI**. Wyd. 1929; wym.: 540x490 mm, podziałka 1:300000; stan bdb. Nieaktualna pieczęć własnościowa. **Cena: 100 zł**
261. **KIELCE**. Wyd. 1938; wym.: 540x490 mm, podziałka 1:300000; stan bdb. Nieaktualna pieczęć własnościowa. **Cena: 60 zł**
262. **LWÓW**. Wyd. 1937; wym.: 540x490 mm, podziałka 1:300000; stan bdb. Nieaktualna pieczęć własnościowa. **Cena: 100 zł**
263. **ŁUKAWIEC, DAWIDGRÓDEK**. Wyd. 1928; wym.: 540x490 mm, podziałka 1:300000; stan bdb. Nieaktualna pieczęć własnościowa. **Cena: 100 zł**
264. **NEWEL, OPOCZKA** (niedaleko Pskowa). Mapa opracowana jeszcze w 1920 r. przez Instytut Wojskowo-Geograficzny na potrzeby wojny polsko-bolszewickiej. Wym.: 540x490 mm, podziałka 1:300000; stan bdb. Nieaktualna pieczęć własnościowa. **Cena: 100 zł**
265. **NOWY SĄCZ**. Wyd. 1932; wym.: 540x490 mm, podziałka 1:300000; stan bdb. Nieaktualna pieczęć własnościowa. **Cena: 70 zł**
266. **SARNY**. Wyd. 1928; wym.: 540x490 mm, podziałka 1:300000; stan bdb. Nieaktualna pieczęć własnościowa. **Cena: 100 zł**
267. **WIŁKOMIERZ** (lit. Ukmergė). Wyd. 1935; wym.: 540x490 mm, podziałka 1:300000; stan bdb. Nieaktualna pieczęć własnościowa. **Cena: 100 zł**
268. **ZAMOŚĆ**. Wyd. 1932; wym.: 540x490 mm, podziałka 1:300000; stan bdb. Nieaktualna pieczęć własnościowa. **Cena: 70 zł**

261

Niemiecki wyrok na Polskę

268

mich nakładach. Stała się rzadka, a nawet bardzo rzadka, kiedy po 1945 r. nowe Niemcy wstydlawie usuwały podobne świadectwa własnej historii ze szkół. Wym.: 1100x850 mm; naddarcia na marginesach, miejscowe podklejenie, ponadto stan bdb.; **Cena: 680 zł**

Mapa opowiadała o tym, co się stało w okresie upadku Cesarstwa Rzymskiego z niemieckością na wschodzie, o jej wycofywaniu się za linie rzek Soławy i Łaby, o odzyskaniu dzięki kulturze i ciężkiej pracy części utraconego przez Germanów terytorium pokrywającego się z granicami I Rzeszy, o powstaniu niemieckiego obszaru kulturowego poza jej granicami (Łotwa, Estonia, Pomorze Gdańskie, Wielkopolska, Czechy) i wytyczyła dwie granice, które Niemcy winny ponownie osiągnąć. Pierwsza to zasięg niemieckiego prawa, a druga to zasięg języka niemieckiego. Od jeziora Ładoga przez Woroneż do Morza Czarnego. Świadectwo degeneracji niemieckiej nauki historii, jako intelektualne uzasadnienie ludobójstwa dokonywanego przez Niemców w XX wieku.

Bezskuteczna obrona II RP

270. **ANDERS, WŁADYSŁAW.** Zestaw 2 zdjęć przedstawiających gen. Władysława Andersa: a) w mundurze zimowym zapewne z nieustalonego miejsca w Rosji; b) w Iranie. Wym.: 90x60 mm; stan zdjęć db., **RZADKIE; Cena: 400 zł**

271. **SIKORSKI, WŁADYSŁAW.** 7 zdjęć przedstawiających gen. Władysława Sikorskiego podczas wizytacji 2 Pułku Artylerii Motorowej: a) zdjęcie przedstawiające samego W. Sikorskiego, wym.: 14,5 x 9 cm; b) 3 zdjęcia w otoczeniu innych generałów i bp. Gawliny, wym.: 8,5 x 6 cm; c) 2 zdjęcia z uroczystości i spotkania z żołnierzami, wym.: 8,5 x 6 cm; stan bdb.; **Cena: 400 zł**

271

2 Pułk Artylerii Motorowej (2 pamot) – oddział artylerii motorowej Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie.

Józef Feliks Gawlina (ur. 18 listopada 1892 w Strzybniku, zm. 21 września 1964 w Rzymie) – polski duchowny rzymskokatolicki, doktor nauk teologicznych, generał dywizji Wojska Polskiego, biskup połowy Wojska Polskiego w latach 1933–1947, opiekun duchowy Polaków na emigracji w latach 1945–1964, arcybiskup ad personam od 1952. Jan Paweł II określił go jako „Biskup – Tułacz”, a przez Sekretariat Generalny Soboru Watykańskiego II nazwany po śmierci „Prawdziwym Pasterzem”.

272. **TEHERAN.** Armia gen. W. Andersa. Poczta polowa. Koperta zaadresowana: *Delegatura WP. Obóz nr 1. Ształas 49. Tyc Antoni. Teheran.* Pieczęć cenzora brytyjskiego i Poczty

Polowej nr 123 z datą dzienną 23 VIII 1943. Na odwrocie zapisek: *adresat nie fig* (nie figuruje) i data próby doręczenia *1. IX.* Brak korespondencji i oderwany trójkąt do zaklejenia korespondencji. **BARDZO RZADKIE;** wym.: 170x95 mm; **Cena: 150 zł**

273

274

275

273. **DÄTTWIL K/ BADEN, KANTON AARGAU W SZWAJCARII, II DYWIZJA STRZELCÓW PIESZYCH GEN. BOLESŁAWA PRUGAR-KETLINGA.** List z 1942 r. internowanego żołnierza o nazwisku Badorycz Łukasz do Wieniawskiej Stefanii w Skalacie k/ Tarnopola, wtedy niemiecki *Distrikt Galizien*. Koperta (brak znaczka) z pieczęcią *Dättwil*, pieczęcią poczty niemieckiej, zawiera kartkę z życzeniami świątecznymi z okazji Bożego Narodzenia. Karta została zaprojektowana przez internowanych żołnierzy. Wym.: 120x95 mm; **Cena: 100 zł**
274. **Mapa działań wojennych na Zachodzie Europy 1940.** Wydawnictwo Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie. W prawym dolnym rogu monogram autora; wym.: 550x420 mm; na przegięciach podklejona taśmą bezbarwną; **Cena: 80 zł**
275. **KAIR, RZYM.** *Lazik* na nowym m./p. Dodatek do *Dziennika Żołnierza APW*, nr 6, 2 I 1944, red. i wykon. W. Kowańko; na str tyt. karykatura Adolfa Hitlera zatytułowana: *Adolf w piątym roku „blitzu“*, na verso cztery karykatury: 1) *Na rozdrożu / Kocha? - nie kocha..?*; 2) *Astronomiczne kłopoty Hitlera*; 3) *Ostatnio w Niemczech są duże opady*; 4) *Czarodziejski flet nie działa...*; druk cz.-b., st. db., lewy brzeg lekko postrzępiony; wymiary arkusza: 193x252 mm; **Cena: 90 zł**

Ze schedy po mjr Stefanie Kaczkowskim z Polskich Sił Powietrznych w Wlk. Brytanii.

Stefan Kaczkowski (1915-1996), Wychowanek Szkoły Podchorążych Lotnictwa o specjalności technicznej. We wrześniu 1939 r. oficer w pułku lotnictwa. Przedostał się do Francji, a później Wlk. Brytanii. Nadal był oficerem technicznym na różnych lotniskach i w warsztatach, oraz w jednostkach. Po wojnie ukończył Uniwersytet Londyński i stał się cenionym naukowcem. Po jego śmierci pamiątki, które gromadził podczas służby zostały sprowadzone do Polski.

Polskie dywizjony bombowe zrzucały na Niemcy także propagandowe materiały. Poniższe ulotki pochodzą ze zbiorów mjr S. Kaczkowskiego. Dają one pogląd o wojnie propagandowej toczonej przez aliantów z Niemcami.

276. **Ulotka brytyjska z końca 1939 r.** utrzymana jeszcze w na wpół pojedynczym tonie. O tym, że wojna z Polską była końcem ustępstw, że Niemcy nie powinni słuchać *nazi-partii*, że mają ograniczone zasoby i muszą przegrać wojnę; wym.: 210x135 mm; stan bdb.; **Cena: 100 zł**
277. **Ulotka z końca 1940 r.** Po wygranej bitwie o Anglię. Apel, żeby Niemcy sami usunęli Hitlera, bo ich okłamuje. Wtedy pokój będzie sprawiedliwy tak dla wygranych, jak dla przegranych i nastąpi uczciwy podział światowych zasobów (ciekawe: nowy podział świata?); wym.: 210x135 mm; **Cena: 120 zł**

278. **Ulotka z lutego 1940 r.** o notorycznych kłamstwach Hitlera, zaniżającego dane o poległych Niemcach m.in. w Polsce w 1939 r.; wym.: 210x135 mm; **Cena: 140 zł**

279

280

281

279. **Ulotka z grudnia 1941 r.** o udowodnionych kłamstwach Hitlera, zaniżających dane o poległych żołnierzach nie tylko w Polsce, ale i w kampanii norweskiej, na froncie zachodnim, na Bałkanach, na Krecie i w Sowietach; wym.: 210x145 mm; rozdarcie dolnej krawędzi o długości ok. 3,5 cm. **Cena: 140 zł**
280. **Ulotka z wiosny 1942 r.** grożąca wielką ofensywą bombową RAF-u, jeżeli nadal Niemcy będą słuchać Hitlera. W ulotce jest wezwanie do polskich robotników przymusowych w języku polskim. Sir Stafford Cripps: *jakiegokolwiek jesteście narodowości, należycie do jednej niezmierzonej armii towarzyszy. Uderzajcie szybko, bez hałasu, raz po razie. Powtarzajcie wasze ciosy, małe i wielkie; naddarcie*; wym.: 270x225 mm; rozdarcie prawej krawędzi o długości ok. 8,5 cm. **Cena: 180 zł**
281. **Ulotka z maja 1942 r.** z propozycjami Anglików dotyczącymi zakończenia wojny. W przeciwnym razie nastąpi wielka wiosenna bombowa ofensywa RAF-u i zbombardowanie przez 1000 bombowców w dniach 30 V 1942 i 1 VI 1942 roku nie wymienionych z nazwy miast niemieckich; wym.: 210x145 mm; **Cena: 130 zł**
282. **Ulotka z czerwca 1942 r.** o zrealizowaniu przez RAF groźby w postaci zbombardowania przez 1000 bombowców Kolonii; wym.: 270x225 mm; rozdarcie lewej krawędzi o długości ok. 2 cm. **Cena: 130 zł**

283

286

283. **Ulotka z września 1942 r.** o obciążeniu racji żywnościowych w Niemczech. Podobnie jak w 1917 r. do ich diety weszła brukiew, a wobec widma głodu Niemcy wyzynały do nogi zasób świń; wym.: 210x145 mm; **Cena: 150 zł**
284. **Ulotka z października 1944 r.** Anglicy wzywają mieszkańców Akwizgranu do pozostawania w swoich domach i stawiania oporu przed przymusową ewakuacją; wym.: 210x145 mm; **Cena: 100 zł**
285. **Ulotka z października 1944 r.:** wezwanie do pozostania w domach mieszkańców Akwizgranu i Westfalii; wym.: 210x145 mm; **Cena: 100 zł**

286. **Ulotka z października 1944 r.:** wezwanie Niemców, aby zwrócili się przeciwko swojemu rządowi, bo Niemcy osłabły i jest nadzieja na skończenie wojny przed nadejściem zimy; wym.: 220x145 mm; **Cena: 160 zł**

287

288

289

287. **GDAŃSK**. Gazetka z 1 grudnia 1944 r.: imitacja mająca stworzyć pozór gazety niemieckiej, a faktycznie była wydawana przez VIII Flotyllę Powietrzną USA. Nazywała się *Nachrichten für Truppe* (*Wiadomości dla wojska*). Uprawdopodobniając zawarte w niej wiadomości gazetka podawała sprytnie dobrane ifnromacje, m.in.: sportowe o meczu pomiędzy Bu FV Danzig a Neufahrwasser BuFV Danzig zakończonym remisem 2:2; 4 strony; wym: 320x21 mm. **Cena: 200 zł**
288. **Ulotka w języku polskim**: *Polacy w armii niemieckiej*; dająca instrukcję, jak mają się zachowywać Polacy siłą wcieleni do Wehrmachtu w obliczu ofensywy aliantów; wym.: 190x110 mm; ślady zgniecenia; **Cena: 190 zł**
289. **Rękaw powietrzny z lotniska RAF-u w Wlk. Brytanii**, długość: 4,1 m, zielonkawo-pomarańczowy; stan bdb.; **Cena: 5000 zł**

Po zakończeniu wojny dowództwo brytyjskich sił powietrznych dokonało swoistej inwentaryzacji i zabezpieczyło taki sprzęt i takie wyposażenie, które mogło mieć w przyszłości wartość militarną. Demobilizowani oficerowie, podoficerowie i żołnierze mogli oficjalnie zabierać na pamiątkę obiekty niechciane przez RAF. W taki sposób S. Kaczkowski wszedł w posiadanie rękawa powietrznego z lotniska, na którym był oficerem technicznym.

290

291

293

290. ***We are united nations*** [...] *Unity is strength* (*Jesteśmy zjednoczonymi narodami* [...] *W jedności siła*). Amerykański plakat propagandowy z okresu II wojny światowej (po 1941 r.); pośród 6 fotografii znajduje się żołnierz polski, po prawej flagi aliantów (w tym polska). Wyd. „Life Magazine” (amerykańskiego pisma wydawanego od 1883 r.). Złożenia, w narożnikach i na marginesach ślady po mocowaniach, rozdarcie dolnego lewego marginesu podklejone taśmą na odwrocie; jeden z nielicznych plakatów podkreślających udział Polaków w II Wojnie Światowej. **Cena: 650 zł**

Sachsenhausen – obóz koncentracyjny

291. **Kartka pocztowa wysłana z obozu koncentracyjnego w Sachsenhausen** przez więźnia Władysława Bąkowskiego do żony Mieczysławy Bąkowskiej przebywającej na robotach przymusowych w Rüdersdorf k/Berlina. Pieczęć cenzury pocztowej KL Sachsenhausen, resztkę pieczęci poczty w Oranienburgu z datą dzienną 11. II. 1945; wym.: 150x115 mm; stan db.; **Cena: 100 zł**
292. **Kartka pocztowa wysłana z Pruszkowa** zaadresowana do Władysława Bąkowskiego do bloku 2 w obozie koncentracyjnym w Sachsenhausen; pieczęć cenzury obozowej, brak znaczka, zachowana część stempla pocztowego z Pruszkowa, ubytek prawego dolnego rogu; wym.: 150x115 mm; **Cena: 100 zł**
- W. Bąkowski, powstaniec warszawski, po jego upadku więziony w KL Sachsenhausen.

Obozy jenieckie

293. **PRENZLAU**. Portret anonimowego polskiego oficera z obozu jenieckiego Oflag II A Prenzlau, anonim, 1940 r.; w dole odręcznie opis: *Oflag II A* i data: 29 IV 1940; na verso stempel policji kryminalnej z Karlsruhe (*Kripo*) i odręczny dopisek: *Schneidhuber / 169/41* (to numer akt sprawy prowadzonej przez *Kripo*); rys. ołówkiem, st. bdb.; wymiary arkusza: ok. 210x215 mm; **Cena: 100 zł**
294. **OLSZTYNEK**. Ekslibris biblioteki niemieckiego obozu jenieckiego IB Hohenstein, istniejącego w Olsztynku w latach 1939-1945 (więziono tu m.in. polskich generałów z Dowództwa Armii Warszawa i Dowództwa Obrony Warszawy); M. Lutomiński, 1939 r.; wycięty z karty tyt. książki *Legendy Warszawy* Ewy Szelburg-Zarembiny; na verso stempel obozu (*Oflag IV A / 2 / Geprüft*); st. bdb., lekkie zabrudzenia; wymiary: 63x115 mm; **KSIĘGOZBIÓR / OFICER. OBOZU JEŃCÓW / W HOHNSTEINIE; Cena: 100 zł**

295

296

297

298

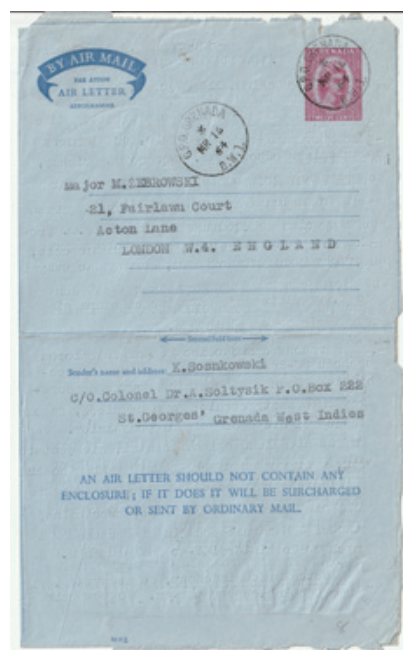

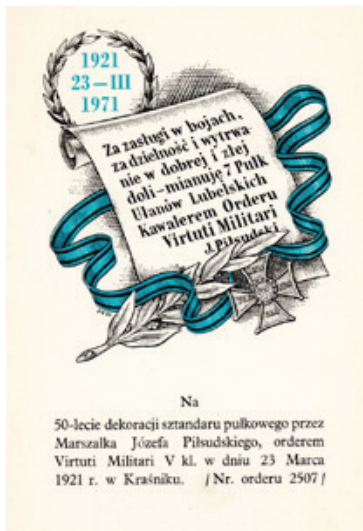
Okupacyjna codzienność

295. **MIECHOWICE**. Zestaw 5 legitymacji robotników przymusowych pracujących w Preussengrube, dziś nieistniejąca kopalnia węgla kamiennego w Miechowicach; wym.: 180x130 mm; **Cena: 100 zł**
296. **POZNAŃ**. Papierośnica aluminiowa z wypunktowanym ręcznie napisem *Posn* (powinno być Posen) 1944 umieszczonym w otoczeniu z serca, koła i swoistego rodzaju bordiury. Na odwrocie akt kobiecy w punktowo wykończonej dekoracji 100x75x15 mm; stan bdb.; **Cena: 150 zł**
- Tego typu obiekty wykonywane były podczas II Wojny Światowej przez robotników przymusowych, zazwyczaj wcześniej więzionych w obozach jenieckich. Sądząc po napisie papierośnica wyszła spod ręki cudzoziemskiego robotnika przymusowego pracującego w Poznaniu najprawdopodobniej w zakładach Focke-Wulfa na Krzesinach.
297. **ZBARAŻ**. Kartka pocztowa z adresem: *Zapadnija Ukraina Oblast Tarnopol Gorod Zbaraż*. Wysłana 14 II 1940 roku z opisem ciężkiej sytuacji nadawczyni pod sowiecką okupacją; wym.: 140x100 mm; ślad przejęcia; **Cena: 50 zł**
298. **RZESZÓW, ZŁOCZÓW**. Koperta zaadresowana ze Złoczowa do *Reichshofu* (Rzeszowa) wysłana w 1942 r., pieczęć poczty w Złoczowie w Dystrykcie Galicyjskim; wym.: 155x120 mm; stan bdb.; **Cena: 50 zł**

Po klęsce

299. **Koperta wysłana 15 V 1945 r. z Krakowa do Rzeszowa**, dzienna pieczęć poczty w Krakowie, ostemplowany jako polecony i pieczęć cenzury wojskowej; wym.: 120x115 mm; **Cena: 70 zł**
300. **List Kazimierza Sosnkowskiego do majora Mariana Włodzimierza Żebrowskiego** (1896-1992, major broni wojsk pancernych Wojska Polskiego, mianowany przez władze RP na uchodźstwie pułkownikiem), Grenada, 15 III 1964 r.; list był odpowiedzią na pismo majora z 6 II 1944 r.: autor wyraża radość, że materiały przez niego nadesłane okazały się użyteczne w prowadzeniu badań historycznych (Żebrowski był wydawcą zeszytów historycznych *Ułani Lubelscy* i redaktorem *Przeglądu Zrzeszenia Kół Pułkowych Kawalerii*, a także *Przeglądu Kawalerii i Broni Pancernej* oraz autorem m.in. publikacji: *Generał broni Kazimierz Sosnkowski: szef 7. Pułku Ułanów Lubelskich, Koto Żołnierzy 7. Pułku Ułanów Lubelskich*), zapewnia o wdzięczności żony za imponujące dary filatelistyczne; maszynopis, 4 str. (arkusz składany do formatu koperty), na ostatniej str. odręczny dopisek, st. db., drobne uszkodzenia brzegów; wymiary po rozłożeniu: ok. 125x205 mm. **Cena: 800 zł**

301

302

303

301. **LONDYN, CYCÓW.** Zestaw 2 kart pocztowych: 1) plan bitwy pod Cycowem (16 VIII 1920 r.), stoczony przez 7 Pułk Ułanów Lubelskich z 172 sowiecką brygadą Grupy Mozyrskiej, tyt. pod dolną ramką: *BÓJ 7 P. UŁANÓW POD CYCOWEM*, poniżej legenda, na verso znaczek pocztowy, pieczętka z napisem: *CAVALRY AND HORSE ARTILLERY DOCUMENTARY / PHILATELIC / EXHIBITION / 25 OCT 1970 / LONDON* i odręcznie napisany adresat: *Mrs. H. Smoleńska / 58 FIRS DRIVE / CRANFORD-HOUNSLO / Hidde*; Wyd. Arch. i Muz. 7 P. Uł. Ser. I Nr. 5; druk kolor, st. bdb., wymiary: 108x155 mm; 2) druk dwubarwny przedstawiający Order Virtuti Militari oraz napis: *1921 / 23-III / 1971 / Za zasługi w bojach, / za dzielność i wytrwa // nie w dobrej i złej / doli - mianuje 7 Pułk / Ułanów Lubelskich / Kawalerem Orderu / Virtuti Militari / J. Piłsudski...*, na verso autograf generała brygady Józefa Smoleńskiego i pieczętka z orłem w koronie oraz napisem: *7 PUŁK UŁANÓW*; wyd. Koło Żołnierzy 7 Pułku Ułanów Lubelskich im. gen. K. Sosnkowskiego, Ser. I Nr. 6; karta wzd. z okazji 50-lecia dekoracji w dniu 23 III 1921 r. w Kraśniku szwadronu pułkowego przez Marszałka Józefa Piłsudskiego orderem Virtuti Militari V klasy; st. bdb., wym.: 109x160 mm; **Cena: 100 zł**
302. **LONDYN.** Katalog informujący o wystawie akwarel autorstwa Jana Minkiewicz, zorganizowanej staraniem Zrzeszenia Kół Pułkowych Kawalerii, druk. POW-POL, Londyn 1977; autograf Minkiewicza, egzemplarz nr 100 (wyd. w nakładzie 250 numerowanych egzemplarzy); w katalogu prezentowane prace uporządkowane zostały w 5 serii: I. *Jazda Rzplitej Obojga Narodów...*; II. *Jazda Legionów i Księstwa Warszawskiego...*; III. *Jazda Królestwa Polskiego i Powstania Listopadowego...*; IV. *Jazda polska okresu niewoli...*; V. *Kawaleria niepodległej Rzeczypospolitej i II wojny światowej...*; 4 str., st. bdb., okładka miękka (brozurowa), z rysunkiem przedstawiającym 4 kawalerzystów z różnych epok; format 4°; *Wystawa akwarel Jana Minkiewicza. 200 lat munduru kawalerii polskiej, 1746-1945*; **Cena: 90 zł**
303. **ZBYSZEWSKI KAROL.** *Z Marszałkowskiej na Piccadilly*. Wydawnictwo Antoniego Markiewicza, Celle-Unterlüss (Niemcy) 1946, interesująca grafika na okładce, wpis dedykacyjny, str. 72; **Cena: 60 zł**

304. **BERLIN.** Tablica polskiej misji wojskowej w Berlinie Zachodnim. Dwujęzyczny napis: *Misja Wojskowa Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, Militärmission der Volksrepublik Polen*, powyżej wypukły orzeł bez korony; mosiądz 600x400 mm. Część powierzchni zaśniedziała, zaschnięta farba olejna. **Cena: 1950 zł**

304

Tablica ta wisiała do 1990 roku na słupie bramy wejściowej do Misji Wojskowej PRL w Berlinie przy ul. Lassenstrasse 19-21 w dzielnicy Grunewald. Po zamknięciu istniejącej od 1945 r. placówki tablicę oddano do berlińskiego składowiska złomu.

305

306

Militaria z zaborowych czasów

305. **POZNAŃ**. Kufel rezerwisty 5 szwadronu I regimentu strzelców konnych odbywającego służbę w latach 1910-1913. Na brzuścu kufła 6-sekcyjny obrazek przedstawiający niedawno wzniesiony Zamek, jak mówiono wtedy w Poznaniu Wilhelma *Ostatniego*. Każda z sekcji opatrzona stosowną sentencją. Po obu stronach uchwytu: nazwiska rezerwistów; wys. kufła: 175 mm; pokrywy ze scenami bitewnymi i konnym posągiem cesarza: 120 mm; stan gabinetowy; **BARDZO RZADKI**; **Cena: 2900 zł**
- Pułk ten sformowany został w 1905 roku na bazie trzech szwadronów 2 Przybocznego Pułku Huzarów, mającego za cesarzową Niemiec Wiktorię Koburg. Szefem pułku był sam Wilhelm II *Ostatni*.
306. **GDAŃSK**. Manewry floty kaiserowskiej w Zatoce Gdańskiej w 1901 r. z udziałem cesarza Wilhelma II i cara Mikołaja II. Fotografia naklejona na passe-partout, na którym podano nazwy 16 okrętów biorących udział w manewrach; Karol Dreyer; wym. zdjęcia 300x175 mm, oprawione w ramę i szkło, wym.: 480x360 mm; zażółcenia na papierze, stan bdb; **Cena: 240 zł**

Pozostałe

307. **JELEŃ GÓRA**. Kufel rezerwisty z korpusu podoficerów 83 pułku piechoty powołanego w Jeleniej Górze (Hirschberg) w 1935 r. Na górnym obrzeżu kufła napis: 13 (J.G.) Inf. Reg. 83 na dolnym: *Unterofizier-Korps Scholz*. Między napisami niemieckie działo i jego obsługa; średnica denka: 90 mm; wys.: 130 mm, dekel z hełmem w liściach dębowych wys. 20 mm; niewielkie spękanie u nasady kufła, poza tym stan bdb.; **BARDZO RZADKI**; **Cena: 850 zł**

307

RĘKOPISY

- 308. LEGNICA, BRZEG.** *Genealogia Und Ankhunft den Hertzoge inn Schlesien zur Liegnitz unnd Brieg / Wie dieselbenn aus dem Stamme der Könige zur Pohlenn sovoll auch von Kaiser Carolo Magno unnd der Heiligen Hedwigis herkommen / Dieß auff dise Zeit des 1595 Jahres unnd die an wiso lebende fürstliche Personen vollzogene* (pol. *Genealogia i początki książąt śląskich na Legnicy i Brzegu / Jak pochodzą z plemienia królów polskich, jak również cesarza Karola Wielkiego i Świętej Jadwigi / Uwzględniono okres aż do 1595 roku i obecnie żyjących książąt*). Rękopis liczy 126 str. (w tym 5 niezapisanych); pierwsze 116 str. autorstwa jednej osoby – zapiski kończą się na Janie Jerzym (1586-1592), współrządzającym księstwem z bratem, Joachimem Fryderykiem (1586-1602). Na ostatnich 10 str. dopiski dwóch kolejnych autorów. Ta część kończy się tablicą genealogiczną książąt legnicko-brzeskich od Bolesława Wysokiego, księcia śląskiego w latach 1163-1201 do Jerzego III (1639-1664), Ludwika IV (1639-1663) i Chrystiana (1639-1672). Na tej tablicy nie ma ostatniego Piastowicza Śląskiego, Jerzego IV Wilhelma, zatem należy przyjąć, że ostatni wpis w tym rękopisie miał miejsce przed śmiercią Chrystiana. Każdy z panujących, zarówno królowie polscy jak i książęta śląscy, mają swoje biogramy traktujące o ich panowaniu. Niniejszy dokument ten to niezwykle cenny zabytek, dotyczący dziejów Śląska, a zwłaszcza księstwa legnicko-brzeskiego; st. bdb., oprawa twarda, z epoki, podniszczona, brak grzbietu; format: 4°; **Cena: 9 900 zł**

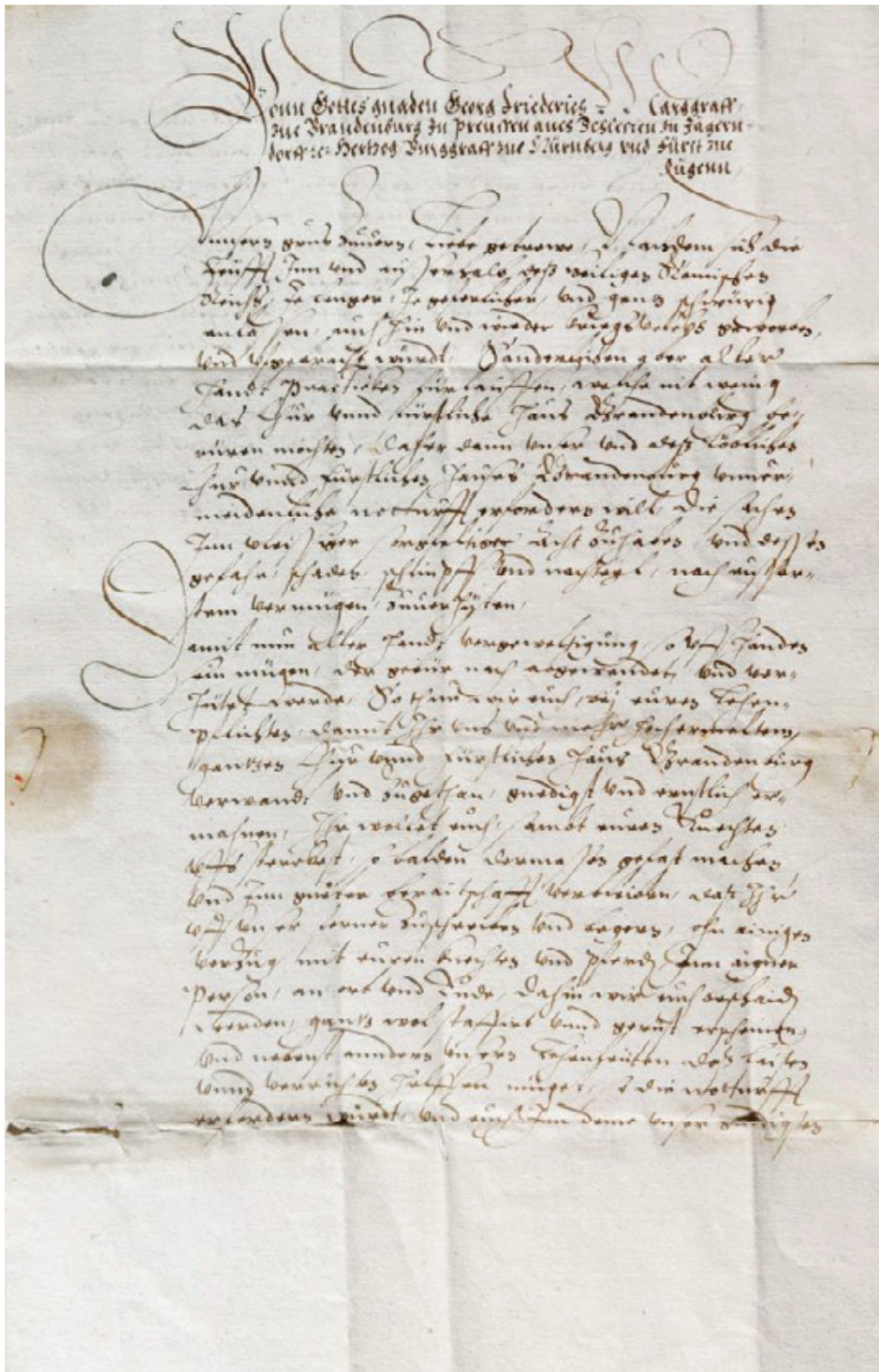
Dzieło, zgodnie z tytułem, rozpoczyna się od opisu panowania Piasta, później, w kolejności, Siemowita, Lestka, Siemomysła, Mieszka I, Bolesława I Chrobrego, Mieszka II, Kazimierza Odnowiciela, Bolesława Śmiałego, Władysława II Hermana, Bolesława Krzywoustego oraz Władysława Wygnańca i Bolesława Wysokiego. Bardzo obszerne 2 kolejne biogramy: Henryka Brodatego (5 str.) i jego syna Henryka Pobożnego (3 str.).

Na kolejnych 14 str. opis bitwy pod Legnicą: *Wahraftige beschreibung der Schlacht in welcher Hertzog Heinrich diß Namens der Ander Hertzog zur Legnitz von den Tattern erlegt und geschlagen worden* (prawdopodobny opis bitwy, w której Henryk został pokonany i zabity przez Tatarów). Trudno wyrokować, na ile opis ten pozwala lepiej zrekonstruować przebieg słabo udokumentowanej źródłowo bitwy. Niewykluczone, że po wnikliwym rozczytaniu rękopisu może on ujawnić okoliczności nieznane historykom wieków średnich, gdyż istnieje prawdopodobieństwo, że oparto go na źródłach nieznanymi bądź niezachowanymi do naszych czasów. Pokazuje ponadto, jakie znaczenie wciąż miała pamięć o tym zbrojnym starciu dla elity Śląska w 2. połowie XVI w. Opis bitwy pod Legnicą sprawia, że *Genealogia...* powinna być traktowana jako swego rodzaju ewenement.

Po opisie bitwy zamieszczono biogramy: Bolesława II Rogatki (1248-1278) jako księcia legnickiego; Henryka V Brzuchatego (1278-1296) jako księcia legnicko-brzeskiego i wrocławskiego; Władysława legnickiego (książę legnicki od 1311 do 1312 r.); Bolesława III Rozrzutnego (1296-1352, książę legnicki, brzeski i wrocławski, przejściowo kaliski i opawski); Ludwika I brzeskiego (1338-1398) jako księcia brzeskiego, a także jego brata, z którym wspólnie panował w Legnicy, Waclawa I legnickiego (1338-1364); Ruprechta (Ruperta) I legnickiego (1364-1409) jako księcia legnickiego; Ludwika II brzeskiego (1380 lub 1385-1436) jako księcia legnickiego; Henryka X chojnowskiego (1441-1452) jako panującego w Legnicy wspólnie z bratem, Janem (1441-1453); Fryderyka I legnickiego (1453-1488) jako księcia legnickiego; Fryderyka II legnickiego (1488-1547) jako księcia legnickiego, brzeskiego, ścinawskiego, głogowskiego i złotoryjskiego; Fryderyka III (1547-1559) księcia legnicko-brzesko-złotoryjskiego; Jerzego II Wspaniałego (1547-1586), księcia legnicko-brzeskiego; Henryka XI legnickiego (1559-1581) jako księcia legnickiego; Fryderyka IV legnickiego (1581-1596) jako księcia legnickiego; Joachima Fryderyka legnicko-brzeskiego (1586-1602) jako księcia legnicko-brzeskiego, który piastował godność prepozyta kapituły magdeburskiej, wówczas już zluteryzowanej (prepozyt w Kościele rzymskokatolickim to przewodniczący kapituły kanoników – tytuł ten używany jest także w kościele ewangelicko-augsburskim), w związku z tym w rękopisie określa się go jako prymasa i arcybiskupa Magdeburga (co należy uznać za honorowe tytuły); Jan Jerzy oławski (1586-1592), który razem z bratem Joachimem Fryderykiem panował w księstwie brzeskim.

Na biogramie Jana Jerzego kończy się dzieło pierwszego z autorów, o czym świadczy zmiana charakteru pisma. Przypuszczalną przyczyną tego stanu rzeczy mogła być choroba lub śmierć kronikarza. Kolejny autor pisał o Janie Chrystianie (1602-1639) i Jerzym Rudolfie (1602-1653). Na luźnej kartce dołączone zostały informacje na temat powiązań rodzinnych Anny Jadwigi von Sitzsch, żony Jana Chrystiana.

Spod ręki kolejnego autora wyszło drzewo genealogiczne książąt brzesko-legnickich od Piasta aż po Jerzego Rudolfa legnickiego; książąt głogowskich od Konrada I głogowskiego do Jana żagańskiego i jego potomstwa; książąt oleśnickich od Konrada I oleśnickiego do Konrada IX Czarnego; książąt świdnickich począwszy od Bolka I. Na kolejnych stronach znajduje się drzewo genealogiczne Jagiellonów, arcyksiążąt austriackich (XIV-XVII w.) i królów Hiszpanii.

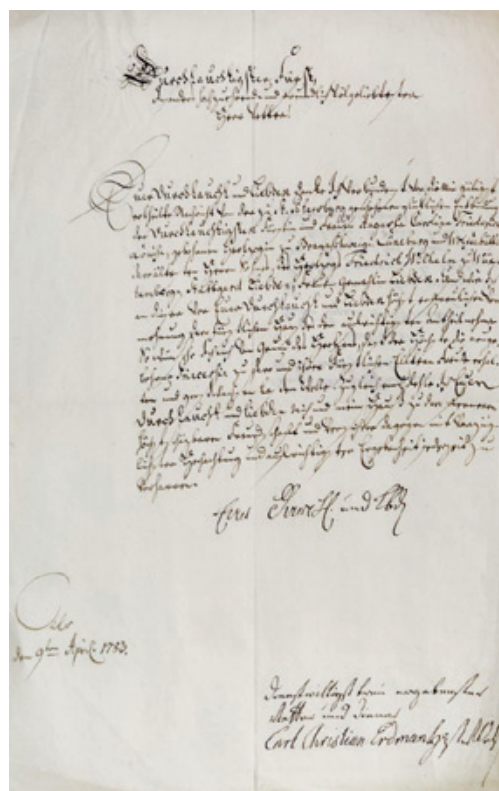
309

309. **PRUSY KSIĄŻĘCE. JERZY FRYDERYK HOHENZOLLERN.** List Jerzego Fryderyka, z 10 VI 1592, od 1578 r. opiekuna księcia Prus, Albrechta Fryderyka, skierowany do swoich lenników; oprócz sprawowania funkcji opiekuńczej, a de facto prawdziwej władzy w Prusach Książęcych, Jerzy Fryderyk posiadał także liczne dobra w Rzeszy – był margrabią Ansbach i Bayreuth, księciem karniowskim, opolsko-raciborskim, a potem żagańskim, panem Bytomia, Tarnowskich Gór i Bogumina. Utrzymywał korespondencję z licznymi lennikami, administratorami i poddanymi, w tym wypadku są to jego wasale Wolff i Caspar von Stetten; list stanowi przypomnienie ciążącym na nich obowiązku zbrojnego stawienia się w związku z *ciągłym niebezpieczeństwem ciążącym na Domu Brandenburskim*; 4 str. (tekst na dwóch), stan bdb., złożenia, pieczęć lakowa księcia, własnoręczny podpis; wym.: 207x345 mm; **Cena: 2 600 zł**

310. OLEŚNICA. List księcia oleśnickiego Karola Krystiana Erdmana (1716-1792) do księcia wirtemburskiego Fryderyka Eugeniusza (1732-1797), Oleśnica, 9 IV 1783; gratulacje z powodu szczęśliwego rozwiązania księżnej Augusty Karoliny Fryderyki Luizy (1764-1788), żony najstarszego syna księcia Fryderyka Eugeniusza – Fryderyka I (1754-1816), późniejszego króla Wirttembergii; świeżo narodzona córka to Katarzyna (1783-1835), później żona Hieronima Bonaparte, najmłodszego brata Napoleona; 2 str., st. bdb., ślady złożień; wymiary arkusza: 217x342 mm; **Cena: 800 zł**

311. POZNAŃ, WARSZAWA, KRAKÓW, SZCZECIN. Zestaw autografów i pieczęci osób duchownych: na 4 str. naklejone 12 niewielkich wycinków z autografami: 1) Aleksander Kakowski i sekretarz Nahajewski, 1930; 2) Antoni Szlagowski i sekretarz Nahajewski, 1935; 3) Stanisław Gall i sekretarz Nahajewski, 1929; 4) Stanisław Gall i sekretarz Bronisław Pągowski, 1937; 5) Aleksander Fajęcki; 6) Nahajewski (?) 11 XII 1953; 7) Stanisław Gall i sekretarz V. Colwitz (?), 1927; 8) Aleksander Grabowski i L. Łyczkowski (?), 5 I 1926; 9) Antoni Szlagowski i sekretarz Nahajewski, 28 XII 1931; 10) Antoni Szlagowski i sekretarz Bronisław Pągowski, 21 X 1936; 11) ks. Henryk Strąkowski; 12) ks. Michał Białowąs, 25 I 1918; a także 6 wycinków z pieczęciami: 1) Z Księgozbioru Księdza Wł. Osińskiego; 2) Seminarium Duchowne w Kielcach; 3) Arcybiskup Poznański, Poznań Ostrów Tumski 1; 4) Wiadomości Archidiecezjalne Warszawskie, Warszawa, Miodowa 17; 5) Redakcja i Administracja >>Prawo Kanoniczne<< Kwartalnik, Warszawa, ul. Gwiaździsta 81; 6) Mikołów MCMXXXVIII Nakładem i Drukiem K. Miarki Sp. Wyd.; w prawym dolnym rogu adnotacja: *N.B. Autografy ze znalezionej w koszu, porozrywanej książeczki jurysdykcyjnej Ks. dra Z. Wądotowskiego; 4 str., wycinki w st. bdb., niektóre z nierównymi krawędziami i lekkimi zaplamieniami; wymiary arkusza: 210x298 mm; dodatkowo osobna karteczka z autografem Kazimierza Majdańskiego, wymiary: 129x99 mm; **Cena: 400 zł***

Ks. dr Michał Białowąs (1894-1965) – wstąpił do lwowskiego Seminarium Duchownego. Od 1914 r. w II Brygadzie Legionów płk. J. Hallera. W 1919 r. przyjął święcenia kapłańskie. Pracował jako wikary w Żółkwi i w Trembowli. Studiował socjologię na Uniwersytecie Warszawskim, od 1926 r. pracował jako gimnazjalny katecheta w Gródku Jagiellońskim, od 1933 r. w VII Gimnazjum we Lwowie. Po wkroczeniu wojsk sowieckich uciekł z Lwowa. Był proboszczem parafii w Kołomyi. W 1946 r. wyjechał z parafianami i początkowo mieszkał w Ścinawie k. Legnicy, następnie został proboszczem parafii św. Mikołaja w Nowej Rudzie. **Ks. Stanisław Gall**, właśc. Stanisław Gała (1865-1942) – polski biskup rzymskokatolicki, doktor filozofii, generał dywizji, biskup połowy Wojska Polskiego w latach 1919-1933, biskup pomocniczy warszawski w latach 1918-1919 i 1933-1940, administrator apostolski archidiecezji warszawskiej w latach 1940-1942. **Ks. Aleksander Fajęcki** (1881-1944) – kanonista, publicysta; po przyjęciu w 1904 r. święceń studia teologiczne w Akademii Duchownej w Petersburgu (1906-1910). W latach 1914-1921 był red. WAW, a od 1918 r. pierwszym kanclerzem warszawskiej kurii. Studiował na UW, w 1925 r. uzyskał doktorat. Od 1923 r. proboszcz parafii św. Andrzeja w Warszawie, w latach 1942-1944 był wikariuszem generalnym przy bpie Antonim Szlagowskim. Pisał artykuły do WAW, AK i MKW oraz współpracował z Zygmuntem Chelmskim w wydawnictwie *Biblioteka Dzieł Chrześcijańskich*. **Ks. Aleksander Kakowski** (1862-1938) – polski biskup rzymskokatolicki, arcybiskup metropolita warszawski w latach 1913-1938, prymas Królestwa Polskiego w latach 1925-1938, kardynał prezbiter od 1919 r. Członek Rady Regencyjnej w latach 1917-1918. **Ks. Kazimierz Jan Majdański** (1916-2007) – polski biskup rzymskokatolicki, teolog, biskup pomocniczy włocławski w latach 1963-1979, biskup szczecińsko-kamieński w latach 1979-1992, arcybiskup ad personam, od 1992 do 2007 r., arcybiskup senior archidiecezji

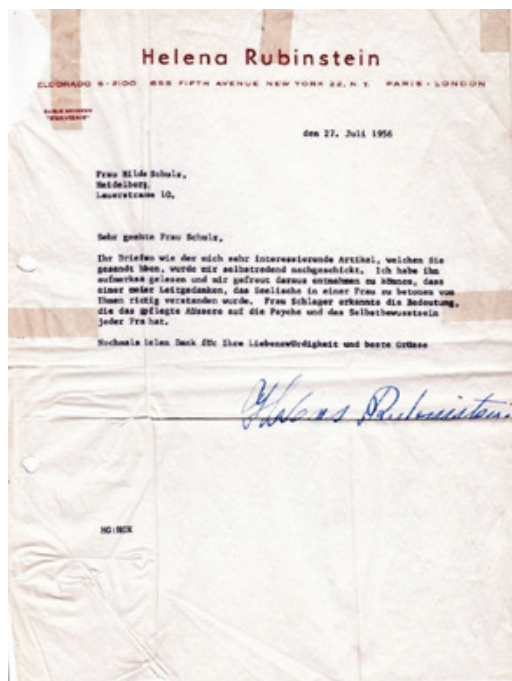

310

311

szczecińsko-kamińskiej. Kawaler Orderu Orła Białego. **Ks. Henryk Strąkowski** (1910-1965) – polski biskup rzymskokatolicki, biblista, w latach 1958-1965 biskup pomocniczy lubelski. **Ks. Antoni Władysław Szlagowski** (1864-1956) – biskup pomocniczy warszawski w latach 1928-1956. Ukończył w 1891 r. Akademię Duchowną w Petersburgu. W 1890 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był wikariuszem w warszawskich parafiach świętego Antoniego i świętego Aleksandra, profesorem w seminarium duchownym. Wykładał na Cesarskim Uniwersytecie Warszawskim. Później kontynuował studia w Rzymie (doktorat w 1909 r.), był profesorem i dziekanem Wydziału Teologicznego w 1927/1928 rektorem, a w roku następnym prorektorem. Od 1928 r. mianowany biskup pomocniczy archidiecezji warszawskiej. W latach 1942-1946 pełnił funkcję wikariusza kapitulnego archidiecezji warszawskiej. Wydobył z rąk niem. w czasie powstania serce Chopina.

312

otworzyła kolejne salony w Bostonie, Filadelfii, Waszyngtonie, Chicago oraz San Francisco. Podczas II wojny światowej organizowała specjalne dostawy dla armii – dostarczała amerykańskim żołnierzom środki na oparzenia, ale także kosmetyki do kamuflażu. Wspierała Polski Czerwony Krzyż. W 1950 r. jej koncern liczył 154 fabryki i 32 instytuty na całym świecie.

312. RUBINSTEIN, HELENA. Korespondencja Heleny Rubinstein z Hilde Schulz: 1) firmowa koperta, w górze czerwona pieczęć: *Helena Rubinstein* (...), stempel pocztowy, niżej adresat: *Frau Hilde Schulz*; na verso nadawca: *Helena Rubinstein INC / 655 FIFTH AVENUE, NEW YORK 22. N. Y.*; st. bdb., ślad po zszywce; wymiary: 165x93 mm; 2) list do Hilde Schulz na papierze firmowym, z 27 VII 1956 r., w jęz. niem., maszynopis, odręczny podpis Heleny Rubinstein, na firmowym papierze: *Helena Rubinstein / ELDORADO 5-2100 655 FIFTH AVENUE, NEW YORK 22. N. Y. PARIS LONDON*; H. Rubinstein dziękuje za przesłanie przez Hilde listu i interesującego ją artykułu; st. db., perforacja, nieznaczny ubytek papieru, w kilku miejscach naklejona taśma, zagniecenia; wym.: ok. 215x280 mm; **Cena: 600 zł**

Helena Rubinstein (1872-1965). Założycielka firmy Helena Rubinstein Inc., twórczyni znanej linii kosmetyków, jedna z najbogatszych kobiet w historii. Pierwszy salon piękności otworzyła w Melbourne 1902 r., następne salony powstały w Londynie (1908), Paryżu (1912), Mediolanie (1932) i w Wiedniu (1934). W czasie I wojny światowej wraz z rodziną przeniosła się do Nowego Jorku, gdzie zaczęła otwierać nowe salony i wkrótce, dzięki swej inteligencji, uporowi, ciężkiej pracy i zmysłowi handlowca zbiła fortunę. W latach 40. XX w. Rubinstein

PLAKIETY SPORTÓW SAMOCHODOWYCH

314

315

316

317

313. **KOWARY**. Mosiężna plakietka z okazji zawodów szybowcowych i rajdu motorów i samochodów 26-27 czerwca 1930. Na tle górskiej panoramy szybowiec. Napis: *Segelflug – Auto – und Motorrad – Sportlage. Krummhübel – Brückenberg Steinseiffen*; wym.: 80x60 mm; **Cena: 400 zł**
314. **MRAĞOWO**. Brązowa plakietka upamiętniająca zlot gwiazdzisty i wschodniopruskie mistrzostwa w Mrągowie z 1929 r., Deschler&Sohn, Monachium, 1929; jednostronnie emaliowana, z herbem i wyobrażeniem głowy w kasku oraz napisem: *SENSBURG 1929 / STRAHLENFAHRT / OSTD. MEISTERSCHAFT*; na verso wyryty napis: *DESCHLER&SOHN / ABZEICHENFABRIK / MÜNCHEN*; st. bdb.; wymiary: 66x56 mm; **Cena: 400 zł**
315. **PRZEWÓZ k. ŻAR**. Mosiężna plakietka upamiętniająca rajd w okolicy miejscowości Przewóz (powiat żarski), ok. 1930; w górze herb Przewozu, w dole napis: *GAUWERTUNGSFAHRT / PRIEBUS 13-7-1930*; st. bdb.; wymiary: 57x80 mm; **Cena: 350 zł**
316. **SZKLARSKA PORĘBA**. Jednostronna plakietka wybita z okazji Samochodowego Zlotu Gwieździstego z metą w Szklarskiej Porębie; bożek Karkonosz trzymający w ręku auto; napis otokowy: *STERNFAHRT ZUM RIESENBERGS – AUTOTURNIGER / SCHREIBERHAU 1928*; kolorowa emalia na mosiądzu; st. bdb.; średnica: 80 mm; **Cena: 450 zł**
317. **ŚWIERADÓW-ZDRÓJ**. Jednostronna plakietka wybita z okazji zimowego rajdu samochodowego i motocyklowego po Górach Izerskich; panorama miasta na tle gór, po bokach samochód i motocykl, poniżej: symbol A.D.A.C. i napis: *WINTERFAHRT / 1929 / BAD FLINSBERG / ISERGEB.*; st. bdb.; wymiary: 90x60 mm; **Cena: 300 zł**

KRÓLEWSKIE ZAŚLUBINY PER PROCURA

318. **POZNAŃ, SIERAKÓW, WARSZAWA.** Zaślubiny Marii Ludwiki Gonzagi (1611-1667) z królem Władysławem IV (1595-1648) – alegoria autorstwa Nicolasa de la Fage (?-1655). Po śmierci pierwszej żony, Habsburżanki Cecylii Renaty, jedyną kandydatką na żonę owdowiałego króla została wskutek zabiegów Francuzów Maria Ludwika, zwana Mantuanką, przedstawicielka jednego z pierwszych arystokratycznych rodów Francji. **Małżeństwo w 1645 r. w Paryżu zawarto zaocznie (per procura)**, a króla zastępował Krzysztof Opaliński (1611-1655), początkowo jeden z przywódców opozycji magnackiej przeciwko Wazom, od 1637 r. wojewoda poznański. To jemu powierzył Władysław IV ową matrymonialną misję. Opaliński wykorzystał tę okazję, by wypromować również siebie oraz swój ród. Znanemu już z portretu Marii Ludwiki Nicolasowi de la Fage zlecił stworzenie alegorycznego przedstawienia podkreślającego jego udział w królewskim małżeństwie.

Na górze widzimy putta trzymające wstęgę z anagramem (obydwa napisy składają się z tego samego zestawu liter): *LOVISE MARIE DE GONSAGVE PRINCESSE DE MANTOVE* i odpowiednio *VA SERENISSIME DAME AVGVSTE ROINE DE POLOGNE* (franc. „Luiza Maria Gonzaga księżniczka Mantui stała się Najjaśniejszą Panią, Augustą, Królową Polski”); poniżej Amor rozsypujący kwiaty i uskrzydłony herold dmący w trąby. Widzimy również fantazyjne przedstawienie nadmorskiego miasta, być może Gdańska, do którego przywiózł królową Opaliński w 1646 r.

A oto jak zaznaczył swój udział w wydarzeniu sam Opaliński. Kazał umieścić na alegorii czteropółową tarczę, zawierającą herby jego dziadków z obu stron, podkreślając w ten sposób szlachetność i starożytność własnego rodu. Widzimy zatem odpowiednio: herb Łódzia i Nałęcz (po mieczu) oraz herb Dąbrowa i Leliwa (po kądzieli). Przypadły mu one po ojcu, Piotrze Opalińskim z Bnina (1586-1624) oraz matce, Zofii Kostce z Rostkowa (ok. 1591-1639). Ponadto zamieszczony pod alegorią napis zawiera dedykację artysty dla Opalińskiego jako wojewody poznańskiego, starosty śremskiego i posła nadzwyczajnego króla Władysława IV w sprawie zawarcia małżeństwa:

ILL[USTRISSI]MO ET EXCELL[ENTISSIMO] D[OMI]NO D[OMINO] CHRISTOPHANO COMES DE BNIN OPALENSKI PALATINO POSNANIENSIS PRAEFECTO SRHEMENTIS & LEGATO EXTRAORDINARIO SER[E]NN[ISSIMI] AC POTENTISSIMI VLADISLAI IV POLONICE ET SUETIE REGIS PRO NUPTIIS SER[ENISSI]MAE LUDOUICAE MARIAE GONZAGAE POLONIAE ET SUETIAE REGINAE / NICOLAUS FAGIUS ACU PICTOR REG[IUS] IN. ET F. D. D. I.

Stan bdb.; wym. 345x265 mm; **UNIKAT. Cena: 4 900 zł**

Illmo et Excell^{mo} Dño. D. Christophano Comes de
 Brhementis & Legato Extraordinario Ser^{mo} ac
 nuptijs Ser^{mae} Ludouicæ Mariae Gonzagæ Poloniæ et Suetiæ

Bnin Opalenski Palatino Pofnamensis Præfecto
 Potentiſſimi Vladislai IV Poloniæ et Suetiæ Regis pr
 Regina Nicolauſ ſagius acu Pictor Ræg In et F. D. D. I

PLANY I WIDOKI MIAST

XV-XVI WIEK

Hartman Schedel

Hartman Schedel (1440-1514) – niemiecki lekarz, humanista i historyk. Autor tekstu słynnego inkunabułu pt. *Kronika świata* (*Liber chronicarum*, pełny tyt.: *Liber chronicarum cum figuris ymaginibus ab inicio mundi*, znane też jako: *Kronika Świata*, *Kronika Schedla* lub *Kronika Norymberska*), wyd. w 1493 r. w Norymberdze w oficynie Antona Kobergera, z ilustracjami wykonanymi w drzeworytni Michała Wolgemuta. Wszystkie prezentowane poniżej widoki pochodzą z *Kroniki świata*. Drzeworyty kolor., st. bdb.

319

320

319. **KRAKÓW**. Panorama miasta – najstarszy znany widok Krakowa; powyżej i na verso tekst w jęz. niem.; drzew. odbity z 2 płyt, po fachowej konserwacji, delikatne zabrudzenia marginesów; wym.: 535x255 mm; tyt. nad górną ramką: *Krackaw* oraz w polu widoku: *Casimirovs*; / *Cracovia*; [*Imago Poloniae...* H4/2] **cena: 3000 zł**

320. **LITWA**. Symboliczne wyobrażenie Litwy; powyżej i na verso tekst w jęz. łac.; kilka minimalnych otworów, w treści ślad zaprasowania papieru; wym.: 225x190 mm; tyt. nad górną ramką: *Lituania*; **cena: 1000 zł**

321. **NYSA**. Panorama miasta; na verso tekst w jęz. niem.; drzew. odbity z 2 płyt, minimalne naddarcia krawędzi; wym.: 527x202 mm; NISSA; nad górną ramką drugi tyt.: *Neys*; [Von Stettin... 329] **cena: 1000 zł**

322

322. **WROCLAW**. Widok miasta – pierwsze ikonograficzne przedstawienie Wrocławia; powyżej i na verso tekst w jęz. niem.; po fachowej konserwacji, wokół ryciny i wzdłuż złożenia książkowego zażółcenie; wym.: 524x233 mm; tyt. bez ramki, na tle nieba: *BRESSLA*; [Imago Silesiae... 225, Von Stettin... 20] **cena: 2000 zł**

Sebastian Münster

Sebastian Münster (1488-1552) – niemiecki i szwajcarski hebraista, humanista, kosmograf, geograf i wydawca. Autor ponad 70 dzieł. Po 1530 r. wydawał prace w Bazylei u swego pasierba, Heinricha Petri'ego. Wydał i kilkakrotnie wznawiał *Geografię* Ptolemeusza. Jedną z jego najsłynniejszych prac jest *Kosmografia*, wyd. po raz pierwszy w 1544 r. Münster zaapelował do ówczesnych podróżników i uczonych o dostarczanie mu map i opisów odbywanych podróży – *Kosmografia* jest zatem efektem pracy ok. 120 osób. Dzieło to wznawiano kilkudziesięciokrotnie, w jęz. niemieckim, łacińskim, francuskim, włoskim, angielskim i czeskim. W 1588 r. Heinrich Petri po raz pierwszy zamieścił w *Kosmografii* mapy wykonane techniką miedziorytniczą, co uznaje się za koniec ilustracji drzeworytniczej. Część *Kosmografii* ukazała się poza Bazyleą (m.in. paryska edycja Francois de Belleforest). Te same mapy można spotkać zarówno w *Kosmografii*, jak i w *Geografii*, dlatego niekiedy trudno jednoznacznie ustalić skąd dana rycina pochodzi. Drzeworyty kolor., st. bdb.

323. **LITWA**. Zestaw 5 kart, edycja niem.; zawiera 6 kolor. drzew.: 1) modlący się Litwini – *Littawer betehn*; 2) postać fantastyczna – *Wunderbild*; 3) herb Litwy – *Littawer Reichs thumb*; 3) chrzest Litwy – *Littaw kompt zu Christliche Glauben*; 4) pierwszy znany portret Zygmunta Starego – *Sigmund König* (ubytek papieru); 5) herb Rzeczypospolitej; lekkie zabrudzenia, nieznaczne naddarcia; wym. arkuszy: ok. 205x325 mm; **cena: 650 zł**

324. **RYGA** (łot. RĪGA). Panorama miasta; na verso, powyżej i poniżej, a także na sąsiedniej stronie tekst w jęz. niem.; arkusz zażółcony, w dole ucięty narożnik; wym.: 167x102 mm; tyt. nad górną ramką: *Die Statt Riga*; **cena: 300 zł**

323

325. **WROCLAW.** Panorama miasta; poniżej tekst w jęz. niem., nad górną ramką tekst: *Von Teutschlandt. Von der Stadt Presslaw. Cap. Cccclxbj.*; passe-partout; wym. widoku: 174x127 mm; *Bresslaw*; [Ikonografia Wrocławia 9, *Wrocław na dawnej... 2*] **cena: 500 zł**

325

Atlas Księstwa Połockiego – Sitno i Turowla

Przedstawiamy dwie z ośmiu rycin składających się na *Atlas Księstwa Połockiego* Stanisława Pachołowieckiego z 1580 r. – najwybitniejsze dzieło polskiej kartografii renesansowej. Ukazał się on w Rzymie w oficynie Giovanniego Battisty Cavalieriego. Zaginiony w XIX w., został pierwszy raz ujawniony dopiero w kolekcji T. Niewodniczańskiego w 1987 r. Do tego czasu znany był głównie z petersburskiego reprintu M.A. Korkunowa z 1837 r.

Oferowane ryciny przedstawiające zamek Sitno i Turowla znane są obecnie jedynie w czterech egzemplarzach.

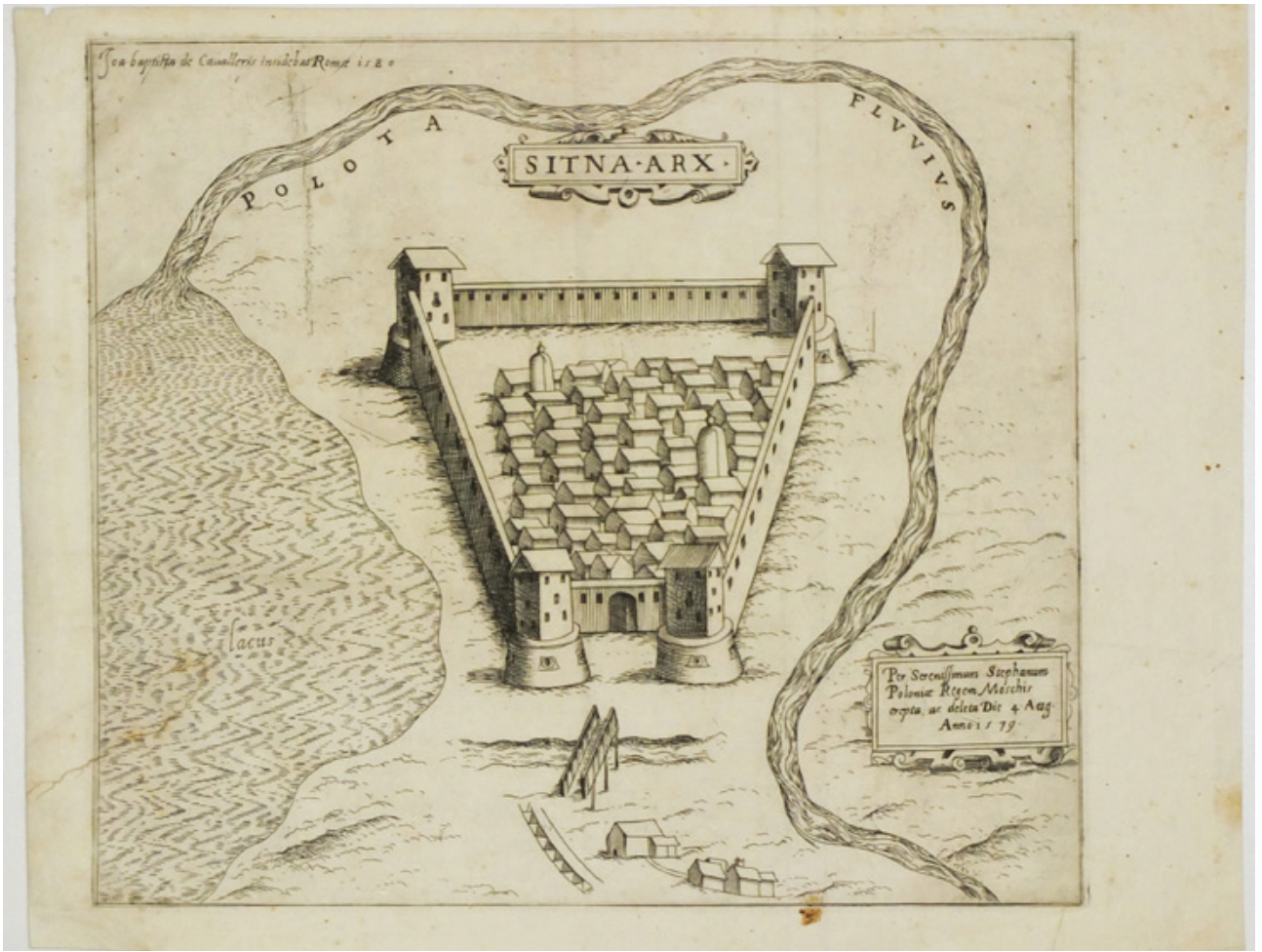
Na atlas składała się pierwotnie mapa Księstwa Połockiego (*Descriptio Ducatus Polocensis*) uwieczniona na obrazie Jana Matejki *Batory pod Pskowem*, plan oblężenia Połocka przez Stefana Batorego (*Obsidio et expugnatio munitiss[imae] arcis Polocensis per Sereniss[imum] Stephanum Poloniae regem*) oraz plany sześciu twierdz wzniesionych na terenie ziemi połockiej przez Iwana Groźnego, które zostały zdobyte przez wojska Rzeczypospolitej w trakcie kampanii połockiej w okresie lipiec-październik 1579 – Kozian (*Cossianum Arx*), Krasne (*Crasna Arx*), Sokoła (*Socolum arx*), Susza (*Sussa arx*) i oferowane poniżej Turowla (*Turovliarx*) oraz Sitno (*Sitnarx*).

„Stanisław Pachołowicki, sekretarz królewski, człek zdolny i waleczny, który za okazane pod Pskowem męstwo otrzymał dostojność szlachecką z herbem nowym zwanym Pskowczyk, i który był topografem przy królu, zrysował w obozie plan strategiczny miasta z okazaniem stanowiska wojsk oblegających, a przytem na drugim planie mapę księstwa połockiego, do czego dodał plany innych zamków w tej ziemi zdobytych przez króla, co wszystko wyrył na miedzi w r. 1580 Jan Chrzyciel de Cavalieris w Rzymie” (*Psków*, [w:] *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego*, Warszawa 1887).

Lit.: G. Franczak, *Atlas Księstwa Połockiego Stanisława Pachołowieckiego z 1580 roku – transkrypcja i przekład*, J. Niedźwiedz, *Atlas Księstwa Połockiego – wprowadzenie*, [w:] „Terminus”, t. 19, z. 1 (42).

326. **SITNO, LITWA, POLSKA.** Widok na zamek Sitno; rys. Stanisław Pachołowiecki, ryt. i wyd. Giovanni Battista Cavalieri, Rzym 1580; miedz. cz.-b., podklejone naderwanie papieru z lewej str., poza tym st. bdb.; wym. arkusza: 320x250 mm, wym. odcisku płyty: 260x230 mm; w górze kartusz tytułowy: *SITNA ARX*; w lewym górnym rogu sygn. rytownika: *Joa[nnes] baptista de Cavalleris incidebat Romae 1580*; w kartuszu z prawej str. napis *Per Serenissimum Stephanum Poloniae Regem Moschis erepta, ac deleta Die 4 Aug. Anno 1579* („odebrany Moskalom i zburzony 4 sierpnia 1579 r. przez Najjaśniejszego Króla Polski Stefana”); **BARDZO RZADKIE (znane cztery egzemplarze)! cena: 6500 zł**
327. **TUROWLA, LITWA, POLSKA.** Widok na zamek Turowla; rys. Stanisław Pachołowiecki, ryt. i wyd. Giovanni Battista Cavalieri, Rzym 1580; miedz. cz.-b., uzupełnienia lewego marginesu, poza tym st. bdb.; wym. arkusza: 345x260 mm, wym. odcisku płyty: 260x230 mm; w górze kartusz tytułowy: *TUROVLIARX*; w kartuszu z prawej str. napis: *Per sereniss[imum] Stephanum Poloniae Regem Moschis erepta Die 4 Septemb. Anno 1579* („odebrany Moskalom dnia 4 października 1579 r. przez Najjaśniejszego Króla Polski Stefana”), poniżej sygnatura rytownika: *Jo[hannes] baptista de Cavalleris incidebat Romae 1580*. **BARDZO RZADKIE (znane cztery egzemplarze)! cena: 6500 zł**

326

327

Widoki Kostrzyna z dzieła Jacobusa Francusa

Grafiki pochodzące z dzieła *Historicae relationis continuatio. Warhafftige Beschreibungen aller fürneme und gedencwürdigen Historien so sich hin und wider in hoch und nider Teutschlanden [...] hie zwischen nechst vrschiener Franckfurter Herbstmess, und etliche Monat zuvor, biss auff gegenwertig Fastenmess dieses 1596 Jahrs zugetragen und verlauffen haben [...]*, autorstwa niemieckiego duchownego i teologa, Conrada Lautenbacha (pseudonim Jacobus Francus, 1534-1595). Jest to relacja z wydarzeń w Europie, które miały miejsce między jesienią 1595 a wiosną 1596 r., m.in. z wojny austriacko-tureckiej, toczącej się głównie na terenie Węgier; poruszono też kwestie religijne (np. spalanie książek jezuickich w Anglii). Francus zamieszcza też informacje na temat pożarów, cudownych objawień i znaków itp.

328

329

328. **KOSTRZYN N. ODRĄ.** Uroczystości z okazji wizyty w Kostrzynie Jana Zygmunta Hohenzollerna, elektora brandenburskiego, księcia pruskiego i lennika króla Zygmunta III z Prus Książęcych; miedz. cz.-b., st. bdb., zaślócenia i ślady wilgoci przy krawędziach, ślad złożenia książkowego; wym. płyty: ok. 295x237 mm; *Einrit des Durchleuchtigen Hochgeboren Fursten und Herren Johann Sigismundus Margranen zu Brandenburg vnnnd Herzog in Preussen Geschechen zu Cüstrin den 21 Junni Anno 95. Als durch die Zreffern in der historii Weitter erclert*; OGROMNA RZADKOŚĆ! **cena: 2500 zł**
329. **KOSTRZYN N. ODRĄ.** Uroczystości (sztuczne ognie na rynku miejskim) z okazji wizyty w Kostrzynie Jana Zygmunta Hohenzollerna, elektora brandenburskiego, księcia pruskiego i lennika króla Zygmunta III z Prus Książęcych; miedz. cz.-b., st. bdb., w treści 3 rdzawe plamki, zaślócenia i ślady wilgoci przy krawędziach, część złożenia książkowego podklejona od verso; wym. płyty: ok. 300x237 mm; *Freuden feuer so I.C.F.G. von Brandenburg zu Cüstrin gehalten den 23 Iuny Ano. 95. uff die gluck selige ankunfft des Margraffen zu Brandenburg und Hertzogen in Preussen & als die Historia Erklett*; OGROMNA RZADKOŚĆ! **cena: 2500 zł**

Braun / Hogenberg

Civitates orbis terrarum – sześciotomowy atlas miast świata, wydawany w Kolonii w latach 1572-1618 przez Geografa Brauna (1542-1622) i Fransa Hogenberga (1535-1590). Zamierzeniem Brauna było uzupełnienie wydanego w 1570 r. atlasu *Theatrum Orbis Terrarum* autorstwa Abrahama Orteliusa. *Civitates...* zawiera 546 sztychów przedstawiających widoki miast, głównie Europy (w szczególności niemieckich), ale również Azji, Afryki i Ameryki Łacińskiej. Z miast polskich ukazały się tu panoramy Gdańska, Szczecina, Świebodzina, Biecha, Krakowa, Lublina, Łowicza, Poznania, Warszawy i Zamościa. Rysunki sporządziło ponad 100 kartografów, malarzy i grafików, głównym rytownikiem był natomiast Hogenberg (który wcześniej współpracował z Abrahamem Orteliusiem i wykonał większość sztychów do *Theatrum*). Ukazały się wydania łacińskie, niemieckie i francuskie. Poza Braunem i Hogenbergiem wśród twórców dzieła można wymienić Jorisa Hoefnagela i jego syna – Jakoba, Jacoba van Deventera (znanego też jako Jacob Roelofssof), Williama Smitha, Heinricha Rantzau (Rantzovius), Simona Novellanusa i Corneliusa Caymox. Wykorzystano również m.in. drzeworyty Stumpfa ze *Schweizer Chronik* (1548) oraz widoki i mapy Sebastiana Münstera. Mapy uzupełniano opisem (głównie autorstwa Brauna). Obok nich

zamieszczano dodatkowe ilustracje, np. herby miast lub scenki rodzajowe z postaciami w regionalnych strojach. Od 1653 r. kolejne wydania *Civitates* drukował Jan Janssonius (Johannes Jansson), a następnie – po odkupieniu oryginalnych płyt – Frederick de Wit. Miedzioryty kolor., st. bdb.

330. **BIECZ**. Panorama miasta, pierwotnie na wspólnym arkuszu z panoramą Sandomierza; passe-partout; wym.: 444x145 mm; tyt. pod górną ramką: *BIECZ* (litera Z w lustrzanym odbiciu); [por. *Imago Poloniae...* K103/4, *Dantiscum...* G65/4] **cena: 900 zł**

331. **COLMAR**. Panorama miasta, pierwotnie na wspólnym arkuszu z widokami Wissemburga, Rouffach i Baden; lekkie uszkodzenia krawędzi; wym.: 235x164 mm; tyt. nad dolną ramką: *COLMARIA*, *vulgo Kolmar*; **cena: 250 zł**

332. **FRANKFURT**. Panorama miasta, pierwotnie na wspólnym arkuszu z widokami Rostocku, Wismaru i Wittenbergi; wym.: 230x146 mm; tyt. pod górną ramką: *CIVITAS FRANCFORDIENSIS...*; **cena: 350 zł**

333

334

333. **GDAŃSK**. Panorama miasta ze wzgórza Grodzisko; na pierwszym planie sztafaż figuralny, w górze herby Polski i Gdańska, w lewym dolnym narożniku kartusz z opisem; na verso tekst w jęz. łac.: *GEDANVM*; wym. płyty: 480x325 mm; *Dantzig*; [*Dantiscum...* G95/1, ale inny tekst na verso, *Von Dantzig...* 17] **cena: 1900 zł**

334. **KALWARIA ZEBRZYDOWSKA**. Widok sanktuarium; w oddali po lewej widoczny zamek w Lancoronie; pod górną ramką kartusz z portretem papieża Pawła V (*PAVLVS V. PONT. MAX. / locum hunc Benedictione sua prosequi / et Indulgentijs ditare dignatus est*); z prawej str. kolejny ozdobny kartusz z dedykacją dla fundatora klasztoru, Mikołaja Zebrzydowskiego i datą 1600; na verso tekst w jęz. łac.: *MONTIS CALVARIAE IN POLONIA, / ad similitudinem eius qui in Palaestina est, Typus*; w górze (przy lewej krawędzi) minimalna perforacja, lewy margines uzupełniony; wym. płyty: 455x325 mm; tyt. pod górną ramką: *MONS CALVARIAE*; [*Imago Poloniae...* nie notuje] **cena: 1900 zł**

335. **LEGNICA**. Panorama miasta, pierwotnie zamieszczona na jednym arkuszu z panoramą Nysy; górny margines uzupełniony; wym.: 456x162 mm; *LIGNICVM*; [por. *Imago Silesiae...* 231] **cena: 900 zł**

335

336

338

336. **ŁOWICZ.** Widok miasta z lotu ptaka; w górze herby Ciołek i miasta Łowicza; na verso tekst w jęz. łac.: *LOVICIVM*; po konserwacji, zażółcenie na złożeniu, w środkowej części ślad wilgoci, minimalne naddarcia dolnej krawędzi; wym. płyty: 495x327 mm; tyt. na falującej wstędze: *LOVICENSIS CIVITAS QVAE EST ARCHIEPISCOPA: Gnesnensis residentia in Masouia*; **cena: 1900 zł**
337. **POITIERS.** Panorama miasta, pierwotnie na wspólnym arkuszu z widokiem na dolmen po miastem i panoramą Montargis; malował Joris Hoefnagel, nieznaczne zabrudzenia i naddarcia marginesów; wym.: 498x199 mm; tyt. pod górną ramką: *PICTAVIA vulgo POICTIERS*; **cena: 250 zł**
338. **SANDOMIERZ, BIECZ.** Panoramy miast na wspólnym arkuszu (odbite z 1 płyty); na verso teksty w jęz. łac.: *SENDOMIRIA; BIETSAE DESCRIPTIO; BIETSA*; verso w 2 miejscach podklejone papierem, naddarcia krawędzi; wym. płyty: 445x322 mm; tyt. widoku Sandomierza w kartuszu, pod górną ramką: *SENDOMIRIA*; tyt. widoku Biecza pod górną ramką, bez kartusza: *BIECZ* (litera Z w lustrzanym odbiciu); [*Imago Poloniae... K103/4, Dantiscum... G65/4*] **cena: 2500 zł**

339

340

339. **ŚWIEBODZIN.** Perspektywiczny plan miasta; w górnej części herby Knobelsdorffów i miasta Świebodzina, przy lewej krawędzi pusty kartusz; na verso tekst w jęz. łac.: *SVIBVSIVM*; wym. płyty: 468x345 mm; tyt. pod górną krawędzią, podzielony herbem: *Die Stat SWYBVSCHIN in nider Schlesien*; **cena: 1800 zł**
- 340 **WROCLAW.** Perspektywiczny plan miasta; oparte na oprac. F. Grossa, 1587; w górnych narożnikach herby Czech i Wrocławia, w dolnych – kartusze z objaśnieniami; na verso tekst w jęz. francuskim: *BRESLAVV*; lekkie zabrudzenia marginesów; wym. płyty: 483x360 mm; tyt. w górze: *WRATISLAVIA*; [*Von Stettin... 21, por. Imago Silesiae... 228, por. Śląsk w dawnej... 109, por. Ikonografia Wrocławia 3*] **cena: 1500 zł**

341. **ZGORZELEC/GÖRLITZ.** Panorama miasta z prawego brzegu Nysy; w górnych narożnikach, na tle nieba 2 herby; na verso tekst w jęz. łac.: *GORLITIVM*; wym.: ok. 495x305 mm; tyt. w ozdobnym kartuszu, na tle nieba: *GORLITZ*; w lewym dolnym rogu kartusz z drugim tyt.: *GORLITIVM, VRBS SVPERIORIS LVSATIAE, AD VIVVM DELINEATA, ANNO SALVTIS, CIC.IC.LXXV.*; **cena: 1800 zł**

341

XVII WIEK

Daniel Meissner

Daniel Meissner (1585-1625) – czeski i niemiecki poeta, artysta, topograf. Najbardziej znany jako inicjator i współautor dzieła *Thesaurus Philopoliticus*, wyd. w latach 1623-1626 we Frankfurcie n. Menem przez Eberharda Kiesera (1583-1631). Kolejne wydania pojawiały się w latach 1627-1631 i 1637-1638. Teksty emblematów pierwszego wydania napisał Meissner. Płyty rytował m.in. Kieser. Po śmierci Kiesera płyty kupił norymberski marszałek i wydawca Paulus Fürst i wydał je w nieco zmienionej formie w latach 1637-1638 r. pod nowym tytułem: *Sciographia cosmica*. W 1700 r. pojawiło się wydanie autorstwa Johanna Rudolfa Heltersa z Norymburgi. *Thesaurus philopoliticus* to zbiór 830 miedziorytów z widokami miast, ozdobionych sztafążem figuralnym. Grafiki składają się z łacińskiego tytułu w nagłówku nad miastem, łacińskiego dwuwierszowego wersetu (distichon) pod obrazem i odpowiadającego mu czterowierszowego niemieckiego motta poniżej. Twórcy przywiązywali szczególną wagę do emblematycznych scen na pierwszym planie każdej ilustracji i związanych z nimi powiedzeń o charakterze moralizatorskim, pejzaże miejskie natomiast stanowiły jedynie tło. Wszystkie miedzioryty w st. bdb., w większości cz.-b. (w kolorze jedynie widok Krakowa).

342. **BIECZ.** Panorama miasta; nad górną ramką: *NEC TARDE NIMIS, NEC NIMIS CELERITER*; passe-partout; wym. płyty: 150x105 mm; *Biecz in Polen*; **cena: 300 zł**
343. **CIESZYN.** Panorama miasta; nad górną ramką: *AMORE ET NON DOLORE*; passe-partout; wym. płyty: 150x97 mm; *Teschen in Schlesien*; [Von Sttetin... 456, *Imago Silesiae...* 234] **cena: 600 zł**

344

346

344. **GDAŃSK.** Panorama miasta od północnego zachodu; nad górną ramką: *NEMO DICITUR DOMINUS, NISI ANTEA SERVUS FUERIT*; passe-partout; wym. płyty: 150x100 mm; *Dantzig. in Preußen*; [Dantiscum... G95/3] **BARDZO RZADKIE! cena: 300 zł**
345. **KŁODZKO.** Panorama miasta; nad górną ramką napis w jęz. niem.: *Angleicher Zeug bleibt nicht beisammen*; delikatne zażółcenia; wym. płyty: 150x100 mm; *GLATZ in Silesien*; [*Imago Silesiae...* 237] **cena: 300 zł**
346. **KRAKÓW.** Panorama miasta, ryt. J.E. Löffler; nad górną ramką: *DAMNUM UNIUS, ALTERIUS COMMODUM* oraz *UBI MEL, IBI FEL*; miedz. kolor., odbity z 2 płyt; wym.: ok. 285x100 mm; *Cracaw die Hauptstadt in Polen*; **cena: 1450 zł**

347. **KROSNO**. Panorama miasta; nad górną ramką: *UXORI ALIQUID CONCEDENDUM*; naprawione rozdarcie, passe-partout; wym. płyty: 147x104 mm; *Crosno in Polen*; **cena: 300 zł**
348. **LEGNICA**. Panorama miasta; nad górną ramką: *AD LABORES SUBEUNDOS NULLUS INVENTITUR HERES*; w lewym górnym rogu herb miasta; passe-partout; wym. płyty: 150x97 mm; *LIEGNITZ in Schlesien*; [*Imago Silesiae...* 235] **cena: 300 zł**

349

349. **POZNAŃ**. Widok miasta z lotu ptaka; nad górną ramką: *ANIMOS NIL DIRIMIT*; wym. płyty: 147x105 mm; *Posnania in Polen*; **cena: 600 zł**
350. **RYGA**. Panorama miasta; nad górną ramką: *SPERNERE VERA CAVE*; passe-partout; wym. płyty: 147x100 mm; *Riga. in Lieflandt*; **cena: 250 zł**
351. **SANDOMIERZ**. Panorama miasta; nad górną ramką: *CURIOSUS ACCEPTO DAMNO QUIESCIT*; passe-partout; wym. płyty: 147x103 mm; *Sandomiria in Polen*; **cena: 300 zł**
352. **ŚWIĘTY KRZYŻ**. Panorama miasta; nad górną ramką: *IN SUMMIS PERICULIS HOMO VIVIT SECURUS*; wym. płyty: 148x102 mm; *S. CRUIS*; **cena: 250 zł**

Matthäus Merian

Matthäus Merian der Ältere (starszy) (1593-1650) – rytownik działający głównie we Frankfurcie n. Menem, gdzie prowadził wydawnictwo przejęte po teściu, księgarzu Johannie Theodorze de Bry. Oficyna prowadzona była przez jego spadkobierców do lat 30. XVIII w. Wspólnie z niemieckim geografem Martinem Zeilerem opracował 31-tomową *Topographia Germaniae*, zawierającą ponad 2000 planów i widoków miast Niemiec (m.in. Wrocławia). Ponadto Merian wykonał ilustracje do *Theatrum Europaeum* (21-tomowe dzieło ukończone przez jego syna, Matthäusa Młodszeo). Po teściu przejął i dokończył wydawanie *Grands Voyages* i *Petits Voyages*, wydawanych od 1590 r. Prezentowane poniżej miedzioryty pochodzą z *Theatrum Europaeum* oraz *Topographia Electoratus Brandenburgici et Ducatus Pomeraniae* (jeden z tomów *Topographia Germaniae*). Wszystkie w st. bdb.

353. **CIESZYN**. Panorama miasta; w górze herb Cieszyna; miedz. kolor., st. bdb.; wym. płyty: 322x207 mm; tyt. na tle nieba: *Teschen*; [*Von Stettin...* 457] **cena: 900 zł**

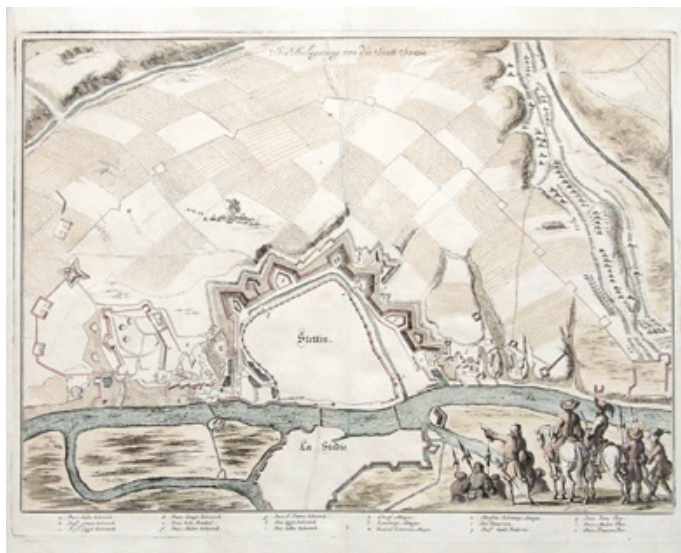

354

354. **ELBLĄG**. Perspektywiczny plan miasta i jego obwarowań; w dole legenda; miedz. kolor., lekko zażółcone krawędzie; wym.: 320x230 mm; *Wahre Contrafactur der Statt Elbing wie dieselbe von Konigl. Majj: zu Schweden elz. Befestiget worden. Anno 1626*; [*Dantiscum...* G73/2] **cena: 280 zł**
355. **GDAŃSK**. Panorama miasta z Biskupiej Górki (od południowego zachodu), kopia panoramy Gdańska Aegidiusa Dickmanna, wykonana przez Meriana ok. 1640 r.; pod dolną ramką legenda; miedz. kolor., po fachowej konserwacji, zdublowany na papierze, ślady złożenia; wym. płyty: ok. 480x220 mm; tyt. podzielony herbem miasta: *DANTISCVM. Dantzig*; [*Dantiscum...* G101/1] **cena: 750 zł**

356. **GŁOGÓW**. Plan fortyfikacji miejskich; miedz. cz.-b., passe-partout; wym. płyty: 318x205 mm; *Eigentlicher Grundtriss der Statt Gross Glogaw*; **cena: 300 zł**
357. **KRAKÓW**. Panorama miasta; widok zamieszczony w: Gottfried, Johann Ludewig, *Neuwe archontologia cosmica...*, Frankfurt n. Menem 1638; w górze 6 herbów; w dole ramka z objaśnieniami; miedz. kolor., po fachowej konserwacji, zażółcenia; wym.: 390x205 mm; tyt. na tle nieba: *CRACOVIA*; [*Imago Poloniae...* K104/1] **cena: 1400 zł**

358. **OLEŚNICA**. Panorama miasta; w górze herb miasta; miedz. kolor., st. bdb.; wym. płyty: ok. 325x202 mm; *Olse*; [Von Stettin... 344] **cena: 480 zł**
359. **OPOLE**. Plan obwarowań miasta i zamku; miedz. cz.-b., st. bdb., passe-partout; wym. płyty: ok. 240x200 mm; bez tyt. (w obrębie murów miejskich napis *Oppeln*); **cena: 300 zł**
360. **SZCZECIN**. Plan miasta; w górnym prawym rogu herb, w dolnym prawym – kartusz z legendą; miedz. kolor.; wym. płyty: ok. 365x285 mm; tyt. pod górną ramką, bez kartusza: *Stetinum. Stetin*; **cena: 450 zł**

361

363

361. **SZCZECIN**. Plan oblężenia miasta w 1677 r. przez wojska Fryderyka Wilhelma I; w dolnym prawym rogu sztafaż figuralny, orientacja zachodnia, pod dolną ramką legenda; miedz. kolor.; wym. płyty: 344x273 mm; tyt. pod górną ramką, bez kartusza: *Die Belagerung von die Stadt Stettin*; **cena: 450 zł**
362. **SZCZECIN**. Widok miasta z lotu ptaka; pod dolną ramką objaśnienia; miedz. cz.-b.; wym.: 333x210 mm; tyt. na tle nieba: *STETINUM*; **cena: 800 zł**
363. **TORUŃ**. Plan miasta i najbliższej okolicy podczas oblężenia przez wojska szwedzkie w czasie wojny północnej, ryt. C. Albrecht; miedz. cz.-b.; wym. płyty: 377x308 mm; *PLAN von der Stadt THORN WELDES S: KÖNIGL: MAJ: VON SCHWEDEN Bloquieret...*; **cena: 420 zł**
364. **TWIERDZA SZWEDZKA**. Plan twierdzy szwedzkiej w widłach Wisły Gdańskiej i Wisły Elbląskiej oraz mapa części Prus (trzymana przez żołnierzy na rozwiniętym arkuszu – *Kaerte van een gedeelte van Pruyssen*); holend. edycja planu Meriana, 1626; miedz. cz.-b., passe-partout, lekkie zabrudzenia marginesów; wym. płyty: ok. 265x205 mm; *SCHWEETSCHESCHANS AVFF DEN WEYSELSTROVM ongefehr neun Meilen von Dantzic gelegen A° 1626*; [Von Danzig... 31] **cena: 220 zł**
365. **WARSZAWA**. Plan bitwy o Warszawę (28-30 VII 1656) stoczonej w czasie potopu szwedzkiego (II wojna północna) – dzień trzeci; w dole ramka z legendą; ryt. Matthäus Merian, pochodzi z: Gottfried, Johann Ludwig, *Historische Chronick...*, Frankfurt nad Menem 1743; miedz. cz.-b., st. bdb., rama i szkło; wym. płyty: ok. 367x295 mm; tyt. nad górną ramką: *Beschreibung der Bataille, wie sie vor Warschau den Dritten tag als den 30/20 Julii Anno 1656. gestanden*; [Imago Poloniae... H20b/3] **RZADKIE! cena: 400 zł**
366. **WROCŁAW**. Panorama miasta od południa; pod dolną ramką odręczna adnotacja z epoki; miedz. z akwf. kolor., nieznaczące zażółcenia, minimalne naddarcia; wym. płyty: ok. 420x205 mm; tyt. na falującej wstędze, podzielony herbem: *WRATISLAUIA. Breslaw*; [Ikongrafia Wrocławia 15, Wrocław na dawnej... 65, por. Von Stettin... 25] **cena: 680 zł**
367. **WROCŁAW**. Perspektywiczny plan miasta; ryt. W. Hollar (?), plan wzorowany na oprac. Brauna/Hogenberga, zamieszczony w kilku dziełach wyd. przez Meriana w latach 1641-1650 (m.in. *Topographia Bohemiae, Moraviae et Silesiae*); w dolnych narożnikach ramki z legendą, w lewym górnym rogu herb Wrocławia; miedz. cz.-b., st. bdb., rdzawe ślady na marginesach; wym. płyty: ok. 365x295 mm; tyt. w górze na wstędze: *Wratislavia. Breslaw*; [Ikongrafia Wrocławia 11, Von Stettin... 24, Imago Silesiae... 239] **cena: 650 zł**

Joannes Janssonius

Johannes Janssonius (Jan Janszoon, 1588-1664) – amsterdamski kartograf i wydawca. Był synem Jana Janszooona Starszego, wydawcy i księgarza. W 1612 r. poślubił Elisabeth de Hondt, córkę Jodokusa Hondiusa. W latach 30. XVII w. współpracował ze swoim szwagrem, Henricusem Hondiusem. Rywalizował z oficyną J. Blaeu'a. Wydał wielotomowy *Atlas Novus*, który publikowano w jęz. łacińskim, niemieckim, francuskim, hiszpańskim i niderlandzkim. Po śmierci Janssoniusa wydawnictwo kontynuował jego zięć Johannes van Waesbergen.

368. **ELBLĄG**. Plan miasta i najbliższej okolicy, najprawdopodobniej autorstwa Jacoba Hoffmanna; w górze panorama miasta autorstwa Johanna Bassa (bez tyt.), po obu str. panoramy herby; wyd. Joannes Janssonius w VI części *Teatrum Urbium*, Amsterdam 1657; w prawym dolnym rogu ramka z przekrojem muru obronnego; na verso tekst w jęz. łac.: *ELBINGA*; miedz. kolor., st. db., plan po fachowej konserwacji, narożniki ścięte skośnie; wym. płyty: 523x427 mm; *ELBING*; [Dantiscum... G73/3; Von Danzig... 86] **cena: 1500 zł**

368

Erik Jönsson Dahlbergh

Erik Jönsson Dahlbergh (1625-1703) – szwedzki marszałek polny, dyplomata, oficer, historyk, kartograf, inżynier wojskowy, budowniczy, podróżnik, architekt oraz rysownik. W czasie II wojny północnej (potop szwedzki) stworzył szereg rysunków na których uwiecznił dziesiątki polskich miast, miasteczek i zamków, a także bitwy i inne wydarzenia związane z wojną.

Prezentowane poniżej plany i widoki autorstwa Dahlbergha pochodzą z dzieła sławiącego wojenne czyny króla Karola X Gustawa – *Histoire du regne de Charles Gustave roy de Suede comprise en sept commentaires enrichis de taillers douces traduite francois sur le latin de monsieur le baron Samuel de Pufendorf avec trois indices*, autorstwa barona Samuela Pufendorfa, wyd. Christoph Riegel, Norymberga 1697. Miedzioryty cz.-b. (jedynie widoki Gdańska, Piławy i Poznania w kolorze), wszystkie w st. bdb.

369. **BRZEŚĆ KUJAWSKI, PIŃCZÓW**. Panoramy miast z czasów potopu szwedzkiego na wspólnym arkuszu: w górze Brześć Kujawski – *Urbs Briestze in Cuiavia...*; w dole Pińczów – *Oppidum et Castrum Pischou...*; nieznaczne zagięcie dolnej krawędzi; wym. płyty: 345x290 mm; [Dahlbergh... 39, 77] **cena: 400 zł**
370. **CYPEL MĄTOWSKI**. Plan umocnień na Cyplu Mątowskim w 1656 r. – *Delineatio et Situs MONTOWER SPITZE...* oraz (poniżej) plan dolnego biegu Nogatu i jego ujście – *Exquisita Delineatio FLUVII NOGAT...*; passe-partout, delikatne zażółcenie; wym. płyty: 313x255 mm; [Dantiscum... G104/2, Von Danzig... 199, Dahlbergh... 71, Kartografia... 7] **cena: 200 zł**

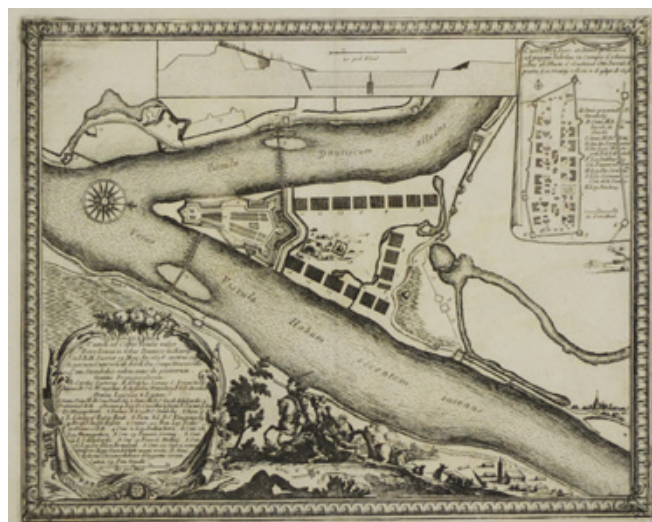
371. **DZIAŁDOWO**. Poselstwo tureckie Mustafy Hanassa u króla szwedzkiego Karola Gustawa; niewielkie przedarcie dolnej krawędzi, na górnym marginesie ślady wilgoci; wym. płyty: 320x258 mm; *REX SUECIAE Missum ab Imperatore Turcico Legatum MUSTAPHA HANASSA Aga Audit Soldoviae An. 1656*; [Dahlbergh... nie notuje] **cena: 300 zł**

372. **ELBLĄG**. Plan miasta i obwarowań; ryt. Francois de Lapointe; passe-partout; wym.: 315x247 mm; *Delineatio Geometrica Civitatis ELBINGENSIS in Borussia Regali...*; [Von Danzig... 87, Dahlbergh... 44] **cena: 280 zł**

371

373

374

373. **GDAŃSK.** Plan miasta z mapą najbliższej okolicy, ujściem Wisły i Twierdzą Wisłoujście; w górnej części panorama Gdańska – *DANTISCVM.*; ryt. Francois de Lapointe; orientacja północno-zachodnia; miedz. kolor.; wym.: 380x294 mm; *Ichnographia Urbi Gedani et Castelli ad ostium Uistulae uulgo Weichselmunde...*; [Dantiscum... G95/6, Von Danzig... 35] **cena: 750 zł**
374. **GDAŃSKA GŁOWA.** Plan umocnień w twierdzy Gdańska Głowa, leżącej w widłach Wisły i Szkar-pawy; ryt. Francois de Lapointe; w górze ramka z przekrojem wałów obronnych i fosy, obok ramka z rzutem rozmieszczenia obozu szwedzkiego w 1656 r.; delikatne zażółcenia i symetryczne, niewielkie ubytki papieru na dolnym marginesie; wym. płyty: 318x257 mm; *Ichnographia Castelli ad Caput Vistulae vulgo HOFT SCHANTZ tribus Dantisco...*; [Dahlbergh... 48, Von Danzig... 79, Kartografia... 21] **cena: 200 zł**
375. **GNIEW, BRODNICA.** Panoramy miast z czasów potopu szwedzkiego na wspólnym arkuszu: w górze Gniew – *Ichnographia Oppidi MEVAE...*; w dole Brodnica – *SRAZBURGUM Oppidum Prussiae...*; ryt. Francois de Lapointe; nieznaczne zażółcenia i naddarcia krawędzi; wym. płyty: 325x260 mm; **cena: 400 zł**
376. **GNIEZNO.** Bitwa pod miastem rozegrana 27 IV (7 V) 1656 r.; lekkie zabrudzenia marginesów; wym. płyty: 367x292 mm; *Praedium ad GNESNAM...*; [Dahlbergh... 17] **cena: 350 zł**
377. **GRUDZIĄDZ, KRUSZWICA.** Panoramy miast z czasów potopu szwedzkiego na wspólnym arkuszu: w górze oblężenie Grudziądza (4 I 1656) – *Obsidio civitatis et Arcis GRAVDENSIS...*; w dole panorama Kruszwicy (12 VIII 1655) – *Munita Arx KRVSEWIX...*; ryt. Willem Swidde; passe-partout; wym. płyty: 310x250 mm; [Dahlbergh... 51] **cena: 400 zł**
378. **IŁŻA.** Widok na zamek; lekkie zażółcenia marginesów; wym. płyty: 342x213 mm; tyt. na tle nieba: *ÿLTZE*; [Dahlbergh... 53] **cena: 400 zł**
379. **KOŁO.** Plan miasta i okolicy w czasie potopu szwedzkiego, tyt. w kartuszu w formie cokołu – *Situs Oppidi COLO...* oraz – poniżej, na jednym arkuszu – poselstwo polskie Krzysztofa Przyjemskiego u Karola Gustawa pod Kołem n. Wartą (tyt. pod górną ramką: *S.^{oe} R.^{oe} M.^{ti}: Sueciae, Ablegatus Polonicus Prziemsky, Regis Sui...*); ryt. Niel i Jacques Lepautre (Le Pautre, sygn. *I. le Potre*); passe-partout; wym. płyty: 73x296 mm; [Dahlbergh... 2] **cena: 300 zł**

379

380

381

380. **KRÓLEWIEC (ros. Калининград)**. Plan obwarowań miasta; ryt. Francois de Lapointe; w dole profil terenu; passe-partout, zażółcenia papieru, w górnych narożnikach symetryczne ślady wilgoci; wym. płyty: 317x251 mm; *REGIOMONTIS Borussiae Urbis Nouae munitiones*; [Dahlbergh... 63, *Von Danzig...* 124, *Kartografia...* 33] **cena: 450 zł**
381. **LITWA, SANDOMIERZ**. Panorama działań wojennych prowadzonych pod Sandomierzem (koniec III i początek IV 1656 r.) przez wojska Karola Gustawa przeciwko wojskom litewskim pod dowództwem Pawła Sapiechy; miedz. odbity z 2 płyt, w lewej części zaprasowanie papieru, miejscami lekkie zażółcenia; wym.: 563x280 mm; *Conflictus inter SVECOS et LITHUANOS dimidio ab Urbe Sandomiria...*; [Dahlbergh... 16] **cena: 650 zł**
382. **NOWY DWÓR MAZOWIECKI**. Plan obozu szwedzkiego z okresu potopu szwedzkiego (w dniach 20-30 IX 1655 r. w rejonie Nowego Dworu Mazowieckiego i Zakroczymia doszło do bitwy pomiędzy mazowieckim pospolitym ruszeniem a armią szwedzką); wym. płyty: 372x294 mm; *VERA DELINEATIO Castrorum Sueciorum prope Nowodwor...*; **cena: 280 zł**
383. **NOWY DWÓR MAZOWIECKI**. Widły Wisły i Bugu z planem okolicy – koncentracja wojsk szwedzko-brandenburskich pod dowództwem księcia Adolfa Jana od 4 VI 1656 do 17 VII 1656 r.; ryt. Francois de Lapointe; wym. płyty: 342x278 mm; *Delineatio Regionis Ubi Vistula et Bugus consfuunt...*; [Dahlbergh... 75] **cena: 300 zł**

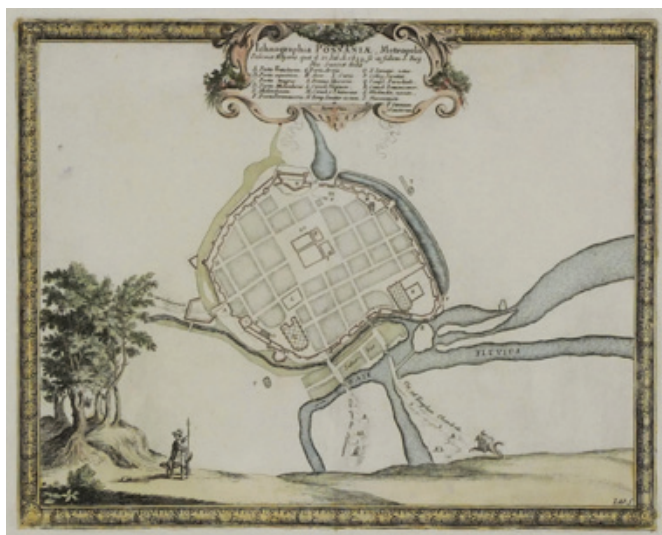

384

386

384. **PIŁAWA (ros. Балтийск)**. Plan twierdzy; miedz. kolor.; minimalne zażółcenia i naddarcia krawędzi; wym. płyty: 315x250 mm; *Ichnographia Castelli PILLAV et adiacentium locorum Anno 1656*; [Von Danzig... 229] **cena: 300 zł**
385. **PIŃCZÓW**. Widok na zamek; kilka niewielkich naddarć krawędzi; wym.: 332x211 mm; tyt. na tle nieba: PINSCHOU; [Dahlbergh... 78] **cena: 450 zł**
386. **PIOTRKÓW TRYBUNALSKI, JANOWIEC N. WISŁĄ** (woj. lubelskie). Panorama Piotrkowa Trybunalskiego, zajętego przez Karola Gustawa 23 III 1657 – *Urbs PIOTRICOVIA...* oraz (poniżej, na jednym arkuszu) widok na zamek w Janowcu n. Wisłą, zajęty przez Szwedów 7 II 1656 – *Arx IANOWICZ...*; passe-partout; wym. płyty: 347x287 mm; [Dahlbergh... 54, 79] **cena: 450 zł**

387

389

387. **POZNAŃ**. Plan miasta; ryt. Francois de Lapointe; miedz. kolor., po fachowej konserwacji; wym. płyty: 318x255 mm; tyt. w ozdobnym kartuszu: *Ichnographia POSNANIAE, Metropolis Poloniae Majoris...*; [Dahlbergh... 80] **cena: 380 zł**
388. **SANDOMIERZ**. Oblężenie miasta w 1656 r.; w górnych narożnikach ozdobne kartusze z tyt. i opisem oraz legendą; miedz. odbity z dwóch płyt; wym. płyty: 458x254 mm; *Gesta ad Sandomiriam...*; [Dahlbergh... 82] **cena: 500 zł**
389. **STARE DRAWSKO, ŻŁOTÓW** (woj. wielkopolskie). Widok zamku złotowskiego ostrzeliwanego przez wojska szwedzkie w 1657 r. w czasie potopu – *FLATOU Pomerelliae Arx difcillimi accessus...* oraz (poniżej) schematyczny plan zamku w Starym Drawsku – *Delineatio Draheimij Arcis Pomerelliae*; ryt. N. Perelle, passe-partout; wym.: 330x270 mm; [Dahlbergh... 109] **cena: 450 zł**
390. **TCZEW**. Plan bitwy pod Tczewem, stoczonej 23 VIII (2 IX) 1657 r., pomiędzy gdańszczanami a Szwedami pod dowództwem księcia Adolfa Jana; wym. płyty: 395x305 mm; *Conflictus prope DIRSCHAVIAM...*; [Dahlbergh... 89] **cena: 280 zł**
391. **UJAZD**. Plan-rzut zamku Krzyżtopór (zajęty 1655 i obsadzony załogą), bez uwzględnienia okolic; ryt. Francois de Lapointe; zażółcenia; wym. płyty: 312x251 mm; *Elegantissima et bene munita Arx CHRZYSTOPORA...*; [Dahlbergh... 65] **cena: 280 zł**
392. **WARSZAWA**. Panorama bitwy o Warszawę – dzień pierwszy; miedz. odbity z dwóch płyt; wym.: 562x276 mm; *Praelii. ad WARSAVIAM dies primus Vbi S.R.M. Sueciae...*; [Imago Poloniae... H20b/4, Dahlbergh... 18] **cena: 750 zł**
393. **WARSZAWA**. Panorama bitwy o Warszawę – dzień drugi; rys. Willem Swidde; z lewej str. ozdobny kartusz z legendą – *PRAELII ad WARSAVIAM dies Secundus...*; miedz. odbity z 2 płyt; wym.: 549x290 mm; tyt. w górze na fałdowanej wstędze: *Praelium ad Warsauam dies Secundus 19 Júlý 1656*; [Imago Poloniae... H20b/4, Dahlbergh... 18] **cena: 750 zł**
394. **ZAKROCZYM**. Przejście przez Wisłę wojsk szwedzkich pod dowództwem marszałka Steenbocka i wojsk Rakoczego; ryt. L. Perelle; wym. płyty: 375x290 mm; *Prospectus oppidi SACROZIN...*; [Dahlbergh... 106] **cena: 300 zł**

393

395. **ZAWICHOST**. Forsowanie Wisły przez wojska Rakocznego (8-12 IV 1657); ryt. N. Perelle; passe-partout; wym.: 382x290 mm; *Prospectus Oppidi SAVICHOST...*; [Dahlbergh... 108] **cena: 300 zł**

395

Różni autorzy

396

398

396. **GDAŃSK**. Panorama miasta; ryt. Michael Wening, wyd. Paul Fürst, ok. 1670; w górnych narożnikach kartusze z objaśnieniami; miedz. cz.-b., st. bdb., po konserwacji; wym. 367x224 mm; tyt. na falującej wstędze: *Dantzigt*; BARDZO RZADKI! **cena: 4950 zł**

397. **TORUŃ**. Perspektywiczny plan miasta, pomniejszona wersja planu M. Meriana z 1641 r.; pochodzi z: Cellarius, Andreas, *Regni Poloniae Magnique Ducatus Lituaniae...*, wyd. G.J. Valckenier, Amsterdam 1659; miedz. cz.-b., st. bdb.; wym.: 131x108 mm; *THORVNIVM*; [Dantiscum... G71/3] **cena: 280 zł**

XVIII WIEK

Petrus Schenk

Peter (Pieter, Petrus) Schenk (1660-1718 lub 1719) – amsterdamski grafik, miedziorytnik, autor map, widoków i scen historycznych. Uczeń Gerarda Valcka – razem uzyskali w 1686 r. wspólny przywilej drukowania i sprzedawania swoich prac. Jeden z synów Schencka, Leonard, prowadził wydawnictwo po śmierci ojca. Drugi – Pieter II (przed 1698-1775) – związał się z innym amsterdamskim domem wydawniczym „in Visschers' Atlas”, które współpracowało także z Gerardem & Leonardem Valck. Dla odróżnienia obu Schenków o imieniu Piotr (Peter, Pieter), ojca określa się *Peter Schenk the Elder (Starszy)*. Peter Schenk Starszy był także nadwornym medalierem i rytownikiem Augusta Mocnego.

398. **GDAŃSK**. Panorama miasta z Biskupiej Górki (od południowego zachodu), wzorowana na widoku Nicolaasa Visschera z ok. 1650 r., wyd. P. Schenk I, przed 1702; stan drugi, ozdobna bordiura, na pierwszym planie sztafaż figuralny; akwf. kolor., st. bdb.; wym. płyty: 270x215 mm; *DANZIG, Hoofft Stadt van het Koniglyk Poolsche Pruyssen...*; / *DANTISCUM Prussiae Regalis-Polonicae caput commercys...*; [Dantiscum... G101/3] **cena: 600 zł**

399. **WROCŁAW**. Fragment panoramy miasta od str. pd.-zach.; rys. i wyd. P. Schenk, pochodzi z: *Paradisus Oculorum*, Amsterdam 1702; miedz. z akwf. kolor., st. bdb., passe-partout; wym. płyty: 198x174 mm; tyt. w jęz. holend. i łac.: *Derde Gesicht van BRESLAV, op haare Vestingen; / VRATISLAVIAE tertius conspectus, a parte munitionum*; [Ikonoграфия Wroclawia 28, Wrocław na dawnej... 69] **cena: 850 zł**

Gabriel Bodenehr

Gabriel Bodenehr (1664-1758) – niemiecki miedziorytnik, kartograf i wydawca. Urodził się i zmarł w Augsburgu. Tworzył widoki miast w Prusach. Jego najbardziej znanym dziełem jest *Atlas Curieux* opublikowany po raz pierwszy w 1704 r. oraz *Force d'Europe* (1720 r.).

400. **CZEŃSTOCHOWA**. Widok klasztoru na Jasnej Górze ostrzeliwanego przez wojska szwedzkie; ryt. i wyd. G. Bodenehr, pochodzi z: *Curioses Staats und Kriegs Theatrum in Polen...*, Augsburg, ok. 1720; w prawym dolnym rogu sygn. autora, po obu str. obszerny opis i legenda, w prawym górnym rogu na materii podtrzymywanej przez putto wizerunek Matki Boskiej; miedz. cz.-b., st. bdb.; wym. płyty: 280x168 mm; *Das Veste Closter Czenstochaw Mit dem wunderthatigen Bildnisse U:L: Frauen*; [Imago Poloniae... H20/2] **cena: 600 zł**

401. **ELBLĄG**. Plan Elbląga; ryt. i wyd. G. Bodenehr II, pochodzi z: *Force d'Europe...*, Augsburg 1720-1740; miedz. cz.-b., st. bdb., zagniecenia prawej krawędzi; wym.: 212x171 mm; *ELBINGEN...*; **cena: 250 zł**

402. **GDAŃSK**. Plan Gdańska i mapa najbliższej okolicy z ujściem Wisły; ryt. i wyd. G. Bodenehr II, pochodzi z: *Force d'Europe...*, Augsburg 1720-1740; miedz. cz.-b., odbity na 2 arkuszach, st. bdb., papier lekko zażółcony; wym.: 345x162 mm; *Der WEIXELSTROOM von DANZIG bis zum Auslauf in die OOST SEE*; [Dantiscum... G105/4] **cena: 390 zł**

402

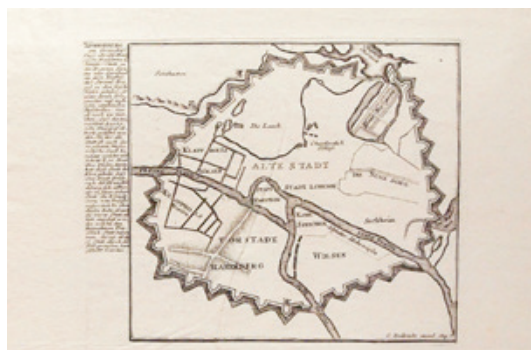
403. **KRAKÓW**. Panorama miasta; ryt. i wyd. G. Bodenehr, Augsburg, ok. 1720; po obu str. obszerny opis i legenda; miedz. cz.-b., odbity z dwóch płyt, st. bdb., rama i szkło; wym.: 390x157 mm; tyt. na tle nieba: *CRACAU die Fürnehmste Haupt Stadt in POLEN*; [Imago Poloniae... K104/2] **cena: 1300 zł**

403

404. **KRÓLEWIEC** (ros. Калининград). Plan obwarowań miasta; ryt. i wyd. G. Bodenehr II, Augsburg, ok. 1740; na lewym marginesie obszerny opis, nad dolną ramką sygn. autora; miedz. cz.-b., st. bdb., passe-partout, delikatne sprasowanie papieru; wym. płyty: 202x163 mm; *KÖNIGSBERG im Grundriss...*; **cena: 400 zł**

404

405. **LUBLIN**. Panorama miasta; ryt. i wyd. G. Bodenehr II, Augsburg, ok. 1700; miedz. cz.-b., odbity na 2 arkuszach, st. bdb., minimalne naddarcie; wym.: 492x158 mm; tyt. na falującej wstędze: *LUBLIN in Polen*; **RZADKIE! cena: 2200 zł**

405

406

407

406. **PIOTRKÓW TRYBUNALSKI.** Panorama miasta; wyd. G. Bodenehr, Augsburg, ok. 1720; na dolnym marginesie opis; w prawym dolnym rogu zwinięty arkusz z planem sytuacyjnym okolicy: *Grundriss der Stadt PETRICOW*; miedz. kolor., st. bdb., na lewym marginesie perforacja, delikatne ślady wilgoci na prawym dolnym rogu, ciemne plamki na prawym marginesie; wym. płyty: 285x174 mm; tyt. na falującej wstędze, na tle nieba: *PETRICOW*; **cena: 450 zł**

407. **POZNAŃ.** Plan miasta; ryt. i wyd. G. Bodenehr II, Augsburg, ok. 1740; na marginesach opis; miedz. kolor., st. bdb., nieznaczne zabrudzenia; wym. płyty: 251x157 mm; *POSEN Die Haupt Stadt in GROSS POLEN*; **cena: 580 zł**

408. **WARSZAWA.** Panorama miasta z brzegu Wisły; ryt. i wyd. G. Bodenehr, Augsburg, ok. 1720; z lewej str. opis; miedz. cz.-b., odbity z dwóch płyt, st. bdb., rama i szkło; wym.: 333x153 mm; tyt. na tle nieba: *WARSCHAU Die gewöhnliche Residentz der Könige in POLEN*; **cena: 950 zł**

409

410

409. **WARSZAWA.** Plan miasta; ryt. i wyd. G. Bodenehr II, Augsburg, ok. 1740; na lewym marginesie opis; miedz. kolor., st. bdb., nieznaczne ślady wilgoci przy górnej krawędzi, lekkie zażółcenia marginesów; wym. płyty: 263x167 mm; *WARSCHAU die Haupt Statt...*; **cena: 980 zł**

Pieter Van Der AA

Pieter van der Aa (1659-1733) – księgarz i geograf działający w Lejdzie. W 1729 r. wydał pracę *La Galerie Agréable du Monde*, zawierającą ponad 3000 map, widoków i in. Dzieło to ukazało się w skromnym nakładzie 100 sztuk. Ilustracje wykonywali najważniejsi rytownicy epoki, tacy jak: Luiken, Mulder, Goeree, Stoopendaal. Do produkcji wykorzystywane były też płyty wykonane wcześniej, na potrzeby innych wydawców w XVII i XVIII w.

410. **KRAKÓW.** Panorama miasta ze sztafażem figuralnym na pierwszym planie; pochodzi z: *La Galerie agréable du monde...*, wyd. Pieter van der Aa, Lejda 1729; miedz. kolor., st. bdb.; wym. płyty: 278x217 mm; *CRACOVIE, Ville de la Petite Pologne*; [por. *Imago Poloniae...* K105/5, ale bez ozdobnej ramki i noty wyd.] **cena: 1650 zł**

411

413

411. **KRAKÓW**. Panorama miasta; wyd. Pieter van der Aa, Lejda, ok. 1730; pod dolną ramką objaśnienia; miedz. cz.-b., st. bdb.; wym. płyty: 369x304 mm; tyt. na tle nieba, na falującej wstędze: *CRACOVIE, Ville de la Petite Pologne*; **cena: 3800 zł**

Friedrich Bernhard Werner

F.B. Werner (1690-1776) – śląski rysownik. Na zlecenie augsburskich wydawców udał się w podróż po Europie, aby rysować wszystko, co wyda mu się godne uwiecznienia. Do 1737 r. powstał zbiór 341 wedut 219 różnych miast oraz 321 widoków kościołów, klasztorów, pałaców i innych budowli. W 1733 r. Werner otrzymał zamówienie od Oficyny Spadkobierców Homanna z Norymbergi na wykonanie wedut, które miały być uzupełnieniem planowanego wydania atlasu Śląska. Od 1735 r. wyszło w Norymberdze kolejno 11 tablic zawierających 84 widoki Śląska pod wspólnym tytułem *Scenographia Urbium Silesiae*. W 1739 r. Werner otrzymał od biskupa wrocławskiego, kardynała Philippa Sinzendorfa, posadę geometry dworskiego. Do 1766 r. zajmował stanowisko inżyniera budowlanego w Izbie do Spraw Wojny i Dóbr Skarbowych Departamentu Budownictwa i Zabudowy Wiejskiej przy Królewskim Urzędzie Budowlanym we Wrocławiu. Werner poświęcił się wyłącznie rysowaniu krajobrazów Śląska, w wyniku czego powstała 5-tomowa *Topographia Silesiae* oraz licząca 1400 rycin topografia hrabstwa kłodzkiego. Opublikował również księgę domów modlitwy z 164 ilustracjami oraz serię widoków klasztorów cysterskich Czech, Moraw i Śląska. Rysunki Wernera nie są cennymi dziełami artystycznymi, jednak przedstawiają wiele budowli, które już nie istnieją lub zostały przebudowane, dlatego mają ogromne znaczenie jako źródło dla historyków sztuki i konserwatorów zabytków.

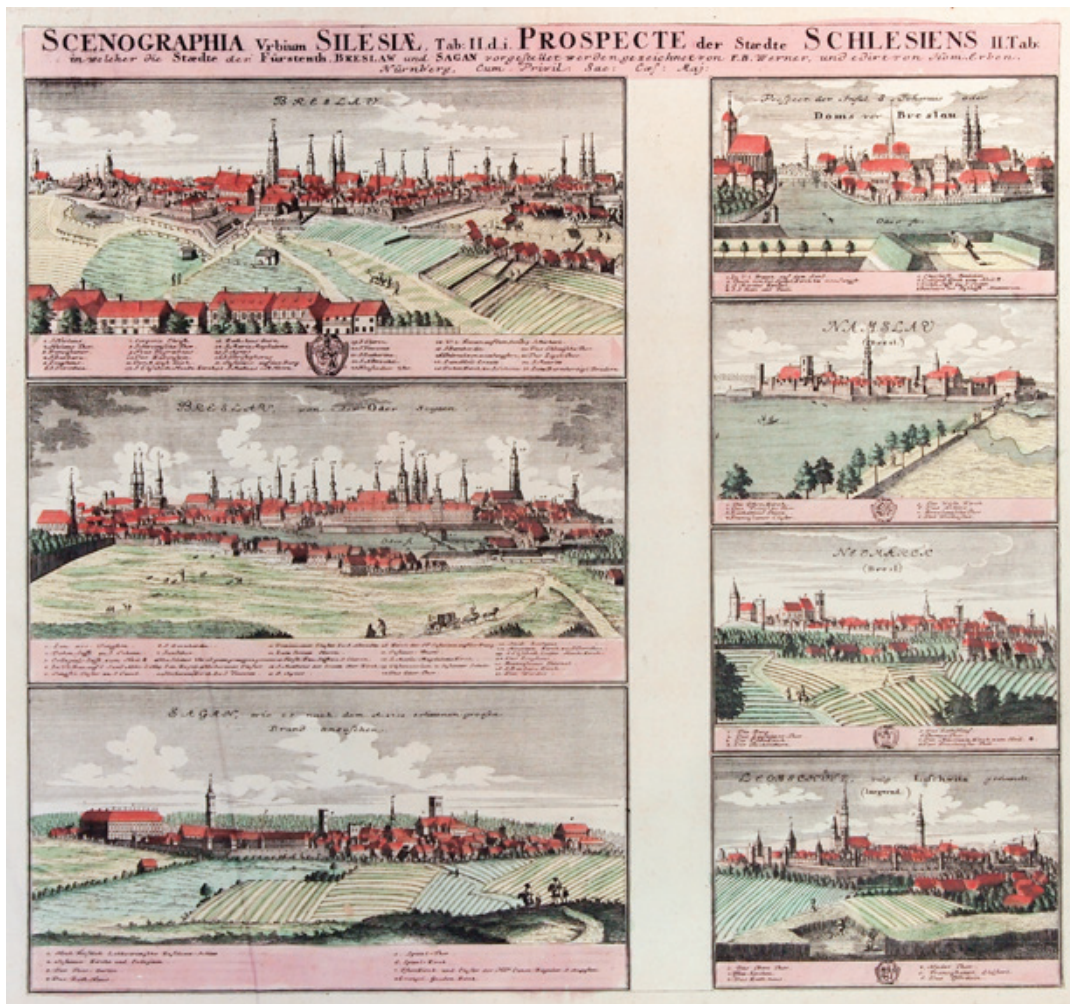
412. **GDAŃSK**. Panorama miasta; rys. F.B. Werner, ok. 1735; miedz. kolor., st. bdb.; wym.: 152x92 mm; tyt. na falującej wstędze: *DANTZIG*; **cena: 200 zł**
413. **WROCLAW**. Perspektywiczny plan miasta; według rys. F.B. Wernera, ryt. J.D. Schleuen, 1741; miedz. kolor., st. bdb., zabrudzenia marginesów; wym. płyty: ok. 590x480 mm; tyt. nad górną ramką: *Accurater Abriss der Stadt BRESSLAU im Hertzogthum Schlesien*; [*Śląsk w dawnej... 110, Imago Silesiae... 253*] **cena: 2950 zł**

Friedrich Bernhard Werner – widoki miast z wydawnictwa *Scenographia Urbium Silesiae*

Scenographia Urbium Silesiae – zbiór kilkudziesięciu widoków miast, ale również klasztorów i zamków. Wszystkie w st. bdb., wykonane techniką miedziorytu, w kolorze, rytowane na podstawie rysunków F.B. Wernera, wyd. przez oficynę Spadkobierców Homanna w Norymberdze w latach 1737-1752.

414

415

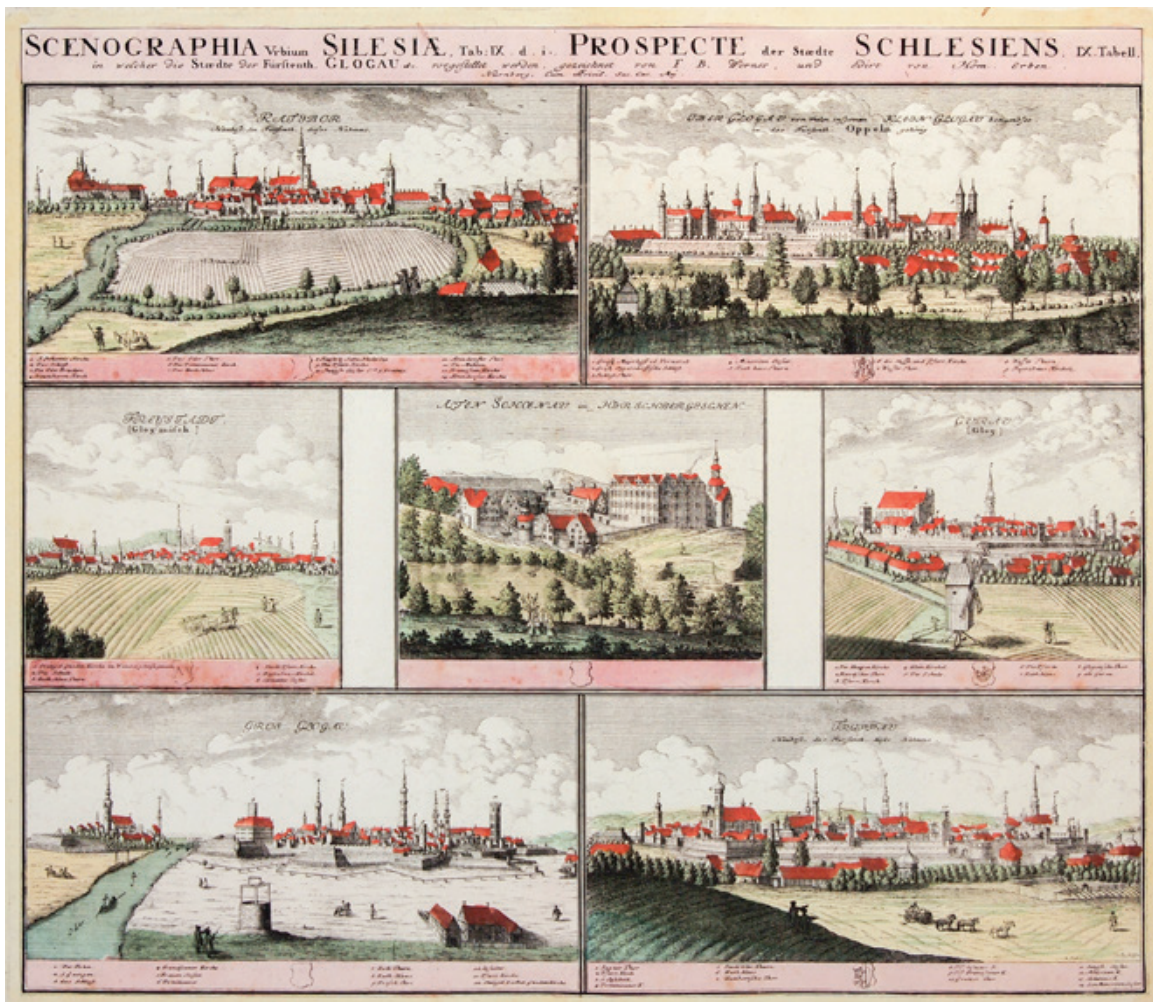

417

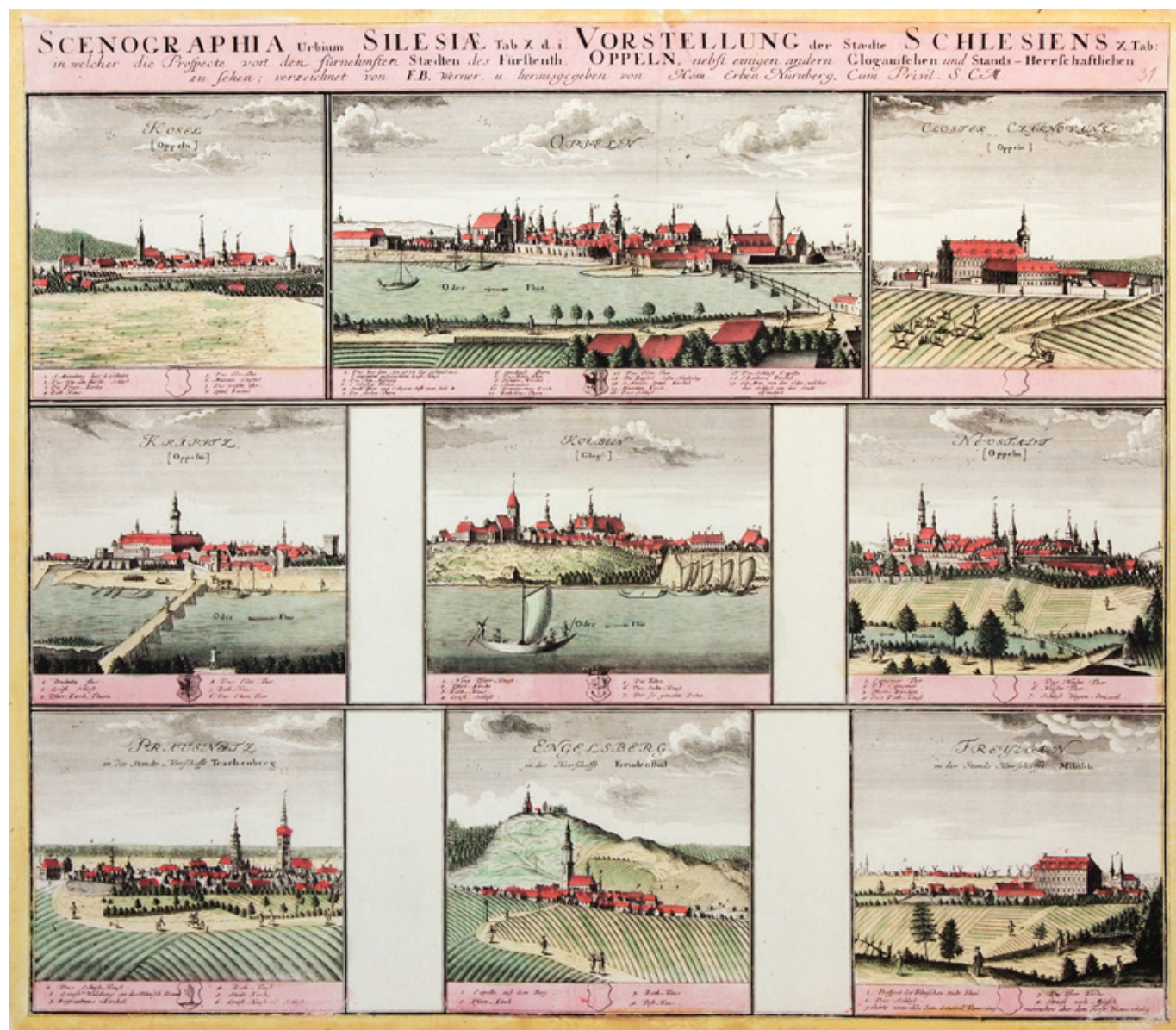
414. **Tablica I: BRZEG, OLEŚNICA, OŁAWA, TRZEBNICA, DOBROSZYCE, TWARDOGÓRA, NIEMCZA, STRZELIN, BIERUTÓW**; na górnym marginesie odręczna notka i numeracja; zagięcia, przy górnej krawędzi nieznacznym ślad wilgoci, nieznacznym naddarcia dolnej krawędzi; wym. płyty: 575x490 mm; SCENOGRAPHIA VrbiuM SILESIAE, Tab: I. d. i. PROSPECTE der Staedte SCHLESIENS, I. Tabell, in welcher die Staedte der Fürstenth. OELS und BRIEG vorgestellet werden...; [Imago Silesiae... 255] **cena: 2450 zł**
415. **Tablica II: WROCLAW, ŻAGAŃ, NAMYSŁÓW, ŚRODA ŚLĄSKA, GŁUBCZYCE**; w górnym prawym narożniku odręczna numeracja; zagięcia, przy górnej krawędzi nieznacznym ślad wilgoci, lekkie naddarcie dolnej krawędzi; wym. płyty: 563x480 mm; SCENOGRAPHIA VrbiuM SILESIAE Tab: II. d. i. PROSPECTE der Staedte SCHLESIENS, II. Tab: in welcher die Staedte der Fürstenth. BRESLAW und SAGAN...; [Imago Silesiae... 256] **cena: 2450 zł**
416. **Tablica III: WOŁÓW, RYCZEŃ, ŚCINAWA, RUDNA, WĄSOSZ, LUBIAŻ, GŁĘBOWICE**; w górnym prawym narożniku odręczna numeracja; nieznacznym naddarcie dolnej krawędzi; wym. płyty: 575x507 mm; SCENOGRAPHIA URBIUM SILESIAE TAB: III. i. e. VORSTELLUNG der PROSPECTE von den vornehmsten Staedten der Fürstenth. WOHLAU im Herzogth. SCHLESIEN...; [Imago Silesiae... 257] **cena: 2450 zł**
417. **Tablica IV: NYSA, BARDO, OSOBLÓGA (Osoblaha w Czechach), OTMUCHÓW, GŁUCHOŁAZY, ŻŁOTE GÓRY (Zlaté Hory w Czechach), JAWORNIK (Javorník w Czechach), GRODKÓW, PACZKÓW**; tablica błędnie opisana jako VI; w górnym prawym narożniku odręczna numeracja; wym. płyty: 590x510 mm; SCENOGRAPHIA URBIUM SILESIAE TAB. VI. das ist VORSTELLUNG der Prospecte von den Staedten SCHLESIENS, Vierte Tabell in welcher die Fürnehmsten Staedte des Fürstenthums NEISE accurat vorgestellet werden...; [Imago Silesiae... 258] **cena: 2850 zł**

418

420

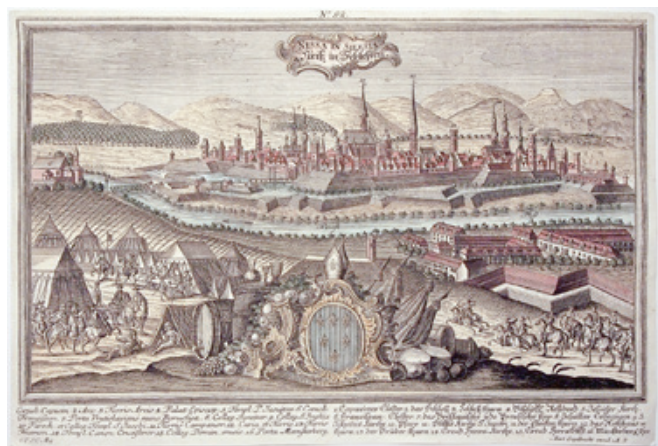
421

418. **Tablica V: LEGNICA, CIESZYN, LUBIN, ŻŁOTORYJA, KARWINA** (Karwiná w Czechach), GRODZIEC, PROCHOWICE; w górnym prawym narożniku odręczna numeracja; wym. płyty: 590x497 mm; SCENOGRAPHIA URBIUM SILESIAE TAB: V. i e. VORSTELLUNG der PROSPECTE von den vornehmsten Staedten der Fürstenth. LIEGNITZ u. TESCHEN im Herzogth SCHLESIEN...; [Imago Silesiae... 259] **cena: 2450 zł**
419. **Tablica VII: ZIĘBICE, ZĄBKOWICE ŚLĄSKIE, KAMIENIEC ZĄBKOWICKI, KARNIÓW** (Krnov w Czechach), HENRYKÓW, SREBRNA GÓRA, ŻŁOTY STOK; w górnym prawym narożniku odręczna numeracja; wym. płyty: 585x490 mm; SCENOGRAPHIA URBIUM SILESIAE TAB: VII. i e. VORSTELLUNG der PROSPECTE von den vornehmsten Staedten der Fürstenth. MÜNSTERB. IAEGERND. im H^z. SCHLESIEN...; [Imago Silesiae... 261] **cena: 2450 zł**
420. **Tablica IX: RACIBÓRZ, GŁOGÓWEK, KOŻUCHÓW, STARA KRAŚNICA, GÓRA, GŁOGÓW, OPAWA** (Opava w Czechach); w górnym prawym narożniku odręczna numeracja; minimalne nadarcia dolnej krawędzi; wym. płyty: 565x490 mm; SCENOGRAPHIA Urbium SILESIAE, Tab: IX. d. i. PROSPECTE der Staedte SCHLESIENS, IX. Tabell, in welcher die Staedte der Fürstenth. GLOGAU etc. vorgestellt werden...; [Imago Silesiae... 263] **cena: 2450 zł**
421. **Tablica X: KOŻLE, OPOLE, CZARNOWĄSY, KRAPKOWICE, CHOBHENIA, PRUDNIK, PRUSICE, SVETLÁ HORA** (Czechy), CIESZKÓW; lekko przycięte krawędzie; wym. płyty: ok. 600x520 mm; SCENOGRAPHIA Urbium SILESIAE Tab. X. d. i. VORSTELLUNG der Staedte SCHLESIENS X. Tab: in welcher die Prospecte von den fürnehmsten Staedten des Fürstenth. OPPELN, nebst einigen andern Glogauischen und Stands-Herrschaftlichen zu sehen...; [Imago Silesiae... 264] **cena: 2450 zł**

422. **Tablica XI: MILICZ, ŻMIGRÓD, SYCÓW, BRUNTÁL** w Czechach i panorama KARKONOSZY w okolicy JELENIEJ GÓRY; wym. płyty: 488x447 mm; SCENOGRAPHIA URBIUM SILESIAE TABULA XI. repraesentans prospectus oppidorum in Dynastiis Wartenberg, Militsch, Freudenthal, et Trachenberg...; [Imago Silesiae... 265] **cena: 2450 zł**
423. **ŚWIDNICA**. Kościół Pokoju; widok pierwotnie zamieszczony na VI tablicy; wym.: 164x153 mm; Privilegirte Gnaden-Kirche zur heiligen Dreyfaltigkeit vor Schweidnitz; **cena: 400 zł**

Friedrich Bernhard Werner z Martinem Engelbrechtem

Martin Engelbrecht (1684-1756), miedziorytnik, wydawca i grafik. Działal w Augsburgu ze swoim bratem Christia-nem (1672-1735) jako grawer. W 1719 r. otrzymał cesarski przywilej.

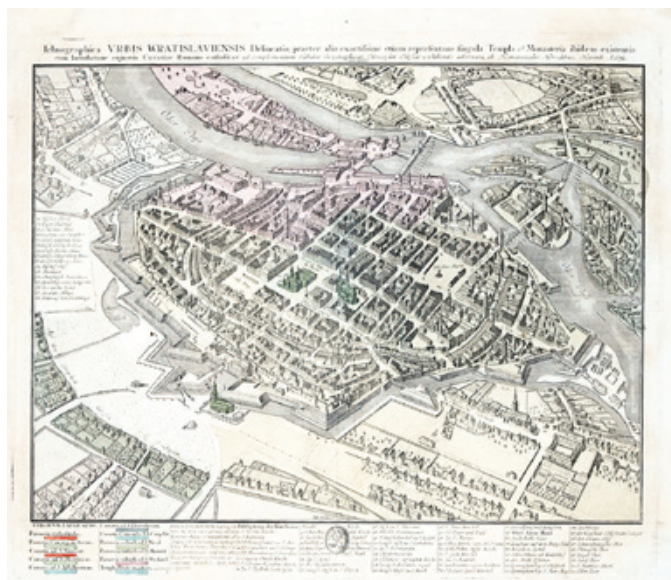

424

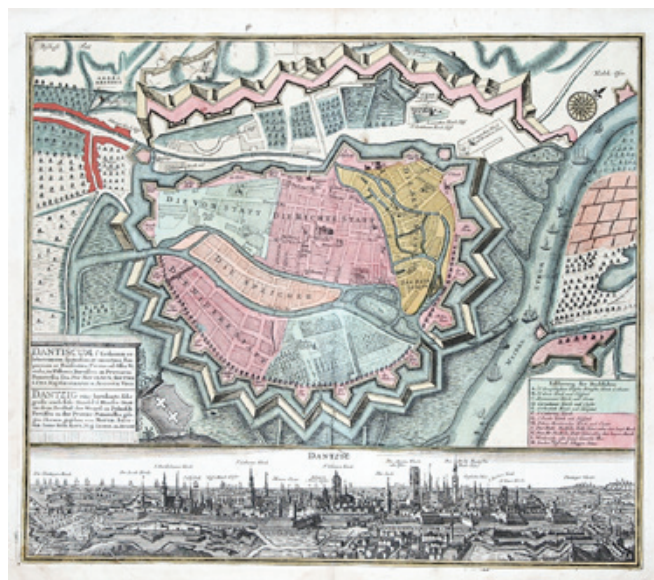

425

424. **NYSA**. Panorama miasta, na pierwszym planie herb miasta pod mitrą, dalej obóz wojskowy; ryt. J.D. Ness, rys. F.B. Werner, wyd. M. Engelbrecht, Augsburg, ok. 1750; poniżej legenda; miedz. z akwf. kolor., st. bdb.; wym.: 306x189 mm; tyt. w górze, w kartuszu muszlowym, w jęz. łac. i niem.: *NISSA IN SILESIA. Neiß in Schlesien*; **cena: 3000 zł**
425. **WROCLAW**. Gimnazjum św. Elżbiety; ryt. J.M. Steidlin, rys. F.B. Werner, pochodzi z albumu *Prospectuum... Urbis Vratislaviae*, wyd. M. Engelbrecht, Augsburg 1736; poniżej legenda; miedz. z akwf. kolor., st. bdb., przycięte marginesy, passe-partout; wym. płyty: 315x206 mm; tyt. w jęz. łac. i niem.: *Gymnasium Elisabethanum*; / *Gymnasium zu S. Elisabeth*; [Ikonoграфия Wrocławia 80, Wrocław na dawnej... 106] **cena: 700 zł**
426. **WROCLAW**. Gimnazjum św. Marii Magdaleny; ryt. J.M. Steidlin, rys. F.B. Werner, pochodzi z albumu *Prospectuum... Urbis Vratislaviae*, wyd. M. Engelbrecht, Augsburg 1736; poniżej legenda; miedz. z akwf. kolor., st. bdb., przycięte marginesy, passe-partout; wym. płyty: 313x213 mm; tyt. w jęz. łac. i niem.: *Prospectus Gymnasii Mariae Magdalenaee, cum vicina regionaee*; / *Prospect des Gymnasii Mariae Magdalenaee mit umligender gegend*; [Ikonoграфия Wrocławia 81, Wrocław na dawnej... 108] **cena: 700 zł**
427. **WROCLAW**. Pałac Hatzfeldtów – gmach barokowy, zniszczony podczas bombardowania miasta w 1760 r.; ryt. C. Remshart, rys. F.B. Werner, pochodzi z albumu *Prospectuum... Urbis Vratislaviae*, wyd. M. Engelbrecht, Augsburg 1736; poniżej legenda; miedz. z akwf. kolor., st. bdb., marginesy przycięte, passe-partout; wym. płyty: 312x210 mm; tyt. w jęz. łac. i niem.: *Prospectus Palatii Comitum Hasfeldensium in Platea S. Adelberti Vratislaviae*; / *Prospect des Hochgräfte Hasfeldischen Pallasts in Breslau auf der St. Albrechts gassen*; [Ikonoграфия Wrocławia 61, Wrocław na dawnej... 132] **cena: 700 zł**
428. **WROCLAW**. Pałac Schreyvogłów; ryt. C. Remshart, rys. F.B. Werner, pochodzi z albumu *Prospectuum... Urbis Vratislaviae*, wyd. M. Engelbrecht, Augsburg 1736; poniżej legenda; miedz. z akwf. kolor., st. bdb., przycięte marginesy, passe-partout; wym. płyty: 310x210 mm; tyt. w jęz. łac. i niem.: *Prospectus Domus Schreyvogelianaee in platea S. Alberti Vratislaviae*; / *Prospect des Schreyvogelischen Hauses in Breslau auf S. Albrechts Gassen*; [Ikonoграфия Wrocławia 70, Wrocław na dawnej... 131] **cena: 700 zł**

429

430

Friedrich Bernhard Werner, Johann Baptist Homan i jego spadkobiercy

429. **WROCLAW.** Perspektywiczny plan miasta; ryt. J.D. Schleuen według rys. F.B. Wenera, wyd. Oficyna Spadkobierców Homanna, Norymberga 1762; pod dolną ramką legenda, opis i herb Wrocławia; wariant planu F.B. Wenera, dorytowany m.in. legendę; międz. kolor., st. bdb., lekkie zażółcenia marginesów; wym. płyty: ok. 580x485 mm; tyt. nad górną ramką: *Ichnographica VRBIS WRATISLAVIENSIS Delineatio...*; [*Śląsk w dawnej...* 111, *Imago Silesiae...* 269, *Von Stettin...* 34, *Ikografia Wrocławia* 97] **cena: 2500 zł**

Matthäus Seutter i Friedrich Bernhard Werner

M. Seutter (1678-1757) – niemiecki kartograf, miedziorytnik i wydawca. Uczeń Johanna Baptisty Homanna. W 1710 założył w Augsburgu własną firmę, konkurującą później z oficyną Homanna. Do najbardziej znanych prac Seuttera należą *Atlas Geographicus oder Accurate Vorstellung der ganzen Welt* (1725 r.), *Grosser Atlas* (1734 r.), *Atlas minor* (1744 r.). Po śmierci Seuttera wydawnictwo przejął Tobias Conrad Lotter.

430. **GDAŃSK.** Plan miasta; wyd. Matthäus Seutter, Augsburg, ok. 1735; jedno z bardziej efektownych przedstawień Gdańska; w dolnej części panorama miasta, wzorowana na widoku Friedricha Bernharda Wenera z 1724 r. (tyt.: *DANTZIG*); międz. kolor. (panorama cz.-b.), st. bdb., nieznaczne zażółcenia i zabrudzenia, naprawione drobne rozdarcie lewego dolnego narożnika, złożenie atlasowe; wym. płyty: ok. 583x500 mm; tyt. dwujęzyczny, w kartuszu w formie cokołu: *DANTISCUM s. Gedanum Celeberrimum...*; / *DANZIG eine berühmte...*; [*Imago Poloniae...* K114/3, *Dantiscum...* G106/5, *Von Danzig...* 44] **cena: 2800 zł**

431

431. **WROCLAW.** Perspektywiczny plan miasta, wyd. Matthäus Seutter, Augsburg, ok. 1740 r., drugi wariant efektownego dzieła Seuttera (pierwszy wyd. ok. 1730 r., w drugim dorytowany tekst przywileju i tytuł Geografa Cesarzkiego); u dołu

panorama miasta (tyt.: BRESLAW) oraz dwie alegoryczne sceny; miedz. kolor., st. bdb., passe-partout, ślady naddarć i zagniecień, uzupełniony nieznaczny ubytek papieru na dolnym marginesie; wym. płyty: ok. 585x505 mm; tyt. w górze, w jęz. łac. i niem.: WRATISLAVIA antiquissima et celeberrima...; / BRESLAU die uhralte...; [Von Stettin... 30, Imago Silesiae... 251, Ikonografia Wrocławia 37] **cena: 2800 zł**

Friedrich Bernhard Werner i Georg Balthasar Probst

Widoki z serii Guckkastenblatt – przeznaczone do oglądania w specjalnych skrzynkach optycznych (w tzw. latarni magicznej). Miedzioryty kolor. w st. bdb.

432

433

432. **GDAŃSK**. Część Długoego Targu z Ratuszem Głównego Miasta i Dworem Artusa – widok w lustrzanym odbiciu; ryt. Balthasar Friedrich Leizel, Augsburg, po 1755; w dole opisy w jęz. niem.: *Das Recht Städtische Rath-Haus, nebst dem vordern Theil des langen Marckts* oraz w jęz. franc.: *La véritable Maison de ville, avec le devant du long Marché, de la ville de Danzig*; nad górną ramką napis: *Collection des Prospects*; marginesy przycięte, widok podklejony arkuszem papieru; wym.: 380x245 mm; tyt. nad górną ramką w lustrzanym odbiciu: *LA MAISON DE LA VILLE DE DANZIC*; [Von Danzig... 48] **cena: 1500 zł**

433. **SANKT PETERSBURG** (ros. САНКТ-ПЕТЕРБУРГ). Kamiennoostrowski Prospekt; nad górną ramką napis w lustrzanym odbiciu: *AMPHITEATRE D' UNE PROMENADE PUBLIQUE*; wyd. J.F. Daumont, Paryż, ok. 1760; wym.: 404x248 mm; 44e, *Vue de l'Amphitéatre pour la Promenade Publique à l' Isle Kamanoi Ostrow sur la petite Newa près de Sankt Petersbourg app le a la Comlesse de Bestouchess*; **cena: 700 zł**

434. **WROCLAW**. Kościół św. Marii Magdaleny; według rys. F.B. Wenera, wyd. G.B. Probst, Augsburg, ok. 1760; w dole opis (fragment opisu częściowo przycięty, część ucięta całkowicie): *Prospectus Ecclesiae Evangelicae ad St^a Mariae Magdalena, Vratislaviae*; / [Vuë de l'Eglise Luthérienne a St^a Marie Madelaine, à Breslau]; / *Veduta della Chiesa Luterana di Sta Maria Madalena, a Breslavia*; / [Prospect der Evange. Luth. Kirche zu St. Maria Magdalena, zu Breslau]; wnętrza okien wycięte i podklejone papierem, górna i dolna krawędź przycięta (modyfikacje te zostały wykonane w epoce i wynikają z adaptacji obiektu do pokazów nocnych), zaplamienia, w środkowej części delikatne zaprasowanie papieru; wym.: 394x272 mm; pierwotnie nad górną ramką tyt. w lustrzanym odbiciu [Vuë de l'Eglise de Ste Marie Madeleine, à Breslau]; tutaj brak tyt.; [Ikonografia Wrocławia 100] **cena: 1500 zł**

434

435. **WROCLAW**. Ostrów Tumski; ryt. Georg Gottfried Winckler, rys. F.B. Werner, wyd. G.B. Probst, Augsburg, ok. 1760; w dole opisy w jęz. łac.: *Prospectus Ecclesiae cathedralis S^t. Iohannis, Ecclesiam versus S^t. Crucis collegia= / tam, Vratislaviae; / Vuë de l'église Cathédrale de S^t. Jean, vis à vis l'Eglise Collégiale de la S^{te}. / Croix à Breslau; oraz włoskim: *Prospetto della Chiesa Cattedrale di S. Giovanni, diripetto alla Chiesa Collegiale / della Santa Croce à Breslavia; / Prospect der Dom Kirche zu S. Iohan, gegen der Collegial Kirche zum Heil: / Creuz, zu Breslau;* na marginesach ślady wilgoci, w lewym dolnym narożniku brunatne zabrudzenie; wym. widoku: 415x280 mm, wym. płyty: ok. 443x320 mm; tyt. nad górną ramką w lustrzanym odbiciu: *VUË DE L'ÉGLISE CATHÉDRALE DE S^t. IEAN, À BRESLAU;* [ikonografia Wrocławia 101, Wrocław na dawnej... 224] **cena: 1500 zł***

435

Friedrich Bernhard Werner i Georg Balthasar Probst - „długie” panoramy miast

436

436. **BRZEG**. Panorama miasta; według rys. F.B. Wenera, wyd. spadkobiercy Jeremiasa Wolffa (zapewne Johann Friedrich Probst), Augsburg, ok. 1730; pod dolną ramką legenda; miedz. kolor., odbity z 2 płyt, st. bdb., zdublowany na papierze; wym.: 1000x304 mm; *BRIEG in Schlesien;* **cena: 5900 zł**

437

437. **ELBLĄG**. Panorama miasta; według rys. F.B. Wenera, wyd. spadkobiercy Jeremiasa Wolffa (zapewne Johann Friedrich Probst), Augsburg, ok. 1730; pod dolną ramką legenda; miedz. cz.-b., odbity z 2 płyt, st. bdb.; wym.: 985x300 mm; *ELBING IN POLNISCH PREUSSEN;* **cena: 6000 zł**

438. **RYGA**. Rozległa panorama miasta z zaznaczonymi ważniejszymi budynkami; rys. F.I. Saur, wyd. G.B. Probst, Augsburg, ok. 1754; rzadki, czwarty stan panoramy z serii zapoczątkowanej rysunka-

mi F.B. Wenera; dodano herb miasta, kilka statków oraz dwujęzyczną, łacińsko-niemiecką legendę; w prawym dolnym rogu nota wyd.: *Georg Balthasar Probst, excud. Aug. Vind.*; w prawym górnym rogu herb miasta; miedz. kolor., odbity z 2 płyt, pod dolną ramką legenda, st. db., po gruntownej konserwacji, odtworzono dwa fragmenty legendy łącznie z nieznacznymi, przylegającymi do dolnej krawędzi fragmentami panoramy, w obrębie panoramy uzupełniono perforacje oraz pęknięcia; wym.: 1115x333 mm; tyt. na falującej wstędze, na tle nieba: *RIGA, metropolis Livoniae*; **BARDZO EFEKTOWNE! cena: 2800 zł**

439

439. **ŚWIDNICA**. Rozległa panorama miasta z zaznaczonymi ważniejszymi budynkami; według rys. F.B. Wenera, wyd. Spadkobiercy Jeremiasa Wolffa [Johann Friedrich Probst], ok. 1760; w prawym dolnym rogu nota wyd.: *Haered. Ier. Wolffj exc. A.V.*; w prawym górnym rogu herb miasta; miedz. kolor., odbity z 2 płyt, pod dolną ramką legenda, st. bdb.; wym.: 988x295 mm; tyt. na falującej wstędze, na tle nieba: *SCHWEIDNITZ*; **BARDZO EFEKTOWNE! cena: 6500 zł**

440

440. **WROCLAW**. Rozległa panorama miasta z zaznaczonymi ważniejszymi budynkami; ryt. Johann Jakob Steltzer (ok. 1706-1780), miedziorytnik pracujący w Augsburgu, specjalizujący się w widokach miast; rys. F.I. Saur, wyd. G.B. Probst, Augsburg, ok. 1740; w prawym dolnym rogu nota wyd.: *Georg Balthasar Probst excud. Aug. V.*; w lewym górnym rogu podtrzymywany przez putta herb, pod dolną ramką legenda; bogaty sztafaż figuralny; miedz. cz.-b., odbity z 2 płyt, st. bdb., zażółcenia, spore rozdarcie dolnej krawędzi; wym. płyty: ok. 1045x390 mm; tyt. na falującej wstędze, na tle nieba: *VRATISLAVIA, BRESSLAU*; **NIEZWYKLE RZADKIE! cena: 7500 zł**

Widoki Gdańska Matthäusa Deischa

Widoki Gdańska ryt. przez znanego gdańskiego grafika M. Deischa (1724-1789) według rys. F.A. Lohrmanna, pochodzące z cyklu *50 widoków Gdańska (50 Prospective von Danzig)*, wyd. do 1765 r. Wszystkie wykonane techniką akwatinty, cz.-b., st. bdb., z przyciętymi marginesami (ale z widocznym odciskiem płyty), oprawione w passe-partout. Tyt. w jęz. niem. i łac.

441

442

441. **GDAŃSK.** Dwór Bractwa św. Jerzego i Złota Brama; wym. płyty: 275x178 mm; *Die Halle nebst dem langgasschen Thor von der Seite des Stocks. Aedificium in quo panni signantur, una cum porta vici longi e regione carceris*; **cena: 520 zł**

442. **GDAŃSK.** Dwór Popielny na Wyspie Spichrzów; nieznaczące zabrudzenia marginesów, wym. płyty: 281x173 mm; *Der Asch Hoff. Area cineribus reponendis trutinisque examinandis destinata*; **cena: 550 zł**

443. **GDAŃSK.** Mała Zbrojownia; wym. płyty: 278x180 mm; *Das neue Zeughaus. Armamentarium nouum*; **cena: 550 zł**

443

Jan Fryderyk Endersch

Jan Fryderyk Endersch (1705-1769) – pochodzący z Turyngii matematyk i kartograf, większość swego życia spędził w Elblągu (Prusy Królewskie). Wykonywał globusy; dwa z nich ofiarował królowi Augustowi III. Otrzymał za to w 1750 r. patent i tytuł matematyka królewskiego. Interesował się teorią heliocentryczną Mikołaja Kopernika i opracował model układu słonecznego według tej teorii. W 1755 r. wykonał na zamówienie biskupa Adama Stanisława Grabowskiego mapę Warmii, którą wydał w Elblągu. Sporządził również mapę Żuław Wiślanych i plan Nogatu pod Elblągiem. Brał udział w opracowaniu pierwszego atlasu ziem polskich *Carte de Pologne...* (1772), wydanego przez Rizzi Zannoniego.

444. **ELBLĄG.** Panorama miasta od północnego wschodu; rys. i ryt. J.F. Endersch, przed 1746; miedz. cz.-b., st. bdb., passe-partout; wym. płyty: 193x 73 mm; tyt. na falującej wstędze: *Prospect v. Elbing*; **cena: 800 zł**

444

Bardzo rzadka, praktycznie niespotykana panorama El-

bląga, która ukazała jako osobne wydawnictwo w niewielu egzemplarzach. Przedstawienie realistyczne i szczegółowe – widoczne Brama Targowa, kościół Trzech Króli, kościół św. Mikołaja, zabudowania nowego i starego miasta. Patrz: M. Toeppen, *Geschichte der räumlicher Ausbreitung der Stadt Elbing*, s. 35.

Daniel Chodowiecki

Daniel Mikołaj Chodowiecki (1726-1801) – związany z Gdańskiem malarz i rysownik. Najbardziej znany w Polsce jest cykl jego 108 rysunków powstałych w 1773 r., z kolei nieznane szerzej pozostają 2 kalendarzyki wydane w Berlinie – pierwszy z nich, z 1796 r., przedstawia polskie postacie i wydarzenia historyczne, mapę Polski Sotzmanna i Warszawy Heunnequina, drugi, z 1797 r. – sceny z życia Stanisława Leszczyńskiego wraz z typami polskiej szlachty, mieszczaństwa, chłopstwa oraz polskiego wojska. W latach 50. XVIII w. Chodowiecki poświęcił się malarstwu i akwafortcie.

445

446

445. **GDAŃSK**. Alegoria zwycięstwa na cześć gdańskiego kupca Johanna Labesa (1754-1809); rys. znany gdański artysta, Daniel Chodowiecki (1726-1801), Gdańsk 1770; Labes jako bohater alegorii widoczny przy kierowaniu grupą robotników przesuujących głąz; specyficzne trofeum z narzędzi rolniczych i ujęcie w bramie triumfalnej symbolizuje sukcesy na polu rolnictwa i ekonomii (Labes zajmował się handlem zbożowym); u zwieńczenia bramy herb Labesa; sygnatura autora wyryta u dołu fundamentu bramy po prawej: *D. Chodowiecki f[ecit]*; u progu bramy napis: *IPSORUM TUNC IMPERATORUM MANIBUS COLEBANTUR AGRI – Plinius* (pol. *Wówczas ziemia uprawiana była rękami samych cesarzy – Pliniusz Starszy*); miedz. cz.-b., stan bdb., przy prawej krawędzi niewielkie rdzawe plamki; wym. płyty: 343x288 mm; bez tyt.; **cena: 2850 zł**

Johann Labes (1754-1809). Gdański kupiec, senator Wolnego Miasta Gdańska, który zasłużył się miastu zagospodarowaniem terenów rekreacyjnych w kompleksie leśnym Jaśkowej Doliny we Wrzeszczu. Był synem kupca Kaspra Labesa (1715-1763), po którym odziedziczył firmę Kaspar Labes Erben handlującą zbożem i drewnem. W 1808 r. był właścicielem 6 statków towarowych o łącznej pojemności 1700 łasztów (ok. 4000 t), kamienic przy ul. Długiej 34 i ul. Chlebnickiej 30 oraz spichlerza na Wyspie Spichrzów.

Henri Abraham i Zacharie Chatelain

Henri Abraham Chatelain (1684-1743), Zacharie Chatelain (1690-1754), amsterdamscy księgarze i wydawcy.

446. **KRAKÓW, WARSZAWA, WILNO**. Karta 3 stanów polskich (król, senat i izba poselska); w górze panorama Krakowa według Pietera Schuta (*Vue de Cracovie*), po bokach 2 mniejsze widoki: Warszawy (*Vue de Varsovie*) i Wilna (*Vue de Wilna*), poniżej tekst; pochodzi z: Chatelain, Henri Abraham i Zacharie, *Atlas Historique*, Amsterdam 1705-1739; miedz. kolor., st. bdb., sztych po konserwacji, uzupełniony ubytek papieru w tekście i na górnym marginesie, zażółcenia na złożeniu atlasowym; wym. płyty: 455x350 mm; *CARTE DES TROIS ORDRES QUI COMPOSENT L'ETAT DE LA REPUBLIQUE DE POLOGNE SÇAVOIR LE ROI, LE SENAT ET LA NOBLESSE*; **cena: 800 zł**

Różni autorzy oraz grafiki anonimowe

447

448

447. **ELBLĄG**. Plan miasta; anonim, 1734; zaznaczono linię fortyfikacji i tereny zadrzewione (co miało znaczenie militarne); podana w tyt. data 1734 wskazuje, że plan dotyczy okresu toczonej w latach 1733-1735, także na Pomorzu, wojny o sukcesję polską; z prawej str. ramka z tyt. i legendą; miedz. z akwf. kolor., st. bdb., uzupełnione marginesy (lewy i górny), w górze niewielka rdzawa plamka; wym.: 266x200 mm; *Die Stadt ELBINGEN in Polnisch Preußen Anno 1734*; RZADKIE! **cena: 750 zł**
448. **GŁOGÓWEK**. Panorama miasta, poniżej postacie alegoryczne i herb; pochodzi z: *Zittauisches Tagebuch* (dawniej *Eckardtisches Monathliches Tagebuch*, ukazujący się pod różnymi tyt. w latach 1731-1895); miedz. cz.-b., st. bdb., passe-partout; wym. arkusza: 160x190 mm; *Obr Glogau*; **cena: 250 zł**

449

450

449. **KAMIENNA GÓRA** (woj. dolnośląskie, pow. kamiennogórski). Folwark; anonim, 1760; akwarela, passe-partout, st. bdb., lekkie zabrudzenia; wym.: 160x94 mm; bez tyt.; UNIKAT! **cena: 350 zł**
450. **KAMIENNA GÓRA** (woj. dolnośląskie, pow. kamiennogórski). Widok miasta w czasie bitwy 23 VI 1760 r., podczas wojny siedmioletniej; anonim, 1760; akwarela, passe-partout, st. bdb., lekkie zabrudzenia; wym.: 159x87 mm; *Die Action bey Landeshutt in Schlesien*; UNIKAT! **cena: 450 zł**

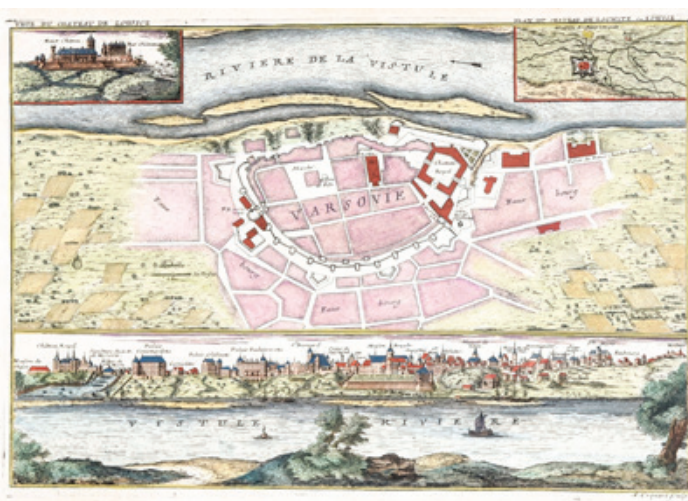

451

451. **KRAKÓW**. Panorama miasta; anonim, ok. 1700; miedz. kolor., filigran, st. bdb., złożenie atlasowe, na dolnym marginesie delikatne sprasowanie papieru; wym. płyty: 290x167 mm; tyt. na falującej wstędze: CRACAV; **cena: 1500 zł**

452

453

452. **WARSZAWA.** II bitwa pod Warszawą (31 VII 1705), mająca miejsce w czasie III wojny północnej między wojskami polsko-sasko-litewskimi a szwedzkimi; anonim, I poł. XVIII w.; tyt. i legenda w górze na rozwiniętej wstędze; na pierwszym planie Ujazdów i pałac Lubomirskich, w oddali widoczne również Wola, Bielany i Warszawa; międz. cz.-b., st. bdb.; wym.: 397x302 mm; *Action der Schweden gegen die Sachsen und Pohlen, bey Warschau den 21/31: Iulij Anno 1705*; **cena: 400 zł**

453. **WARSZAWA, ŁOWICZ.** Plan Warszawy, poniżej ramka z panoramą Warszawy od str. Wisły; w górnych narożnikach 2 niewielkie ramki z widokiem ogólnym zamku w Łowiczu (*VEÛE DU CHATEAU DE LOWICZ*) i uproszczonym planem zamku (*PLAN DU CATEAU DE LOUWICTZ OU LOWICZ*); ryt. Antoine Coquart (1668-1707) według Nicolasa de Fera, plan zamieszczany w atlasach de Fera *L'atlas curieux ou le monde représente dans des cartes générales et particulières du ciel et de la terre...*, Paryż 1700-1735; międz. kolor., st. bdb., w kilku miejscach uzupełnione ubytki papieru; wym. płyty: 346x238 mm; plan i widok Warszawy bez tyt.; **cena: 1900 zł**

454

455

454. **WIELICZKA.** Widok miasta i okolicy oraz przekrój wnętrza kopalni soli; ryt. Benard, pochodzi z: Diderot, Denis; d'Alembert, Jean, *Wielka Encyklopedia Francuska (Encyclopédie, ou dictionnaire raisonné des sciences, des arts, et des métiers)*, Paryż 1751-1766 (późniejsze wydania 1772, 1777, 1780); nad górną ramką napis: *Minéralogie, 7me Collection. Filons et travaux des Mines*; międz. cz.-b., st. bdb., nieznaczone naddarcia górnej krawędzi; wym. płyty: 460x357 mm; *Histoire Naturelle, vue Générale de la Mine de Sel de WIELICZKA en Pologne près Cracovie*; **cena: 1200 zł**

455. **WROCLAW.** Perspektywiczny plan miasta; wyd. J. Covens & C. Mortier, Amsterdam, ok. 1750; na podstawie planu Janssoniusa z 1657 r.; międz. kolor., st. bdb.; wym. płyty: ok. 515x410 mm; tyt. w górze, bez kartusza: *BRESLAW*; [por. *Imago Silesiae...* 241] **cena: 1100 zł**

XIX WIEK

Napoleonica w ujęciu Adama i Mottego

Charles Étienne Pierre Motte (1878-1836), litograf i wydawca francuski. W 1817 r. uzyskał patent umożliwiający mu wykonywanie zawodu drukarza litograficznego. Litografuje rysunki takich autorów jak: Jean-Baptiste Mauzaisse (1784-1844), Victor-Jean Adam, Ludwig Rullmann, Hippolyte Bellangé, Achille Devéria (1800-1857), Edmond Savouré, Henry Monnier.

Jean Victor Adam (1801-1866), francuski malarz i litograf. Studiował w École des Beaux-Arts (1814-1818), a także w pracowniach Meyniera i Régnaulta.

Wszystkie prezentowane poniżej grafiki to litografie kolor., pochodzące z: A.V. Arnault, *Vie politique et militaire de Napoleon....*, wyd. La Librairie Historique, Paryż 1822-1826.

456

458

456. **PARYŻ**. Napoleon koronujący Józefinę na cesarzową (2 XII 1804); rys. Adam, lit. C.E.P. Motte, st. bdb., po fachowej konserwacji; wym.: 393x290 mm; *Sacre*; **cena: 450 zł**
457. **AUSTERLITZ**. Scena z bitwy pod Austerlitz (2 XII 1805); rys. Adam, lit. C.E.P. Motte, st. bdb., po fachowej konserwacji; wym.: 435x296 mm; *Bataille d' Austerlitz*; **cena: 500 zł**
458. **RATYZBONA**. Napoleon w czasie bitwy pod Ratyzboną (19-23 IV 1809); malował Pierre-Claude Gautherot, lit. C.E.P. Motte, st. bdb., po fachowej konserwacji; wym.: 418x274 mm; *Bataille de Ratisbonne*; **cena: 450 zł**
459. **SMOLEŃSK**. Scena z bitwy pod Smoleńskiem (16-18 V 1812); rys. Champion, lit. C.E.P. Motte, st. bdb., po fachowej konserwacji; wym.: 405x291 mm; *Prise de Smolensk*; **cena: 500 zł**
460. **BORODINO**. Scena z bitwy pod Borodino (we Francji znana jako *Bataille de la Moskova* – nad rzeką Moskwa, stoczona w dniach 5–7 IX 1812 r.); rys. Martinet, lit. C.E.P. Motte, st. bdb., po fachowej konserwacji; wym.: 409x290 mm; *Bataille de la Moskova*; **cena: 500 zł**
461. **BUDZISZYN**. Scena z bitwy pod Budziszynem (20-21 V 1813); malował H. Bellangé, lit. C.E.P. Motte, st. bdb., po fachowej konserwacji; wym.: 438x307 mm; *Bautzen*; **cena: 450 zł**
462. **LÜTZEN**. Scena z bitwy pod Lützen (2 V 1813); rys. Champion, lit. C.E.P. Motte, st. bdb., po fachowej konserwacji; wym.: 430x312 mm; *Bataille de Lutzen*; **cena: 450 zł**

Christian Gottlieb Ludwig

Christian Gottlieb Ludwig (1803-1877) – urodzony w Gdańsku artysta plastyk. Od 1824 r. nauczyciel rysunków w Państwowej Prowincjonalnej Szkole Rzemieślniczej. Udzielał prywatnych lekcji z rysunków i kaligrafii. W 1827 opuścił Gdańsk, został nauczycielem szkoły średniej we Frankfurcie nad Odrą. W latach 1825-1827 tworzył rysunki z widokami Gdańska i okolic. W sierpniu 1830 r. gdańskie wydawnictwo Gerhard's Buchhandlung wydało dwie serie litografii z jego rysunkami.

463

464

463. **GDAŃSK, OTOMIN.** Widok na Jezioro Otomińskie; rys. z natury C.G. Ludwig, 1825, lit. Lütke Junior, wyd. Gerhardschen Buchhandlung, Gdańsk 1826; lit. cz.-b., st. bdb., passe-partout; wym.: 490x364 mm; *Ottomin*; RZADKIE; **cena: 1500 zł**
464. **GDAŃSK-OLIWA.** Widok ogólny na zespół klasztorny w Oliwie z Doliny Radości (dawniej Wesołowo); rys. C.G. Ludwig, lit. Carl August Helmsauer, odbił I. Lacroix, wyd. Gerhardschen Buchhandlung, Gdańsk, ok. 1825; lit. kolor., st. bdb., minimalne zażółcenia krawędzi; wym.: 478x358 mm; *Oliva gesehen aus dem Freudenthale*; BARDZO RZADKIE I NIEZWYKLE EFEKTOWNE! **cena: 1500 zł**

465

466

465. **JANOWA GÓRA.** Widok z Janowej Góry; rys. C.G. Ludwig, lit. Carl August Helmsauer, odbił I. Lacroix, wyd. Gerhardschen Buchhandlung, Gdańsk, ok. 1825; lit. kolor., st. bdb., delikatne zażółcenia krawędzi; wym.: 481x360 mm; *Der Johannesberg*; BARDZO RZADKIE I NIEZWYKLE EFEKTOWNE! **cena: 1500 zł**
466. **KOLBUDY GÓRNE.** Panorama okolic miejscowości; rys. C.G. Ludwig, lit. Lütke Junior, wyd. Gerhardschen Buchhandlung, Gdańsk 1826; lit. cz.-b., st. bdb., passe-partout; wym.: 487x364 mm; *Ober-Kahlbude*; **cena: 1200 zł**

Friedrich Eduard Meyerheim

Friedrich Eduard Meyerheim (1808-1879), ur. w Gdańsku artysta malarz. Malarstwa uczył się u ojca, Karla Friedricha, potem u Johanna A. Breysiga w Królewskiej Szkole Sztuk Pięknych, a następnie w Akademii Sztuk Pięknych w Berlinie. Od 1838 r. był tam asystentem, od 1850 profesorem, następnie pracował w akademiach w Dreźnie i Monachium. W 1832 r. wydał album 10 litografii przedstawiających widoki Gdańska, w 1833 r. (wraz z architektem J.H. Strackiem) opracował album poświęcony dawnej architekturze niemieckiej. Malował pejzaże, widoki i sceny rodzajowe związane z Gdańskiem, portrety. Malarzami byli także jego synowie: Franz Eduard (1838-1880) oraz Paul Friedrich (1842-1915). Prezentowane poniżej litografie cz.-b. pochodzą ze zbioru widoków Gdańska, lit. w berlińskim Zakładzie Litograficznym Ludwika Sachse, wyd. Gerhardshen Buchhandlung, 1832; st. bdb.

467

468

467. **GDAŃSK**. Brama Wyżynna; wym.: 310x238 mm; *DAS HOHE THOR ZU DANZIG*; **cena: 1500 zł**
468. **GDAŃSK**. Panorama miasta z Biskupiej Górki; wym.: 311x238 mm; *DANZIG VOM BISCHOFFSBERGE GESEHEN*; **cena: 1500 zł**
469. **GDAŃSK**. Panorama miasta widziana z lasu pod Świńskimi Głowami; wym.: 308x236 mm; *DANZIG, GESEHEN AUS DEM SCHWEINSKÖPFER WALDE*; **cena: 1500 zł**

470

471

470. **GDAŃSK**. Skład drewna; wym.: 311x238 mm; *DIE HOLZFELDER ZU DANZIG*; **cena: 1500 zł**

Borussia

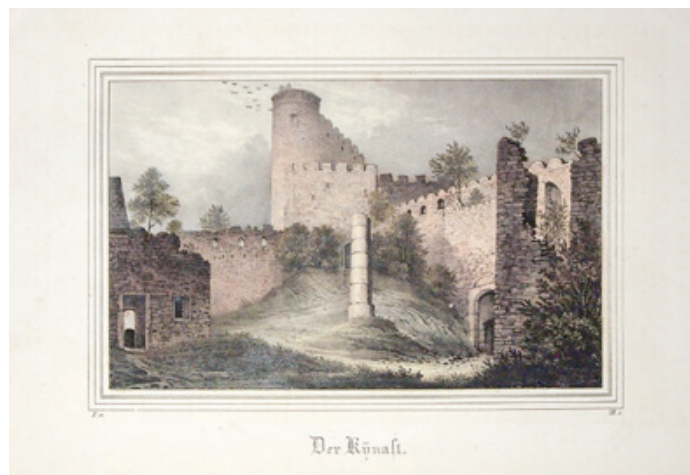
Panoramy i widoki miast pochodzące z dzieła *Borussia, Museum für preussische Vaterlandskunde*, wyd. Eduard Pietzsch und Comp., Drezno 1838-1842. Wszystkie wykonane techniką litografii, kolorowe, w st. bdb.

471. **BOLKÓW**. Panorama miasta z zamkiem; wym.: 180x119 mm; *Bolkenhain mit der Bolkoburg*; **cena: 150 zł**

Brieg.

472

Der Kynast.

473

472. **BRZEG**. Panorama miasta; wym.: 186x121 mm; *Brieg*; **cena: 150 zł**

473. **CHOJNIK**. Dziedziniec zamku; wym.: 182x114 mm; *Der Kynast*; **cena: 150 zł**

Der Dom zu Frauenburg.

474

Der Lange- oder Längemarkt in Danzig.

475

474. **FROMBORK**. Katedra; wym.: 184x130 mm; *Der Dom zu Frauenburg*; **cena: 150 zł**

475. **GDAŃSK**. Długi Targ; wym.: 140x180 mm; *Der Lange- oder Längemarkt in Danzig*; **cena: 150 zł**

Glogau.

478

Schloss Gröditzberg.

479

476. **GDAŃSK**. Dwór Artusa – wnętrze; wym.: 128x166 mm; *Der Börsensaal im Artus-Hofe zu Danzig*; **cena: 150 zł**

477. **GDAŃSK**. Panorama miasta; wym.: 177x117 mm; *Danzig*; **cena: 150 zł**

478. **GŁOGÓW**. Panorama miasta; wym.: 182x121 mm; *Glogau*; **cena: 150 zł**

479. **GRODZIEC**. Widok na zamek i pałac; wym.: 184x120 mm; *Schloss Gröditzberg*; **cena: 150 zł**

Graudenz.

480

Schloß Fischbach in Schlesien.

481

480. **GRUDZIĄDZ**. Widok części miasta nad Wisłą; wym.: 179x126 mm; *Graudenz*; **cena: 150 zł**

481. **KARPNIKI**. Zamek; wym.: 199x129 mm; *Schloss Fischbach in Schlesien*; **cena: 150 zł**

Glatz.

482

Das Grabmal Blüchers bei Krieblowitz in Schlesien.

483

482. **KŁODZKO**. Panorama miasta z Twierdzą; wym.: 205x125 mm; *Glatz*; **cena: 150 zł**

483. **KROBIELOWICE**. Mauzoleum Blüchera, znajdujące się w okolicy miejscowości; wym.: 187x123 mm; *Das Grabmal Blüchers bei Krieblowitz in Schlesien*; **cena: 150 zł**

Marienwerder.

484

Die Frauenkirche zu Liegnitz.

485

484. **KWIDZYN**. Panorama miasta z zamkiem; lekkie zabrudzenia marginesów; wym.: 202x131 mm; *Marienwerder*; **cena: 150 zł**

485. **LEGNICA**. Kościół NMP; niewielkie zażółcenie przy lewej krawędzi; wym.: 125x180 mm; *Die Frauenkirche zu Liegnitz*; **cena: 150 zł**

486. **LEGNICA**. Panorama miasta; wym.: 207x125 mm; *Liegnitz*; **cena: 150 zł**

487

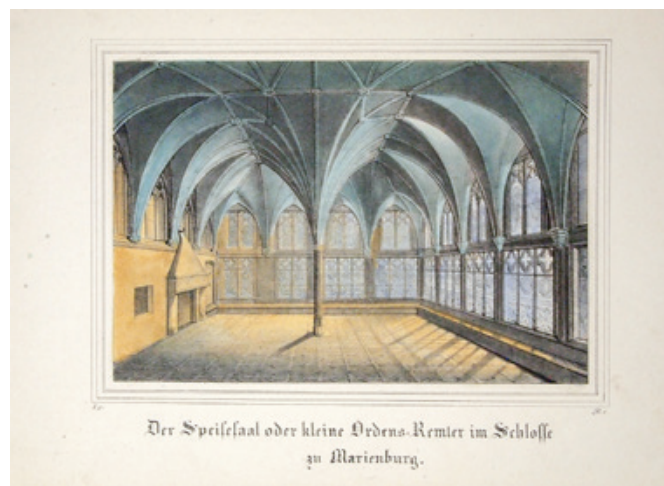
488

487. **LIDZBARK WARMIŃSKI**. Zamek; wym.: 178x122 mm; *Schloß Heilsberg in Ostpreußen*; cena: 150 zł

488. **LUBAŃ**. Panorama miasta; delikatne zabrudzenia; wym.: 183x116 mm; *Lauban*; **cena: 150 zł**

489

490

489. **LUBAŃ**. Panorama miasta – inne ujęcie; wym.: 184x118 mm; *Lauban*; cena: 150 zł

490. **MALBORK**. Letni refektarz na Zamku Średnim; nieznaczne zabrudzenia marginesów; wym.: 190x135 mm; *Der Speisesaal oder kleine Ordens-Remter in Schlosse zu Marienburg*; **cena: 150 zł**

491

491. **MALBORK**. Ratusz; wym.: 186x128 mm; *Das Rathhaus zu Marienburg*; **cena: 150 zł**

492. **MALBORK**. Zamek Średni; wym.: 173x118 mm; *Schloss Marienburg*; **cena: 150 zł**

493. **MALBORK**. Zamek widziany od str. Nogatu; wym.: 179x120 mm; *Marienburg*; **cena: 150 zł**

494

494. **MYSŁAKOWICE**. Pałac; wym.: 186x123 mm; *Schloss Erdmannsdorf*; **cena: 150 zł**

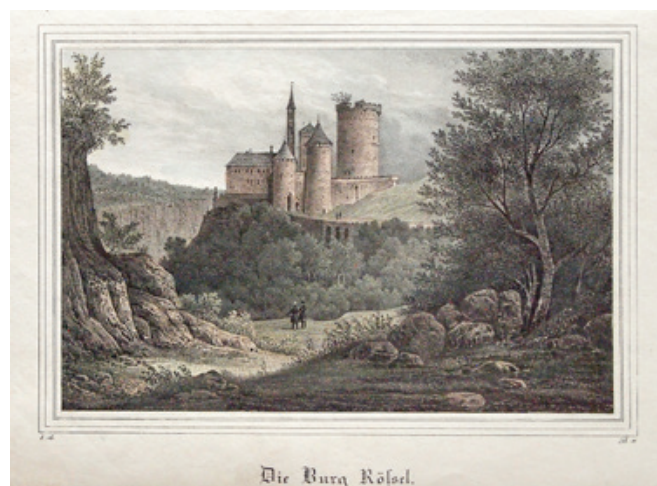
495

495. **POGÓRZE KARPACKIE**. Widok z Pogórza Karpackiego; wym.: 194x118 mm; *Das Vorgebirge der Karpaten*; **cena: 120 zł**

496

496. **PROSZÓWKA**. Ruiny zamku Gryf; delikatne zardzewienia; wym.: 202x131 mm; *Ruinen der Burg Greiffenstein in Schlesien*; **cena: 150 zł**

497

497. **RESZEL**. Zamek; nieznaczące zabrudzenia; wym.: 185x122 mm; *Die Burg Rössel*; **cena: 150 zł**

498

498. **ŚWIDNICA**. Panorama miasta; wym.: 196x124 mm; *Schweidnitz*; **cena: 150 zł**

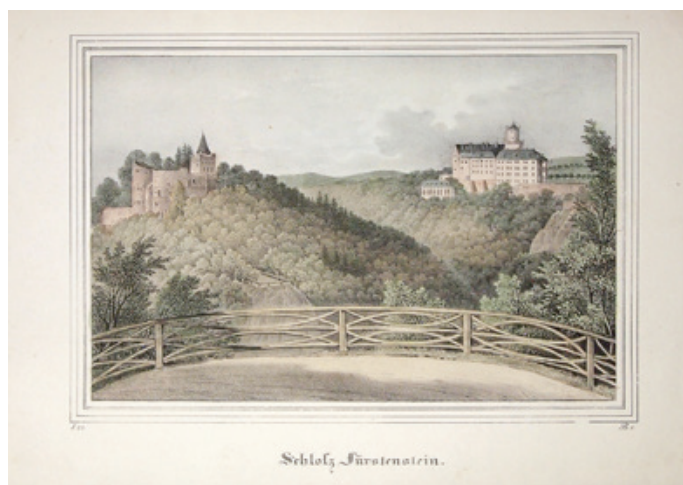
499

499. **ŚWIĘTA LIPKA**. Klasztor; minimalny ślad wilgoci; wym.: 182x121 mm; *Kloster Heilige Linde in Ostpreussen*; **cena: 150 zł**

Thorn.

500

Schloß Fürstenstein.

501

500. **TORUŃ**. Widok miasta; wym.: 190x122 mm; *Thorn*; **cena: 150 zł**

501. **WAŁBRZYCH**. Zamek Książ i Stary Książ; wym.: 198x130 mm; *Schloß Fürstenstein*; **cena: 150 zł**

Ansicht der Sand-Kreuz- und Domkirche zu Breslau.

502

Die Elisabethkirche in Breslau.

504

502. **WROCLAW**. Kościół św. Krzyża i katedra Jana Chrzciciela; wym.: 181x113 mm; *Ansicht der Sand-Kreuz- und Domkirche zu Breslau*; **cena: 150 zł**

503. **WROCLAW**. Kościół św. Elżbiety; lekkie zabrudzenia marginesów; wym.: 131x180 mm; *Die St. Elisabethkirche in Breslau*; **cena: 150 zł**

504. **WROCLAW**. Kościół św. Krzyża; wym.: 118x184 mm; *Die Kreuzkirche in Breslau*; **cena: 150 zł**

Das Rathhaus zu Breslau.

506

Sorau.

507

505. **WROCLAW**. Panorama miasta; wym.: 199x119 mm; *Breslau*; **cena: 150 zł**

506. **WROCLAW**. Ratusz; lekkie zabrudzenia; wym.: 197x141 mm; *Das Rathhaus zu Breslau*; **cena: 150 zł**

507. **ŻARY**. Panorama miasta; passe-partout; wym.: 184x117 mm; *Sorau*; **cena: 150 zł**

Kresy według Leonarda Chodźki (1800-1871)

Leonard Borejko Chodźko herbu Kościesza (1800-1871) – polski historyk, geograf, kartograf, archiwista, wydawca i działacz emigracyjny. W latach 1816-1817 uczęszczał na wydział prawny Uniwersytetu Wileńskiego. Należał do Filaretów (poznał wówczas Adama Mickiewicza). W 1826 r. osiadł na stałe w Paryżu. Był jednym z animatorów życia politycznego Wielkiej Emigracji. Napisał i wydał drukiem setki swoich prac historycznych, geograficznych i statystycznych, przeważnie w języku francuskim. Publikował hasła w encyklopediach, słownikach i dziennikach francuskich i brytyjskich, a także mapy. Kolekcjonował wydawane przez emigrantów książki, broszury, manifesty, druki ulotne. Zachował dla potomności korespondencję działaczy emigracyjnych.

Kolorowe staloryty pochodzące z dzieła *La Pologne historique littéraire, monumentale et pittoresque [...]*, autorstwa L. Chodźki, wyd. Bureau Central, Paryż 1835-1842; wszystkie w st. bdb.

508. **ANTONIN**. Wnętrze pałacu – kolumna z trofeami; wym.: 148x208 mm; *Interieur du Pavillon de Chasse d'Antonin dans la Grande Pologne*; **cena: 190 zł**

509

510

509. **JAZŁOWIEC**. Ruiny zamku; ryt. Auguste François Alés, druk. Leclere; po fachowej konserwacji; wym. arkusza: 262x170 mm; *Ruines du Château de Jazlowiec*; **cena: 190 zł**

510. **KOWNO**. Ruiny zamku; druk. Leclere; po fachowej konserwacji; wym. arkusza: 264x182 mm; *Kowno en Lituanie*; **cena: 190 zł**

511

512

511. **MODLIN**. Twierdza Modlin i okolice; ryt. A. Vinkeles, druk. Leclere; wym. arkusza: 278x185 mm; *Les environs du fort de Modlin*; **cena: 250 zł**

512. **NOWOGRÓDEK**. Ruiny zamku; ryt. Auguste François Alés, druk. Leclere; wym. arkusza: 245x172 mm; *Le Château de Nowogrodek en Lituanie*; **cena: 190 zł**

513

514

513. **OLESKO**. Zamek; ryt. Auguste François Alés, druk. Leclere; wym. arkusza: 264x177 mm; *Le Château d'Olesko, où naquit Jean Sobieski*; **cena: 190 zł**

514. **TREMBOWLA**. Ruiny zamku; ryt. Auguste François Alés, druk. Leclere; minimalny ubytek papieru; wym. arkusza: 260x183 mm; *Ruines du Château de Trembowla*; **cena: 190 zł**

515

517

515. **TROKI**. Ruiny zamku; ryt. Auguste François Alés, druk. Leclere; wym. arkusza: 255x176 mm; *Troki, Ancienne Capitale de Lituaniae*; **cena: 190 zł**

516. **WILNO**. Katedra św. Stanisława i św. Władysława; druk. Leclere; przycięte krawędzie; wym. arkusza: 225x159 mm; *Eglise cathedrale de Wilna*; **cena: 190 zł**

517. **ZALESIE**. Zespół pałacowy Ogińskich; ryt. Émile Rouargue, druk. Leclere; po fachowej konserwacji; wym. arkusza: 247x170 mm; *Zalesié, en Lituanie*; **cena: 150 zł**

Edward Raczyński

Edward Raczyński (1786-1845) – działacz społeczny, pisarz, kolekcjoner, fundator biblioteki Raczyńskich. W 1806 wstąpił do wojska polskiego i należał do gwardii honorowej Napoleona. Walczył na Pomorzu i w Prusach. W 1809 brał udział w bitwach pod Raszynem i Sandomierzem. Odznaczony krzyżem *Virtuti Militari* w 1810, wystąpił w randze kapitana z wojska i osiadł w Rogalinie. W 1811 został posłem na sejm z powiatu poznańskiego. W 1814 odbył podróż do Turcji i Grecji, której uwieńczeniem był wydany w 1821 *Dziennik podróży do Turcji*. Po drodze odwiedził włości i rezydencje magnackie na Ukrainie: Humań wraz z parkiem Zofiówką Potockich oraz Krzewin Jabłonowskich, a także opuszczone zamki w Łucku i Ostrogu. **Sporządzone przez towarzyszącego mu Ludwika Fuhrmanna szkice stały się podstawą dla poniższych akwarel, a te z kolei – dla rycin, które znalazły się w *Dzienniku*.** Były to początki działalności wydawniczej, która rozwinęła się intensywnie od chwili, gdy w 1827 został członkiem warszawskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Wydawał źródła i prace historyczne, traktaty polityczne, pamiętniki, przekłady z literatury antycznej. Do szczególnie cenionych prac należą *Gabinet medalów polskich* oraz *Wspomnienia Wielkopolski*. Źródło: *Wielkopolski Słownik Biograficzny*.

518. **KÓRNIK.** Kościół Wszystkich Świętych; pochodzi z: Raczyński, Edward hr., *Kościóły ze Wspomnień Wielkopolskich...*, Poznań 1857; stal. cz.-b., st. bdb., passe-partout; wym. widoku: 142x198 mm, wym. arkusza: 387x483 mm; **KOŚCIÓŁ W KURNIKU**; **cena: 380 zł**

518

519. **POZNAŃ.** Wnętrze kościoła jezuickiego (Bazylika Matki Boskiej Nieustającej Pomocy i św. Marii Magdaleny), ryt. Georg Döbler według rys. L. Delkeskampa, pochodzi z: Raczyński, Edward hr., *Kościóły ze Wspomnień Wielkopolskich...*, Poznań 1857; stal. cz.-b., st. bdb., nieznaczące naddarcie lewej krawędzi, zagięcia, passe-partout; wym. widoku: 205x303 mm, wym. arkusza: 390x508 mm; **KOŚCIÓŁ PO-JEZUICKI W POZNANIU**; **cena: 380 zł**

519

520

520. **OSTRÓG.** Widok na ruiny zamku; po prawej na dole sygnatura artysty F. A. Pernot 1824.; poniżej napisy w języku francuskim: *Ruines du Chateau d'Ostrog en Wolhynie* oraz *dessiné par Pernot à Paris* (pol. rysował Pernot w Paryżu); akwarela, piórko, ołówek, praca naklejona na papier z epoki, passe-partout; wym.: 200x310 mm; **cena: 8900 zł**

Rozwaliny zamku w Ostrogu (rys. prof. Z. Vogel, ryt. C.G. Hammer w Dreźnie) zawarta w *Dzienniku podróży do Turcji odbytej w roku MDCCCXIV E.* Raczyńskiego pokazuje zamek z innej perspektywy. Pierwotny rysunek na podstawie szkiców Fuhrmanna wykonał prof. Zygmunt Vogel z Warszawy i to jego praca została w formie grafiki umieszczona w *Dzienniku*. Pernot wykonał swoją akwarelę w 1824, czyli już po wydaniu polskim *Dziennika*, ale przed niemieckim z 1825. Z faktu istnienia tej pracy można wnioskować o tym, że istniały szkice Fuhrmanna niewykorzystane wcześniej i że być może Raczyński planował rozbudować kolejne wydania swojej pracy o nie-

wykorzystane szkice. Dnia 22. Lipca przybyłem do Ostroga. Miasteczko to nikczemnie zabudowane, szaniami niegdyś opasane było. Zamek Ostrogski w dawniejszych wiekach obronny i z wspaniałości słynący, dziś zupełnie jest zniszczonym, tak dalece że prócz kilku basztów i kościoła, który zawałeniem się grozi, ledwie śladu jego dostrzedz można (Dziennik..., s. 4).

Alexander Duncker

Alexander Duncker (1813-1897) – pochodził ze znanej rodziny berlińskich księgarzy. Ojciec Dunckera, Carl Friedrich Wilhelm (1786-1869), założył z Peterem Humblotem w 1809 r. wydawnictwo, które w 1837 r. przekształciło się w Verlag Alexander Duncker. W 1841 r. król Fryderyk Wilhelm IV nadał Alexandrowi Dunckerowi tytuł Königlichlicher Hofbuchhändler. Wydawanie litografii cieszyło się oficjalnym poparciem dworu berlińskiego.

Najsłynniejsze dzieło Dunckera to: *Die ländlichen Wohnsitze, Schlösser und Residenzen der ritterschaftlichen Grundbesitzer in der preußischen Monarchie nebst den Königlichen Familien-, Haus-Fideicommiss- und Schatull-Gütern in naturgetreuen, künstlerisch ausgeführten, farbigen Darstellungen nebst begleitendem*. Między 1857 a 1883 r. Duncker wydał w swojej firmie 960 widoków rezydencji, pałaców i zamków ówczesnych prowincji Królestwa Pruskiego. Wszystkie były sporządzane techniką litograficzną. Te, które wykonywano na samym początku były kolorowe, późniejsze tonowano. 169 z nich poświęcono Brandenburgii, włączając oczywiście ziemie leżące dzisiaj na terenie województw lubuskiego i zachodniopomorskiego. 72 przedstawiają obiekty z terenów Pomorza Gdańskiego, Warmii i Mazur oraz reszty tzw. Prus Wschodnich, łącznie z obszarami leżącymi w dzisiejszym obwodzie kaliningradzkim. Ukazano również 138 rezydencji z Saksonii, 120 z Nadrenii, 76 z Westfalii, 12 ze Szlezewiku-Holsztynu i Hesji-Nassau, 52 z Wielkiego Księstwa Poznańskiego i 227 ze Śląska.

Wszystkie prezentowane poniżej litografie mają format ok. 200x150 mm i są naklejone na arkusze o wymiarach ok. 380x300 mm. Litografie zachowane zostały w niemal doskonałym stanie. Ewentualne zabrudzenia występują jedynie na papierze, którego użyto do podklejenia grafik oraz na kartach z opisem. Do wszystkich grafik dołączono oryginalny opis obiektów sporządzony w epoce przez współczesnych Dunckerowi. Jeżeli podział na powiaty pokrywał się z podziałem sprzed 1945 r. wówczas tego faktu nie zaznaczaliśmy w opisie. Robiliśmy to tylko wtedy, kiedy było inaczej.

521

523

521. **KRZYŻOWICE** (Schlanz), pow. wrocławski; opis odręcznie – *Provinz Schlesien / Regierungs-Bezirk Breslau / Kreis Breslau*; tyt. odręcznie: *Schlantz*; **cena: 300 zł**
522. **WARMĄTOWICE SIENKIEWICZOWSKIE** (Eichholz), pow. legnicki; *Provinz Schlesien / Regierungs-Bezirk Liegnitz / Kreis Liegnitz*; tyt. w dole: *EICHHOLZ*; **cena: 350 zł**
523. **WILCZYCE** (Wildschütz), pow. wrocławski (dawniej oleśnicki); *Provinz Schlesien / Regierungs-Bezirk Breslau / Kreis Oels*; tyt. w dole: *WILDSCHÜTZ*; **cena: 300 zł**
524. **WŁOSIEN DOLNY** (Nieder-Heidersdorf), pow. lubański; *Provinz Schlesien / Regierungs-Bezirk Liegnitz / Kreis Lauban*; brak karty z opisem; *NIEDER-HEIDERSDORF*; **cena: 300 zł**

525

526

525. **WAWRZEŃCZYCE** (Lorzendorf), pow. wrocławski (dawniej średzki); *Provinz Schlesien / Regierungs-Bezirk Breslau / Kreis Neumarkt*; tyt. w dole: **LORZENDORF**; **cena: 300 zł**

Conrad Anton Mann

526. **BOBROWNIKI**. Ruiny zamku; lit. C.A. Mann, odbił O. Grote w Zakładzie Litograficznym C.G. Kantera, Kwidzyn 1851; lit. kolor., st. bdb.; wym.: 197x115 mm; tyt. w jęz. pol. i niem.: **ZAMEK W BOBROWNIKACH. RUINEN DES SCHLOSSES BOBROWNIKI**; **cena: 200 zł**

527

528

527. **WARSZAWA**. Kościół karmelitów; lit. C.A. Mann, odbił O. Grote w Zakładzie Litograficznym C.G. Kantera, Kwidzyn 1851; lit. kolor., st. bdb.; wym.: 198x122 mm; tyt. w jęz. pol. i niem.: **WARSZAWA. KOŚCIÓŁ XX KARMELITÓW. WARSCHAU. KIRCHE DES KARMELITERORDENS**; **cena: 200 zł**
528. **WARSZAWA**. Królikarnia; lit. C.A. Mann, odbił O. Grote w Zakładzie Litograficznym C.G. Kantera, Kwidzyn 1851; lit. kolor., st. bdb.; wym.: 202x124 mm; tyt. w jęz. pol. i niem.: **WARSZAWA. PALAC W KRÓLIKARNI. WARSCHAU. PALAIS IN KROLIKARNIA**; **cena: 200 zł**

Julius Greth

Julius Gotthard Benjamin Greth (1824-1902), artysta plastyk. W latach 1847-1848 uczeń Królewskiej Szkoły Sztuk Pięknych u Johanna Carla Schultza. Absolwent studiów malarskich u prof. Karla Ludwiga Rosenfeldta (1813-1881) na Akademii Sztuk Pięknych w Królewcu. Od 1851 r. mieszkał w Gdańsku. Część prac z widokami Gdańska wykorzystał w albumie wydanym w oficynie Karla Theodora Bertlinga ok. 1860 r. (*Album der Umgebungen von Danzig in 9 malerischen Ansichten nach der Natur gezeichnet von...*). W latach 1857-1860 wydał (z tekstem Rudolfa Genée'go) zestaw własnych rysunków ukazujących architekturę Gdańska – *Danziger Bauwerke in Zeichnungen von...* (wyd. 2: 1864). Wcześniej pojedyncze litografie można było nabyć w księgarni Woldemara Devrienta (1818-1855).

529. **MALBORK**. Most na Nogacie, w głębi zamek; rys. i lit. Julius Greth, druk. bracia Delius w Berlinie, wyd. A.W. Kafemann, Gdańsk, ok. 1860; lit. tonowana, st. bdb., delikatne żółtawe zaplamienia; wym.: 488x345 mm; *DIE NOGAT-BRÜCKE. und Schloss Marienburg*; **cena: 1250 zł**

530

531

530. **TCZEW**. Most na Wiśle; rys. i lit. Julius Greth, druk. bracia Delius w Berlinie, wyd. A.W. Kafemann, Gdańsk, ok. 1860; lit. tonowana, st. bdb., delikatne zabrudzenia, nieznaczne zagniecenia krawędzi, z prawej str. niewielkie przetarcie; wym.: 490x347 mm; *DIE WEICHSEL-BRÜCKE. bei Dirschau*; **cena: 1250 zł**

Napoleon Orda

Widoki wykonane według rysunków autorstwa Ordy; pochodzą z serii albumów litograficznych: *Album Widoków Historycznych Polski poświęcony rodakom zrysowany z natury przez Napoleona Ordę...*, seria V: *Album widoków przedstawiających miejsca historyczne Księstwa Poznańskiego i Prus Zachodnich*, wyd. N. Orda w Zakładzie Litograficznym M. Fajansa, Warszawa 1873-1883; w dole krótka notka na temat historii miasta w jęz. pol. i franc.; lit. tonowana, wszystkie w st. bdb.

531. **GNIEZNO**. Katedra; rdzawe plamki; wym.: 283x197 mm; *GNIEZNO. (Księstwo Poznańskie)*; **cena: 400 zł**

532

535

532. **POZNAŃ**. Katedra i kościół NMP na Ostrowie Tumskim; delikatne rdzawe plamki; wym.: 288x198 mm; *POZNAŃ NAD RZEKĄ WARTĄ. (Księstwo Poznańskie)*; **cena: 400 zł**

533. **RADZYŃ CHEŁMIŃSKI**. Zamek; wym.: 284x197 mm; *RADZYN. (Zachodnie Prusy)*; **cena: 400 zł**

534. **SANDOMIERZ**. Ratusz; wym.: 289x193 mm; *SANDOMIERZ DAWNIEJ SĘDOMIERZ NAD WISŁĄ. (Polska) Gubernia Radomska*; **cena: 400 zł**

535. **TORUŃ**. Dom, w którym urodził się Kopernik; rdzawe plamki; wym.: 284x196 mm; *TORUŃ NAD WISŁĄ. (Zachodnie Prusy)*; **cena: 400 zł**

ZABOROWA POLSKA W PRACACH RÓŻNYCH AUTORÓW

Wielkie Księstwo Poznańskie, XIX-XX w.

536

538

536. **ANTONIN**. Pałacyk myśliwski; ryt. Frommelt, rys. J. Minutoli, ok. 1835; stal. kolor., st. bdb.; wym.: 97x68 mm; *Jagdschloß u. Mausoleum zu Antonin*; **cena: 180 zł**
537. **ANTONIN, BERLIN**. Pałac Radziwiłłów; ryt. W. Aarland i Hertedrich (?), 1875; drzew. szt. kolor., st. bdb.; wym.: 187x152 mm; *Das Palais Radziwill in Berlin. Nach einer photographischen Aufnahme*; **cena: 220 zł**
538. **POZNAŃ**. Fara Poznańska widziana z ul. Klasztornej; anonim, 1904; na verso opis z epoki: *Pfarrkirche in Posen mit Jesuitenstrasse 1904* (ulica błędnie podpisana); akwf. tonowana, st. bdb.; wym. płyty: 88x123 mm; bez tyt.; **cena: 250 zł**
539. **POZNAŃ**. Plan miasta; wyd. Wagner & Debes, Lipsk, ok. 1890; lit. cz.-b., st. bdb.; wym.: 200x145 mm; *POSEN*; **cena: 190 zł**

540

541

540. **POZNAŃ**. Pomnik Adama Mickiewicza przy kościele św. Marcina, wykuty w piaskowcu przez Władysława Oleszczyńskiego; według fot. Bernarda Filehne'go, 1859; drzew. szt. kolor., st. bdb.; wym.: 110x236 mm; *Standbild Adam Mickiewicz's auf dem Kirchhofe der St. Martinskirche in Posen, aus Sandstein gemeißelt von Wladslaw Oleszctynski (...)*; **cena: 220 zł**
541. **WĄSOWO**. Widok na pałac Hardtów, wzniesiony w latach 1870-1872 dzięki ówczesnemu właścicielowi miejscowości, berlińczykowi Richardowi von Hardtowi, 1917; akwf. cz.-b., st. bdb.; wym. płyty: 95x92 mm; *Wonsowo*; **cena: 140 zł**

542

543

Pozostałe ziemie zaboru pruskiego, XIX-XX w.

542. **BRANIEWO**. Bazylika św. Katarzyny Aleksandryjskiej; ryt. Wilhelm Pech, ok. 1900; w dole sygn. autora ołówkiem; akwf. tonowana, st. bdb.; wym. płyty: 138x98 mm; tyt. ołówkiem: *Braunsberg, Pfarrkirche*; **cena: 120 zł**
543. **GDAŃSK**. Ratusz Głównego Miasta z Dworem Artusa; ryt. Hugo Ulbrich, odbił L. Angerer, Berlin, ok. 1910; w dole, na płycie łączone inicjały HU i data 1909; akwf. cz.-b., st. bdb.; wym. płyty: ok. 540x780 mm; *Das Rathaus mit dem Artushofe zu Danzig*; **cena: 1500 zł**

544

545

544. **GDAŃSK**. Widok miasta; rys. Wüsteneck, lit. F. Sala & Co., Berlin, ok. 1850; lit. kolor., st. bdb., po konserwacji; wym.: 360x258 mm; *Danzig*; BARDZO RZADKI WIDOK! **cena: 980 zł**
545. **GDAŃSK**. Widoki miasta w 9 sekcjach; według rys. Gottloba Theuerkaufa, ok. 1890; widoki przedstawiają: 1) ul. Mariacką z Bazyliką Mariacką – *Die Frauengasse mit dem Hintergiebel der Marienkirche*; 2) Długie Pobrzeże – *Die Lange Brücke*; 3) widok ogólny miasta z Biskupiej Górki – *Ansicht vom Bischofsberge aus*; 4) Długi Targ z ratuszem – *Der lange Markt mit dem Rathhausthurm, rechts die Börse*; 5) Plac Dominikański z kościołem św. Katarzyny i Basztą Dominikańską (nazywaną *Kiek in de Kök*, czyli *patrz do kuchni*, ponieważ z najwyższego piętra baszty można było obserwować kuchnię klasztoru dominikanów) – *St. Katharinenkirche. / Dominikanerplatz. / Kiek in die Kök*; 6) Brama Mariacka i Dom Towarzystwa Przyrodniczego – *Das Frauenthor mit der Sternwarte*; 7) Brama Wysoka – *Das hohe Thor*; 8) Żuraw – *Das Krahnthor*; 9) Targ Węglowy z Teatrem Miejskim i Wielką Zbrojownią – *Der Kohelmarkt. / Das Theater. / Hintergiebel des Zeughauses*; drzew. szt. kolor., podklejony sztywnym papierem, st. bdb., lekkie zabrudzenia i zażółcenia marginesów; wym. arkusza: 558x368 mm; *Danzig. Originalzeichnung von G. Theuerkauf*; **cena: 450 zł**

546. **GRUDZIĄDZ**. Widok na ruiny zamku i twierdzę; ryt. J. Willmore, Londyn, ok. 1830; stal. kolor., st. bdb.; wym.: 101x71 mm; *Schloss Graudenz*; **cena: 160 zł**
547. **TORUŃ**. Jeden z budynków dworcowych, w dole przekrój gmachu; lit. Nikoley, pochodzi z: *Zeitschrift für Bauwesen*, wyd. W. Ernst & Korn, Berlin 1865; lit. kolor., st. bdb., drobne naddarcia krawędzi; wym. arkusza: 454x300 mm; *Empfangsgebäude auf dem Bahnhof zu Thorn*; **cena: 280 zł**

548

550

548. **TORUŃ**. Pomnik Mikołaja Kopernika; malował A. Gärtner, druk. Winckelmann & Söhne, wyd. Ernst Lambeck, Toruń, ok. 1840; chromolit., st. bdb., nieznaczne naddarcie prawej krawędzi; wym.: 450x292 mm; *Das Copernicus Denkmal in Thorn*; **cena: 1500 zł**
549. **TORUŃ**. Powódź w okolicy Torunia; rys. Robert Assmus, 1879; drzew. szt. kolor., st. bdb.; wym.: 181x123 mm; *Bilder von der Weichselüberschwemmung. Nach der Natur gezeichnet von Robert Assmus. 8. Das Reimann'sche Schankhaus bei Thorn*; **cena: 150 zł**
550. **TORUŃ**. Powódź w okolicy Torunia; rys. Hermann Penner, 1879; drzew. szt. kolor., st. bdb.; wym.: 234x122 mm; *Die Ueberflutung der Weichsel bei Thorn, vom Eisenbahndamm aus gesehen. Nach einer Zeichnung von H. Penner*; **cena: 150 zł**
551. **TORUŃ**. Powódź w okolicy Torunia – zator lodowy przy murach miejskich; rys. Hermann Penner, 1879; drzew. szt. kolor., st. bdb.; wym.: 235x170 mm; *Die Ueberflutung der Weichsel bei Thorn: Eisstopfung an der Stadtmmauer. Nach einer Zeichnung von H. Penner*; **cena: 150 zł**

Zabór rosyjski – Warszawa, Kresy

552. **KALISZ**. Gotycki ratusz, zniszczony w czasie pożaru w 1537 r.; rys. Lemaitre, ryt. S. Cholet, pochodzi z : Charles Forster, *Pologne*, Paryż 1840; stal. kolor., st. bdb.; wym.: 138x95 mm; *Place à Kalisz*; **cena: 180 zł**
553. **KALISZ**. Panorama miasta; pochodzi z: Christian Friedrich Emanuel Fischer, Karl Friedrich Stuckart, *Zeitgeschichte der Städte Schlesiens mit Abbildungen*, Świdnica 1819; miedz. kolor., st. bdb., lekkie zażółcenia; wym.: 158x120 mm; *Kalisz*; **cena: 600 zł**
554. **LUBLIN**. Plac Łokietka z Bramą Krakowską; ryt. Ruille, rys. Buttura, pochodzi z: A. Hugo, *France Militaire Histoire des Armees Francaises...*, Paryż 1836; powyżej górnej ramki napis: FRANCE MILITAIRE; stal. kolor., st. bdb.; wym.: 111x76 mm; *Lublin*; **cena: 150 zł**
555. **MIR** (biał. Mip). Widok na zamek; pochodzi z: Sobieszczański, Franciszek Maksymilian (red.), *Wia-domości historyczne o sztukach pięknych w dawnej Polsce*, tom 2, wyd. Samuel Orgelbrand, Warszawa 1849, Cynkografia Banku Polskiego; cynkografia kolor., st. bdb.; wym.: 167x113 mm; *Zamek w Mirze*; **cena: 250 zł**

556

556. **WARSZAWA**. Plan miasta; rys. W.B. Clarke, ryt. T.E. Nicholson, wyd. Baldwin & Cradock, [Londyn] 1831; orientacja planu zachodnia; stal. kolor., st. bdb., passe-partout; wym. płyty: 410x330 mm; tyt. bez kartusza: *WARSAW (WARSZAWA)*. Published under the Superintendence of the Society for the Diffusion of Useful Knowledge; **cena: 600 zł**

557

Zabór austriacki - Galicja

557. **KRAKÓW**. Panorama miasta od strony Podgórze; lit. Jędrzej Brydak według fot. Walerego Rzewuskiego, Litografownia Czasu W. Kirchmayera w Krakowie, nakładem D.E. Friedleina w Krakowie, 1864; lit. na tincie, st. bdb., delikatne zażółcenia papieru, nieznaczne uszkodzenia krawędzi, z prawej str. naprawione rozdarcie; wym.: 595x169 mm; *WIDOK KRAKOWA od Podgórze*; **cena: 900 zł**

558

558. **KRAKÓW-ŁOBZÓW**. Szkoła artylerii na Łobzowie; według rys. W. Doderera, wyd. Artist. Anst. v Reiffenstein und Rosch, Wiedeń, ok. 1850; chromolit., st. bdb., rdzawe zaplamienia; wym.: 438x263 mm; *K.K. Artillerie-Schulkompanie zu Łobzów. (bei Krakau.)*; **cena: 600 zł**

560

559. **LWÓW**. Panorama miasta; rys. A. Lange, ryt. J. Hyrtl, ok. 1840; stal. kolor., st. bdb.; wym.: 137x90 mm; *Lemberg*; **cena: 220 zł**

560. **LWÓW**. Panorama miasta; A. Ziegler, Wiedeń 1845; lit. tonowana, st. bdb., na górnym marginesie niewielki ślad kornika; wym.: 222x152 mm; przy każdej krawędzi tyt. w innym jęz.: w jęz. niem.: *Ansicht der Hauptstadt Lemberg in Galizien*; jęz. węg.: *Lemberg, Halics fővárosa*; jęz. czeskim: *Lwow, hlawni město w Halicku*; jęz. wł.: *Veduta di Leopoli capitale città della Gallizia*; **cena: 220 zł**

561

562

561. **PRZEWORSK**. Panorama miasta; rys. z natury i lit. M.B. Stęczyński, 1847, z lit. P. Pillera we Lwowie, nakładem K. Jabłonowskiego we Lwowie; lit. cz.-b., st. bdb., nieznaczne uszkodzenia przy krawędziach; wym.: 192x114 mm; *PRZEWORSK od zachodu w obwodzie Rzeszowskim*; **cena: 180 zł**
562. **WIELICZKA**. Wnętrze kopalni soli; rys. Lauvergne, lit. Sabatier, druk. Lemercier, pochodzi z: Gaimard, Paul (kier.), *Voyage en Scandinavie, en Laponie au Spitzberg et aux Feröe [...] Atlas Historique et Pittoresque*, wyd. Arthus Bertrand, Paryż, ok. 1840; lit. tonowana, st. bdb., passe-partout; wym.: 426x287 mm; *VUE PRISE DANS LES MINES DE WIELICZKA 20 Mars 1840*; **cena: 800 zł**

563

566

563. **WIELICZKA**. Wnętrze kopalni soli; rys. Lauvergne, lit. Sabatier, druk. Lemercier, pochodzi z: Gaimard, Paul (kier.), *Voyage en Scandinavie, en Laponie au Spitzberg et aux Feröe [...] Atlas Historique et Pittoresque*, wyd. Arthus Bertrand, Paryż, ok. 1840; lit. tonowana, st. bdb., passe-partout; wym.: 425x278 mm; *VUE PRISE DANS LES MINES DE WIELICZKA 20 Mars 1840 (Pol[...])*; **cena: 800 zł**

Śląsk, XIX-XX w.

564. **GŁOGÓW**. Kościół Pokoju – nieistniejący (uległ zniszczeniu w 1758 r. podczas ostatniego wielkiego pożaru miasta); anonim, ok. 1880; drzew. szt. kolor., st. bdb.; wym.: 88x60 mm; *Die Friedenskirche in Groß-Glogau vor dem Brande von 1758*; **cena: 380 zł**
565. **GŁOGÓW**. Plan twierdzy w 1741 r.; ryt. C. Petersen, ok. 1840; stal. cz.-b., st. bdb.; wym.: 114x223 mm; *STORMNINGEN AF GROSS GLOGAU den 7. Mars 1741*; **cena: 220 zł**
566. **GOZDNO** (pow. złotoryjski). Pałac; ryt. E. Knippel, ok. 1850; chromolit., podklejona papierem, st. bdb., lekkie zażółcenia; wym.: 230x170 mm; *Herrmannswaldau. zum 8ten Juni 1859*; **cena: 250 zł**

567

569

567. **GRYFÓW ŚLĄSKI.** Panorama miasta od str. dawnej cegielni; rys. Alex Schuricht, lit. H. Williard, druk. J. Braunsdorf, wyd. A. Schuricht; lit. dwubarwna, st. db., po fachowej konserwacji, lekkie zabrudzenia; wym.: 568x345 mm; *Greifenberg a/Q von der früheren Ziegelei aus*; **RZADKIE! cena: 650 zł**
569. **HENRYKÓW.** Widok z lotu ptaka na były klasztor cystersów, wówczas w rękach spokrewnionego z Hohenzollernami króla Holandii; lit. W. Santer, rys. H. Radese, Wrocław 1846; lit. kolor., st. bdb., delikatne zabrudzenia marginesów; wym.: 302x200 mm; *HEINRICHAU bei Münsterberg im Besitz von Sr. Majestät dem Könige der Niederlande*; **cena: 550 zł**
569. **KAMIENIEC ZĄBKOWICKI.** Panorama zamku; lit. Th. Busch, Zittau 1866; lit. kolor., st. bdb.; wym.: 136x97 mm; *Schloss Kamenz in Schlesien*; **cena: 380 zł**
570. **KAMIENIEC ZĄBKOWICKI.** Panorama zamku; ryt. Theodor Blätterbauer, 1887; drzew. szt. kolor., st. bdb.; wym.: 158x102 mm; *SCHLOSS CAMENZ*; **cena: 180 zł**
571. **KAMIENIEC ZĄBKOWICKI.** Panorama zamku; ryt. Otto Spamer, 1887; drzew. szt. kolor., st. bdb.; wym.: 74x124 mm; *Schloss Kamenz*; **cena: 290 zł**

572

573

572. **KARKONOSZE.** Widok na Śnieżkę znad brzegu Wielkiego Stawu; 1903, w dole nieczyt. sygn. autora (Brunn?) oraz data: 4 IX 03; akwarela, st. bdb.; wym.: 317x238 mm; *Teichränder u. Schneekoppe*; **cena: 250 zł**
573. **KARKONOSZE.** Wielki Staw; ryt. M. Sussmann (?), w dole od ręczna sygn. autora, okres międzywojenny; akwf. kolor., st. bdb.; wym. płyty: ok. 150x190 mm; tyt. ołówkiem: *Grosser Teich*; **cena: 220 zł**

574

574. **MYSŁAKOWICE**. Kościół Najświętszego Serca Pana Jezusa; anonim, 1838; akwarela i tusz, st. bdb., minimalne uszkodzenia papieru, lekkie naddarcie dolnej krawędzi; wym.: 350x252 mm; bez tyt.; UNIKAT! **cena: 750 zł**

575

2576

575. **SIEDLISKO**. Uroczystości przed zamkiem w Siedlisku – święto weteranów; rys. Franz Wilhelm Steffens, 1863; tusz, st. bdb., passe-partout; wym.: 264x180 mm; na verso odręczny opis: *Fest. f. d. Veteranen zu Carolath / Schl. 10.7.63*; UNIKAT! **cena: 350 zł**

576. **SZCZODRE**. Widok pałacu z parkiem; 1902; akwarela, st. bdb.; wym.: 198x253 mm; opis na verso: *Paulette Wuthenau Sibyllenort Mai 1902*; **cena: 390 zł**

577. **WOLANY k. Kłodzka**. Widok na pałac feldmarszałka Georga Oliviera hrabiego von Wallis; Lith. Anst. v. W. Loeillot, pochodzi z: *Zeitschrift für Bauwesen*, wyd. Ernst & Korn, Berlin 1861; chromolit., st. bdb., nieznaczne zagięcia narożników, delikatne zażółcenia krawędzi; wym.: 342x248 mm; *Schloss Wallisfurth bei Glatz*; **cena: 700 zł**

577

578

579

580

578. **WROCLAW.** Katedra św. Jana; ryt. E. Höfer, rys. C. Würbs, wyd. G.G. Lange, Darmstadt, ok. 1840; widok wycięto i podklejono papierem; w dole notka z epoki – cytat. z wiersza *Das Gebet* Christiana Fürchtegotta Gellerta: *Bet oft; so wirst du Glauben halten, Dich prüfen, und das Böse scheun, An Lieb und Eifer nicht erkalten, Und gern zum Guten weise sein;* poniżej: *Breslau, inn October 1861 / P. Augustin;* stal. kolor., st. bdb., lekkie zabrudzenia; wym.: 136x106 mm; tyt. odręcznie: *Die Domkirche zu Breslau;* **cena: 150 zł**

579. **WROCLAW.** Kościół św. Krzysztofa; Bothe Rochow, 1890; akwarela, st. bdb., passe-partout; wym.: 125x163 mm; bez tyt.; **cena: 420 zł**

580. **WROCLAW.** Kościół św. Stanisława, św. Doroty i św. Wacława; Bothe Rochow, 1889; akwarela, st. bdb., passe-partout; wym.: 125x162 mm; bez tyt.; **cena: 420 zł**

581

582

581. **WROCLAW.** Oława Białokórnicza; rys. H. Irmann, sygn. autora w dole ołówkiem i na płycie, ok. 1905; na verso pieczęć; chromolit., st. bdb., zażółcenia marginesów, nieznaczne naddarcia dolnej krawędzi; wym.: 488x357 mm; tyt. w dole ołówkiem: *Weissgerber-Ohle in Breslau;* **cena: 800 zł**

582. **WROCLAW.** Ratusz; anonim, 1861; w dole notka z epoki: *Zur freundlichen Erinnerung an Dr. Janke u. die Schönen Tage in Breslau 1861;* chromolit., naklejona na arkusz papieru, st. db., po obu str. przebarwienia; wym.: 204x150 mm; bez tyt.; **cena: 150 zł**

583. **WROCLAW.** 13 widoków miasta na wspólnym arkuszu; ryt. A. Fesca, druk. Kunst. Anst. v. C. Dittmarsch u Cie., Stuttgart, wyd. A. Schulz, Wrocław, ok. 1830; 1) w centralnej części panorama miasta – *Breslau v.d. Oder seite;* 2) kościół św. Elżbiety – *S. Elisabeth Kirche;* 3) pałac królewski – *Schloss;* 4) *Gouvernement;* 5) ratusz – *Rathhaus;* 6) Dom Stanów Śląskich – *Ständehaus;* 7) pomnik Fryderyka Wielkiego – *Friedrichs d. Gr. Denkmal;* 8) pomnik Blüchera – *Blüchers Denkmal;* 9) teatr – *Schauspielhaus;* 10) katedra – *Dom;* 11) uniwersytet – *Universitat;* 12) pałac Hatzfeldów (dawne Nadprezydium Prowincji Śląskiej) – *Regierungsgebäude;* 13) kościół św. Magdaleny – *Magdalenen Kirche;* stal. kolor., st. bdb.; wym.: ok. 160x95 mm; **cena: 450 zł**

584

584. **WROCLAW.** 25 widoków miasta na wspólnym arkuszu; rys. z natury Nay, lit. Friedrich Julius Tempel-
 tei, wyd. W. Zawitz, Berlin, ok. 1840 (w prawym dolnym rogu tłoczony znak wyd.), druk. J. Hesse: 1) w
 centralnej części panorama miasta – *Breslau von der Oderseite*; dookoła pozostałe widoki: 2) ratusz – *Rath-
 haus*; 3) Teatr Polski – *Schauspielhaus*; 4) Zarząd Rejencji (pałac Hatzfeldów) – *Regierungsgebäude*; 5) zamek
 w Leśnicy – *Schloss Lissa*; 6) kościół św. Krzyża – *Kreuz-Kirche*; 7) Wyższy Sąd Krajowy – *Oberlandesgericht*;
 8) katedra od str. rzeki – *Dechanei und der Dom*; 9) gmach Stanów Śląskich – *Staendehaus*; 10) kościół Opieki
 św. Józefa (dawniej św. Urszuli i Jedenastu Tysięcy Dziewic) – *Kirche der 11,000 Jungfrauen*; 11) restaura-
 cja Szwajcarka w Parku Szczytnickim – *Schweizerhaus in Scheitnig*; 12) klasztor urszulanek i kościół św.
 Wincentego – *Ursuliner Kloster u. Vincenz-Kirche*; 13) pałac królewski – *Schloss*; 14) kościół św. Magdaleny
 – *Magdalenen-Kirche*; 15) uniwersytet – *Universitaet*; 16) kościół św. Elżbiety – *Elisabeth-Kirche*; 17) kaplica na
 Wzgórzu Kaplicznym pod Lasem Osobowickim – *Capelle bei Osswitz*; 18) *Gouvernement*; 19) Stara Giełda
 – *Boerse*; 20) katedra – *Dom*; 21) pomnik Fryderyka Wielkiego – *Friedrich des Grossen Denkmal*; 22) dwor-
 zec Kolei Górnośląskiej – *Bahnhof der Oberschl. Eisenbahn*; 23) pomnik Tauentziena – *Thauenziens
 Denkmal*; 24) dworzec Kolei Dolnośląskiej (tzw. Marchijski) – *Bahnhof der Niederschl. Eisenbahn*; 25)
 pomnik Blüchera – *Bluechers Denkmal*; lit. sepia, podklejona papierem z epoki, delikatne zażółce-
 nia krawędzi; wym.: 633x466 mm; *Erinnerung an
 Breslau*; BARDZO RZADKIE! **cena: 4950 zł**

585

585. **ZGORZELEC.** Otwarcie dworca w Zgorzelcu
 1 IX 1847 r.; anonim; lit. tonowana, podklejona
 papierem (lekko zażółconym), st. bdb.; wym.:
 148x87 mm; tyt. w dole, na szyldziku: *Bahnhof
 bei Görlitz*; BARDZO RZADKIE! **cena: 950 zł**

Górny Śląsk

586

587

588

586. **CHORZÓW**. Zestaw 3 widoków, ok. 1880: 1) panorama miasta – *Ansicht des k. Hüttenwerks Königshütte in Oberschlesien*, wym.: ok. 500x155 mm; 2) wnętrze huty – *Königshütte in Oberschlesien: Die Abstichhütte der Hohöfen von der Heydt und von Pommer-Esche*, wym.: 239x125 mm; 3) walcownia – *Königshütte in Oberschlesien: Die Eisenbahnschienenwalzerei*, wym.: 242x126 mm; drzew. kolor., st. bdb., podklejone sztywnym papierem; **cena: 300 zł**
587. **GÓRNY ŚLĄSK**. Katastrofa w kopalni na Górnym Śląsku; rys. A. Wanjura, 1882; drzew. szt. cz.-b., st. bdb., passe-partout; wym.: 233x167 mm; *Das „Rauben“ in den oberschlesischen Kohlenbergwerken. Nach einer Zeichnung von A. Wanjura*; **cena: 250 zł**
588. **OPOLE**. Kościół Piotra i Pawła; sygn. autora nieczyt.: M. Fuhrmann (?), ok. 1890; akwf. kolor., st. bdb.; wym. płyty: 184x146 mm; tyt. ołówkiem: *Oppeln*; **cena: 360 zł**

Inne kraje

589

589. **SANKT PETERSBURG** (ros. САНКТ-ПЕТЕРБУРГ). Pałac Aniczkowski, należący do wielkiego księcia Mikołaja Pawłowicza; anonim, ok. 1830; lit. kolor., st. bdb., niewielkie ubytki papieru w górnych narożnikach; wym. 345x240 mm; *Le Palais du Grand Duc Nicolas*; **cena: 400 zł**
590. **SMOLEŃSK**. Panorama miasta; pochodzi z: Horne, Thomas Hartwell, *The Triumphs of Europe* (drugi tyt.: *An Illustrated Record of important events in the Annals of Europe, during the years 1812, 1813, 1814 & 1815*), wyd. T. Bensley dla Roberta Bowyera, Londyn 1815; akwatinta kolor., st. bdb., minimalny ubytek papieru na dolnym marginesie, w treści niewielka brunatna plamka; wym.: 322x227 mm; *SMOLENSKO*; **cena: 400 zł**

XX WIEK

Arthur Bendrat

Arthur Bendrat (1872-1914), artysta malarz, grafik. Pracował w atelier malarza teatralnego Moritza Wimmera (1859 – po 1892). Uczył się w Królewskiej Szkole Sztuk Pięknych u Bernharda Sturmhöfela. W latach 1895-1902 studiował malarstwo w Szkole Sztuk Pięknych w Dreźnie (u profesorów Gottharda Kühla i Friedricha Prellera).

591

592

591. **MALBORK.** Widok zamku z przeciwnego brzegu Nogatu; lit. Arthur Bendrat, 1906, wyd. B.G. Teubner, Lipsk, Kunstanstalt Wilhelm Hoffmann A.-G. Dresden; chromolit., st. bdb., passe-partout; wym.: 410x300 mm; *Das Hochmeisterschloss Marienburg in W.-Pr.*; **cena: 400 zł**
592. **TORUŃ.** Kościół św. Jakuba; lit. Arthur Bendrat, 1906, wyd. B.G. Teubner, Lipsk, Kunstanstalt Wilhelm Hoffmann A.-G. Dresden; chromolit., st. bdb.; wym.: 300x410 mm; *Die alte Jakobkirche in Thorn*; **cena: 400 zł**

Friedrich Iwan

Friedrich Iwan (1889-1967), artysta grafik, ur. w Kamiennej Górze. W latach 1903-1908 studiował w klasie malarstwa Carla E. Morgensterna we wrocławskiej Szkole Sztuk Pięknych. Kontynuował naukę w latach 1910-1914 na Akademii Sztuk Pięknych w Berlinie u Hansa Meyera, współpracował z drukarzem poczdamskim W. Braunem. Stworzył udoskonaloną cały czas własną metodę tworzenia kolorowych akwafort odbijanych z jednej płyty. W 1921 r. przeniósł się do Karpacza, a w 1924 r. do Jeleniej Góry. Tworzył pejzaże, głównie z Karkonoszy, a także druki okolicznościowe i pamiątkowe.

593. **JELEŃ GÓRA.** Panorama miasta ze Śnieżką; ryt. Friedrich Iwan, okres międzywojenny; w dole odręczna sygn. autora (ołówkiem); akwf. z akwatintą kolor., st. bdb.; wym. płyty: ok. 410x360 mm; tyt. ołówkiem w dole: *Hirschberg Panorama*; **cena: 950 zł**

593

594. **JELEŃ GÓRA-JAGNIĄTKÓW**. Panorama miasta; ryt. Friedrich Iwan, okres międzywojenny; w dole odręczna sygn. autora (ołówkiem); akwf. z akwatintą kolor., st. bdb.; wym. płyty: ok. 470x390 mm; tyt. ołówkiem w dole: *Agnetendorf*; **cena: 1100 zł**
595. **KARKONOSZE**. Chaty na zboczu; ryt. Friedrich Iwan, okres międzywojenny; w dole odręczna sygn. autora (ołówkiem); akwf. z akwatintą kolor., st. bdb.; wym. płyty: ok. 400x320 mm; tyt. ołówkiem w dole: *Hütten am Hang*; **cena: 950 zł**

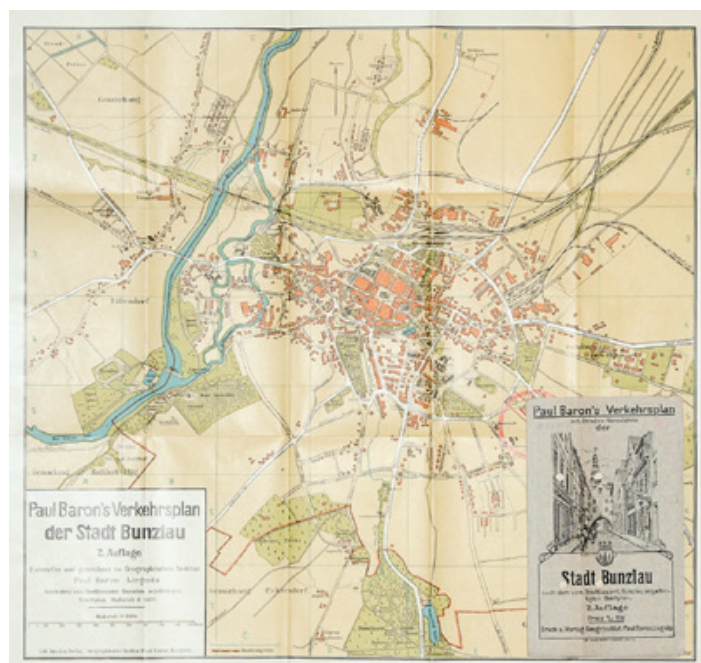
596

597

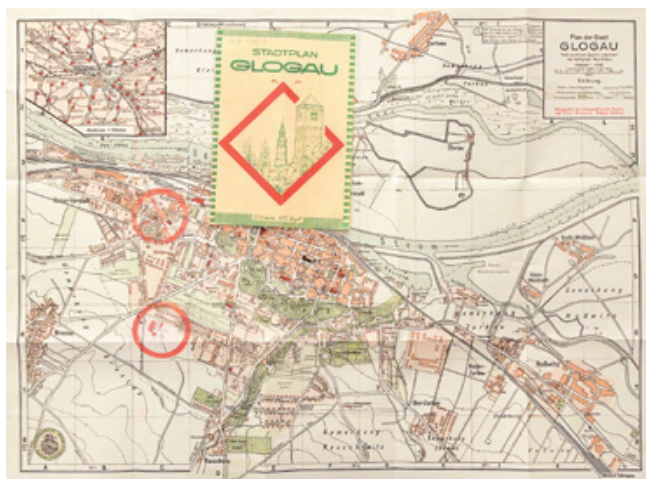
596. **KARKONOSZE**. Mały Staw i Śnieżka; ryt. Friedrich Iwan, okres międzywojenny; w dole odręczna sygn. autora (ołówkiem i druga na płycie); akwf. z akwatintą kolor., st. bdb.; wym. płyty: ok. 375x495 mm; tyt. ołówkiem w dole: *Kleiner Teich mit Koppe*; **cena: 950 zł**
597. **KARKONOSZE**. Dolina Obří důl (Kocioł Olbrzyma); ryt. Friedrich Iwan, okres międzywojenny; w dole odręczna sygn. autora (ołówkiem); akwf. z akwatintą kolor., st. bdb.; wym. płyty: ok. 375x435 mm; tyt. ołówkiem w dole: *Riesengrund*; **cena: 850 zł**

Plany Miast

598. **BOLESŁAWIEC**. Plan miasta, składany, w broszurowej okładce, z dołączonym wykazem ulic; wyd. Paul Baron, Legnica 1932; druk kolor., st. bdb., okładka z perforacją, odręczne oznaczenia; wym.: ok. 540x505 mm; tyt. okładkowy: *Stadt Bunzlau nach dem vom Stadtbauamt, Bunzlau angefertigten Stadtplan*; tyt. planu: *Paul Baron's Verkehrsplan der Stadt Bunzlau*; **cena: 180 zł**
599. **BYTOM, KATOWICE**. Plan aglomeracji katowickiej; w górnych narożnikach plany Bytomia i Katowic; Geograph. Anstalt von Wagner & Debes, Lipsk, ok. 1860; podziałka 1:250 000; lit. kolor., st. bdb., ślad złożenia; wym.: 157x106 mm; *BEUTHEN*; / *KATTO-WITZ*; **cena: 140 zł**

598

600

602

600. **GŁOGÓW**. Plan miasta; oprac. Paul Krakau, ok. 1930; druk kolor., st. bdb., wielokrotne złożenia, okładka osobno (ze śladem złożenia i perforacją); wym.: 575x427 mm; *Plan der Stadt GLOGAU*; RZADKIE! **cena: 190 zł**
601. **JELENIA GÓRA**. Plan miasta; Geograph. Anstalt von Wagner & Debes, Lipsk, ok. 1860; podziałka 1:20 000; lit. dwubarwna, st. bdb.; wym.: 146x97 mm; *HIRSCHBERG*; **cena: 180 zł**
602. **KRAKÓW**. Plan miasta; rys. M. Kubiczek, druk. „Akropol” Kraków, 1943; podziałka 1:20 000; **pocho- dzi ze zbiorów Piotra Zaremby (1910-1993), pierwszego polskiego prezydenta Szczecina** – w górze i w dole pieczęcie Zaremby; druk cz.-b. z kolorem odręcznym, st. bdb., wielokrotne złożenia; wym.: 945x800 mm; *AMTLICHER PLAN DER REGIERUNGSTADT KRAKAU*; **cena: 200 zł**
603. **LEGNICA**. Plan miasta; Geograph. Anstalt von Wagner & Debes, Lipsk, ok. 1860; podziałka 1:12 000; lit. cz.-b., st. bdb.; wym.: 147x98 mm; *LIEGNITZ*; **cena: 150 zł**
604. **POZNAŃ**. Plan miasta; Geograph. Anstalt von Wagner & Debes, Lipsk 1911; lit. kolor., st. bdb., passe-partout; wym.: 200x145 mm; *POSEN*; **cena: 200 zł**

605

606

605. **POZNAŃ**. Plan miasta, składany; wyd. Ferdinand Hirt, Wrocław, NS-Gauverlag Wartheland, Poznań, Hermann Schroedel Verlad, Halle/Saale, druk. Concrdia A.-G. Posen, Druckerei des Ostdeutschen Beobachters 1940; podziałka 1:20 000; w dolnym prawym rogu ramka z powiększeniem centrum miasta; druk kolor., st. sł., liczne rozdarcia; wym.: 698x688 mm; *Plan der Stadt Posen*; **cena: 150 zł**
606. **WARSZAWA**. Plan miasta, składany; nakład Polskiego Towarzystwa Księgarni Kolejowych „Ruch” sp. akc. Warszawa, Zakł. Graf. B. Wierzbicki i S-ka [1930]; zaznaczone linie tramwajowe dzienne i nocne, linie zamiejskie dzienne, stacje autobusowe, dworce kolejowe, komisariaty policji, ambasady, poselstwa, konsulaty, misje, a także muzea, teatry i hotele; dołączony spis ulic (24 str.); druk kolor., st. bdb., rdzawe plamki i zabrudzenia okładka miękka, w st. sł.; wym.: 805x637 mm; *PLAN MIASTA STOLECZNEGO WARSZAWY*; **cena: 150 zł**

607. **WROCLAW**. Plan miasta, składany; podziałka 1:20 000; oprac. Georg Sicker, kartogr. lithogr. Anst. Leipzig, wyd. Georg Brieger, Świdnica, ok. 1900; nieaktualne pieczęcie własnościowe; na verso spis ulic; druk kolor., st. bdb., minimalne zabrudzenia; wym.: 385x374 mm; *BRESLAU*; tyt. okładkowy: *Taschenplan von Breslau mit Verzeichnis der Strassen und Plätze und Angabe der Post-Bestellanstalten*; **cena: 80 zł**

608

610

608. **WROCLAW**. Plan miasta; podziałka 1:18 000; wyd. dr Jerzy Jabłoński, P.Z. Graf. Nr 2 we Wrocławiu, po 1945; druk. cz.-b., st. bdb., wielokrotne złożenia, brunatne plamki, nieznaczne naddarcia, nieaktualne pieczęcie własnościowe; wym.: 890x620 mm; *PLAN WROCLAWIA*; **cena: 150 zł**
609. **WROCLAW**. Plan miasta; druk. Willy Großhen, Dortmund, oprac. 1939, uzupełniona 1943; podziałka 1:20 000; w dolnym prawym rogu ramka z powiększeniem centrum miasta; **pochodzi ze zbiorów Piotra Zaremby (1910-1993), pierwszego polskiego prezydenta Szczecina** – w górze pieczęcie Zaremby; druk dwubarwny, st. bdb., wielokrotne złożenia, nieznaczne naddarcia i zabrudzenia; wym.: 1250x860 mm; *AMTLICHER PLAN DER HAUPTSTADT BRESLAU*; **cena: 280 zł**

SCENY Z HISTORII POLSKI

610. **KOŚCIUSZKO, TADEUSZ, MACIEJOWICE**. Scena z bitwy pod Maciejowicami (10 X 1794), kiedy Kościuszko miał rzekomo wznieść okrzyk: *finis Poloniae*; anonim, ok. 1800; miedz. punktowy kolor., st. bdb., przycięte krawędzie, delikatne zagniecenia; wym.: 159x95 mm; *Kościusko: Finis Poloniae!*; **cena: 140 zł**
611. **PONIATOWSKI, JÓZEF**. Śmierć Józefa Poniatowskiego; wyd. Artaria, Wiedeń, 1813; akwf. cz.-b., st. bdb., nieznaczne naddarcia krawędzi; wym. płyty: 527x424 mm; tyt. w jęz. niem. i pol.: *Tod des tapferen Fürsten Joseph Poniatowski in der Elster, bey der Schlacht von Leipsig am 19ten Octob 1813*; / *Bohatorska Śmierć Xięcia Poniatowskiego w Rzece Elster pod Lipskiem, dnia 19 Pazdziernika 1813*; **RZADKIE!** **cena: 2000 zł**
612. **TORUŃ**. Tumult toruński – scena przedstawiająca obcięcie dłoni skazanego na śmierć luteranina; rys. Worms, ok. 1880; drzew. szt. kolor., st. bdb.; wym.: 105x169 mm; *Das „Thorner Blutbad“*; **cena: 150 zł**
613. **WARSZAWA**. Porwanie dzieci uczestników powstania listopadowego; malował Nicolas Eustache Maurin, rys. na podstawie obrazu Marcin Twarowski, lit. Engelman; lit. cz.-b., st. bdb.; *ENLÈVEMENT DES ENFANS A VARSOVIE, EN 1831*; **cena: 1500 zł**

W czasie powstania listopadowego oraz po jego upadku przeprowadzono karne wcielenie dzieci polskich do armii Imperium Rosyjskiego. Zgodnie z poleceniem Mikołaja I z 23 III 1831, dzieci osób biorących udział w powstaniu listopadowym miały być traktowane jako tak zwani kantoniści i wcielane do specjalnych batalionów wojsk rosyjskich. Rok później to samo uczyniono z dziećmi emigrantów politycznych i biedoty oraz z sierotami.

611

612

613

614

614. **WIEDEŃ.** Jan Sobieski dowodzący bitwą; ryt. Antonio Verico, pochodzi z: Zaydler, Bernardo, *Storia della Polonia*, wyd. Florencja 1831; miedz. kolor., st. bdb., delikatne zażółcenia, passe-partout; wym. widoku: 403x171 mm; *GIOVANNI SOBIESKI ALLA BATTAGLIA DI VIENNA DEL 1683*; **cena: 700 zł**

ETNOGRAFIA

615. **ŁUŻYCE.** Młode kobiety w stroju odświętnym; anonim, 1845; drzew. szt. kolor., st. bdb.; wym.: 84x127 mm; *Jeunes filles en costume du dimanche*; **cena: 100 zł**

616

617

616. **ŁUŻYCE.** Para narzeczonych; anonim, 1845; drzew. szt. kolor., st. bdb.; wym.: 118x134 mm; *Fiancés*; **cena: 100 zł**
617. **ŁUŻYCE.** Strój pół-żałobny; anonim, 1845; drzew. szt. kolor., st. bdb.; wym.: 83x133 mm; *Costumes de la Lusace. – Vêtement blanc de demi-deuil*; **cena: 100 zł**
618. **ŁUŻYCE.** Tradycyjny ubiór świąteczny; anonim, 1845; drzew. szt. kolor., st. bdb.; wym.: 83x130 mm; *Costume de fête, en Lusace. – Ce dessin, communiqué par un Abonné, complète les illustrations des pages 12 et 13.*; **cena: 100 zł**

Ostleute (patrz też dział Judaica)

W II poł. XIX w. ukształtował się w Niemczech archetypiczny obraz Ostleute, dosłownie „ludzi ze wschodu”, żyjących poza cywilizacją, poza kulturą, poza normami społecznymi. Odrażający, brutalni, pijani. Jedynym ratunkiem dla nich jest wejście w niemieckość. Część z nich poczyniła już pierwsze kroki w tym kierunku, stając się Wasserpolakami. Wtedy też powstało bardzo wiele przedstawień graficznych dyskredytujących ludzi mówiących po polsku.

619

620

619. **GÓRNY ŚLĄSK.** Scena na polskim targowisku – w centrum „polski fakir” (kalka językowa z jęz. ang., czyli żebrzący, nic nieposiadający człowiek z nizin społecznych); rys. A. Wanjura, 1884; drzew. szt. kolor., st. bdb.; wym.: 234x180 mm; *Ein polnischer Fakir in Oberschlesien. Nach einer Zeichnung von A. Wanjura*; **cena: 380 zł**
620. **RAWICZ.** Powrót polskich robotników sezonowych z tzw. saksów (wyjazdów do sezonowych prac polowych, często w Saksonii, stąd nazwa); rys. A. Dörrfel, ok. 1880; typowe przedstawienie Polaków w optyce kulturkampfu – polscy robotnicy podróżowali w wagonach przeznaczonych do transportu koni, o czym świadczyły napisy na wagonach określające, że maksymalnie można było nimi transportować 40 ludzi albo 6 koni (*M.T. 40 Mann / oder 6 Pferde*); na stacji w Rawiczu widać kobiety w towarzystwie rozradowanych mężczyzn w stanie wskazującym na upojenie alkoholowe – tego typu obrazek wpływał na stosunek Niemców do ich polskich współobywateli i przyczyniał się do utrwalenia negatywnych stereotypów na temat Polaków; drzew. szt. kolor., st. bdb.; wym.: 232x168 mm; *Verladung von Sachsgängern auf einer Station der Provinz Posen*; **cena: 380 zł**

GRAFIKA ARTYSTYCZNA

621. **GOTTLIEB, LEOPOLD.** Pojenie spragnionego; okres międzywojenny; w dole odręczna sygn. autora; chromolit., st. bdb.; wym.: 303x406 mm; bez tyt.; **cena: 1200 zł**

Leopold Gottlieb (1879-1934). Polski malarz, najmłodszy brat malarza Mauricego. W latach 1896-1902 studiował w krakowskiej ASP u Jacka Malczewskiego i Teodora Axentowicza. W 1904 r. zamieszkał na stałe w Paryżu. W 1914 r. wstąpił do Legionów Polskich, służył w tzw. Pułku Piłsudskiego. od połowy 1915 r. walczył w 5 pułku piechoty I Brygady legionów, dowodzonej przez Józefa Piłsudskiego. Zajmował się wtedy m.in. dokumentacją rysunkową wojskowego życia będąc malarzem urzędowym w stopniu tytularnego chorążego. Wykonał wówczas ponad tysiąc portretów żołnierzy i oficerów.

621

622

623

622. **HOLSZTYN**. Koń holsztyński; rys. Kuntz, 1830, lit. J. Velten, pochodzi z: *Abbildungen saemmtlicher Pferde-Racen...* Stuttgart 1832, wyd. nakładem własnym; lit. cz.-b., st. bdb., uszkodzenia krawędzi; wym.: 355x296 mm; tyt. w jęz. niem. i franc.: *HOLLSTEINER PFERDE; / CHEVAUX DU HOLLESTEIN*; RZADKIE! **cena: 300 zł**
623. **POLSKA**. Koń polski; rys. Kuntz (1831), lit. J. Velten, pochodzi z: *Abbildungen saemmtlicher Pferde-Racen...* Stuttgart 1832, wyd. nakładem własnym; lit. cz.-b., st. bdb., uszkodzenia krawędzi; wym.: 352x287 mm; tyt. w jęz. niem. i franc.: *POLNISCHE PFERDE; / CHEVAUX POLONAI*S; RZADKIE! **cena: 600 zł**

MALARSTWO

624. **KUDOWA ZDRÓJ**. Widok na najstarszą część uzdrowiska; akwarela wykonana w 1819 r. przez uczestniczącego w budowie uzdrowiska praktykanta budowlanego Lindera, późniejszego radcę budowlanego w Czechach; z tyłu zachowana oryginalna tektura z informacją o autorze i datę powstania akwareli, ponadto notka, że stanowiła ona własność zarządu uzdrowiska Kudowa, odcisk w laku pieczęci *Badedirection Cudowa*, późniejszy odcisk w tuszu pieczęci (własnościowej?):

624

W. von Boddien *Bad Cudowa*; st. bdb., rama i szkło; wym. arkusza: 280x200 mm, wym. z ramą: 345x275 mm; **cena: 2900 zł**

W 1783 r. Kudowa awansowała do rangi uzdrowiska za sprawą trzech lekarzy, którzy założyli spółkę do wykorzystania jej wód leczniczych. Wojny napoleońskie przyniosły regres w rozwoju uzdrowiska. Po ich zakończeniu rozpoczęła się jego dalsza rozbudowa. Akwarela dokumentuje właśnie ten czas w dziejach miasta. Jest jedynym tego typu zachowanym źródłem ikonograficznym. Stanowi więc zabytek o nieocenionej wartości historycznej dla dziejów uzdrowiska. Wartość podnosi zachowana proveniencja.

625

626

625. **OPOLE**. Nadodrzańska część miasta; malowała (Marie?) Lempik, 1943; w prawym dolnym narożniku sygn. autorki; na verso odręcznie opis: *An der Oder in Oppeln - Lempik - Frauendorf O/S*; akwarela, st. bdb., passe-partout, rama i szkło; wym. w świetle passe-partout: 518x340 mm, wym. z ramą: 745x575 mm; **cena: 2500 zł**

626. **SZCZECIN**. Nabrzeże z Mostem Długim; malował Willi Krug, pocz. XX w.; w prawym dolnym narożniku sygn. autora; olej na płótnie, st. bdb., ozdobna rama; wym. z ramą: 660x525 mm; bez tyt.; **cena: 2950 zł**

PORTRETY

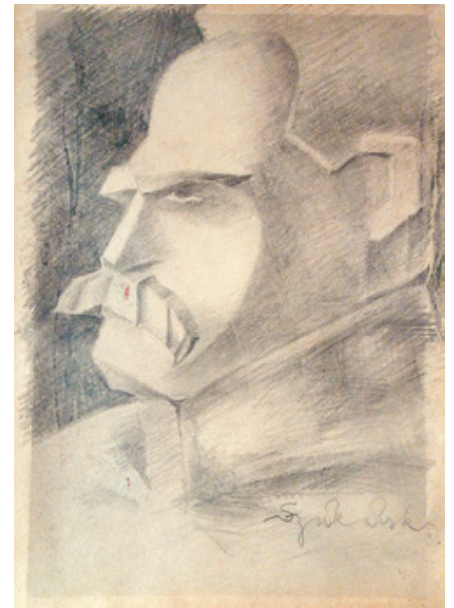
627. **JAN KAZIMIERZ WAZA** (1609-1672), król Polski w latach 1648-1668; portret w owalu, ryt. C. Meysens, pochodzi z: Gualdo-Priorato, Galeazzo, *Historia du Leopoldo Cesare...*, t. I, Wiedeń 1670; miedz. cz.-b., st. bdb., w 2 miejscach papier delikatnie sprasowany; wym. płyty: 158x240 mm; GIOVANNI CASIMIRO RE DI POLONIA E DI SVETIA GRAN DVCA DI LITVANIA & C ANNO 1668; [*Imago Poloniae...* H17/3] **cena: 400 zł**
628. **KOSTRZEWSKI, FRANCISZEK** (1826-1911), malarz, ilustrator, rysownik satyryczny i karykaturzysta; portret autorstwa córki artysty, M. Wodzińskiej, 1917 (sygn. autorki i data); akwarela, piórko, opraw. w ramę i szkło, st. bdb., w dole nieznaczny ślad wilgoci, lekkie uszkodzenia ramy; wym. portretu: 137x180 mm, wym. z ramą: 337x417 mm; *Franciszek Kostrzewski. Ostatni portret malarza, rysowała córka mal. M. Wodzińska*; **cena: 450 zł**
629. **PIŁSUDSKI, JÓZEF** (1867-1935), STANISŁAW SZUKALSKI. Portret marszałka autorstwa Stanisława Szukalskiego; ołówek na kartonie, rama i szkło, st. bdb.; wym.: 210x296 mm, wym. z ramą: 350x460 mm; **cena: 6000 zł**
- Stanisław Szukalski (1893-1987) – jeden z najbardziej oryginalnych polskich twórców, działający w Polsce i w USA. Bardzo wszechstronny. Zafascynowany osobą Józefa Piłsudskiego, którego namawiał do realizacji koncepcji geopolitycznej Neuropy, wykluczającej kraje zachodniej Europy. W USA aktor Leonardo DiCaprio nazywa go *polskim dziadkiem*. Zrealizował o nim film.
630. **POTOCKI, STANISŁAW REWERA** (ok. 1589-1667), senator, hetman polny koronny; portret w owalu, pochodzi z: Gualdo-Priorato, Galeazzo, *Historia du Leopoldo Cesare...*, t. I, Wiedeń 1670; miedz. cz.-b., st. bdb., ciemna plama na prawym marginesie; wym. płyty: 165x230 mm; POTOSKI GENERALE DELLA CORONA DI POLONIA CONTRO MOSCOVITI & c; [*Imago Poloniae...* H16/5, por. *Katalog portretów...* 4206] **cena: 550 zł**
631. **PSARSKI, WŁADYSŁAW**, uczeń ostrowskiego gimnazjum, uczestnik powstania styczniowego, zginął w bitwie pod Jurkowicami 21 X 1863 r.; półpostać; ryt. Leon Louis Chapon, 1864; drzew. szt. kolor., st. bdb.; wym.: 105x140 mm; ÉVÉNEMENTS DE POLOGNE. *Ladislas Psarski, volontaire polonais, mort à l'âge de 16 ans*; **cena: 250 zł**
632. **SAPIEHA, PAWEŁ JAN** (1609-1665), senator, podstoli litewski, wojewoda witebski i wileński, hetman wielki litewski; portret w owalu, ryt. Cesare Laurentio (sygn. *Cesare Laurentio Fece*), ok. 1670; miedz. cz.-b., st. bdb., lewa krawędź zażółcona; wym. płyty: 165x228 mm; *Sapietta Generale de Polacchi*; [*Imago Poloniae...* H17/13, *Katalog portretów...* nie notuje] **cena: 400 zł**
633. **WILANÓW - JAN III SOBIESKI** (1629-1696), król Polski i wielki książę litewski w latach 1674-1696; ryt. N. L'Armessin, wyd. P. Bertrand, Paryż, ok. 1690; portret w owalu, poniżej herb królewski, opis i nota wyd. z adresem: *A Paris Chez P Bertrand rue St. Jacques àinzug der la pomine dór proche St. Seuerin*; miedz. cz.-b., st. bdb., nieznaczne zabrudzenia, passe-partout; wym. płyty: 163x230 mm; *IEAN SOBIESKI Par La Grace de Dieu ROY DE POLOGNE et Grand Duc de Lithuanie...*; [*Katalog portretów...* nie notuje] **cena: 400 zł**
634. **WILANÓW - JAN III SOBIESKI** (1629-1696), król Polski i wielki książę litewski w latach 1674-1696; portret w owalu, wokół (odbity z osobnej płyty) bogaty sztafaż – alegoria zwycięstwa; anonim, ok. 1700; miedz. cz.-b., st. bdb., passe-partout; wym. płyty: 183x273 mm; *JUAN SOBIESKY REY DE POLONIA*; **cena: 600 zł**
635. **ZYGMUNT III WAZA** (1566-1632), król Polski (1587-1632) i Szwecji (1592-1599); popiersie w owalnej ramie z obiegającym ją napisem: *SIGISMUNDUS III. D.G. REX POL. M. DUX LIT. RUSS. PRUS. MAS. SAMO. LIV. NEC NON SUEC. GOT. VAND. HAER. REX*, rama umieszczona na tle ozdobnie wykończonego prostokąta; pochodzi z: *Theatrum Europaeum*, wyd. Spadkobiercy Matthäusa Meriana, Frankfurt n. Menem 1646; w górze karty napis: *denckwürdiger Geschichten*; w dole sześciowiersz: *Dum Me Sarmaticis natum genitricis Polona / Applicuit sceptris...*; miedz. cz.-b., st. bdb., delikatne zażółcenia marginesów; wym. ramki: 135x178 mm; bez tyt.; [*Katalog portretów...* 6467] **cena: 450 zł**

627

628

629

630

631

632

633

634

635

VARIA

636. **DZIWNÓW**. Tkana jedwabna wstążka z widokiem Dziwnowa z lotu ptaka i z życzeniami wielkocnymi (po obu str. widoku tkany napis: *FRÖHL. OSTERN / WÜNSCHT DIE KURVERWALTUNG*), suvenir; st. bdb.; wym.: 200x66 mm; *SOL- MOOR- u. OSTSEEBAD DIEVENOW*; **cena: 150 zł**
637. **LEGNICA**. Fryderyk II Wielki przed bitwą pod Legnicą (15 VIII 1760); rys. Schubert, ryt. D. Berger, Berlin 1803; stal. cz.-b., st. bdb., lekkie przebarwienia papieru na marginesach, nieznaczne naddarcia krawędzi; wym.: 348x430 mm; poniżej tekst w jęz. niem. i franc.: *Friedrich II vor der Liegnitzer Schlacht. Was giebt's? Ihro Majestät, der Feind ist kaum 800 Schritte entfernt. Frédéric II avant la bataille de Liegnitz. Qu'y a-t-il? Sire! l'ennemi n'est qu'à 800 pas d'ici*; **cena: 950 zł**

638

638. **LUTYNIA**. Fryderyk II Wielki podczas bitwy pod Lutynią (5 XII 1757); dookoła mniejsze ramki z widokami kolejnych 16 bitew wojen śląskich, m.in. pod: Małujowicami (10 IV 1741), Dobromierzem (4 VI 1745), Henrykowem Lubańskim (23 XI 1745), Sarbinowem (25 VIII 1758), Legnicą (15 VIII 1760) i Dzierżoniowem (16 VIII 1762); rys. Carl Friedrich Schulz, ryt. Carl Deucker, druk. i wyd. Gustav Georg Lange, Darmstadt 1757; stal. kolor., st. bdb., po fachowej konserwacji; wym. 474x423 mm; *FRIEDRICH DER GROSSE in der Schlacht bei Leuthen den 5ten December 1757*; **cena: 980 zł**

639. **WROCLAW, KOZŁE, SZCZECIN, CHORZÓW, HAMBURG, BERLIN**. Plakietka reklamowa na folii aluminiowej, wyd. przez Górnośląskie Towarzystwo Górnictwo-Przemysłowe dla Żeglugi Kanałami i Rzekami z okazji przysposobienia kolejnego odcinka Odry, umożliwiającego żeglugę z Górnego Śląska – z portu w Kozłku, przez Wrocław – do Hamburga i Szczecina; plakietka dedykowana Ottonowi Teodorowi Seydewitzowi (1818-1898), jednemu z liderów niem. partii konserwatywnej, deputowanemu do Reichstagu i nadprezydentowi prowincji śląskiej, który wspierał starania Towarzystwa; na awersie alegoria Śląska jako krainy przemysłowej i rolniczej z symbolem Towarzystwa, a także bieg Odry między Kozłem a Wrocławiem; poniżej hasło reklamowe zachęcające do pytania o ile staniało przewożenie towarów Odrą po 9 VI 1886?; na rewersie portret Seydewitz, bieg Odry w miejscu ujścia kanału prowadzącego do Hamburga (przez Berlin), a także tabelka przedstawiająca wzrost ilości przewożonych towarów w latach 1880-1885; celem Towarzystwa było udrożnienie drogi między

639

Górnym Śląskiem a Szczecinem oraz utworzenie kanału łączącego Odrę z Morzem Północnym przez Berlin i Hamburg; wyd. Wrocław 1886, plakietka wykonana w Hucie Batorego w Chorzowie; st. db., mocno podniszczone i skorodowane brzegi; wym.: ok. 160x115 mm; UNIKAT! **cena: 1400 zł**

KARTOGRAFIA

Zob. również w dziale Starodruki: LITWA, POLSKA, UKRAINA. SADEBECK, AUGUST FRIEDRICH WILHELM (pseud. Sirisa), *Polen zur Zeit der zwey letzten Theilungen dieses Reichs...*; monografia dotycząca rozbiorów Polski, zawiera jedną z najrzadszych map ziem polskich z zaznaczonymi granicami rozbiorów – *POLENS ENDE durch die letzten Theilungen und Besitznehmungen in den Jahren 1793 und 95 von PREUSSEN, RUSSLAND, OESTERREICH.*

640

641

640. **BIAŁOWIEŻA.** Mapa okolic Białowieży; 1944, wydanie wojenne, do użytku służbowego; treść na podstawie mapy operacyjnej Polski Wojskowego Instytutu Geograficznego; na verso mapa okolic miasta Iwje; druk kolor., st. bdb., wielokrotne złożenia, minimalne uszkodzenia krawędzi; wym. arkusza: 830x695 mm; *Białowieża*; **cena: 120 zł**
641. **DOLNY ŚLĄSK.** Mapa Dolnego Śląska; pochodzi z: *Atlante novissimo illustrato...*, wyd. Antonio Zatta, Wenecja 1779; międz. kolor., st. bdb.; wym. płyty: ok. 450x346 mm; *LA SLESIA INFER^E divisa NE' SUOI PRINCIPATI Di nuova Projezione*; **cena: 450 zł**

642

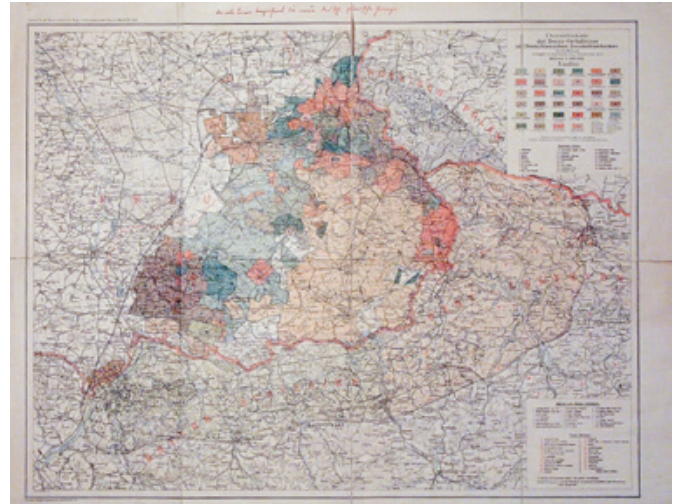
643

642. **GDAŃSK, KASZUBY.** Mapa Pomorza Gdańskiego i Kaszub; druk. Foto-Offset Zakład Graficzny Straszewiczów, Wydawnictwo Polskiego Towarzystwa Księgarń Kolejowych „Ruch” S.A., Warszawa, po 1930; podziałka 1:150 000; w górnym prawym rogu nieaktualna pieczęć własnościowa; druk kolor., st. bdb., wielokrotne złożenia; wym.: 414x554 mm; *MAPA TURYSTYCZNA POLSKIEGO WYBRZEŻA i KASZUBSKIEJ SZWAJCARI*; [Kartografia... 27] **cena: 90 zł**

643. **GŁOGÓW, BYTOM ODRZAŃSKI.** Mapa Księstwa Głogowskiego i Baronatu Bytomskiego; ryt. G.F. Lotter, pochodzi z: *Atlas Minor...*, wyd. Tobias Conrad Lotter, Augsburg, ok. 1774; miedz. kolor., st. bdb., liczne niewielkie rdzawe plamki; wym.: 238x165 mm; *PRINCIP. MAGNAE GLOGAVIAE cum libero Domin: BEUTHENENSI in Silesia...*; [*Śląsk w dawnej... 58, Imago Silesiae... 179*] **cena: 300 zł**

644

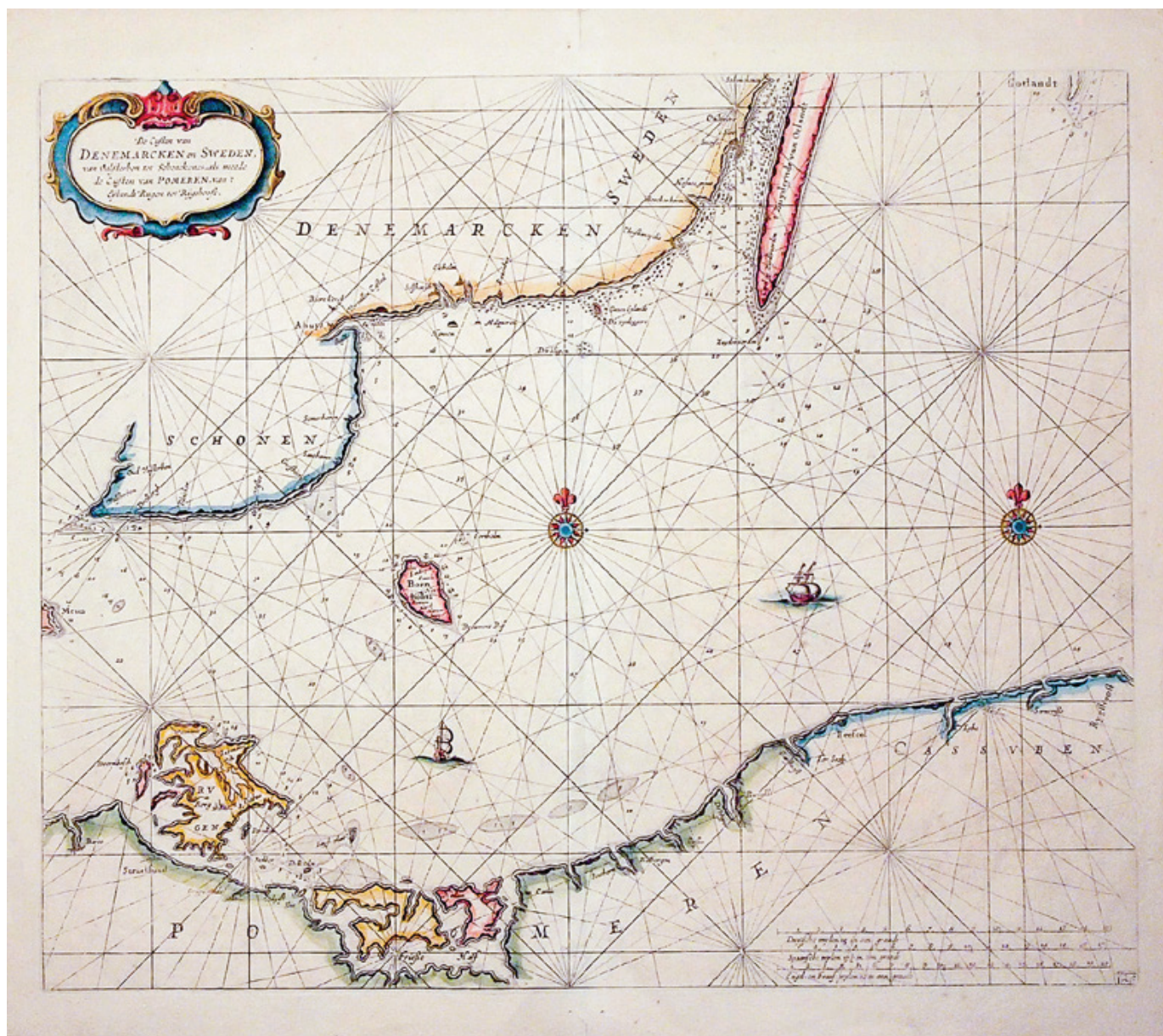
645

644. **GÓRNY ŚLĄSK.** Mapa Górnego Śląska; pochodzi z: *Atlante novissimo illustrato...*, wyd. Antonio Zatta, Wenecja 1779; miedz. kolor., st. bdb., w górnej części nieznaczne ubytki papieru; wym. płyty: ok. 418x325 mm; *LA SLESIA SUPER^E DIVISA NE SUOI PRINCIPATI Di nuova Projezione*; **cena: 600 zł**
645. **GÓRNY ŚLĄSK, ZAGŁĘBIE DĄBROWSKIE, GALICJA ZACHODNIA, ŚLĄSK CIESZYŃSKI.** Mapa Górnośląskiego Okręgu Węglowego, leżącego wówczas w Prusach; oprac. R. Michael, Lith. Anst. von Bogdan Gisevius, Berlin, wyd. Zeitschrift des Oberschlesischen Berg- u. Hüttenmännischen Vereins Märzheft 1909; zaznaczono obszar występowania złóż kopalnych na terenie Górnego Śląska, Zagłębia Dąbrowskiego, Okręgu Przemysłowego Chrzanów-Oświęcim oraz na Śląsku Cieszyńskim między Bielskiem a Ostrawą; ponadto wymieniono 31 właścicieli złóż i kopalń na Górnym Śląsku, 23 w Zagłębiu Dąbrowskim, 21 na Śląsku Cieszyńskim i 23 w Zachodniej Galicji; odpowiednimi kolorami zaznaczono na mapie poszczególne własności gruntów - przykładowo jako właściciel terenu zaznaczonego kolorem żółto-czerwonym (z nr. 10) widnieje Georg von Giesche's Erb., natomiast jasnozielonym (z nr. 23) - Guttmann & Springer; druk kolor., st. db., wielokrotne złożenia, drobne rozdarcia i naddarcia na złożeniach, na górnym marginesie odręczny dopisek z epoki, od str. verso złożenia wzmocnione papierową taśmą; wym.: ok. 627x485 mm; *Übersichtskarte der Besitz-Verhältnisse im Oberschlesischen Steinkohlenbecken*; **BARDZO RZADKIE! CENNY PRZYCZYNEK DO HISTORII WŁASNOŚCI W TYM REGIONIE POLSKI I CZECH; cena: 300 zł**

646. **GRODKÓW.** Mapa Księstwa Grodkowskie i Biskupstwa Nyskiego; oprac. Jonas Scultetus, pochodzi z hiszpańskiej edycji *Atlas Maior sive Cosmographia Blaviana*, największego atlasu oficyny wydawniczej Blaeu'ów, wyd. Joan i Cornelis Blaeu, Amsterdam 1662; nad dolną ramką nota wydawnicza: *Amstelaedami J. Blaeu excudit*, w górze dedykacja (bez kartusza); miedz. cz.-b., st. bdb.; wym. płyty: 533x392 mm; *DUCATVS SILESIAE GROTCANVS cum Districtu Episcopali NISSENSI*; [por. *Imago Silesiae... 55*]; **BARDZO RZADKIE HISZPAŃSKIE WYDANIE! cena: 600 zł**

646

647

647. **KASZUBY, POMORZE, MORZE BAŁTYCKIE** Mapa wybrzeży Bałtyku – obejmuje część Danii, Niemiec z Rugią i Pomorza – od wysp Uznam i Wolin na zachodzie, po Żarnowiec na wschodzie; oprac. Jacobsz Theunis oraz Jacob i Casparus Lootsmann, wyd. Jacques & Gasper Anthoine, Amsterdam 1662; na mapie zaznaczono m.in. następujące pomorskie miejscowości: Wolin (Nollin), Kamień Pomorski (Camin), (Southorn), Kołobrzeg (Kolbergen), Koszalin (Coslin), (De Wipper), Darłowo (Ruwolde), (Garshoost), Słupsk (Ter Stolp), (Reefcol), Łeba (Lyda), (Walsacken), Żarnowiec (Sernevisse), (Rygshooft); jedna z nielicznych map, na których zaznaczono Kaszuby; międz. kolor., st. bdb., nieznaczne naddarcia krawędzi; wym. płyty: 533x445 mm; *De Custen van DENEMARCKEN en SWE- DEN, van Valsterbon tot Schenckenes, als meede de Custen van POMEREN, van't Eylandt Rugen tot Rygshooft*; **cena: 2500 zł**

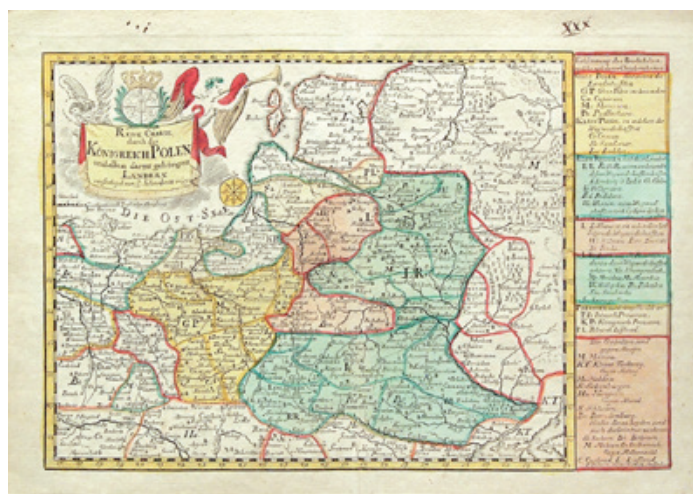
648. **KŁODZKO, BYSTRZYCA**. Mapa powiatu kłodzkiego i bystrzyckiego; pochodzi z: *Flemmings Handkarte von Schlesien*, Berlin ok. 1920; wyd. Georg Westermann; druk kolor., st. bdb., złożenia, okładka w st. db.; wym.: 468x498 mm; *KREIS GLATZ-HABELSCHWERDT*; **cena: 100 zł**

648

649

650

649. **KRAKÓW, ŁĘCZYCA, SIERADZ, SANDOMIERZ, LUBLIN.** Mapa woj. krakowskiego, sieradzkiego, łęczyckiego, sandomierskiego i lubelskiego; autorstwa Giovanniego Antonia Rizzi Zannoniego, 1781, ryt. Giovanni Pitteri, rys. Giuliano Zuliani, pochodzi z: *Atlante novissimo illustrato...*, wyd. Antonio Zatta, Wenecja 1781; miedz. kolor., st. bdb.; wym. płyty: ok. 420x325 mm; *LI PALATINATI di CRACOWIA, LEKZYCA, SIERADZ, SANDOMIR, E LUBLINO. Tratta dall' Atlante Polacco...*; **cena: 600 zł**
650. **KRÓLESTWO POLSKIE.** Mapa Królestwa Polskiego; pochodzi z: *Atlas Selectus...*, ryt. i wyd. Johann George Schreiber, Lipsk, ok. 1745; miedz. kolor., st. bdb.; wym.: 254x169 mm; *REISE CHARTE durch das KÖNIGREICH POLEN mit allen darzu gehörigen LAENDERN verfertigt von JG Schreibern in Leipzig*; **cena: 380 zł**

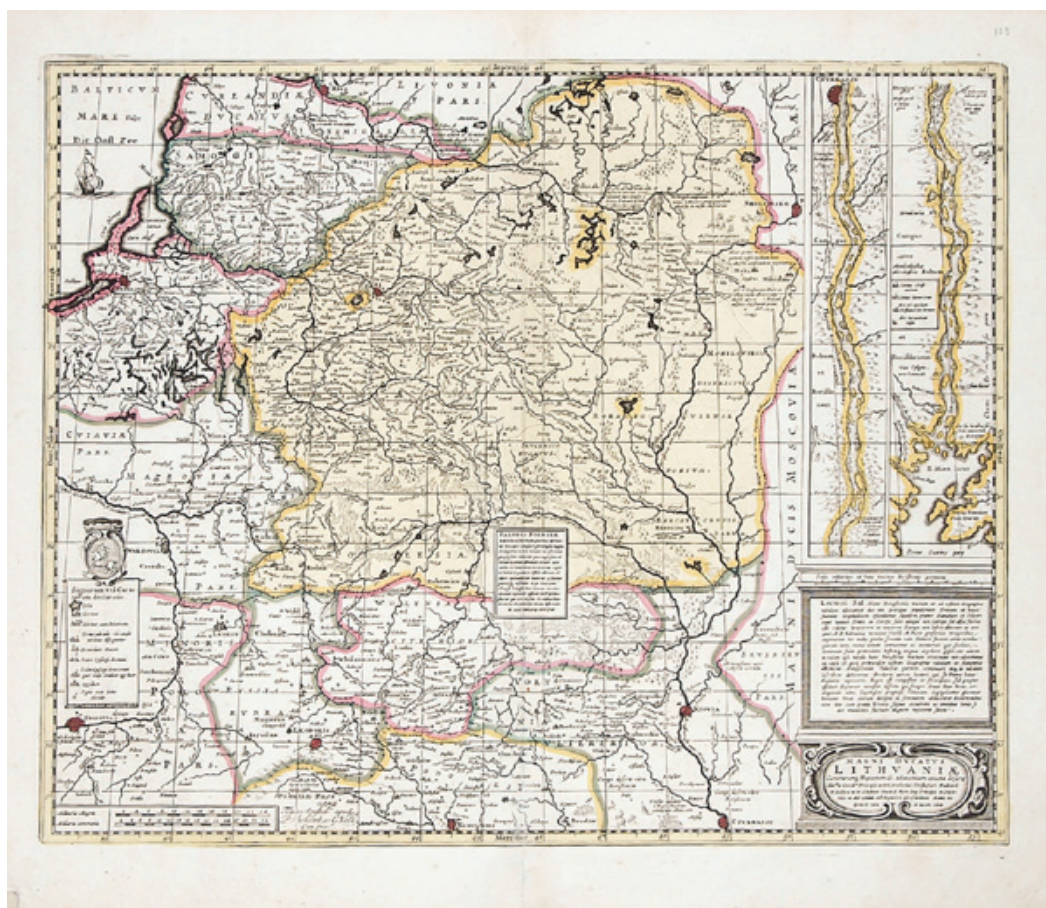

651

652

651. **KSIĘSTWO WARSZAWSKIE.** Mapa Księstwa Warszawskiego i Królestwa Prus; oprac. Pierre Lapie, pochodzi z: *Atlas complet du precis de la geographie universelle*, wyd. Conrad Malte-Brun, Paryż 1812, ryt. Chamouin, rys. Aubert (syn); miedz. kolor., st. bdb., w prawym dolnym rogu rdzawa plamka; wym.: 290x218 mm; *G^D. DUCHÉ DE VARSOVIE. PRUSSE*; **cena: 280 zł**
652. **LITWA.** Mapa Litwy; wyd. Gerard Mercator, opubl. po raz pierwszy w *Atlantis pars altera*, Duisburg 1595; w prawym dolnym rogu nota wyd.: *Per Gerardum Mercatorem Cum Priuilegio*; miedz. kolor., st. bdb., po fachowej konserwacji; wym.: 444x374 mm; *LITHVANIA*; [*Imago Poloniae...* K88/1] **cena: 1600 zł**

653

653. **LITWA.** Mapa Litwy – pomniejszona wersja „Radziwiłłowskiej” mapy Litwy Tomasza Makowskiego; wyd. Petrus Schenk, Gerard Valck (pierwotnie wyd. Henricus Hondius), Amsterdam, ok. 1690; powyżej kartusza tyt. ramka z biegiem Dniepru oraz opis; pośrodku pola mapy ramka z tekstem: *PALVDES POLESIAE*; międz. kolor., st. bdb.; wym. płyty: 537x440 mm; *MAGNI DVCATVS LITHVANIAE...*; [*Imago Poloniae...* K91/4] **cena: 2500 zł**

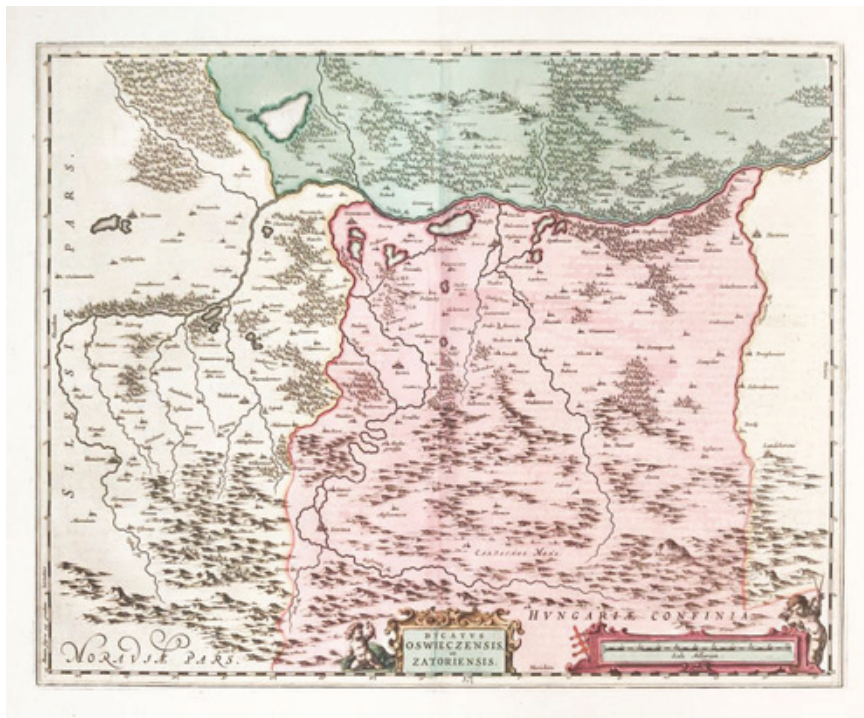

654

655

654. **LITWA.** Mapa Litwy – pomniejszona i uproszczona wersja mapy Litwy Gerarda Mercatora; pochodzi z: *Atlas Minor Gerardi Mercatoris...*, wyd. Jodocus Hondius I, Amsterdam 1607; na verso tekst w jęz. łac.: *LITHVANIA*; międz. cz.-b., st. bdb., na dolnym marginesie ślad wilgoci; wym.: 183x136 mm; *LITHUANIA*; nad górną ramką drugi tyt.: *LITHVANIA*; [*Imago Poloniae...* K88/3] **cena: 450 zł**
655. **MILICZ.** Mapa powiatu milickiego; pochodzi z: *Flemmings Handkarte von Schlesien*, Berlin ok. 1920; Geograph. Institut der Carl Flemming & C.T. Wiskott, Głogów; druk kolor., st. bdb., złożenia, bez okładki; wym.: 403x279 mm; *KREIS MILITSCH*; **cena: 180 zł**

656

656. **OŚWIĘCIM, ZATOR.** Mapa Księstwa Oświęcimsko-Zatorskiego; powiększony wariant mapy Stanisława Porębskiego w edycji Abrahama Orteliusa, pochodzi z największego atlasu oficyny wydawniczej Blaeu'ów: *Atlas Maior sive Cosmographia Blaviana*, wyd. Joan Blaeu, Amsterdam 1662; na verso tekst w jęz. łac.: *DESCRIPCION DE POLONIA* (arkusz naklejony na tekst francuski); miedz. kolor., st. bdb., na marginesach symetryczne ślady kornika, niewielkie naddarcia; wym. płyty: 520x413 mm; *DVCA-TVS OSWIECZENSIS, et ZATORIENSIS*; [*Imago Poloniae...* K87/9] **BARDZO RZADKIE HISZPAŃSKIE WYDANIE! cena: 1600 zł**

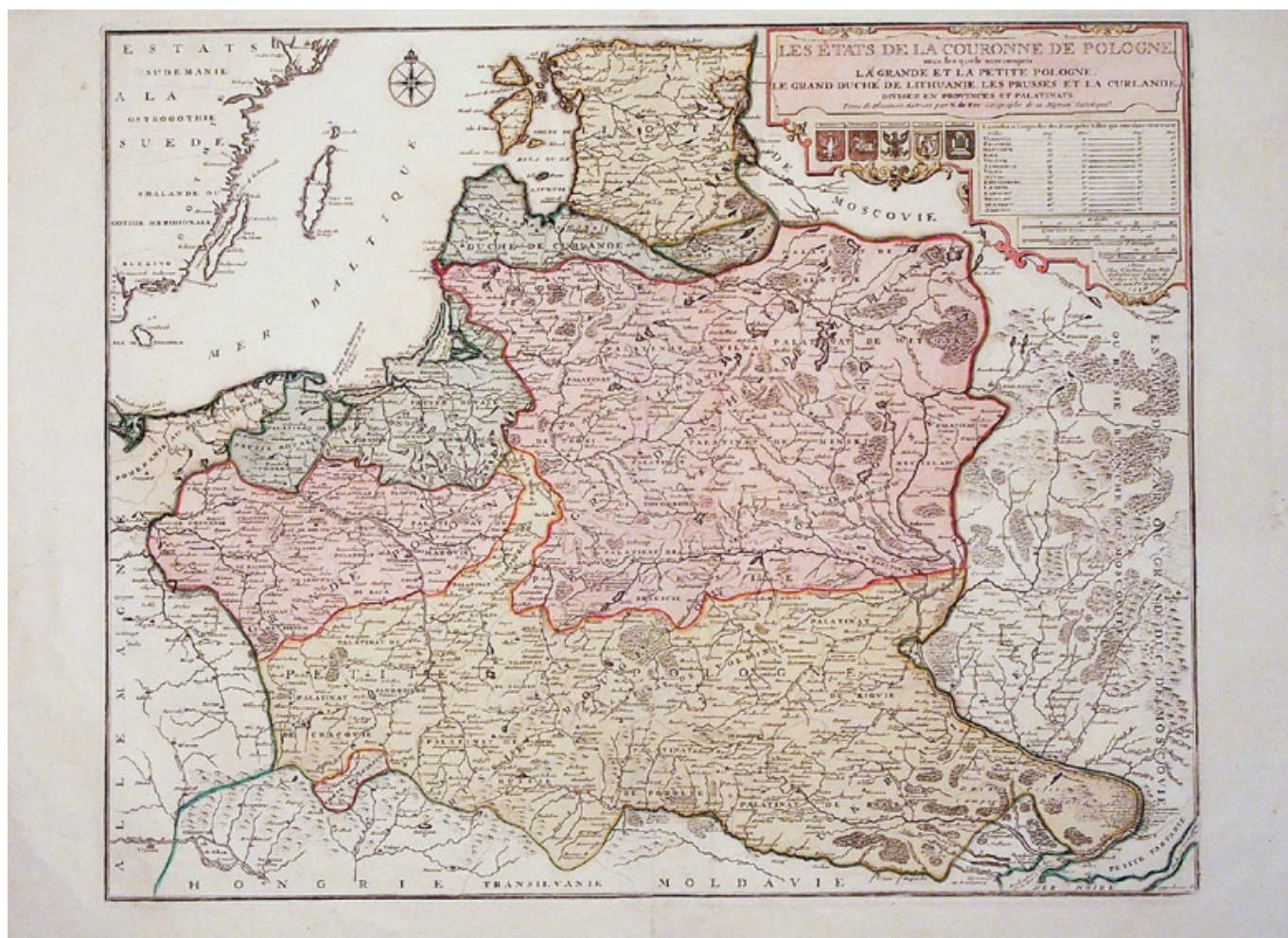

657

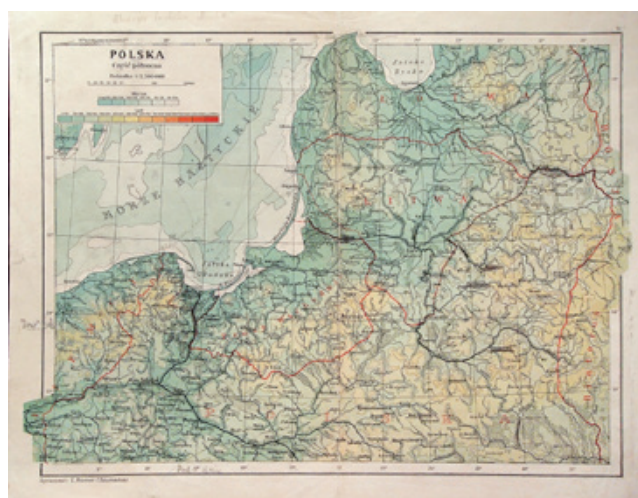
658

657. **OŚWIĘCIM, ZATOR.** Rękopiśmienna mapka Księstwa Oświęcimsko-Zatorskiego; Litomierzyce 1862; rys. odręczny, st. bdb., złocenia, kolor liniowy, lekkie zabrudzenia; wym.: arkusza: 390x276 mm; *HERZOG AUSCHWITZ UND ZATOR*; **cena: 220 zł**
658. **POLSKA.** Mapa ziem polskich; pochodzi z: Ortelius, Abraham, *Il Theatro del Mondo (Theatrum Orbis Terrarum)*, wyd. wyd. Pietro Maria Marchetti, Brescia 1598; miedz. kolor., st. bdb., passe-partout; wym. płyty: 107x78 mm; tyt. w niewielkim kartuszu w dolnym lewym rogu: *POLONIAE DESCRIPTIO*; pod dolną ramką drugi tyt.: *POLONIA*; **cena: 180 zł**

659

659. **POLSKA.** Mapa ziem polskich; ryt. P. Starckman, wyd. Nicolas de Fer, Paryż 1736; prawym górnym rogu ramka z tyt. i herbami: Polski, Litwy, Prus, Kurlandii i Rusi; międz. kolor., st. bdb., nieznaczne zagniecenia marginesów; wym. płyty: ok. 595x480 mm; LES ÉTATS DE LA COURONNE DE POLOGNE, sous les quels sont compris LA GRANDE ET LA PETITE POLOGNE, LE GRAND DUCHE DE LITHUANIE, LES PRUSSES ET LA CURLANDE. DIVISEZ EN PROVINCES ET PALATINATS...; [Imago Poloniae... K13/9] **cena: 3000 zł**

660 a

660 b

660. **POLSKA.** Mapa Polski w dwóch częściach; oprac. przez Eugeniusza Romera i Teofila Szumańskiego, okres międzywojenny; podziałka 1:2 500 000; 1) POLSKA. Część północna; 2) POLSKA. Część południowa; druk kolor., st. db., po konserwacji, oznaczenia i dopiski ołówkiem; wym. obu arkuszy: ok. 370x290 mm; **cena: 180 zł**

661

662

661. **POLSKA, KRAKÓW.** Mapa administracyjna Polski – okolice Krakowa, arkusz 29/30; oprac. inż. Romuald Cebertowicz; Wydawnictwo Głównego Urzędu Statystycznego Rzeczypospolitej Polskiej, Wojskowy Instytut Geograficzny, 1935; druk dwubarwny, st. db., złożenia, lekkie zagniecenia, delikatne zabrudzenia; wym.: 505x399 mm; MAPA ADMINISTRACYJNA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ; **cena: 120 zł**
662. **POLSKA, KRÓLESTWO PRUS.** Mapa Królestwa Prus i ziem polskich; oprac. Georges Louis Le Rouge, Paryż 1757; miedz. kolor., st. bdb., nieznaczne naddarcia krawędzi; wym. płyty: 703x510 mm; CARTE GÉNÉRALE de tous les Etats du Roy de Prusse Pour servir à l'intelligence des Guerres de 1756, 57...; **cena: 860 zł**

663

663. **POLSKA, LITWA.** Mapa Polski i Litwy; oprac. Waclaw Grodecki, pochodzi z: *Theatrum Orbis Terrarum*, wyd. Abraham Ortelius, Antwerpia 1570; na verso tekst w jęz. łac.: POLONIAE REGNUM; miedz. kolor., st. bdb., lekkie zabrudzenia, nieznaczne naddarcie dolnej krawędzi; wym. płyty: 498x374 mm; POLONIAE finitimarumque locorum descriptio. Auctore WENCESLAO GODRECCIO. Polono; **cena: 3000 zł**

664

666

665

664. **POLSKA, LITWA.** Mapa Rzeczypospolitej; oprac. Nicolas Sanson D'Abbeville, mapa zamieszczana w: *Introduction à l'histoire generale et politique de l'univers*, wyd. Z. Chatelain, Amsterdam 1732; miedz. kolor., st. bdb.; wym.: 164x146 mm; *ESTATS de la Couronne de POLOGNE...*; **cena: 300 zł**
665. **POLSKA, LITWA.** Mapa Polski i Litwy, stan czwarty; ryt. i wyd. Matthäus Seutter, Augsburg, po 1741; poniżej kartusza tyt. napis odnoszący się do przywileju Seuttera; miedz. cz.-b. z kolorem linio- wym, st. bdb., przycięte marginesy, nieznaczące zabrudzenia; wym.: 585x503 mm; *POLONIAE REGNUM ut et MAGNI DUCATUS LITHUANIAE...*; [Imago Poloniae... K18/4] **cena: 2500 zł**
666. **POLSKA, LITWA.** Mapa Królestwa Polskiego i Wielkiego Księstwa Litewskiego; oprac. Matthäus Seutter, wyd. Tobias Conrad Lotter, Augsburg 1744; miedz. kolor., w górnej części podklejony karto- nem, st. bdb., lekko podniszczone krawędzie; wym.: 254x198 mm; *POLONIAE REGNUM ut et MAGNI DUCATU LITHUANIAE. Accuratiss: Delin...*; **cena: 320 zł**

667

668

667. **POLSKA, LITWA.** Mapa Polski i Litwy; pochodzi z: *Atlante novissimo*, ryt. i wyd. Giambattista Albrizzi, Wenecja 1750; miedz. kolor., st. bdb.; wym. płyty: 360x297 mm; *REGNO DI POLONIA DIVISO NEI SUOI PALATINATI*; [Imago Poloniae... K20/8] **cena: 420 zł**
668. **POLSKA, LITWA.** Mapa Rzeczypospolitej Obojga Narodów; ryt. i wyd. Tobias Conrad Lotter, Augsburg 1772; nad dolną ramką, w środkowej części kartusz z podziałkami, zwieńczony herbem Rzeczypospolitej z czasów Augusta III Wettina; obok kartusza legenda dotycząca I rozbioru Rzeczypospolitej – *Portiones 1772*; miedz. kolor., st. bdb., po fachowej konserwacji, lekkie zabrudzenia; wym. płyty: ok. 587x490 mm; tyt. w ozdobnym kartuszu, w lewym dolnym rogu: *MAPPA GEOGRAPHICA, ex novissimis observationibus repraesentans REGNUM POLONIAE ET MAGNUM DUCATUM LITHUANIAE...*; [Imago Poloniae... K42/4] **cena: 1500 zł**

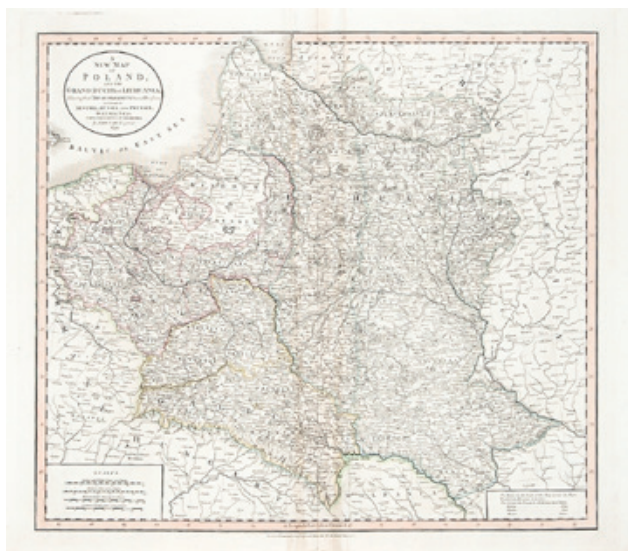

669

670

669. **POLSKA, LITWA.** Mapa ziem polskich po rozbiorach; ryt. J. & G. Menzies, pochodzi z: *New general atlas*, oprac. John Thompson, Edynburg 1817; kolorami zaznaczone ziemie poszczególnych zaborów; stal. kolor., st. bdb., po konserwacji; wym. płyty: 510x458 mm; *POLAND AS DIVIDED*; **cena: 950 zł**
670. **POLSKA, LITWA.** Mapa Polski i Litwy przed pierwszym rozbiorem; oprac. Bernard Zaydler, pochodzi z: *Storia della Polonia fino agli ultimi tempi*, Florencja 1831; stal. kolor., st. db., wielokrotne złożenia, lekkie zabrudzenia lewej krawędzi; wym.: 453x357 mm; *Situazione geografica DELLA POLONIA prima dell'anno 1772*; **cena: 400 zł**

671

672

671. **POLSKA, LITWA, GALICJA.** Porozbiorowa mapa Polski, Litwy i Galicji; ryt. John Cary, Londyn 1799; stal. kolor., st. bdb.; wym. płyty: 550x490 mm; *A NEW MAP OF POLAND, AND THE GRAND DUCHY OF LITHUANIA, Shewing their DISMEMBERMENTS and Divisions BETWEEN AUSTRIA, RUSSIA AND PRUSSIA, in 1772, 1793 & 1795*; **cena: 900 zł**

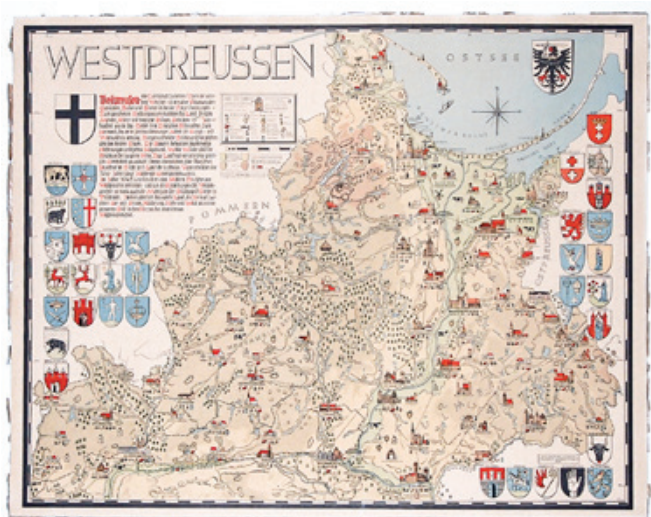
672. **POLSKA, LITWA, GALICJA.** Mapa Polski, Litwy, Galicji i Wolnego Miasta Krakowa z zaznaczonymi granicami sprzed pierwszego rozbioru; C. Castellini 1832; z lewej str. ramka z wyszczególnionymi bitwami w czasie konfederacji barskiej, wojny polsko-rosyjskiej (1792), insurekcji kościuszkowskiej, kampanii napoleońskiej (1806 i 1809 r.) i powstania listopadowego; w prawym dolnym rogu tabela przedstawiająca dane statystyczne dotyczące narodowości i wyznań na ziemiach polskich; stal. kolor., st. bdb., lekkie zardzewienia krawędzi, złożenia, w środkowej części niewielkie rozdarcie; wym. płyty: 640x518 mm; *Carta GEOGRAFICA STORICA STATISTICA, POSTALE degli Stati dell Antica POLONIA Indicando i suoi Limiti avanti il primo smembramento nel 1772...*; **cena: 1200 zł**

673. **POLSKA, LITWA, SMOLEŃSK.** Mapa Rzeczypospolitej u szczytu swej potęgi terytorialnej, a więc przed rozejmem andruszowskim z 1667 r.; ryt. A d'Winter (sygn. nad dolną ramką), oprac. Nicolas Sanson D'Abbeville, Paryż 1683; na verso tekst w jęz. franc.: *Cartes & Traités de Geographie de l'Europe. POLOGNE*; miedz. kolor., st. bdb.; wym.: 259x190 mm; *ESTATS de la Couronne de POLOGNE...*; **cena: 580 zł**

673

674. **POZNAŃ, GDAŃSK, WROCLAW.** Mapa dróg tranzytowych tzw. Wschodnich Niemiec z włączonym do Rzeszy Krajem Warty, Pomorzem Gdańskim i Górnym Śląskiem; Poznań był siedzibą XXI okręgu, Gdańsk - XX, Wrocław - VIII; mapa przeznaczona do użytku służbowego, 1 X 1941; oprac. i druk. J. Roth, wyd. C. Kremling, Monachium 1941; podziałka 1:1000 000; zaznaczone 3 projektowane autostrady: Szczecin-Królewiec, a także z Rzepina przez Witnicę do Mirosławca oraz między Słubicami a Poznaniem; czarnym kolorem i rzymskimi cyframi (I-XIV) oznaczone drogi biegnące z wsch. na zach., natomiast kolorem czerwonym i literami - drogi biegnące ze pn. na pd.; na zielono i cyframi rzymskimi oznaczono przyporządkowanie do okręgów wojskowych; egzemplarz pochodzi z prywatnych zbiorów Piotra Zaremby, pierwszego prezydenta polskiego Szczecina (w latach 1945-1950); druk kolor., wielokrotnie składany, st. sł., rozległe zabrudzenia (głównie na verso), zagniecenia, przetarcia i rozdarcia na złożeniach, podniszczone krawędzie, rdzawe zaplamienia; wym.: ok. 87x119 cm; *Durchgangsstraßen (Dg. Str.) Blatt Ostdeutschland*; **BARDZO RZADKIE; cena: 400 zł**

675

676

675. **PRUSY WSCHODNIE.** Mapa Prus Wschodnich; rys. niem. historyk, tłumacz, pisarz i grafik dr Hanns von Krannhals, 1954; po bokach 35 herbów miejskich; druk kolor. podklejony tekturą, st. bdb.; wym.: 522x414 mm; *WESTPREUSSEN*; **cena: 180 zł**
676. **SZWAJCARIA.** Mapa Szwajcarii; wyd. Johann Baptista Homann, Norymberga, po 1715; miedz. kolor., zdublowany na papierze, st. db., przycięte marginesy (brak odcisku płyty), przetarcia, ślady zagniecień i rozdarć; wym.: 577x488 mm; tyt. w ozdobnym kartuszu: *Potentissimae HELVETIORUM REPUBLICAE CANTONES TREDECIM...*; **cena: 280 zł**

677

677. **ŚLĄSK.** Mapa generalna Śląska; autorstwa Martina Helwiga (mapa jest przeróbką pierwszej mapy Śląska Helwiga z 1561 r.), pochodzi z hiszpańskiej edycji *Atlas Maior sive Cosmographia Blaviana*, największego atlasu oficyny wydawniczej Blaeu'ów, wyd. Joan i Cornelis Blaeu, Amsterdam 1662; w prawym górnym rogu herb Śląska; na verso tekst w jęz. hiszp.: *DESCRIPCION DE SILESIA*; miedz. cz.-b., st. bdb.; wym. płyty: 505x385 mm; *SILESIA DVCATVS A Martino Helwigo Nijßense descriptus*; [Imago Silesiae... 27, por. *Śląsk w dawnej...* 6]; **BARDZO RZADKIE HISZPAŃSKIE WYDANIE! cena: 1600 zł**

678

678. **ŚLĄSK**. Mapa Śląska; oprac. Johann Wolfgang Wieland i Matthäus Schubart, ryt. Johannes Condet i J. Punt, wyd. Johannes Covens & Crnelis Mortier, Amsterdam, po 1757; przedstawia obraz Śląska po zakończeniu II wojny śląskiej, toczącej się między Austrią a Prusami w latach 1744-1745; miedz. kolor., odbity na dwóch arkuszach, st. bdb.; w prawym górnym rogu ozdobny kartusz tyt. w formie cokołu, w lewym dolnym rogu w ozdobnym kartuszu muszlowym legenda; wym.: 774x857 mm; *NOVISSIMUM SILESIAE THEATRUM id est EXACTISSIMUS SUPERIORIS et INFERIORIS SILESIA COMITATUS GLACIENSIS*...**NIEZWYKŁA RZADKOŚĆ!!!** [Śląsk w dawnej... 37] **cena: 4900 zł**

679

680

679. **ŚLĄSK.** Mapa Śląska; ryt. T. Cender, wyd. Robert Wilkinson, Londyn 1794; miedz. kolor., st. bdb.; wym. płyty: 246x233 mm; *A Map of The DUTCHY of SILESIA, Drawn from the Best Authorities*; **cena: 250 zł**
680. **ŚLĄSK, CIESZYN, BIELSKO, NYSA, OPAWA, KARNIÓW.** Mapa Śląska z księstwami: Cieszyńskim, Bielskim, częścią Nyskiego, Opawskiego i Karniowskiego; arkusz nr 112; pochodzi z największego XVIII-wiecznego atlasu: *Schauplatz der fünf Theile der Welt...*, wyd. F.J.J. von Reilly, Wiedeń, ok. 1790; miedz. kolor., st. bdb.; wym. płyty: 352x230 mm; *Das HERZOGTHUM SCHLESIEN östreichischen Antheils oder die Fürstenthümer TESCHHEN und BIELITZ mit dem südlichen Theilen der Fürstenthümer NEYSS, TROPPAU u. IAEGERNDORF Nro. 112*; **cena: 280 zł**

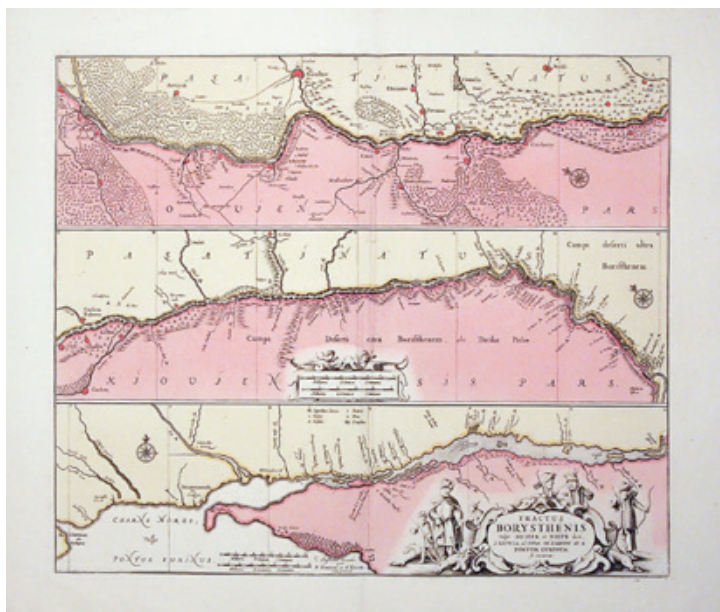
681

682

681. **TATRY.** Mapa Tatr Wysokich; oprac. dr August Otto, lit. i druk. Theiner & Meinicke, wyd. Wilhelm Gottlieb Korn, Wrocław [1904]; chromolit., st. bdb., minimalne naddarcia na złożeniach, okładka rozdarta; wym.: 630x404 mm; *Touristen-Karte der Hohen Tatra*; **cena: 200 zł**
682. **TORZYM.** Mapa powiatu torzymskiego; oprac. F.A. Witzleben, ryt. H. Delius, rys. Nowack, wyd. C. Heymann, Berlin 1838; lit. cz.-b. (kolorem odręcznie zaznaczono granice), st. bdb.; wym.: 357x347 mm; *KARTE des STERNBERGER KREISES, REGBZ. - FRANKFURT*; **cena: 700 zł**

683. **UKRAINA.** Mapa biegu Dniepru od Kijowa do ujścia do Morza Czarnego w Oczakowie; wyd. Petrus Schenk i Gerard Valck, Amsterdam, po 1683; bieg przedstawiony w trzech odcinkach, w środkowej części kartusz z podziałką; w lewym dolnym rogu ślady usuniętej sygn.; miedz. kolor., st. bdb., naddarcie prawej krawędzi; wym. płyty: 543x462 mm; *TRACTUS BORYSTHENIS vulgo DNEPR et NIEPR dicti, á KIOVIA ad Urbum OCZAKOW ubi in PONTUM EUXINUM se exonerat;* [por. *Imago Poloniae...* K95/3] **cena: 1500 zł**

683

684. **WROCLAW, ŚLĄSK, KRÓLESTWO POLSKIE, KRÓLEWIEC, PRUSY.** Mapa Królestwa Pruskiego; ryt. i wyd. Johann David Schleuen, Berlin, ok. 1750; pokazuje granice państwa pruskiego po I wojnie śląskiej, zwraca uwagę oddzielenie linią graniczną Prus Królewskich (nazwanych na mapie *POLONISCH PREUSSEN*) od całości terytorium Królestwa Polskiego (*KÖNIGREICH POHLEN*), co wskazuje na pruskie pretensje terytorialne do tego terenu; w górze panorama Berlina i Wrocławia, w dole panorama Królewca – wszystkie w ozdobnych kartuszach; powyżej widoku Królewca bogaty sztafaż (postaci alegoryczne, herby) z portretem Fryderyka II Wielkiego; miedz. częściowo kolor., odbity z dwóch płyt, st. db., po konserwacji, drobne zabrudzenia, minimalne naddarcia krawędzi; wym. mapy: ok. 705x580 mm; tyt. w kartuszu w formie rozwiniętego arkusza, trzymanego przez orła: *General-Carte der gesamten Königlichen Preussischen Länder. zu finden bei. J.D. Schleuen Kupferstecher in Berlin;* **BARDZO RZADKIE! cena: 5900 zł**

684

685

685. **WSCHOWA, KOŚCIAN, GŁOGÓW.** Mapa pogranicza polsko-śląskiego, obejmuje również starostwo we Wschowie i Kościanie; oprac. i wyd. Johann Wilhelm Jaeger, pochodzi z kompilacyjnego wydawnictwa *Grand Atlas d'Allemagne en LXXXI Feullies [...]*, arkusz XXVI, Frankfurt nad Menem 1789; na mapie wyszczególnione jest starostwo wschowskie jak część Rzeczypospolitej (ziemię wschowską włączono do Prowincji Śląskiej w 1793 r., po II rozbiórce Polski); zaznaczony podział administracyjny departamentu kameralnego głogowskiego Prowincji Śląskiej państwa pruskiego w okresie pomiędzy I, a II rozbiorem Polski; ponadto zaznaczono granice pruskich okręgów administracyjnych: torzymskiego (LE CERCLE DE STERNBERG), świebodzińskiego (LE CERCLE DE SCHWIBUS), zielonogórskiego (LE CERCLE DE GRUNBERG), kożuchowskiego (LE CERCLE DE FREYSTADT), żagańskiego (LE CERCLE DE SAGAN), głogowskiego (LE CERCLE DE GLOGAU), górowskiego (LE CERCLE DE GUHRAU) oraz bytomskiego (LE BARONIE de BEUTHEN); na mapie zaznaczono ponadto Księstwo Krośnieńskie (LE

686

PRINCIPAUTE CROSSEN); międz. cz.-b. z kolorem liniowym, st. bdb., drobne zabrudzenia, ślad zagięcia prawego górnego narożnika; wym. płyty: ok. 600x500 mm; tyt. nad górną ramką: *CARTE TOPOGRAPHIQUE D'ALLEMAGNE Contenant une Partie de la SILESIE INFÉRIEURE savoir les Cercles de SCHWIBUS de GRUNBERG de FREYSTADT de SAGAN de GLOGAU de STERNBERG et de GUHRAU le BARONIE de BEUTHEN. Fait par I. W. Jaeger a Francfort sur le Mein se vend chez l'Auteur A. P. de s. M.T.*; RZADKIE! **cena: 1800 zł**

686. **ŻAGAŃ.** Mapa Księstwa Żagańskiego; oprac. Johann Wolfgang Wieland i Matthäus Schubarth, pochodzi z: *Atlas Silesiae...*, wyd. Oficyna Spadkobierców Homanna, Norymberga 1736 (wyd. atlasowe 1752); w lewym górnym narożniku dekoracyjny kartusz tyt.; międz. kolor., st. bdb., mapa po fachowej konserwacji, lekkie naddarcia krawędzi; wym. płyty: ok. 853x580 mm; *PRINCIPATUS SILESIAE SAGANENSIS in suos Circulos SAGAN, PRIEBUS et NAUMBURG...*; NIEZWYKLE RZADKIE! [*Śląsk w dawnej... 103, Imago Silesiae... 168*] **cena: 1200 zł**

687

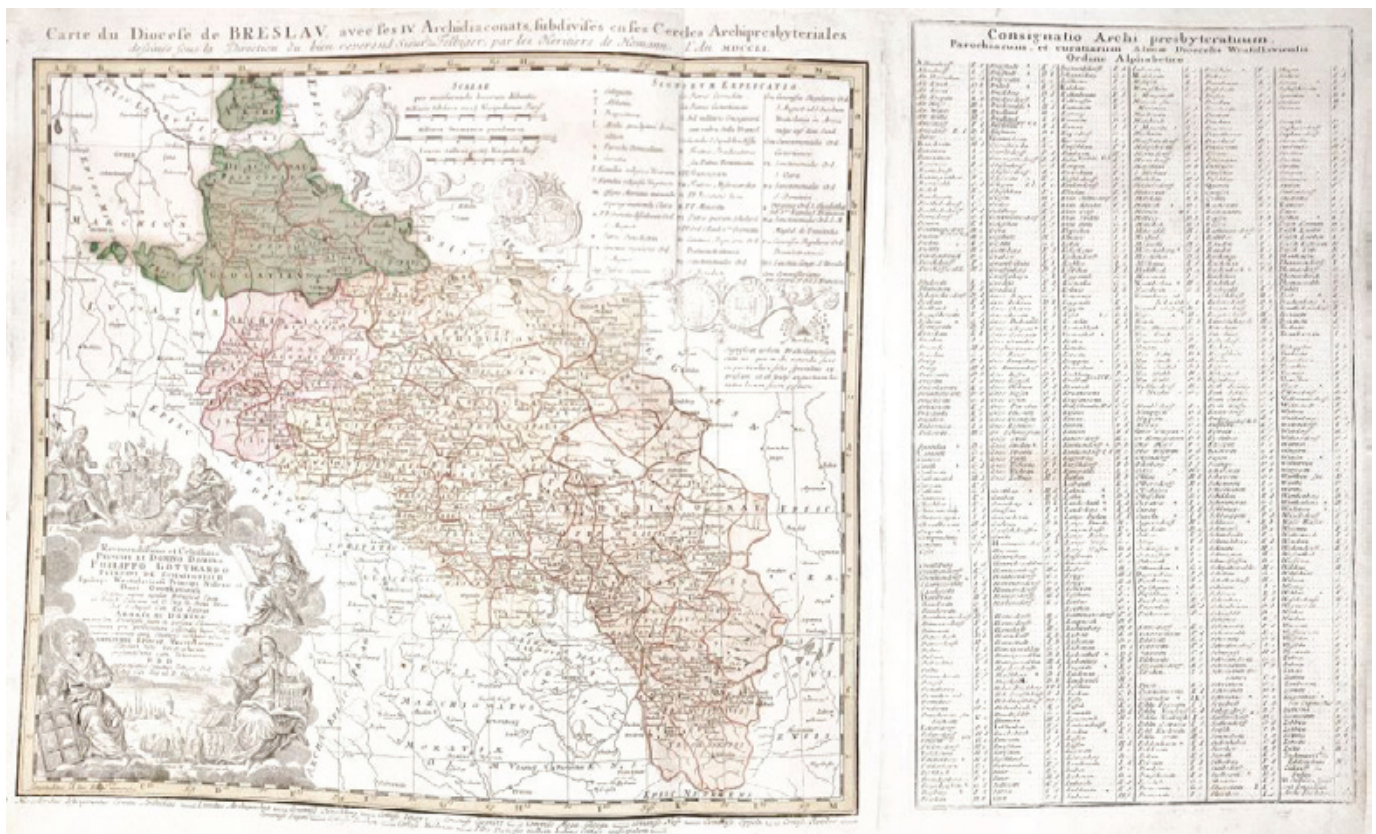
688

687. **ŻUŁAWY WIŚLANE.** Schematyczny plan Gdańska z mapą Żuław Wiślanych; oznaczono Żuławę Gdańską, Malborską i Elbląską; oprac. dla celów wojskowych przez szwedzkiego kartografa wojskowego Olaus Johanna Gothusa (Olafa Hansona Swarta) w okresie wojny trzydziestoletniej; wyd. Johannes Janssonius, Amsterdam 1641; orientacja wschodnia; na verso tekst w jęz. franc.: *DESCRIPTION DES TROIS ISLES, en Aleman WERDER Dans le Duché DE PRUSSE ou BORUSSIAE*; miedz. kolor., st. bdb., passe-partout; wym. płyty: 492x415 mm; *TRACTUUM BORUSSIAE, circa Gedanum et Elbingam; ab incolis WERDER appellati; cum adiuncta NERINGIA, nova et elaboratissima delineatio*; [Dantiscum... G81/1] **cena: 900 zł**
688. **ŻUŁAWY WIŚLANE I MALBORSKIE.** Mapa Żuław Wiślanych i Malborskich; oprac. J.F. Endersch, ryt. A. Amon, wyd. F.A. Schrämbl, Wiedeń 1789; mapa weszła w skład atlasu *Allgemeiner grosser Schrämblischer Atlas*, Wiedeń 1800; miedz. cz.-b. z kolorem liniowym, st. bdb., lekkie naddarcia górnej krawędzi; wym. płyty: 580x480 mm; *KARTE von DANZIG, ELBING, UND MARIENBURG ODER ERSTES BLAT VON WESTPREUSSEN*; [Dantiscum... G84/1, Kartografia... 140] **cena: 700 zł**

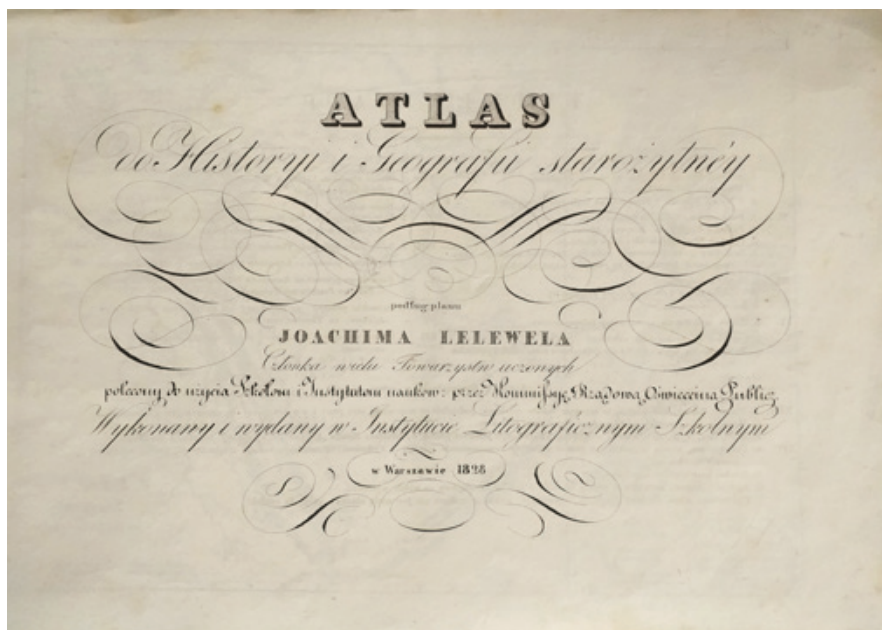
ATLASY

689. **ŚLĄSK. ATLAS SILESIAE / ID EST / DVCATVS / SILESIAE / GENERALITER / QUATUOR MAP- PIS / NEC NON SPECIALITER / XVI MAPPIS TOT PRINCIPA- // TVS REPRÆSENTANTIBVS / GEOGRAPHICE EXHIBITVS...**, atlas map Śląska, oprac. Johann Baptist Homann (1664-1724), wyd. Oficyna Spadkobierców Homanna, Norymberga 1750; wśród autorów map: Johann Wolfgang Wieland, Mattheus von Schubarth, Tobias Mayer, Johann Ignatz Falbiger; wszystkie zamieszczone w atlasie mapy z ozdobnym kartuszem tyt., miedz. kolor.; st. poszczególnych map bdb., nieznaczące zabrudzenia, oprawa po konserwacji, twarda, półskórek; format folio; **Cena: 16 200 zł**

Wewnątrz mapy następujących księstw śląskich: 1) mapa generalna Śląska – *DVCATVS SILESIAE / Tabula geographica generalis...* (nad górną ramką drugi tyt.: *LE DVCHE DE SILESIE, suivant l'état présent. dressé par Tobie Maier...*); 2) mapa Dolnego Śląska – *DVCATVS SILESIAE / TABVLA GEOGRAPHICA PRIMA / INFERIOREM EIVS PARTEM...* (nad górną ramką drugi tyt.: *LA BASSE SILESIE, qui comprend les Principautés de Schweidnitz, de Iauer, de Glogau, de Breslau, de Liegnitz, de Brieg, de Wolau, d'Oels, de Sagan...*); 3) mapa Górnego Śląska – *DVCATVS SILESIAE / TABVLA ALTERA / SUPERIOREM / SILESIAM...* (nad górną ramką drugi tyt.: *LA HAUTE SILESIE, qui comprend les Principautés de Neise, de Munsterberg, de Laegerndorf, de Troppau, d'Oppeln, de Ratibor, de Teschen...*); 4) mapa diecezji wrocławskiej – *Carte du Diocese de BRESLAV, avec ses IV. Archidiaconats, subdivisés en ses Cercles Archipresbyteriales...*; 5) mapa Księstwa Grodkowskiego – *PRINCIPATVS SILESIAE / GROTKANI...*; 6) mapa Księstwa Oleśnickiego – *PRINCIPATVS SILESIAE / OELSNENSIS...*; 7) mapa Księstwa Opawskiego – *PRINCIPATVS SILESIAE / OPPAVIENSIS...*; 8) mapa Księstwa Karniowskiego – *PRINCIPATVS SILESIAE / KARNOVIENSIS...*; 9) mapa Księstwa Żagańskiego – *PRINCIPATVS SILESIAE / SAGANENSIS...*; 10) mapa Księstwa Ziębickiego – *PRINCIPATVS SILESIAE / MVNSTERBERGENSIS...*; 11) mapa Księstwa Świdnickiego – *PRINCIPATVS SILESIAE / SCHWIDNICENSIS...*; 12) mapa Księstwa Jaworskiego – *PRINCIP. SILESIAE / IAVORIENSIS...*; 13) mapa Księstwa Głogowskiego – *PRINCIPATVS SILESIAE / GLOGOVIENSIS...*; 14) mapa Księstwa Opolskiego – *PRINCIPATVS / SILESIAE / OPPOLIENSIS...*; 15) mapa Księstwa Raciborskiego – *PRINCIPATVS*

SILESIAE / RATTIBORIENSIS...; 16) mapa Księstwa Wrocławskiego - PRINCIPATUS SILESIAE / WRATISLAVIENSIS...; 17) mapa Księstwa Legnickiego - PRINCIPATVS SILESIAE / LIGNICENSIS...; 18) mapa Księstwa Brzeskiego - PRINCIPATVS SILESIAE / BREGENSIS...; 19) mapa Księstwa Wołowskiego - PRINCIPATVS SILESIAE / WOLANI...; 20) mapa Księstwa Cieszyńskiego - PRINCIPATVS SILESIAE / TESCHINENSIS...; 21) mapa Księstwa Kłodzkiego - COMITATUS / GLACIENSIS... (nad górną ramką drugi tyt.: LA COMTE DE GLATZ avec le Principauté de MVNSTERBERG, dressée sur des dessins Autographes...).

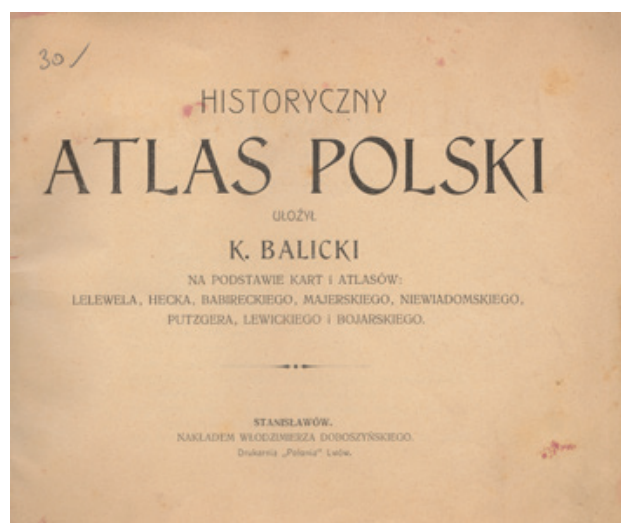

690 a

690 b

690. **LELEWEL, JOACHIM, ATLAS** / do Historji i Geografji starożytniej / podług planu / JOACHIMA LELEWELA / Członka wielu Towarzystw uczonych / polecony do użycia Szkołom i Instytutom naukow: przez Kommissyę Rządową Oświecenia Publiczn., wyd. Instytut Litograficzny Szkolny, Warszawa 1828; atlas do historii i geografii starożytnej przygotowany przez Joachima Lelewela przy współpracy rytowników Wilhelma Ruchacza, Seweryna Oleszczyńskiego i Józefa Sławińskiego; zawiera 29 map (lit. cz.-b. z kolorem liniowym), zwykle po kilka na jednej tablicy; XIII tablic + 2 nlb. str., st. db., nieznaczne zabrudzenia, okładka miękka; folio; **Cena: 680 zł**

691

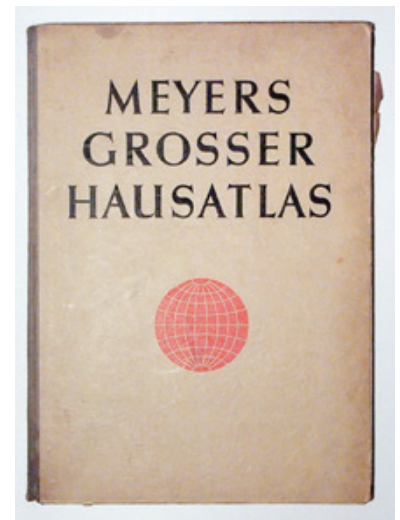
691. **STANISŁAWÓW. HISTORYCZNY** / ATLAS POLSKI / UŁOŻYŁ / K. BALICKI / NA PODSTAWIE KART I ATLASÓW / LELEWELA, HECKA, BABI-RECKIEGO, MAJERSKIEGO, NIEWIADOMSKIEGO, / PUTZGERA, LEWICKIEGO i BOJARSKIEGO, wyd. Włodzimierz Doboszyński, Stanisławów, 1925; wym. okładki: ok. 205x165 mm; ss. 48; st. db., drobne rdzawe plamki i zabrudzenia, okładka miękka, wytłoczony napis: HISTORYCZNY ATLAS / POLSKI, grzbiet na dole lekko uszkodzony. **Cena: 180 zł**

Atlas obejmuje: spis treści, zestawienie: PODZIAŁ TERYTORIALNY POLSKI (R. 1770), mapy (druk. kolor.): A) POLSKA / za / BOLESŁAWA III KRZYWOSTEGO, B) ŚLĄSK, C) POLSKA / za / KAZIMIERZA WIELKIEGO, D) KORONA / w r. 1673, E) LITWA, F) PRUSY / KSIĄŻĘCE / KRAJ LENNY, G) KURLANDYA / KRAJ LENNY, H) POLSKA / w roku 1770, I) POLSKA / po pierwszym rozbio-

rze, J) KRÓLESTWO POLSKIE / utworzone w r. 1815 / na Kongresie Wiedeńskim, K) KSIĘSTWO POZNAŃSKIE, L) GALICJA, Ł) POLSKA z r. 1771 / PODZIAŁ POLITYCZNY (druk. cz.-b.), artykuł: Krótki przegląd geograficzny ziem Polski; zestawienia: a) Spis alfabetyczny wszystkich większych miast i miasteczek / z oznaczeniem województw, do których należały..., b) SPIS KRÓLÓW I KSIĄŻĄT POLSKICH...

692. **Meyers Grosser Hausatlas.** Wydany przez dr Edgara Lehmana w Bibliographische Institut AG Leipzig, bez daty wydania, ale na przełomie 1939 / 1940 r. Zawiera 213 map głównych i pobocznych, folio, część map o wym.: 1180x430 mm. Narożniki map nieco przybrudzone, poza tym stan bdb., oprawa twarda, blok nieznacznie połużniony; **RZADKI. Cena: 180 zł**

Atlas wydany po delimitacji granicy sowiecko-niemieckiej jesienią 1939 r., a przed atakiem Niemiec na Francję w maju 1940 r. i przed aneksją Litwy, Łotwy i Estonii przez Związek Sowiecki. Wśród pomieszczonych map: podział Niemiec na *gau'y* z autostradami, również tymi projektowanymi, wykreślenie niemieckiej strefy wpływów w Europie Środkowej, mapy III Rzeszy z włączonym Generalnym Gubernatorstwem i Protektoratem Czech i Moraw, niemieckie kolonie, itd., itd. Atlas jest zapowiedzią dalszych militarnych działań Niemiec. Jako taki jest zapowiedzią wizji Tysiącletniej Rzeszy nakreślonej na mapie zawierającej zasięg niemczyzny na wschodzie i zachodzie.

692

INDEKS WAŻNIEJSZYCH NAZW GEOGRAFICZNYCH

WEDŁUG NUMERÓW KATALOGOWYCH

- AARGUU W SZWAJCARII: 273,
ANTONIN: 508, 536, 537,
AUSTERLITZ: 457,
BANIE: 18,
BARANOWICZE: 111,
BARDO: 18, 417,
BARLINEK: 18,
BERLIN: 304, 537, 639,
BIAŁOGARD: 18,
BIAŁOWIEŻA: 640,
BIAŁY ZDRÓJ: 18,
BIAŁYSTOK: 253, 254,
BIECZ: 330, 338, 342,
BIELSKO: 680,
BIERUTÓW: 18, 414,
BLANKENSEE K. LÖCKNITZ: 21,
BŁONIE: 30,
BOBROWNIKI: 526,
BOGUSŁAWICE, k. TWARDOGÓRY: 27,
BOGUSZÓW-GORCE: 18,
BOJANOWO: 18,
BOLESŁAWIEC: 598,
BOLKÓW: 471,
BOREK: 18,
BORODINO: 460,
BRANIEWO: 542,
BRODNICA: 81, 375,
BRUNTÁL w Czechach: 422,
BRUSSOW: 18,
BRZEG DOLNY: 18,
BRZEG: 88, 308, 414, 436, 472,
BRZEŚĆ KUJAWSKI: 369.
BUDY (niem. Jagdhaus): 138,
BUDZISZÓW WIELKI: 16,
BUDZISZYN: 461,
BUK: 18,
BYCZYNA: 18,
BYDGOSZCZ: 77, 137, 243,
BYSTRZYCA: 648,
BYTOM ODRZAŃSKI: 643,
BYTOM: 599,
CHEŁMNO: 18,
CHEŁMŻA: 18,
CHOBHENIA: 421,
CHODZIEŻ: 18,
CHOJNICE: 7,
CHOJNIK: 473,
CHORZÓW: 586, 639,
CHOSZCZNO: 21,
CIESZKÓW: 27, 421,
CIESZYN: 343, 353, 418, 680,
COLMAR: 331.,
CYCÓW: 301,
CYPEL MAŁOWSKI: 370,
CZARNKÓW: 18,
CZARNOWĄSY: 421,
CZELIN: 18,
CZEMPIN: 18,
CZERNICA: 18,
CZERNIEJEWO: 18,
CZĘSTOCHOWA: 13, 24, 400,
CZŁOPA: 18, 84,
CZYSTOBRODY: 25,
DARŁOWO: 647,
DÄTTWIL K/ BADEN: 273,
DAWIDGRÓDEK: 263,
DĄBROWA GÓRNICZA: 15,
DĄBRÓWKA: 20,
DOBRA: 18,
DOBROSZYCE: 414,
DOBRZYCA: 18,
DOLINA (dziś w obwodzie Iwano-Frankowskim
na Ukrainie): 257,
DOLNY ŚLĄSK: 18, 181, 641,
DYNEBURG: 156, 258,
DZIAŁDOWO: 371,
DZIAŁOSZYCE (pow. pińczowski): 235, 236, 239,
DZIERŻONIÓW: 85, 145,
DZIWNÓW: 636,
ELBLĄG: 354, 368, 372, 401, 437, 444, 447,
FORDON: 18,
FRANKFURT n. Odrą: 13,
FRANKFURT: 332,
FROMBORK: 474,
FRYDLAND: 72,
GALICJA ZACHODNIA: 645,
GALICJA: 28, 35, 49, 91, 104, 240, 671, 672,
GARTZ: 18,
GDAŃSK: 4, 7, 11, 22, 36, 37, 42, 52, 76, 98, 144,
158, 159, 160, 287, 306, 318, 333, 344, 355, 373,
396, 398, 402, 412, 430, 432, 441, 442, 443, 445,
463, 464, 467, 468, 469, 470, 475, 476, 477, 543,
544, 545, 642, 674, 687,
GIŻYCKO: 156,
GŁĘBOKIE: 258,
GŁĘBOWICE: 416,
GŁOGÓW: 13, 14, 89, 356, 420, 478, 564, 565, 600,
643, 685,
GŁOGÓWEK: 420, 448,
GŁUBCZYCE: 415,
GŁUCHOŁAZY: 417,
GNIEW: 375,
GNIEWKOWO: 18,
GNIEZNO: 131, 376, 531,
GOLENIÓW: 18,
GOSTYŃ: 18,

- GOZDNO (pow. złotoryjski): 566,
GÓRA: 420,
GÓRNY ŚLĄSK: 18, 175, 587, 619, 644, 645,
GÓRZNO: 131, 133,
GRODKÓW: 417, 646,
GRODNO (biał. Гродна): 92, 122, 123, 156,
GRODZIEC: 418, 479,
GRUDZIĄDZ: 377, 480, 546,
GRYFICE: 18,
GRYFÓW ŚLĄSKI: 567,
HAMBURG: 639,
HEL: 143,
HEMER: 250,
HENRYKÓW: 419, 568,
HOLSZTYN: 622,
HUMAŃ: 259,
IŁŻA: 378,
INOWROCŁAW: 18, 255,
INSTERBURG: 158,
JANOWA GÓRA: 465,
JANOWIEC N. WISŁĄ (woj. lubelskie): 386,
JAROCIN: 18, 249,
JASTROWIE: 18,
JAWOR: 16,
JAWORNIK (Javorník w Czechach): 417,
JAZŁOWIEC: 509,
JELENIA GÓRA: 13, 307, 422, 593, 601,
JELENIA GÓRA-JAGNIĄTKÓW: 594,
JUTROSIN: 18,
KAIR: 275,
KALISZ POM.: 18,
KALISZ: 13, 76, 552, 553,
KALWARIA ZEBRZYDOWSKA: 334,
KAMIENIEC PODOLSKI: 260,
KAMIENIEC ZĄBKOWICKI: 419, 569, 570, 571,
KAMIENNA GÓRA: 139, 449, 450,
KAMIEŃ POMORSKI: 647,
KARKONOSZE: 179, 422, 572, 573, 595, 596, 597,
KARLINO: 18,
KARNIÓW (Krnov w Czechach): 419, 680,
KARPATY: 105,
KARPNIKI: 481,
KARWINA (Karviná w Czechach): 418,
KASZUBY: 642, 647,
KATOWICE: 244, 599,
KCYNIA: 18,
KCYNIE: 18,
KĘPNO: 18, 78, 126,
KIELCE: 237, 252, 261,
KLUCZBORK: 18,
KŁAJPEDA: 20, 158,
KŁODA k. Leszna: 90,
KŁODZKO: 345, 482, 648,
KOLBUDY GÓRNE: 466,
KOLUSZKI: 156,
KOŁO: 379,
KOŁOBRZEG: 647,
KORONÓW: 18,
KOSTRZYN N. ODRĄ: 18, 328, 329,
KOSZALIN: 647,
KOSZYCE: 239,
KOŚCIAN: 685,
KOWARY: 313,
KOWNO: 156, 510,
KOŹLE: 421, 639,
KOŻUCHÓW: 420,
KÓRNIK: 18, 518,
KRAJENKA: 18,
KRAKÓW: 29, 32, 67, 106, 164, 165, 166, 168, 171,
177, 189, 190, 192, 193, 215, 217, 218, 219, 220,
221, 222, 223, 224, 299, 311, 319, 346, 357, 403,
410, 411, 446, 451, 557, 602, 649, 661, 672,
KRAKÓW-ŁOBZÓW: 558,
KRAPKOWICE: 18, 421,
KRESY: 176, 227,
KROBIELOWICE: 483,
KROSNO: 347,
KROTOSZYN: 14, 130,
KRÓLESTWO POLSKIE (KONGRESOWE): 691,
KRÓLESTWO POLSKIE: 45, 650, 684
KRÓLESTWO PRUS: 662,
KRÓLEWIEC (ros. Калининград): 20, 158, 380,
404, 674, 684,
KRUSZA PODLOTOWA k. INOWROCŁAWIA:
77,
KRUSZA ZAMKOWA: 77,
KRUSZWICA: 377,
KRZYŻOWICE (Schlanz), pow. wrocławski: 521,
KSIĘSTWO WARSZAWSKIE: 72, 651,
KUDOWA ZDRÓJ: 624,
KWIDZYN: 484,
LEGNICA: 16, 51, 86, 308, 335, 348, 418, 485, 486,
603, 637,
LEGNICKIE POLA: 16,
LESZNO: 8, 18,
LEŚNICA: 18,
LEWIN BRZESKI: 18,
LIBAN: 157,
LIDZBARK WARMIŃSKI: 19, 53, 487,
LITWA: 40, 320, 323, 326, 327, 381, 652, 653, 654,
663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672,
673,
LODOMERIA: 91,
LONDYN: 301, 302,
LUBAŃ: 488, 489,
LUBIANA K. PEŁCZYC: 21,
LUBIAŹ: 18, 416,
LUBIN: 418,
LUBLIN: 405, 554, 649,
LUBLINIEC: 18, 244,
LUTOWISKA: 12,
LUTYNIA: 638,
LÜTZEN: 462,
LWÓW (ukr. Львів): 28, 91, 128, 167, 187, 194, 226,

- 228, 241, 262, 559, 560,
LWÓWEK ŚLĄSKI: 14, 87, 181,
ŁABISZYN: 18,
ŁEBA: 647,
ŁĘCZYCA: 649,
ŁOBEZ: 18,
ŁOBŻENICA: 18,
ŁOWICZ: 336, 453,
ŁÓDŹ: 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120,
121,
ŁUKAWIEC: 263,
ŁUŻYCE: 615, 616, 617, 618,
MACIEJOWICE: 610,
MALBORK: 20, 490, 491, 492, 493, 529, 591,
MAŃCZYCE: 16,
MASZEWO: 18,
MAZURY: 107,
MIECHOWICE: 295,
MIĘDZYRZECZ: 126,
MILICZ: 422, 655,
MIŃSK LITEWSKI: 92,
MIŃSK: 156,
MIR (biał. Mip): 555,
MIROŚLAWIEC: 18,
MODLIN: 511,
MOGILNO: 18, 134,
MORYŃ: 18,
MORZE BAŁTYCKIE: 647,
MRAĞOWO: 314,
MUROWANA GOSLINA: 18,
MYSŁAKOWICE: 18, 494, 574,
NAMYSŁÓW: 415,
NEWEL: 264,
NIEMCZA: 414,
NIEMODLIN: 18,
NOWA RUDA: 17, 18,
NOWE WARPNO: 18,
NOWOGRÓDEK: 512,
NOWY DWÓR MAZOWIECKI: 382, 383,
NOWY SĄCZ: 191, 265,
NYSA: 59, 321, 417, 424, 680,
OBORNIKI: 18,
OBRYCKO: 18,
OLECKO-MARGRABOWA: 20,
OLEJÓW: 25,
OLESKO: 513,
OLEŚNICA: 16, 310, 358, 414,
OLIWA: 158, 464,
OLKUSZ: 238,
OLSZTYN: 131,
OLSZTYNEK: 158, 294,
OŁAWA: 414,
OŁOBOK: 74,
OPAWA (Opava w Czechach): 420, 680,
OPOCZKA (niedaleko Pskowa): 264,
OPOLE: 359, 421, 588, 625,
OSOBŁOGA (Osoblaha w Czechach): 417,
OSTRÓDA: 72,
OSTRÓG: 520,
OSTRÓW WLKP.: 13, 75, 79, 131, 133, 135, 208,
OSTRZESZÓW: 18,
OŚWIĘCIM: 656, 657,
OTMUCHÓW: 18, 417,
OTOMIN: 463,
PACZKÓW: 60, 417,
PARYŻ: 456,
PAWŁOWICE WIELKIE K. JAWORA: 16,
PENKUN: 18,
PIŁA: 126,
PIŁAWA (ros. Балтийск): 384,
PIŃCZÓW: 239, 369, 385,
PIOTRKÓW TRYBUNALSKI: 13, 406,
PIOTRKÓW TRYBUNALSKI: 386,
PŁOCK: 93,
PŁOTY: 18,
POBIEDZISKA: 18,
POGORZELICA: 80,
POGÓRZE KARPACKIE: 495,
POITIERS: 337,
POLICE: 18,
POLKOWICE: 18,
POLSKA: 40, 49, 183, 246, 247, 326, 327, 623, 658,
659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668,
669, 670, 671, 672, 673, 691,
POMORZE: 18, 269, 642, 647, 674,
PONIECH: 18,
PORĘBÓW: 18,
POWIAT ZBOROWSKI (WOJEWÓDZTWO
TARNOPOLSKIE): 25,
POZNAŃ: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 14, 44, 45,
56, 65, 66, 71, 72, 73, 74, 81, 82, 94, 95, 96, 130,
131, 178, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 203, 208,
212, 213, 214, 243, 296, 305, 311, 318, 349, 387,
407, 519, 532, 538, 539, 540, 604, 605, 674,
PRAGA: 133,
PRENZLAU: 293,
PROCHOWICE: 18, 418,
PROSZÓWKA: 496
PRUDNIK: 421,
PRUSICE K. ŻŁOTORYI: 18,
PRUSICE: 421,
PRUSKA ŁAWA: 72,
PRUSY WSCHODNIE: 675,
PRUSY: 684,
PRZEMYŚL: 12,
PRZEWORSK: 561,
PRZEWÓZ k. ŻAR: 315,
PSARY k. OSTROWA WLKP.: 83,
PUŁTUSK: 97,
PYRZYCE: 18,
PYSKOWICE: 18,
RACIBÓRZ: 244, 420,
RACZKI: 156,
RADOSTOWO: 74,

- RADZYŃ CHEŁMIŃSKI: 533,
 RATYZBONA: 458,
 RAWICZ: 620,
 REMÓW: 25,
 RESKO: 18,
 RESZEL: 497,
 ROGOŹNO: 18,
 ROSJA: 162, 163,
 RUDNA: 18, 416,
 RYCZEŃ: 416,
 RYDZYNA: 18,
 RYGA (łot. RĪGA): 324, 350, 438,
 RZESZÓW: 298, 299,
 RZYM: 275,
 SACHSENHAUSEN: 291, 292,
 SANDOMIERZ: 338, 351, 381, 388, 534, 649,
 SANKT PETERSBURG (ros. САХТ-
 ПІЕТЕРБУРГ): 433, 589,
 SARNY: 266,
 SASSÓW: 25,
 SĘPOLNO KRAJEŃSKIE: 18,
 SICZ ZAPOROSKA: 161,
 SIEDLEĆCIN: 13,
 SIEDLIKO: 575,
 SIEMIANOWICE: 244,
 SIERADZ: 649,
 SIERAKÓW: 318,
 SITNO: 326,
 SKOKI: 18,
 SŁAWIĘCICE: 23,
 SŁUBICE: 18,
 SŁUPSK: 20, 647,
 SMOLEŃSK: 459, 590, 673,
 SOBÓTKA: 18,
 SOPOT: 22, 142, 158,
 SREBRNA GÓRA: 18, 419,
 STARA KRAŚNICA: 420,
 STARE DRAWSKO: 389,
 STARGARD: 21,
 STAROGARD: 20,
 STEPNICA: 18,
 STĘSZEW: 126,
 STĘSZEWO: 18,
 STRZELCE OPOLSKIE: 18,
 STRZELIN: 414,
 STRZELNO: 18, 130,
 STUPINA: 18,
 SUCHANINO: 22,
 SULECHÓW: 50,
 SUWAŁKI: 20, 242,
 SVETLÁ HORA (Czechy): 421,
 SWARZĘDZ: 18,
 SYCÓW: 18, 422,
 SZAMOCIN: 18,
 SZCZAWNICA: 18,
 SZCZECIN: 311, 360, 361, 362, 626, 639,
 SZCZĘŚNIK: 16,
 SZCZODRE: 576,
 SZKLARSKA POREBA: 14, 316,
 SZUBIN: 18,
 SZWAJCARIA: 676,
 ŚCINAWA: 416,
 ŚLĄSK CIESZYŃSKI: 645,
 ŚLĄSK: 14, 48, 50, 677, 678, 679, 680, 684, 689,
 ŚNIEŻKA: 179,
 ŚREM: 134,
 ŚRODA ŚLĄSKA: 415,
 ŚRODA: 18,
 ŚWIDNICA: 17, 423, 439, 498,
 ŚWIEBODZIN: 339,
 ŚWIECIE: 18,
 ŚWIERADÓW-ZDRÓJ: 317,
 ŚWIERZAWA: 18,
 ŚWIĘTA LIPKA: 499,
 ŚWIĘTY KRZYŻ: 352,
 TARNÓW: 124, 228,
 TATRY: 681,
 TCZEW: 390, 530,
 TEHERAN: 272,
 TORUŃ: 76, 174, 213, 248, 363, 397, 500, 535, 547,
 548, 549, 550, 551, 591, 592, 612,
 TORZYM: 682,
 TREMBOWLA: 514,
 TROKI: 515,
 TRZCIŃSKO ZDRÓJ: 18,
 TRZEBIATÓW: 18,
 TRZEBNICA: 18, 414,
 TRZEMESZNO: 18,
 TUCHOLA: 18,
 TUROWLA: 327,
 TWARDOGÓRA: 18, 414
 TYLŻA: 72,
 UECKERMÜNDE: 18,
 UJAZD: 18, 391,
 UKRAINA: 40, 161, 683,
 URAZ: 18,
 UZDROWISKA KUROŃSKIE: 158,
 UZNAM: 647,
 WAŁBRZYCH: 501,
 WAŁCZ: 18,
 WAŁCZYN: 18,
 WARMĄTOWICE SIENKIEWICZOWSKIE
 (Eichholz), pow. legnicki: 522,
 WARSZAWA: 14, 70, 72, 93, 97, 110, 129, 132, 146,
 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 169,
 227, 311, 318, 365, 392, 393, 408, 409, 446, 452,
 453, 527, 528, 556, 606, 613,
 WAWRZEŃCZYCE (Lorzendorf), pow.
 wrocławski (dawniej średzki): 525,
 WĄSOSZ: 18, 416,
 WĄSOWO: 541,
 WEJHEROWO: 135, 136,
 WIĄZÓW: 18,
 WIDUCHOWA: 18,

- WIEDŃ: 188, 614,
WIELICZKA: 454, 562, 563,
WIELKOPOLSKA: 18, 269,
WIELUŃ: 75,
WILANÓW: 633, 634,
WILCZYCE (Wildschütz), pow. wrocławski
(dawniej oleśnicki): 523,
WILEJKA: 156,
WILNO: 20, 93, 103, 140, 141, 156, 233, 234, 446,
516,
WIŁKOMIERZ (lit. Ukmergė): 267,
WIŃSKO: 18,
WLEŃ: 18,
WŁOCŁAWEK: 125,
WŁOSIEŃ DOLNY (Nieder-Heidersdorf), pow.
lubański: 524,
WOLANY k. Kłodzka: 577,
WOLIN: 647,
WOŁCZYN: 18,
WOŁÓW: 416,
WROCLAW: 10, 16, 18, 50, 82, 88, 108, 109, 131,
180, 322, 325, 340, 366, 367, 399, 413, 415, 425,
426, 427, 428, 429, 431, 434, 435, 440, 455, 502,
503, 504, 505, 506, 578, 579, 580, 581, 582, 583,
584, 607, 608, 609, 639, 674, 684,
WRONKI: 18,
WRZEŚNIA: 18, 80,
WSCHOWA: 685,
ZAGŁĘBIE DĄBROWSKIE: 645,
ZAKROCZYM: 394,
ZALESIE: 517,
ZAŁOŻCE: 25,
ZAMOŚĆ: 268.,
ZARZECZE k. PRZEWORSKA: 26,
ZATOR: 656, 657,
ZAWICHOST: 395,
ZAWONIE: 16,
ZĄBKOWICE ŚLĄSKIE: 419,
ZBARAŻ: 176, 297,
ZELNY: 18,
ZGORZELEC/GÖRLITZ: 341, 585,
ZIELONA GÓRA: 14,
ZIEMIA LUBUSKA: 18,
ZIĘBICE: 419,
ZŁOCIENIEC: 21,
ZŁOCZÓW: 298.
ZŁOTE GÓRY (Zlaté Hory w Czechach): 417,
ZŁOTORYJA: 16, 418,
ZŁOTÓW (woj. wielkopolskie): 18, 389,
ZŁOTY STOK: 18, 419,
ŻAGAŃ: 14, 415, 686,
ŻARNOWIEC: 647,
ŻARY: 507,
ŻMIGRÓD: 422,
ŻUŁAWY WIŚLANE I MALBORSKIE: 688,
ŻUŁAWY WIŚLANE: 687,

NOTATKI

NOTATKI

NOTATKI

NOTATKI

NOTATKI

NOTATKI